

คำวินิจฉัยของ นายปรีชา เถลิมวณิชย์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๕๔ - ๕๕/๒๕๕๓

วันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๕๓

เรื่อง ประธานวุฒิสภาส่งความเห็นของสมาชิกวุฒิสภา ๒ ความเห็น เพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. มีข้อความในมาตรา ๘๕/๑ มาตรา ๘๕/๓ มาตรา ๘๕/๔ มาตรา ๘๕/๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ตามมาตรา ๒๖๒ (๒)

ตามพยานหลักฐานที่ปรากฏในเอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรได้เห็นว่า ประเทศไทยได้จัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาเป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์การเมืองของไทยตามรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันโดยคณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) ซึ่งเป็นองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญเป็นผู้ควบคุมและจัดให้มีการเลือกตั้งดังกล่าวเมื่อวันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๕๓ การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาครั้งนี้ได้มีปัญหาทางกฎหมายและทางปฏิบัติเกิดขึ้นมากมายหลายประการ ทั้งนี้ เนื่องจากคณะกรรมการการเลือกตั้งไม่ได้ประกาศรายชื่อผู้ที่ได้รับเลือกตั้งทั้งหมดจำนวน ๒๐๐ คน พร้อมกันในคราวเดียวแต่ประกาศ “ผลการเลือกตั้ง” เฉพาะบุคคลผู้ได้รับการเลือกตั้งที่คณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่าไม่มีปัญหาว่าได้กระทำความผิดกฎหมายเลือกตั้ง ส่วนบุคคลที่ได้รับการเลือกตั้งที่มีปัญหาว่ากระทำความผิดกฎหมายการเลือกตั้ง คณะกรรมการการเลือกตั้งก็ไม่ประกาศผลการเลือกตั้งให้บุคคลนั้นเป็นผู้ได้รับเลือกตั้งแต่ได้สั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่เพื่อให้ได้สมาชิกวุฒิสภาเต็มจำนวนต่อไป อย่างไรก็ตามในการเลือกตั้งใหม่นั้นก็ยังมีบุคคลที่คณะกรรมการการเลือกตั้งเชื่อว่ากระทำความผิดกฎหมายเลือกตั้งได้รับการเลือกตั้งจากประชาชนอีกและคณะกรรมการการเลือกตั้งก็ไม่ประกาศผลการเลือกตั้งให้บุคคลนั้นเป็นผู้ได้รับเลือกตั้งอีกแต่สั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ จึงต้องมีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาซ้ำๆ กันถึง ๕ ครั้ง ถึงแม้จำนวนจังหวัดที่จะต้องจัดให้มีการเลือกตั้งใหม่แต่ละครั้งจะลดลงแต่การที่คณะกรรมการการเลือกตั้งไม่ประกาศหรือไม่สามารถประกาศรายชื่อบุคคลผู้ได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาได้ครบ ๒๐๐ คนในครั้งเดียวก็ทำให้วุฒิสภาไม่อาจเกิดขึ้นได้ ต่อมาเมื่อศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยว่าสมาชิกวุฒิสภาต้องมีจำนวน ๒๐๐ คน จึงจะประชุมได้และวาระ

ของสมาชิกวุฒิสภาชุดเดิมสิ้นสุดลงตั้งแต่วันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๕๓ เป็นผลให้ขณะนั้นประเทศไทย ไม่มีวุฒิสภานำหน้าที่ต่าง ๆ ตามรัฐธรรมนูญ จึงเห็นได้ว่าการควบคุมจัดการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา ของคณะกรรมการการเลือกตั้งดังกล่าวอาจส่งผลกระทบต่อการทำงานของคณะกรรมการการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ที่จะเกิดขึ้นอย่างช้าที่สุดในปลายปีนี้เพราะวาระของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะสิ้นสุดลง ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อไปถึงการจัดตั้งรัฐบาลตามรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันอีกด้วย

ด้วยเหตุนี้คณะรัฐมนตรีชุดปัจจุบันจึงได้มีคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ ๕๓/๒๕๕๓ ลงวันที่ ๗ กรกฎาคม ๒๕๕๓ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาขึ้นโดยกำหนดให้มีคณะกรรมการประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิฝ่ายต่าง ๆ หลายฝ่ายและกำหนดอำนาจหน้าที่ตลอดจนวิธีดำเนินการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเลือกตั้งแก่คณะกรรมการ เมื่อดำเนินการแล้วเสร็จก็ให้เสนอรายงานพร้อมทั้งร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อดำเนินการต่อไป

เลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้มีหนังสือแจ้งส่วนราชการที่เกี่ยวข้องและองค์กรตามรัฐธรรมนูญ หลายองค์กรเสนอความเห็นและปัญหาต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อประกอบการพิจารณาแล้ว คณะรัฐมนตรี ได้ลงมติเมื่อวันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๕๓ อนุมัติร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญตามที่ คณะกรรมการพิจารณาปรับปรุงแก้ไขกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทน ราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาเสนอ โดยมีสาระสำคัญในการแก้ไขปรับปรุงดังต่อไปนี้

๑. ปรับปรุงการวินิจฉัยการขาดคุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกตั้ง คณะกรรมการ ฯ พิจารณา แก้ไขบทมาตราร่างต่าง ๆ หลายมาตรา โดยกำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้วินิจฉัย
๒. ปรับปรุงการดำเนินการกรณีการเลือกตั้งไม่สุจริตหรือไม่เที่ยงธรรม คณะกรรมการ ฯ ได้พิจารณาเพิ่มบทบัญญัติในหน้าที่ ๑๐ เพื่อให้การแก้ไขปัญหาในการเลือกตั้งให้แล้วเสร็จโดยเร็ว
๓. ปรับปรุงการใช้สิทธิลงคะแนนเลือกตั้งของผู้ที่อยู่นอกเขตเลือกตั้ง คณะกรรมการ ฯ เห็นควรให้อำนวยความสะดวกแก่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งเพื่อให้มาใช้สิทธิเลือกตั้งอย่างทั่วถึง
๔. ปรับปรุงการใช้สิทธิเลือกตั้งนอกราชอาณาจักร คณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นควรแก้ไข หลักเกณฑ์การอำนวยความสะดวกหลายประการ
๕. ปรับปรุงการนับคะแนนเลือกตั้ง คณะกรรมการ ฯ เห็นควรแก้ไขให้มีการนับคะแนนเมื่อ หีบบัตรเลือกตั้งมาถึงสถานที่นับคะแนนไม่น้อยกว่า ๑ ใน ๓ แต่คณะกรรมการการเลือกตั้งจะต้องมี มาตรการทำให้ไม่สามารถทราบได้ว่าเป็นการนับบัตรเลือกตั้งจากหน่วยใด ทั้งกรณีที่หีบบัตรเลือกตั้ง มาถึงแล้วและยังมาไม่ถึง นอกจากนี้สำหรับหีบบัตรเลือกตั้งที่มาถึงล่าช้าเกินกว่าปกติอันเป็นเหตุที่แสดงว่า การเลือกตั้งเป็นไปโดยไม่สุจริตคณะกรรมการการเลือกตั้งอาจสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ได้

รายละเอียดของการแก้ไขปรับปรุงตามข้อ ๑ ถึงข้อ ๕ หาได้จากมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันอังคารที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๕๓ เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

ต่อจากนั้นคณะรัฐมนตรีได้ส่งร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวต่อสภาผู้แทนราษฎรเมื่อวันที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๕๓ โดยได้รับการบรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๐ ปีที่ ๔ ครั้งที่ ๑๑ (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) ในวันพุธที่ ๒ สิงหาคม ๒๕๕๓ พร้อมกับร่างพระราชบัญญัติที่มีหลักการอย่างเดียวกันอีก ๒ ฉบับ ที่เสนอโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคชาติไทยและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคประชาธิปัตย์

ก. การพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎร

การพิจารณาในวาระที่ ๑ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้ลงมติรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ด้วยคะแนนเสียงที่เป็นเอกฉันท์และให้ตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาจำนวน ๒๗ คน โดยถือเอาร่างของคณะรัฐมนตรีเป็นหลักในการพิจารณาโดยกำหนดให้แปรญัตติภายใน ๗ วัน

การพิจารณาในวาระที่ ๒ คณะกรรมการวิสามัญและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหลายคนได้เสนอความเห็นและเสนอคำแปรญัตติแก้ไขข้อความในร่างของคณะรัฐมนตรีที่สภาผู้แทนราษฎรรับหลักการหลายมาตรา ในการพิจารณาเรียงลำดับมาตราในวาระที่ ๒ โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับคดีนี้สภาผู้แทนราษฎรได้ลงมติเห็นชอบกับการแก้ไขของคณะกรรมการเกี่ยวกับบทบัญญัติที่ทำให้มีการเพิ่มข้อความเป็นส่วนที่ ๑๐ การดำเนินการกรณีการเลือกตั้งไม่สุจริตหรือไม่เที่ยงธรรม และมาตรา ๘๕/๑ มาตรา ๘๕/๒ มาตรา ๘๕/๓ มาตรา ๘๕/๔ มาตรา ๘๕/๕ มาตรา ๘๕/๖ มาตรา ๘๕/๗ มาตรา ๘๕/๘ มาตรา ๘๕/๙ และมาตรา ๘๕/๑๐ ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. สาระสำคัญของส่วนที่ ๑๐ ภายหลังจากที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรในวาระที่สองได้ลงมติให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมข้อความตามความเห็นของคณะกรรมการวิสามัญที่เกี่ยวข้องกับการวินิจฉัยสรุปได้เป็น ๔ ข้อ กล่าวคือ

ข้อ ๑ ก่อนประกาศผลการเลือกตั้งให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งผู้สมัครที่กระทำการตามที่มาตรา ๘๕/๑ ระบุไว้ ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่าน่าจะมีผลให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรมทุกรายเป็นเวลาหนึ่งปี โดยให้มีผลนับแต่วันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมีคำสั่ง (ร่างมาตรา ๘๕/๑)

รายละเอียดของการแก้ไขปรับปรุงตามข้อ ๑ ถึงข้อ ๕ หาได้จากมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันอังคารที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๕๓ เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

ต่อจากนั้นคณะรัฐมนตรีได้ส่งร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวต่อสภาผู้แทนราษฎรเมื่อวันที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๕๓ โดยได้รับการบรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๐ ปีที่ ๔ ครั้งที่ ๑๑ (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) ในวันพุธที่ ๒ สิงหาคม ๒๕๕๓ พร้อมกับร่างพระราชบัญญัติที่มีหลักการอย่างเดียวกันอีก ๒ ฉบับ ที่เสนอโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคชาติไทยและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคประชาธิปัตย์

ก. การพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎร

การพิจารณาในวาระที่ ๑ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้ลงมติรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ด้วยคะแนนเสียงที่เป็นเอกฉันท์และให้ตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาจำนวน ๒๗ คน โดยถือเอาร่างของคณะรัฐมนตรีเป็นหลักในการพิจารณาโดยกำหนดให้แปรญัตติภายใน ๗ วัน

การพิจารณาในวาระที่ ๒ คณะกรรมการวิสามัญและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหลายคนได้เสนอความเห็นและเสนอคำแปรญัตติแก้ไขข้อความในร่างของคณะรัฐมนตรีที่สภาผู้แทนราษฎรรับหลักการหลายมาตรา ในการพิจารณาเรียงลำดับมาตราในวาระที่ ๒ โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับคดีนี้สภาผู้แทนราษฎรได้ลงมติเห็นชอบกับการแก้ไขของคณะกรรมการเกี่ยวกับบทบัญญัติที่ทำให้มีการเพิ่มข้อความเป็นส่วนที่ ๑๐ การดำเนินการกรณีการเลือกตั้งไม่สุจริตหรือไม่เที่ยงธรรม และมาตรา ๘๕/๑ มาตรา ๘๕/๒ มาตรา ๘๕/๓ มาตรา ๘๕/๔ มาตรา ๘๕/๕ มาตรา ๘๕/๖ มาตรา ๘๕/๗ มาตรา ๘๕/๘ มาตรา ๘๕/๙ และมาตรา ๘๕/๑๐ ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. สาระสำคัญของส่วนที่ ๑๐ ภายหลังจากที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรในวาระที่สองได้ลงมติให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมข้อความตามความเห็นของคณะกรรมการวิสามัญที่เกี่ยวข้องกับการวินิจฉัยสรุปได้เป็น ๔ ข้อ กล่าวคือ

ข้อ ๑ ก่อนประกาศผลการเลือกตั้งให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งผู้สมัครที่กระทำการตามที่มาตรา ๘๕/๑ ระบุไว้ ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่าน่าจะมีผลให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรมทุกรายเป็นเวลาหนึ่งปี โดยให้มีผลนับแต่วันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมีคำสั่ง (ร่างมาตรา ๘๕/๑)

ข้อ ๒ ให้มีคณะกรรมการตรวจสอบคณะหนึ่งประกอบด้วย ประธานกรรมการกฤษฎีกา ทุกคณะทำหน้าที่ตรวจสอบถ่วงดุลความเห็นของคณะกรรมการการเลือกตั้งในกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งจะวินิจฉัยให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งผู้สมัครผู้ใด ว่าความเห็นดังกล่าวเป็นไปโดยชอบด้วย กฎหมายหรือมีการกระทำที่ไม่เที่ยงธรรมหรือไม่ (ร่างมาตรา ๘๕/๓)

ข้อ ๓ ก่อนประกาศผลการเลือกตั้งให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจประกาศให้บัตรเลือกตั้ง ที่ลงคะแนนแก่พรรคการเมืองเป็นบัตรเสียและไม่ให้นับเป็นคะแนนในกรณีที่พรรคการเมือง เจ้าหน้าที่ ของพรรคการเมือง หรือสมาชิกพรรคการเมืองนั้น กระทำการฝ่าฝืนต่อพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ถ้าคณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่าการกระทำดังกล่าวน่าจะเป็นผลให้การเลือกตั้งไม่สุจริตหรือไม่เที่ยงธรรม (ร่างมาตรา ๘๕/๔)

ข้อ ๔ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้ได้รับเลือกตั้งเป็น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภาได้เป็นเวลาหนึ่งปี ถ้าปรากฏว่าก่อนได้รับเลือกตั้งผู้ได้รับเลือกตั้ง ผู้นั้นได้กระทำการใดโดยไม่สุจริตเพื่อให้ตนเองได้รับเลือกตั้ง ทั้งนี้ อันเป็นการฝ่าฝืนต่อพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญนี้ (ร่างมาตรา ๘๕/๕)

การพิจารณาในวาระที่ ๓ เมื่อสิ้นสุดการพิจารณาในวาระที่ ๒ แล้ว ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร ได้ลงมติในวาระที่ ๓ เห็นชอบด้วยร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิก สภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ด้วยคะแนนเสียงเอกฉันท์และส่งให้ วุฒิสภาพิจารณาต่อไป

ข. การพิจารณาของวุฒิสภา

การพิจารณาในวาระที่ ๑ ที่ประชุมวุฒิสภาได้ลงมติเห็นชอบด้วยหลักการแห่งร่างพระราช บัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (ที่คณะรัฐมนตรีและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้เสนอ) ซึ่งสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบ แล้ว และแต่งตั้งคณะกรรมการวิสามัญคณะหนึ่งเพื่อพิจารณาในวาระที่ ๒ ต่อไป

การพิจารณาในวาระที่ ๒ วุฒิสภาได้แต่งตั้งคณะกรรมการวิสามัญจำนวน ๔๒ คน ขึ้น พิจารณาร่างพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวที่สภาผู้แทนราษฎรได้เห็นชอบแล้ว กำหนดการแปรญัตติ ภายใน ๑๐ วัน โดยมีสมาชิกวุฒิสภาเสนอคำแปรญัตติจำนวน ๒๕ คน หลังจากคณะกรรมการ วิสามัญได้พิจารณาความเห็นของกรรมาธิการวิสามัญผู้เสนอความเห็นและคำแปรญัตติของสมาชิกวุฒิสภาแล้ว ได้ลงมติให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมเฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับคดีนี้ โดยที่ประชุมวุฒิสภาได้ให้ความเห็นชอบแล้ว สรุปสาระสำคัญเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับการวินิจฉัยคดีนี้กล่าวคือ

ข้อ ๑ มีสาระสำคัญเหมือนร่างพระราชบัญญัติที่สภาผู้แทนราษฎรได้ให้ความเห็นชอบแล้ว
(ร่างมาตรา ๘๕/๑)

ข้อ ๒ มีสาระสำคัญเหมือนร่างพระราชบัญญัติที่สภาผู้แทนราษฎรได้ให้ความเห็นชอบแล้ว
(ร่างมาตรา ๘๕/๓)

ข้อ ๓ มีสาระสำคัญเหมือนร่างพระราชบัญญัติที่สภาผู้แทนราษฎรได้ให้ความเห็นชอบแล้ว
(ร่างมาตรา ๘๕/๘)

ข้อ ๔ มีสาระสำคัญเหมือนร่างพระราชบัญญัติที่สภาผู้แทนราษฎรได้ให้ความเห็นชอบแล้ว
(ร่างมาตรา ๘๕/๕)

ที่ประชุมวุฒิสภาในวาระที่สองได้พิจารณาร่างที่คณะกรรมการวิสามัญได้ลงมติแก้ไขเพิ่มเติม
ข้อความดังกล่าวข้างต้นในวาระที่สองแล้ว ได้ลงมติเห็นชอบด้วยการแก้ไขเพิ่มเติมดังกล่าวของ
คณะกรรมการ

อนึ่ง ที่ประชุมวุฒิสภาในวาระที่สองได้ลงมติเห็นชอบให้แก้ไขเพิ่มเติมข้อความในมาตรา ๑๑๓
ของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา
(ฉบับที่ ..) พ.ศ. เป็นมาตรา ๑๑๓/๑ วรรคสามและวรรคสี่ว่า “ในกรณีที่สมาชิกสภา
ผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรี ให้สมาชิกสภาผู้แทน
ราษฎรผู้นั้นและพรรคการเมืองที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้นั้นสังกัดอยู่ร่วมกันรับผิดชอบค่าใช้จ่ายใน
การเลือกตั้งแทนตำแหน่งที่ว่างในเขตเลือกตั้งนั้นด้วย ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการ
การเลือกตั้งกำหนด

เงินได้ตามมาตรานี้ให้นำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน”

การพิจารณาในวาระที่ ๓ เมื่อสิ้นสุดการพิจารณาในวาระที่สองแล้ว ที่ประชุมวุฒิสภาได้ลงมติ
ในวาระที่สามเห็นชอบด้วยกับร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภา
ผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ด้วยคะแนนเสียงส่วนใหญ่และส่งร่าง
พระราชบัญญัติที่แก้ไขเพิ่มเติมนั้นไปยังสภาผู้แทนราษฎร สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาแล้วไม่ให้ความเห็นชอบ
(ตามร่างมาตรา ๑๑๓/๑ วรรคสามและวรรคสี่) จึงได้ตั้งคณะกรรมการร่วมเพื่อพิจารณาร่างพระราช
บัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าว

คณะกรรมการร่วมได้พิจารณาแล้วเห็นชอบด้วยกับร่างที่วุฒิสภาแก้ไข จึงได้เสนอรายงาน
ต่อวุฒิสภาและสภาผู้แทนราษฎร

สภาทั้งสองต่างเห็นชอบด้วยร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ที่คณะกรรมการร่วมได้พิจารณาแล้ว จึงถือได้ว่ารัฐสภาได้ให้ความเห็นชอบแก่ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๕๓ ประกอบมาตรา ๑๗๕ (๓) แล้ว

ต่อมาเมื่อวันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๕๓ สมาชิกวุฒิสภา ๒ คณะ แต่ละคณะมีจำนวนสมาชิกวุฒิสภาครบถ้วนตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๖๒ (๒) เห็นว่าร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวที่รัฐสภาได้ให้ความเห็นชอบแล้ว มาตรา ๘๕/๑ มาตรา ๘๕/๓ มาตรา ๘๕/๘ และมาตรา ๘๕/๙ มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๓ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๐ มาตรา ๑๔๔ มาตรา ๑๔๕ มาตรา ๑๔๗ มาตรา ๒๓๓ มาตรา ๒๓๔ และมาตรา ๒๗๑ ไม่อาจใช้บังคับได้ตามมาตรา ๖ ด้วยเหตุผลรายละเอียดปรากฏในคำร้องที่เสนอต่อประธานวุฒิสภา กล่าวโดยสรุปได้คือ

องค์กรหลักในรัฐธรรมนูญที่ใช้อำนาจอธิปไตยของปวงชนชาวไทยตามหลักการแบ่งแยกอำนาจ ได้แก่ รัฐสภาเป็นผู้ใช้อำนาจอธิปไตย รัฐมนตรีเป็นผู้ใช้อำนาจบริหาร และศาลเป็นผู้ใช้อำนาจตุลาการ ซึ่งการใช้อำนาจของทั้งสามองค์กรต่างมีการตรวจสอบและถ่วงดุลซึ่งกันและกัน ส่วนคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นองค์กรอิสระซึ่งตั้งขึ้นใหม่ตามรัฐธรรมนูญมีอำนาจหน้าที่ควบคุมและดำเนินการจัดการเลือกตั้งทุกประเภท โดยไม่มีการตรวจสอบและถ่วงดุลกับองค์กรอำนาจอธิปไตยอื่น การให้อำนาจแก่คณะกรรมการการเลือกตั้งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของประชาชนตามที่ปรากฏในร่างพระราชบัญญัติ มาตรา ๘๕/๑ มาตรา ๘๕/๓ และมาตรา ๘๕/๙ เท่ากับให้อำนาจเบ็ดเสร็จแก่คณะกรรมการการเลือกตั้งที่จะสืบสวนสอบสวน กล่าวโทษ และชี้ขาดเองได้ จึงไม่ชอบด้วยหลักการแบ่งแยกอำนาจ เป็นการทำลายหลักความคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนโดยอำนาจตุลาการของศาลยุติธรรม ฯลฯ ทั้งนี้ อำนาจเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งตามมาตรา ๘๕/๑ มาตรา ๘๕/๓ และมาตรา ๘๕/๙ ตามร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวจึงไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย การเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งควรเป็นอำนาจของศาลยุติธรรม ซึ่งเป็นองค์กรที่ใช้อำนาจตุลาการจึงจะชอบด้วยรัฐธรรมนูญ

ส่วนร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว มาตรา ๘๕/๘ ที่ให้อำนาจแก่คณะกรรมการการเลือกตั้งวินิจฉัยว่าพรรคการเมืองใดกระทำการโดยไม่สุจริตและเที่ยงธรรมในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามระบบบัญชีรายชื่อ แล้ววินิจฉัยให้บัตรลงคะแนนทั้งหมดของประชาชนในเขตเลือกตั้งที่ลงคะแนนแก่

พรรคการเมืองนั้น พรรคการเมืองนั้นเป็นบัตรเสียทั้งหมด ก็เป็นบทบัญญัติที่กระทบกระเทือนต่อสิทธิพื้นฐานทางการเมืองของประชาชนโดยชัดแจ้ง ไม่มีบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญรับรองไว้ให้กระทำได้ แม้จะบัญญัติให้ศาลหรือคณะกรรมการการเลือกตั้งกระทำได้ก็ตาม

ประธานวุฒิสภาได้ส่งความเห็นของสมาชิกวุฒิสภา ๒ คนะ ดังกล่าวมายังศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อวินิจฉัยตามหนังสือของวุฒิสภา ที่ สว ๐๐๐๘/๒๕๕๑ ลงวันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๕๓

ศาลรัฐธรรมนูญได้ประชุมปรึกษาแล้วมีมติให้รับคำร้องทั้งสองฉบับตามหนังสือของประธานวุฒิสภาดังกล่าวไว้พิจารณาวินิจฉัยตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๐

ศาลรัฐธรรมนูญได้แจ้งให้คณะรัฐมนตรี คณะกรรมการการเลือกตั้ง สภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภา แสดงความเห็นเป็นหนังสือต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อประกอบการวินิจฉัย ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้แสดงความคิดเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญแล้ว

ศาลรัฐธรรมนูญได้พิจารณาแล้ว ลงมติวินิจฉัยว่า

๑. ปัญหาเรื่อง : การให้คณะกรรมการการเลือกตั้งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้งทั้งก่อนและหลังประกาศผลการเลือกตั้ง อันเนื่องมาจากการกระทำอันไม่สุจริตและเที่ยงธรรมตามร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. มาตรา ๘๕/๑ มาตรา ๘๕/๓ และมาตรา ๘๕/๕ นั้น คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญได้ลงมติ ดังนี้

๑.๑ บทบัญญัติมาตรา ๘๕ /๑ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ๒ เสียง
(นายอิสสระ นายปรีชา)

บทบัญญัติมาตรา ๘๕/๑ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ๑๑ เสียง
(นายอุระ นายอนันต์ นายสุวิทย์ นายสุจินดา นายสุจิต นายมงคล นายพันธ์ พลโท จุล นายโกเมน นายกระมล นายประเสริฐ)

๑.๒ บทบัญญัติมาตรา ๘๕/๓ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ๒ เสียง
(นายอิสสระ นายปรีชา)

บทบัญญัติมาตรา ๘๕/๓ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ๑๑ เสียง
(นายอุระ นายอนันต์ นายสุวิทย์ นายสุจินดา นายสุจิต นายมงคล นายพันธ์ พลโท จุล นายโกเมน นายกระมล นายประเสริฐ)

LIRT

๑.๓ บทบัญญัติมาตรา ๘๕/๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ๒ เสียง
(นายอิสสระ นายปรีชา)

บทบัญญัติมาตรา ๘๕/๕ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ๑๑ เสียง
(นายอุระ นายอนันต์ นายสุวิทย์ นายสุจินดา นายสุจิต นายมงคล นายผัน พลโท จุล นายโกเมน นายกระมล นายประเสริฐ)

ฝ่ายเสียงข้างมากที่เห็นว่า มาตรา ๘๕/๑ มาตรา ๘๕/๓ และมาตรา ๘๕/๕ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญมีเหตุผลว่า เป็นเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญที่ต้องการปฏิรูปการเมือง ให้มีการจัดการเลือกตั้งโดยบริสุทธิ์ยุติธรรมประกอบกับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๕ (๓) มาตรา ๑๐๖ (๔) ได้บัญญัติว่า บุคคลที่อยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งเป็นผู้ต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง โดยรัฐธรรมนูญไม่ได้บัญญัติไว้ชัดเจนว่า ห้องค์กรใดเป็นผู้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง และรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๕ (๓) และ (๖) ยังให้คณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) เป็นผู้สืบสวนสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริงและวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้งที่เกิดจากกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้ง ฯ และมีอำนาจดำเนินการอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ ดังนั้น การที่กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้ง ฯ บัญญัติให้ กกต. เป็นผู้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งได้ อันนำไปสู่การต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๐ มาตรา ๒๓๓ มาตรา ๒๓๔ และมาตรา ๒๗๑

๒. ปัญหาเรื่อง : การให้อำนาจ กกต. พิจารณาก่อนประกาศผลการเลือกตั้งถ้าปรากฏหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่า พรรคการเมือง เจ้าหน้าที่ของพรรคการเมือง หรือสมาชิกของพรรคการเมืองใดกระทำการทุจริตในการเลือกตั้งระบบบัญชีรายชื่อ แล้วกำหนดให้บัตรลงคะแนนของประชาชนที่ลงคะแนนให้พรรคการเมืองนั้น ในเขตพื้นที่ที่มีการกระทำผิดตกเป็นบัตรเสียและมีให้นับเป็นคะแนนตามร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. มาตรา ๘๕/๘ นั้น คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญได้ลงมติในปัญหานี้ ปรากฏผล ดังนี้

- บทบัญญัติมาตรา ๘๕/๘ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ๓ เสียง
(นายอิสสระ นายสุจิต นายปรีชา)

- บทบัญญัติมาตรา ๘๕/๘ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ๑๐ เสียง
(นายอุระ นายอนันต์ นายสุวิทย์ นายสุจินดา นายมงคล นายผัน พลโท จุล นายโกเมน นายกระมล นายประเสริฐ)

LIRT

ฝ่ายเสียงข้างมากที่เห็นว่า มาตรา ๘๕/๘ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มีเหตุผลว่า เจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญต้องการปฏิรูปการเมือง การลงคะแนนแบบบัญชีรายชื่อใช้เขตประเทศเป็นเขตเลือกตั้ง คะแนนที่ลงให้พรรคการเมืองย่อมเป็นประโยชน์แก่ผู้สมัครในบัญชีรายชื่อทุกคน และการที่บุคคลใดในพรรคการเมืองจะกระทำทุจริตเพื่อให้ได้มาซึ่งคะแนนเสียงย่อมไม่ถูกต้อง อีกทั้งมิได้เป็นการปฏิเสธหรือตัดสิทธิของผู้มีสิทธิเลือกตั้งและสิทธิของผู้สมัครรับเลือกตั้งแต่อย่างใด ประเด็นนี้จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ

ผู้ทำคำวินิจฉัย จึงทำคำวินิจฉัยส่วนตนดังต่อไปนี้

เนื่องจากก่อนหน้านี้ ผู้ทำคำวินิจฉัยได้เคยมีคำวินิจฉัยที่ ๑๓/๒๕๕๓ ลงวันที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๕๓ เรื่อง คณะกรรมการการเลือกตั้งขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๖๖ กรณีอำนาจหน้าที่ระหว่างคณะกรรมการการเลือกตั้งกับศาลยุติธรรม (ศาลแพ่งและศาลจังหวัด) และอำนาจตีความคำว่า “เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ” ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๑๐๕ (๑๑) ซึ่งเป็นคำวินิจฉัยเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญกับอำนาจหน้าที่ของศาลยุติธรรมซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพทางการเมืองของประชาชนในการใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งมาก่อนแล้ว ในคดีนี้ก็ปรากฏว่าตามคำร้องของประธานวุฒิสภาได้เสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญมาพิจารณาวินิจฉัย เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าจะมีอำนาจวินิจฉัยเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งอันเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานทางการเมืองของประชาชนโดยมีข้อพาดพิงถึงอำนาจหน้าที่ของศาลยุติธรรมเกี่ยวกับสิทธิดังกล่าวด้วย ซึ่งเป็นสาระสำคัญเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งและศาลยุติธรรมเหมือนกับคำวินิจฉัยคดีก่อน ดังนั้น ในคำวินิจฉัยส่วนตนคดีนี้ผู้ทำคำวินิจฉัย จึงได้ตัดตอนคำวินิจฉัยที่ ๑๓/๒๕๕๓ ดังกล่าวข้างต้น มากล่าวถึงเป็นส่วนใหญ่แต่มิได้นำรายละเอียดมากล่าวด้วย หากท่านผู้ใดประสงค์จะศึกษารายละเอียดเรื่องนี้โปรดหาอ่านจากคำวินิจฉัยส่วนตนของผู้ทำคำวินิจฉัย ที่ ๑๓/๒๕๕๓ ลงวันที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๕๓ ได้อีกคำวินิจฉัยเกี่ยวกับคำร้องของประธานสภาผู้แทนราษฎรที่เสนอความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยว่า มาตรา ๑๑๓/๑ วรรคสามและวรรคสี่ ของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยหรือไม่ ผู้ทำคำวินิจฉัยได้วินิจฉัยในคำวินิจฉัยอีกฉบับหนึ่ง (คำวินิจฉัยส่วนตน ที่ ๕๖/๒๕๕๓ วันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๕๓)

พิจารณาแล้วเห็นว่าบทบัญญัติแห่งร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. มาตรา ๘๕/๑ มาตรา ๘๕/๓ มาตรา ๘๕/๘ และมาตรา ๘๕/๕ ที่รัฐสภาได้ให้ความเห็นชอบแล้วมีข้อความดังนี้

มาตรา ๘๕/๑ ก่อนประกาศผลการเลือกตั้ง ถ้าคณะกรรมการการเลือกตั้งสืบสวนสอบสวนแล้วเห็นว่า มีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าผู้สมัครผู้ใด กระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ หรือมีพฤติการณ์ที่เชื่อได้ว่าผู้สมัครผู้ใดก่อให้เกิดผู้อื่นกระทำ สนับสนุน หรือรู้เห็นเป็นใจให้บุคคลอื่นกระทำการ ดังกล่าว หรือรู้ว่ามีกระทำการดังกล่าวแล้วไม่ดำเนินการเพื่อระงับการกระทำนั้น ถ้าคณะกรรมการ การเลือกตั้งเห็นว่าการกระทำนั้นน่าจะมีผลให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ให้คณะกรรมการ การเลือกตั้งสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งผู้สมัครที่กระทำการเช่นนั้นทุกรายเป็นเวลาหนึ่งปี โดยให้มีผลนับแต่ วันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมีคำสั่ง

ในกรณีที่ปรากฏต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งว่ามีการกระทำอันเป็นการฝ่าฝืนตามวรรคหนึ่ง ไม่ว่าจะเป็นการกระทำของผู้ใด ถ้าเห็นว่าการกระทำของผู้ใดจะได้รับประโยชน์จากการกระทำนั้น คณะกรรมการ การเลือกตั้งมีอำนาจสั่งให้ผู้สมัครผู้นั้นระงับหรือดำเนินการใด เพื่อแก้ไขความไม่สุจริตหรือเที่ยงธรรมนั้น ภายในเวลาที่กำหนด ในกรณีที่ผู้สมัครผู้นั้นไม่ดำเนินการตามคำสั่งของคณะกรรมการการเลือกตั้งโดยไม่มี เหตุอันสมควรให้สันนิษฐานว่าผู้สมัครผู้นั้นเป็นผู้สนับสนุนการกระทำนั้น

มติของคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งตามมาตรานี้ต้องมีคะแนนเสียง เป็นเอกฉันท์

เมื่อมีคำสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งผู้สมัครคนใดแล้ว ให้พิจารณาดำเนินการให้มีการดำเนินคดีอาญา แก่ผู้สมัครผู้นั้นด้วย

ในกรณีที่มิมีคำสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งตามมาตรานี้ภายหลังวันลงคะแนนและผู้สมัครที่ถูกเพิกถอน สิทธิเลือกตั้งเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งในการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งที่ได้คะแนนเลือกตั้งมากที่สุดใน การเลือกตั้งนั้น ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่

มาตรา ๘๕/๓ ให้มีคณะกรรมการตรวจสอบคณะหนึ่งประกอบด้วย ผู้ที่ได้รับแต่งตั้งเป็น ประธานกรรมการกฤษฎีกาทุกคณะตามกฎหมายว่าด้วยคณะกรรมการกฤษฎีกาซึ่งไม่เป็นข้าราชการที่มี ตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ และไม่เป็นสมาชิกพรรคการเมืองหรือผู้ดำรงตำแหน่งอื่นในพรรคการเมือง เพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรานี้ ในกรณีที่ประธานกรรมการกฤษฎีกาคณะใดไม่อาจดำรงตำแหน่งกรรมการได้ ให้กรรมการกฤษฎีกาประจำคณะนั้นเลือกกรรมการกฤษฎีกาคณะหนึ่งในคณะเดียวกันที่ไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังกล่าวเป็นกรรมการแทน ในกรณีที่ไม่มีอาจหากรรมการแทนได้ ให้คณะกรรมการนี้ประกอบด้วยกรรมการ เท่าที่มีอยู่

ในกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งจะวินิจฉัยเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งผู้สมัครผู้ใด ให้คณะกรรมการ การเลือกตั้งแจ้งความเห็นพร้อมด้วยสำนวนการสืบสวนสอบสวนไปยังคณะกรรมการตามวรรคหนึ่งเพื่อ

พิจารณาให้ความเห็นว่าความเห็นดังกล่าวเป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมาย หรือคณะกรรมการการเลือกตั้ง
กระทำการโดยเที่ยงธรรมหรือไม่ หากคณะกรรมการดังกล่าวมีความเห็นต่างไปจากความเห็นของคณะกรรมการ
การเลือกตั้ง คณะกรรมการการเลือกตั้งจะมีคำวินิจฉัยตามความเห็นเดิมก็ได้ แต่ต้องแสดงเหตุผลและ
ให้ประกาศคำวินิจฉัยพร้อมทั้งเหตุผลและความเห็นของคณะกรรมการตามวรรคหนึ่งในราชกิจจานุเบกษา

การให้ความเห็นของคณะกรรมการตามวรรคสอง ต้องกระทำโดยที่ประชุมคณะกรรมการที่มี
กรรมการร่วมประชุมไม่น้อยกว่าสองในสาม และต้องกระทำภายในเวลาไม่เกินห้าวัน นับแต่วันได้รับ
เรื่องจากคณะกรรมการการเลือกตั้ง หากพ้นห้าวันแล้วยังไม่มีความเห็นของคณะกรรมการ ให้คณะกรรมการ
การเลือกตั้งดำเนินการต่อไป

ให้คณะกรรมการตามวรรคหนึ่งได้รับคำตอบแทนตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

มาตรา ๘๕/๘ ก่อนประกาศผลการเลือกตั้ง ถ้าปรากฏหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่า พรรคการเมือง
เจ้าหน้าที่ของพรรคการเมือง หรือสมาชิกของพรรคการเมือง ผู้ใดได้กระทำการอันเป็นการฝ่าฝืน
พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ หรือก่อให้เกิดผู้อื่นกระทำ สนับสนุน หรือรู้เห็นเป็นใจให้ผู้อื่นกระทำการ
ดังกล่าวเพื่อประโยชน์แห่งพรรคการเมือง ถ้าคณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่าการกระทำดังกล่าวน่าจะ
เป็นผลให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจประกาศ
ให้บัตรเลือกตั้งที่ลงคะแนนให้แก่พรรคการเมืองนั้นเป็นบัตรเสียและมีให้นับเป็นคะแนน ทั้งนี้ เฉพาะในเขต
พื้นที่ที่มีการกระทำนั้น

การกำหนดเขตพื้นที่ตามวรรคหนึ่ง คณะกรรมการการเลือกตั้งอาจกำหนดจากหน่วยเลือกตั้ง
หรือเขตเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งก็ได้ โดยคำนึงถึงผลกระทบแห่งการกระทำนั้น

ให้นำความในมาตรา ๘๕/๗ มาใช้บังคับกับการดำเนินการตามวรรคหนึ่งโดยอนุโลม

มาตรา ๘๕/๙ ถ้าปรากฏหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าก่อนได้รับเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทน
ราษฎรผู้ใด กระทำการใดๆ โดยไม่สุจริตเพื่อให้ตนเองได้รับการเลือกตั้ง หรือได้รับเลือกตั้งมาโดยไม่สุจริต
โดยผลของการที่บุคคลหรือพรรคการเมืองใดได้กระทำ ทั้งนี้ อันเป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบ
รัฐธรรมนูญนี้หรือกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง คณะกรรมการการเลือกตั้งจะสั่ง
เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของสมาชิกผู้นั้นมีกำหนดเวลาหนึ่งปีก็ได้แต่ต้องสั่งภายในหนึ่งปีนับแต่
วันประกาศผลการเลือกตั้ง แล้วแจ้งให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรและนายกรัฐมนตรีทราบ

ให้นำความในมาตรา ๘๕/๗ มาใช้บังคับกับการดำเนินการตามวรรคหนึ่งโดยอนุโลม

ตามบทบัญญัติดังกล่าวของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิก
สภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ได้แยกอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ
การเลือกตั้งในการวินิจฉัยเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งเป็น ๒ กรณี คือ

๑. กรณีสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งผู้สมัครที่กระทำการให้การเลือกตั้งไม่สุจริตและเที่ยงธรรม ก่อนประกาศผลการเลือกตั้งและหลังได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแล้ว ตามมาตรา ๘๕/๑ มาตรา ๘๕/๓ มาตรา ๘๕/๕

๒. กรณีให้อำนาจแก่คณะกรรมการการเลือกตั้งวินิจฉัยให้บัตรเลือกตั้งที่ลงคะแนนแก่ พรรคการเมืองในเขตเลือกตั้งที่มีการกระทำฝ่าฝืนกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญให้เป็นบัตรเสียและมีให้นับเป็น คะแนนตามมาตรา ๘๕/๕

เนื่องจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบันบัญญัติให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภาเป็นผู้มาจากการเลือกตั้ง ในคำวินิจฉัยนี้จึงจะขอล่าแต่เฉพาะคุณสมบัติของผู้มีสิทธิ เลือกตั้งและลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา ส่วนในเรื่องสิทธิของผู้สมัครรับเลือกตั้งจะงดเว้นไม่กล่าวถึงเพราะไม่ใช่สาระสำคัญของบทบัญญัติในร่าง พระราชบัญญัติดังกล่าว

การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

มาตรา ๑๐๕ บัญญัติว่า บุคคลผู้มีคุณสมบัติดังต่อไปนี้เป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

(๑) มีสัญชาติไทย แต่บุคคลผู้มีสัญชาติไทยโดยการแปลงสัญชาติต้องได้สัญชาติไทยมาแล้ว ไม่น้อยกว่าห้าปี

(๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ในวันที่ ๑ มกราคม ของปีที่มีการเลือกตั้ง และ

(๓) มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตเลือกตั้งมาแล้วเป็นเวลาไม่น้อยกว่าเก้าสิบวันนับถึงวันเลือกตั้ง ผู้มีสิทธิเลือกตั้งซึ่งอยู่นอกเขตเลือกตั้งตามมาตรา ๑๐๓ ที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน หรือมีชื่อ อยู่ในทะเบียนบ้านในเขตเลือกตั้งเป็นเวลาไม่น้อยกว่าเก้าสิบวันนับถึงวันเลือกตั้ง หรือมีถิ่นที่อยู่นอก ราชอาณาจักรย่อมมีสิทธิออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้ง ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ที่กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภายัญญัติ

มาตรา ๑๐๖ บุคคลผู้มีลักษณะดังต่อไปนี้ในวันเลือกตั้งเป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้ง คือ

(๑) วิกลจริต หรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ

(๒) เป็นภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวช

(๓) ต้องคุมขังอยู่โดยหมายของศาลหรือโดยคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย

(๔) อยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง

LIRT

การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา

มาตรา ๑๒๕ ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๐๕ และมาตรา ๑๐๖ มาใช้บังคับกับคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาด้วยโดยอนุโลม

จะเห็นได้ว่ารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ได้บัญญัติคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาไว้แล้ว อันถือได้ว่าเป็นคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับลักษณะต้องห้ามของผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๑๒๕ ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๐๖ มาใช้กับสมาชิกวุฒิสภาด้วยโดยอนุโลม ดังนั้น ในกรณีที่บุคคลใดอยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งตามมาตรา ๑๐๖ (๔) ไม่ว่าจะเป็นสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา บุคคลนั้นก็จะเป็นผู้มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรด้วยตามมาตรา ๑๐๕ (๓) และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยยังได้นำมาตรา ๑๐๕ (๓) มาบัญญัติไว้ในมาตรา ๑๒๖ (๔) เป็นลักษณะต้องห้ามมิให้บุคคลใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาด้วย ดังนั้น หากบุคคลใดอยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง ไม่ว่าจะเป็นสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสิทธิเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา บุคคลนั้นก็จะเป็นผู้มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาโดยอัตโนมัติ ดังนั้น สิทธิเลือกตั้งและสิทธิรับสมัครรับเลือกตั้งจึงเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานทางการเมืองของประชาชน อันเป็นการแสดงออกถึงความป็นพลเมืองของรัฐ ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ได้บัญญัติรับรองไว้ตามบทบัญญัติดังกล่าวข้างต้นควบคู่กัน

สำหรับปัญหาการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๑๐๖ (๔) บัญญัติไว้นั้น มีปัญหาที่ควรกล่าวถึงเป็นเบื้องต้นคือสิทธิเลือกตั้ง (THE RIGHT TO VOTE) เป็นสิทธิทางการเมือง (POLITICAL RIGHTS) ที่เป็นสาระสำคัญซึ่งรัฐธรรมนูญรับรองไว้และได้บัญญัติการจำกัดสิทธิและเสรีภาพนี้จะกระทำต่อเมื่ออาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญนี้กำหนดไว้และเท่าที่จำเป็นเท่านั้นและจะกระทบกระเทือนสาระสำคัญแห่งสิทธิและเสรีภาพนั้นไม่ได้ตามมาตรา ๒๕ วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งโดยทั่วไปตามหลักสากล สิทธิเลือกตั้งเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของระบอบประชาธิปไตย ในการที่ประชาชนจะเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารประเทศที่จะได้รับความคุ้มครองตามปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติและตามกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางแพ่ง (พลเมือง) และทางการเมือง ที่ถือว่าเป็นลักษณะสำคัญที่สุดของพื้นฐานและรากฐานของระบอบประชาธิปไตย ลักษณะและความสำคัญของสิทธิเลือกตั้งผู้ทำคำวินิจฉัยได้เคยกล่าวมาหลายครั้งแล้วในคำวินิจฉัยเรื่องอื่นๆ จึงจะไม่ขอกล่าวรายละเอียดซ้ำอีก

เมื่อสิทธิเลือกตั้งเป็นสิทธิที่เป็นสาระสำคัญอันเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของสิทธิทางการเมือง การใช้อำนาจโดยองค์กรของรัฐจึงต้องคำนึงถึงหรือจะใช้ไปในทางจำกัดตัดสิทธิหรือกระทบกระเทือนต่อสาระสำคัญแห่งสิทธิดังกล่าวไม่ได้เว้นแต่จะมีกฎหมายบัญญัติไว้ และกฎหมายนั้นจะต้องออกโดยอาศัยอำนาจตามรัฐธรรมนูญเฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้และเท่าที่จำเป็นเท่านั้น ทั้งนี้ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๕

สำหรับคำวินิจฉัยนี้จะกล่าวเฉพาะแต่สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาเท่านั้น ส่วนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาจะของดเว้นไม่กล่าวถึงเพราะไม่ใช่สาระสำคัญของเรื่องที่จะวินิจฉัย กล่าวคือบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๑๐๕ มาตรา ๑๐๖ และมาตรา ๑๒๔ ถือได้ว่าเป็นบทบัญญัติจำกัดและรับรองสิทธิเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาโดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยมิได้กำหนด “การ” ไว้เพื่อให้อาศัยอำนาจดังกล่าวออกกฎหมายเฉพาะเพื่อจำกัดสิทธิและเสรีภาพดังกล่าวได้ อันหมายถึง นอกจากตามรัฐธรรมนูญที่จำกัดสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาแล้วจะออกกฎหมายเพื่อจำกัดตัดรอนสิทธิเลือกตั้งไม่ได้

ถ้อยคำว่า “เฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญนี้กำหนดไว้” ตามความในมาตรา ๒๕ วรรคหนึ่งของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยนั้น มีตัวอย่างดังเช่นรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๓๔ วรรคสอง บัญญัติว่า “การกล่าวโดยไขว่คว้าซึ่งข้อความหรือภาพ ไม่ว่าโดยวิธีใดไปยังสาธารณชน อันเป็นการละเมิดหรือกระทบถึงสิทธิของบุคคลในครอบครัว เกียรติยศ ชื่อเสียง หรือความเป็นอยู่ส่วนตัว จะกระทำมิได้ เว้นแต่กรณีที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณชน”

มาตรา ๓๖ บัญญัติว่า “บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการเดินทางและมีเสรีภาพในการเลือกถิ่นที่อยู่ภายในราชอาณาจักร

การจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อยหรือสวัสดิภาพของประชาชน การผังเมือง หรือเพื่อสวัสดิภาพของผู้เยาว์”

การเนรเทศบุคคลผู้มีสัญชาติไทยออกนอกราชอาณาจักร หรือห้ามมิให้บุคคลผู้มีสัญชาติไทยเข้ามาในราชอาณาจักรจะกระทำมิได้”

ถ้อยคำว่า “เว้นแต่กรณีที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณชน” ในมาตรา ๓๔ วรรคสอง ก็คือ “เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อยหรือสวัสดิภาพของประชาชน การผังเมือง หรือเพื่อสวัสดิภาพของผู้เยาว์” ในมาตรา ๓๖ วรรคสอง

ก็ดี ตามหลักนิติศาสตร์ถือว่าต่างเป็นข้อยกเว้นของบททั่วไปและเป็น “การ” ที่ให้ใช้อำนาจออกกฎหมาย จำกัดสิทธิและเสรีภาพของประชาชนเช่นนั้นได้ จึงต้องตีความวลีดังกล่าวอย่างเคร่งครัด

ดังนั้น การที่รัฐธรรมนูญกำหนด “การ” ที่ถือว่าเป็นการให้อำนาจแก่รัฐสภาออกกฎหมาย จำกัดสิทธิและเสรีภาพเช่นนั้นได้ แต่จะต้องเป็นไปตาม “การ” ที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้เท่านั้นซึ่งแม้รัฐธรรมนูญบัญญัติ “การ” นั้นไว้ก็ยังคงจำกัดเท่าที่จำเป็นและกระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพนั้นมิได้เช่นกัน และตัวอย่างของ “สาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพ” โดยพิจารณาตาม มาตรา ๓๖ วรรคสาม จะเห็นได้ชัดว่า แม้ว่าตามวรรคสองจะกำหนด “การ” ที่จะออกกฎหมายจำกัด เสรีภาพในการเดินทางและเสรีภาพในการเลือกถิ่นที่อยู่ภายในราชอาณาจักรได้ก็ตาม แต่จะออกกฎหมาย ไปในทางห้ามบุคคลผู้มีสัญชาติไทยเข้ามาภายในหรือเนรเทศออกนอกราชอาณาจักรมิได้ อันหมายความว่า การห้ามหรือเนรเทศดังกล่าวเป็นสาระสำคัญของเสรีภาพในการเดินทางและเสรีภาพในการเลือกถิ่นที่อยู่ ภายในราชอาณาจักรนั่นเอง บทบัญญัติมาตรา ๓๖ จึงเป็นตัวอย่างอันดีที่จะอธิบายความหมายของ มาตรา ๒๕ วรรคหนึ่งได้อย่างชัดเจน แต่บทบัญญัติในรัฐธรรมนูญอื่นอาจจะต้องอาศัยผู้มีความรู้ เชี่ยวชาญกฎหมายรัฐธรรมนูญเท่านั้นที่จะสามารถทำความเข้าใจและอธิบายออกมาได้

ส่วนรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๑๐๖ (๔) ที่บัญญัติลักษณะบุคคลต้องห้าม มิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งหากบุคคลนั้น “อยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง” เป็นบทบัญญัติจำกัดสิทธิ และเสรีภาพของบุคคลโดยรัฐธรรมนูญ โดยไม่ได้บัญญัติเกี่ยวกับ “การ” เพื่อให้รัฐสภาออกกฎหมาย มาจำกัดตัดสิทธิและเสรีภาพของประชาชนเป็นข้อหนึ่ง หรือรัฐธรรมนูญมิได้บัญญัติรายละเอียดว่า เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งกรณีใดได้บ้าง หรือองค์กรใดมีอำนาจเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งนี้ได้เป็นข้อสอง และบทบัญญัติอื่นของรัฐธรรมนูญก็ได้บัญญัติเกี่ยวกับการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งว่ามีกรณีใดได้บ้างและ องค์กรใดเป็นผู้มีอำนาจพิจารณาและออกคำสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง อันถือได้ว่าเป็นสิทธิขั้นพื้นฐาน ทางการเมืองของบุคคลหรือสิทธิที่เป็นสาระสำคัญที่สุดที่จะวัดความเป็นพลเมืองแห่งรัฐนั้นไว้เป็นข้อสาม

กรณีดังกล่าวแตกต่างกับลักษณะการบัญญัติรัฐธรรมนูญในกรณีอื่นทำนองเดียวกันโดย การเปรียบเทียบการบัญญัติจำกัดตัดรอนสิทธิ และเสรีภาพทางการเมืองของบุคคลโดยรัฐธรรมนูญในกรณีอื่น ดังเช่นบทบัญญัติแห่งมาตรา ๒๕๕ วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติว่า “ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองผู้ใดจงใจ ไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญนี้ หรือ จงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิด ข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่ถูกกำหนดต้องยื่นตามมาตรา ๒๕๒

หรือนับแต่วันตรวจพบว่ามีกรกระทำดังกล่าวแล้วแต่กรณี และผู้นั้นต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใด ๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง” หรือตามมาตรา ๓๐๗ วรรคสอง ที่บัญญัติว่า “ผู้ใดถูกถอดถอนออกจากตำแหน่งให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งหรือให้ออกจากราชการนับแต่วันที่วุฒิสภามีมติให้ถอดถอนและให้ตัดสิทธิผู้นั้นในการดำรงตำแหน่งใดในทางการเมืองหรือในการรับราชการเป็นเวลาห้าปี” ซึ่งเป็นกรณีที่รัฐธรรมนูญได้บัญญัติถึงรายละเอียดการห้ามและการตัดสิทธิทางการเมืองกับองค์กรที่จะพิจารณาและสั่งการให้มีผลดังกล่าวไว้ชัดเจน ซึ่งกรณีเช่นนี้แม้ว่าการห้ามและการตัดสิทธิเช่นนี้ เป็นการจำกัดตรอนสิทธิทางการเมืองโดยรัฐธรรมนูญอย่างหนึ่ง แต่ก็มิใช่เป็นเรื่องการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งอันจะนำมาใช้ประกอบหรือนำมาเป็นหลักในการออกกฎหมายทำนองเดียวกันได้ เพราะคิดขัดด้วย มาตรา ๒๕ ดังได้กล่าวมาแล้ว จึงเท่ากับว่ารัฐธรรมนูญบัญญัติจำกัดตรอนสิทธิและเสรีภาพของบุคคลเกี่ยวกับการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งไว้ แต่รัฐธรรมนูญมิได้บัญญัติรายละเอียดหรือเปิดช่องให้รัฐสภาออกกฎหมายเกี่ยวกับการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งไว้เลย การบัญญัติรัฐธรรมนูญเช่นนี้นับเป็นข้อบกพร่องค่อนข้างร้ายแรงของผู้ร่างรัฐธรรมนูญอันเกิดจากการขาดความรู้ความเชี่ยวชาญในกฎหมายรัฐธรรมนูญและการร่างกฎหมายอีกประการหนึ่ง

หากเป็นการจงใจบัญญัติให้เกิดข้อบกพร่องเช่นนี้ ที่บัญญัติรัฐธรรมนูญเปิดช่องว่างไว้เพื่อที่จะทำให้เกิดเป็นข้อโต้แย้งและขัดแย้งกันใหญ่โตตามมาอีกต่อไป แล้วคงจะอ้างเอาเองอีกว่า ผู้ร่างรัฐธรรมนูญมีเจตนารมณ์เช่นใด เพราะฉะนั้นจะต้องตีความรัฐธรรมนูญหรือถือตามเจตนารมณ์ของผู้ร่างรัฐธรรมนูญเช่นนั้น เหมือนเช่นที่เคยเกิดปัญหาทำนองนี้ขึ้นมาหลายครั้งแล้ว ด้วยวิธีการดังกล่าวจะสามารถผลักดันให้ประชาชนต้องยอมรับการสูญเสียสิทธิและเสรีภาพนั้นไปและเปลี่ยนแปลงหลักการปกครองประเทศไปตามแนวความคิดของบุคคลกลุ่มนี้โดยไม่มีใครรู้สึกตัว สิ่งเหล่านี้เองที่เป็นสาเหตุนำความวิฤติมาสู่ประเทศดังที่เรากำลังประสบในปัจจุบัน

การเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง แต่เดิมมีบัญญัติไว้ชัดเจนระดับหนึ่งว่า “อยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งโดยคำพิพากษา” โดยเริ่มบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญนับแต่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับพุทธศักราช ๒๔๕๒ มาตรา ๕๐ (๕) เป็นต้นมาและได้บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญฉบับต่อๆ มาอีกหลายฉบับเช่น

มาตรา ๘๖ (๕) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๑๑

มาตรา ๑๑๖ (๕) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๑๗

มาตรา ๕๓ (๕) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๒๑

มาตรา ๑๐๔ (๕) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๓๔

มาตรา ๑๑๐ (๔) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๓๕ แก้ไขเพิ่มเติมพุทธศักราช ๒๕๓๘

อันเป็นการกำหนดให้ศาลยุติธรรมเป็นผู้พิจารณาพิพากษาเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งซึ่งเป็นไปตามหลักการที่ว่าศาลยุติธรรมเป็นองค์กรใช้อำนาจอธิปไตยเกี่ยวกับการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีและคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพและความเสมอภาคของบุคคล สิทธิเลือกตั้งเป็นสิทธิทางการเมืองขั้นพื้นฐาน บุคคลจะเสียสิทธิหรือถูกจำกัดสิทธินี้ได้ก็ต่อเมื่อได้กระทำได้โดยผ่านกระบวนการทางศาลยุติธรรมที่เป็นองค์กรคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพและความเสมอภาคของบุคคลดังกล่าวเท่านั้น ไม่อาจทำได้โดยองค์กรที่มีลักษณะเป็นการใช้อำนาจแห่งรัฐดังเช่นองค์กรฝ่ายบริหารหรือองค์กรเกี่ยวกับการจัดการเลือกตั้ง เพราะจะกลายเป็นการใช้อำนาจรัฐหรืออำนาจในทางบริหาร ทำลายหรือแย่งสิทธิและเสรีภาพดังกล่าวไปจากประชาชน ดังจะกล่าวรายละเอียดต่อไป

ส่วนรายละเอียดวิธีพิจารณาหรือกระบวนการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งดังกล่าวรัฐสภาย่อมออกเป็นกฎหมายได้ โดยให้อยู่ในขอบเขตให้ศาลยุติธรรมเป็นผู้พิจารณาและออกคำสั่งเท่านั้น เพราะตามรัฐธรรมนูญแต่เดิมมีข้อห้ามการออกกฎหมายจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลไว้กว้างๆ ดังเช่นตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๕) พุทธศักราช ๒๕๓๘ มาตรา ๒๔ วรรคสาม ที่บัญญัติเพียงว่า “การจำกัดสิทธิและเสรีภาพอันเป็นการฝ่าฝืนเจตนารมณ์ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญจะกระทำมิได้” เท่านั้น แตกต่างกับตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับปัจจุบัน มาตรา ๒๕ ที่รัฐธรรมนูญบัญญัติเปิดช่องกำหนด “การ” ไว้ด้วยรัฐสภาจึงจะออกกฎหมายรายละเอียดไปในทางจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ได้ ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่เป็นการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่ดีกว่าเดิมและเป็นการพัฒนาด้านการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพแก่ประชาชนที่สมบูรณ์ขึ้นเป็นไปตามหลักสากล แต่ผลสะท้อนย้อนกลับเป็นข้อขัดข้องต่อการเพิ่มและขยายขอบเขตการใช้อำนาจขององค์กรตามรัฐธรรมนูญใหม่ดังเช่นคณะกรรมการการเลือกตั้งในคดีนี้เช่นกัน

ดังนั้น ในกรณีคดีนี้ ที่เกิดปัญหาว่าร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ที่มาตรา ๘๕/๑ มาตรา ๘๕/๓ มาตรา ๘๕/๕ บัญญัติให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจวินิจฉัยและออกคำสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของบุคคลในกรณีที่ยังแต่มีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าการกระทำผิดกฎหมายเลือกตั้งตามที่ระบุไว้ในมาตราดังกล่าวก่อนประกาศผลการเลือกตั้งตามมาตรา ๘๕/๑ และหลังจากได้รับเลือกตั้งแล้วตามมาตรา ๘๕/๕ ได้ โดยมีสมาชิกวุฒิสภาจำนวนหนึ่งเสนอความเห็นต่อประธานวุฒิสภาว่าบทบัญญัติ

ดังกล่าวขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยหลายมาตรา การเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งซึ่งเป็นอำนาจตามรัฐธรรมนูญต้องอยู่ในอำนาจของศาลยุติธรรมที่จะวินิจฉัยและมีคำพิพากษา จึงจะชอบด้วยรัฐธรรมนูญตามหลักการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนและตามหลักการแบ่งแยกอำนาจดังที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๓

ดังนั้น ตามความเห็นดังกล่าวข้างต้น เมื่อมาตรา ๑๐๖ (๔) มิได้บัญญัติกำหนดให้ชัดเจนว่า รัฐธรรมนูญได้มอบให้องค์กรใด ศาลยุติธรรม หรือคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้มีอำนาจเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งดังกล่าว จึงเป็นกรณีที่ไม่มีบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้บังคับแก่กรณีใด ก็ต้องวินิจฉัยกรณีนั้นไปตามประเพณีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๗ ซึ่งมีใช้กรณีที่จำเป็นต้องมีการตีความบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญเพราะมาตรา ๑๐๖ (๔) ที่บัญญัติว่า “อยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง” มีความหมายชัดเจนอยู่แล้ว ไม่ใช่มีความหมายเคลือบคลุม หรือมีความหมายเป็นหลายนัย จึงไม่จำเป็นต้องตีความหาความหมายที่แน่นอนของวลีดังกล่าวอีก ไม่ว่าจะเป็นการตีความตามตัวอักษรหรือกรณีตีความตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ ปัญหาเกี่ยวกับการวินิจฉัยบทบัญญัติอนุมาตรานี้โดยอาศัยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๗ จะได้กล่าวโดยละเอียดในภายหลัง

ก่อนอื่นผู้ทำคำวินิจฉัยขอลำดับความเป็นมาของการร่างรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันเกี่ยวกับมาตรา ๑๐๖ (๔) ซึ่งบัญญัติว่า

มาตรา ๑๐๖ บุคคลผู้มีลักษณะดังต่อไปนี้ในวันเลือกตั้งเป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้ง คือ

- (๑) วิกลจริต หรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ
- (๒) เป็นภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวช
- (๓) ต้องคุมขังอยู่โดยหมายของศาลหรือโดยคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย
- (๔) อยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง

ก่อนที่จะมีการปรับปรุงเป็นบทบัญญัติดังกล่าวข้างต้น ในชั้นคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญปรากฏข้อความในมาตรา ๑๐๖ ดังกล่าวไว้ว่า

มาตรา ๖/๒/๕ บุคคลผู้มีลักษณะดังต่อไปนี้ในวันเลือกตั้งเป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งวุฒิสภา คือ

- (๑) วิกลจริต หรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ
- (๒) เป็นภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวช
- (๓) ต้องคุมขังอยู่โดยหมายของศาล หรือโดยคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย
- (๔) อยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง โดยคำพิพากษา

มาตรา ๖/๓/๑๐ บุคคลผู้มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๖/๒/๕ ในวันเลือกตั้ง เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

หลักการดังกล่าวในมาตรา ๖/๒/๕ และมาตรา ๖/๓/๑๐ ในชั้นคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญได้รับความเห็นชอบในชั้นคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญแล้ว แต่ในชั้นคณะกรรมการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญ มีผู้ขอแปรญัตติแก้ไขข้อความในอนุมาตราอื่นกล่าวคือ (๓) ขอแก้ไขเป็นว่า “ต้องคุมขังโดยคำพิพากษาอันเป็นที่สุดของศาล” แต่คณะกรรมการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญมีมติเห็นชอบตามร่างที่เสนอโดยไม่มี การแก้ไข ดังนั้นความในมาตรา ๑๐๖ ในชั้นกรรมการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญ จึงมีข้อความดังนี้ “บุคคลผู้มีลักษณะดังต่อไปนี้ในวันเลือกตั้งเป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้ง คือ

- (๑) วิกลจริต หรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ
- (๒) เป็นภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวช
- (๓) ต้องคุมขังโดยหมายของศาลหรือโดยคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย
- (๔) อยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งโดยคำพิพากษา”

ต่อมาให้ชั้นพิจารณาของสภาร่างรัฐธรรมนูญในวาระที่สองมีผู้เสนอขอแก้ไขข้อความในมาตรา ๑๐๖ ดังนี้

มาตรา ๑๐๖ นั้น ขอตัดคำว่า โดยคำพิพากษาใน (๔) ทิ้งนะครับอ่านก็ได้ความว่า

- (๔) อยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง

ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ : เชิญครับ

รองศาสตราจารย์มนตรี รูปสุวรรณ : ขออนุญาตเรียนถามคือผมคิดว่าต้องไปชันนิตหนึ่ง เพราะว่าบางท่านไปตัดแล้วก็มันเป็นศัพท์แล้วผมก็ตามไม่ทันนะครับ ด้วยความเคารพนะครับ ช่วยๆ กันทำงานผมว่าไหนๆ ก็มาประชุมแล้ว ถามเหตุผลว่าทำไมตัดคำว่า คำพิพากษา ออกเพราะอะไรครับ

ศาสตราจารย์บวรศักดิ์ อุวรรณโณ (กรรมการ) :

ท่านประธานที่เคารพครับ ด้วยเหตุผล ๒ ประการครับ

ประการที่ ๑ ในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ว่าด้วยการเลือกตั้ง ส.ส. และ ส.ว. อาจจะมอบอำนาจนี้ ไปให้ศาลรัฐธรรมนูญ หรือศาลยุติธรรม เรายังไม่แน่ นั่นเหตุผลประการแรก

เหตุผลประการที่ ๒ ก็คือการเสียดสิทธิต่อบุคคลซึ่งไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญอาจจะบัญญัติให้เสียดสิทธิต่อเลือกตั้งก็เป็นได้ คือ เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งก็เป็นได้นะครับ

เพราะฉะนั้นเพื่อให้ตัดโอกาสของกฎหมายฉบับดังกล่าวนี้ นะครับ ก็สมควรที่จะตัดคำว่า โดยคำพิพากษา ออก แล้วเปิดกว้างเอาไว้ สุดแต่แต่กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้ง ส.ส. หรือ ส.ว. จะไปกำหนดครับ”

(ทั้งหมดนี้เราได้จากเอกสารโครงการประชุมคณะกรรมการเชิงปฏิบัติการ เรื่อง “การยกร่างรัฐธรรมนูญ” คณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ สภาร่างรัฐธรรมนูญ ระหว่างวันที่ ๑๗ - ๒๐ เมษายน ๒๕๕๐ ณ โรงแรมอิมพีเรียล คิวินส์ปาร์ค และรายงานการประชุมสภาร่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๒๗ (เป็นพิเศษ) วันอังคารที่ ๒๕ เดือนกรกฎาคม พุทธศักราช ๒๕๕๐)

แสดงให้เห็นว่า หลักการในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๑๐๖ ได้มีปรากฏ ตั้งแต่ในชั้นคณะทำงานยกร่างรัฐธรรมนูญ ชั้นคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ และชั้นคณะกรรมการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญว่าอำนาจในการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง เป็นอำนาจของศาลยุติธรรมเพราะใช้คำในอนุมาตรา ๕ เดิมว่า “อยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งโดยคำพิพากษา” สถาบันหรือองค์กรที่จะใช้คำว่า “พิพากษา” ได้ก็มีแต่ศาลยุติธรรมเท่านั้น เพิ่งมาถูกขอตัดคำว่า “โดยคำพิพากษา” ออกในชั้นพิจารณาของสภาร่างรัฐธรรมนูญในวาระที่สอง โดยอ้างเหตุผล ๒ ประการคือ

๑. ผู้ขอตัดไม่แน่ใจว่ากฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภาที่ออกใหม่จะมอบอำนาจนี้ให้ศาลรัฐธรรมนูญ หรือศาลยุติธรรม มีอำนาจเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งแน่

๒. อาจตรากฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญออกมาในภายหลังเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งก็ได้ จึงให้เปิดกว้างไว้สุดแต่แต่กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญจะบัญญัติ

ทั้งนี้ โดยผู้ขอตัดออกไม่ได้อ้างถึงหรือกล่าวถึงเลยว่าจะให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งด้วย ดังนั้น ในขณะที่ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้อยู่ในระหว่างพิจารณาของรัฐสภา มีอดีตสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญบางคนออกมาแสดงความคิดเห็นว่ารัฐธรรมนูญมีเจตนารมณ์ที่จะให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจตุลาการด้วย (คืออำนาจเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง) จึงผิดไปจากหลักฐานในการร่างรัฐธรรมนูญดังกล่าว

เมื่อพิจารณาเอกสารประกอบการพิจารณาที่แนบมากับหนังสือชี้แจงความเห็นของสำนักนายกรัฐมนตรี เกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ ที่ นร ๐๒๐๔/๑๔๐๗๑ ลงวันที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๕๓ หน้า ๕ ที่ระบุว่า “แต่ตามรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันมีการจัดตั้งองค์กรพิเศษนี้ขึ้นตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ ส่วนที่ ๔ หมวด ๖ (คณะกรรมการการเลือกตั้ง) การจะนำมาตรา ๑๐๖ (๕) มาเชื่อมโยงกับคณะกรรมการการเลือกตั้งและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งตามมาตรา ๑๔๕ และ

มาตรา ๑๕๗ โดยบัญญัติรับรองรายละเอียดในการใช้อำนาจนี้ไว้ในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา ซึ่งออกตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๕๔ และมาตรา ๓๒๖ จึงชอบด้วยเหตุผลอย่างยิ่ง” ก็ไม่ตรงกับหลักฐานที่มีการอ้างอิงไว้ในตอนร่างรัฐธรรมนูญ เช่นเดียวกัน

ถ้าพิจารณาผลบังคับของบทบัญญัตินี้ในภายหลัง สำหรับศาลรัฐธรรมนูญไม่ปรากฏว่ามีบทบัญญัติมาตราใดในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญฉบับใดบัญญัติให้อำนาจศาลรัฐธรรมนูญเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของบุคคลใดได้เลย และในทางปฏิบัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภาย่อมต้องจัดให้มีขึ้นตามเขตเลือกตั้งต่างๆ ทั่วประเทศ การเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งเป็นเรื่องของแต่ละบุคคลซึ่งเป็นปัญหาข้อเท็จจริงทั้งสิ้น จึงอาจมีคดีเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งเกิดขึ้นเป็นสิบเป็นร้อยรายก็ได้ ศาลรัฐธรรมนูญย่อมไม่มีกำลังเพียงพอที่จะพิจารณาวินิจฉัยคดีเช่นนี้ได้แน่นอน ดังนั้น ไม่ว่ารัฐธรรมนูญหรือกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ จึงไม่อาจบัญญัติมอบอำนาจให้ศาลรัฐธรรมนูญเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งได้

สำหรับกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญที่บัญญัติในภายหลัง ปรากฏต่อมาว่ารัฐสภาได้ตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๒ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๒๓ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๑ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๒๓ ในกรณีที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งผู้ใดไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งและมีได้แจ้งเหตุการไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งตามมาตรา ๒๑ หรือมาตรา ๒๒ หรือแจ้งเหตุแล้วแต่เหตุนั้นมีสาเหตุอันสมควร ให้ถือว่าผู้นั้นเป็นบุคคลซึ่งไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งโดยไม่แจ้งเหตุอันสมควรที่ทำให้ไม่อาจไปใช้สิทธิเลือกตั้งได้ตามมาตรา ๖๘ วรรคสองของรัฐธรรมนูญ ให้ผู้นั้นเสียสิทธิดังต่อไปนี้

(๑) สิทธิยื่นคำร้องคัดค้านการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่น

(๒) สิทธิร้องคัดค้านการเลือกกำนันและผู้ใหญ่บ้าน ตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่

(๓) สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่น

(๔) สิทธิสมัครรับเลือกเป็นกำนันและผู้ใหญ่บ้าน ตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่

(๕) สิทธิเข้าชื่อร้องขอเพื่อให้รัฐสภาพิจารณากฎหมาย ตามกฎหมายว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย

(๖) สิทธิเข้าชื่อร้องขอให้สภาท้องถิ่นพิจารณาออกข้อบัญญัติท้องถิ่น ตามกฎหมายว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่น

(๗) สิทธิเข้าซื้อร้องขอให้วุฒิสภามีมติถอดถอนบุคคล ตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

(๘) สิทธิเข้าซื้อร้องขอให้ถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ตามกฎหมายว่าด้วยการลงคะแนนเสียงเพื่อถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

การเสียสิทธิตามวรรคหนึ่ง ให้มีกำหนดเวลาดังแต่วันเลือกตั้งครั้งที่ผู้นั้นไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งจนถึงวันเลือกตั้งครั้งที่ผู้นั้นไปใช้สิทธิเลือกตั้ง” -

โดยไม่มีข้อใดบัญญัติถึงการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งเลย

แต่สำหรับศาลยุติธรรม กลับมีพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ บัญญัติไว้ในหมวด ๔ ว่าด้วยบทกำหนดโทษตั้งแต่มาตรา ๑๐๐ ถึงมาตรา ๑๐๕ มาตรา ๑๐๘ มาตรา ๑๑๐ มาตรา ๑๑๑ มาตรา ๑๑๒ ให้ศาลเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของจำเลยซึ่งศาลได้ลงโทษในข้อหาว่ากระทำความผิดกฎหมายเลือกตั้งมีระยะเวลาสั้นยาวตามอัตราโทษของความผิดที่ศาลพิพากษาลงโทษ

ปัญหาต่อไปจึงมีว่า เมื่อมาตรา ๑๐๖ (๘) บัญญัติว่า “อยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง” โดยไม่กล่าวถึงว่าองค์กรใดมีอำนาจเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งซึ่งไม่ใช่กรณีที่จะต้องตีความเพื่อค้นหาเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญดังกล่าวมาแล้ว การวินิจฉัยกรณีเช่นนี้ควรเป็นประการใดจึงจะชอบด้วยรัฐธรรมนูญรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๗ บัญญัติว่า “ในเมื่อไม่มีบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้บังคับแก่กรณีใด ให้วินิจฉัยกรณีนั้นไปตามประเพณีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข” ในข้อนี้ประเพณีการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขดังกล่าวแตกต่างจากจารีตประเพณีแห่งท้องถิ่นที่ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๕ ให้นำมาใช้กับการอุดช่องว่างของกฎหมายเอกชน (ความสัมพันธ์ระหว่างเอกชน) เพราะจารีตประเพณีหมายถึงประเพณีหรือทางปฏิบัติที่ประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆ ได้ยึดถือปฏิบัติกันมานานจนยอมรับกันกลายเป็นจารีตประเพณีซึ่งสอดคล้องกับหลัก “ความศักดิ์สิทธิ์ของการแสดงเจตนา” ของคู่สัญญาที่เป็นเอกชน แต่ปัญหาของรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นกฎหมายที่วางระเบียบเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรที่เป็นผู้ใช้อำนาจรัฐตามรัฐธรรมนูญซึ่งอยู่เหนือการแสดงเจตนาของเอกชนจึงไม่อาจนำจารีตประเพณีแห่งท้องถิ่นมาใช้ในรัฐธรรมนูญได้

ประเพณีการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตามบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๗ จึงเป็นประเพณีหรือทางปฏิบัติในการใช้อำนาจรัฐขององค์กรต่างๆ ตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขมานานจนเป็นที่ยอมรับกันว่าได้กลายเป็นประเพณี

ที่จะต้องปฏิบัติไปแล้ว อันมีลักษณะเป็นประเพณีการปกครองหรือเรียกว่าจารีตประเพณีทางมหาชนก็น่าจะได้ นั่นก็คือได้กลายเป็นรัฐธรรมนูญที่ยังไม่ได้บัญญัติเป็นลายลักษณ์อักษรในรัฐธรรมนูญนั่นเอง ซึ่งเป็นหลักการใหม่ที่ยอมรับว่ารัฐธรรมนูญมีทั้งส่วนที่บัญญัติไว้เป็นลายลักษณ์อักษรและไม่ได้บัญญัติเอาไว้เป็นลายลักษณ์อักษร อันเป็นหลักการสมัยใหม่เป็นที่ยอมรับกันเป็นหลักสากล

ผลของการยอมรับรัฐธรรมนูญทั้งที่มิได้บัญญัติไว้เป็นลายลักษณ์อักษรก็เพื่อให้รัฐธรรมนูญมีความยืดหยุ่นสามารถปรับให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมประเพณีของประเทศไทยได้ อีกทั้งยังมีความประสงค์ที่จะพัฒนาบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญในอนาคตอีกด้วย โดยผู้ร่างรัฐธรรมนูญในอนาคตอาจนำประเพณีในการปกครองเช่นว่านั้นมาบัญญัติเป็นลายลักษณ์อักษรไว้ในรัฐธรรมนูญก็ได้

การนำหลักการปกครองในระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขมาใช้เป็นการยอมรับว่ามีการใช้รัฐธรรมนูญทั้งที่เป็นลายลักษณ์อักษรและที่ไม่เป็นลายลักษณ์อักษร กล่าวคือรัฐธรรมนูญมีอยู่สองส่วนนั่นเอง แต่ศักดิ์หรือลำดับชั้นของรัฐธรรมนูญสองส่วนนี้แตกต่างกันคือ รัฐธรรมนูญที่ไม่เป็นลายลักษณ์อักษรนำมาใช้บังคับต่อเมื่อไม่มีบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับแล้วเท่านั้น กล่าวคือรัฐธรรมนูญที่ไม่เป็นลายลักษณ์อักษรหรือประเพณีการปกครองในระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขจะนำมาใช้บังคับได้เท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งต่อบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยเท่านั้น อันหมายถึงรัฐธรรมนูญในส่วนที่ไม่เป็นลายลักษณ์อักษรมีสถานะหรือศักดิ์หรือลำดับชั้นต่ำกว่ารัฐธรรมนูญที่เป็นลายลักษณ์อักษร

ผลของรัฐธรรมนูญที่ไม่เป็นลายลักษณ์อักษรหรือประเพณีในระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขมีศักดิ์หรือลำดับชั้นเป็นรัฐธรรมนูญเช่นกันคือตามมาตรา ๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยถือว่ารัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ บทบัญญัติใดของกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับขัดหรือแย้งต่อประเพณีในระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข บทบัญญัตินั้นเป็นอันใช้มิได้เช่นกัน และใช้บังคับเป็นการทั่วไปมิใช่เฉพาะเรื่องเฉพาะคดีเหมือนจารีตประเพณีแห่งท้องถิ่น ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔ และประเพณีในการปกครองระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ยังมีสถานะอันเป็นที่มาหรือบ่อเกิดของรัฐธรรมนูญประการหนึ่งด้วย จึงหาใช่เป็นเรื่องของการอุดช่องว่างในรัฐธรรมนูญเหมือนประเพณีแห่งท้องถิ่นที่ถือเป็นเรื่องการอุดช่องว่างในกฎหมายเอกชนแต่อย่างใด

หากถือว่ารัฐธรรมนูญมีช่องว่างก็แสดงว่ายอมรับว่ามีกฎหมายนอกอาจเป็นเจตนารมณ์ของผู้ร่างรัฐธรรมนูญหรือความประสงค์ของผู้ถืออำนาจรัฐที่นอกเหนือบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญมาใช้แทน

ประเพณีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ที่มีสถานะหรือศักดิ์หรือลำดับชั้นสูงอย่างน้อยเสมอรัฐธรรมนูญเพราะสูงกว่ากฎหมายอื่นเท่านั้น จึงรับเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของรัฐธรรมนูญได้

หลักการเช่นนี้ย่อมขัดแย้งต่อหลักการความเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศตามมาตรา ๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย กล่าวคือ มีกฎหมายภายนอกรัฐธรรมนูญสูงอย่างน้อยเสมอรัฐธรรมนูญได้และขัดแย้งกับหลักการที่ว่ารัฐธรรมนูญมีสองส่วนเท่านั้นตามมาตรา ๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย นั่นคือ รัฐธรรมนูญที่เป็นลายลักษณ์อักษรกับประเพณีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขเท่านั้น ด้วยเหตุนี้เจตนารมณ์ของผู้ร่างรัฐธรรมนูญความบกพร่องของผู้ร่างรัฐธรรมนูญหรือแม้แต่คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญก็หาใช่เป็นส่วนหนึ่งของรัฐธรรมนูญที่จะนำมาบรรจุหรือพิจารณาเป็นส่วนควบหรือควบคู่กับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญกับประเพณีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขได้

กรณีเช่นนี้มีใช้กฎหมายใหม่ยกเลิกกฎหมายเก่า โดยกฎหมายใหม่มิได้นำข้อความในกฎหมายเก่ามาบัญญัติไว้ จึงต้องใช้ข้อความตามกฎหมายใหม่ อันเป็นเรื่องของการใช้กฎหมายตามหลักกฎหมายทั่วไป (GENERAL PRINCIPAL OF LAW) จึงไม่อาจนำหลักนี้มาใช้กับกฎหมายรัฐธรรมนูญซึ่งมีหลักการบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญโดยเฉพาะอยู่แล้ว

การอุดช่องว่างในกฎหมายแพ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อไม่ให้ศาลปฏิเสธว่าไม่มีกฎหมายที่จะใช้บังคับกับกรณีนั้นหรือหาหลักเกณฑ์อื่นมาปรับใช้โดยไม่มีกฎหมายมารับรองไว้ จึงเป็นคนละกรณีกับรัฐธรรมนูญที่มีวัตถุประสงค์บัญญัติหลักเกณฑ์ที่เป็นหลักสำคัญในการบริหารปกครองประเทศ ขณะเดียวกันต้องเปิดเป็นช่องให้รัฐสภาสามารถออกกฎหมายได้อย่างมีอิสระพอสมควร เท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งต่อหลักการสำคัญของประเทศ การจะวินิจฉัยว่ารัฐสภาออกหรือตรากฎหมายขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ดังเช่นกรณีนี้จึงพิจารณาจากมีบทบัญญัติรัฐธรรมนูญหรือไม่ เมื่อไม่มีรัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ก็ให้วินิจฉัยกรณีนั้นไปตามจารีตประเพณีในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามมาตรา ๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยเป็นอันจบขั้นตอนในการนำรัฐธรรมนูญมาปรับใช้กับข้อเท็จจริงหรือปัญหาที่เกิดขึ้น อันหมายถึงไม่มีกรณีที่จะนำรัฐธรรมนูญที่เป็นลายลักษณ์อักษรและไม่เป็นลายลักษณ์อักษรปรับใช้กับกรณีนั้นแล้วรัฐสภาจึงสามารถออกหรือตรากฎหมายเช่นนั้นได้

รัฐธรรมนูญที่ไม่เป็นลายลักษณ์อักษรหรือประเพณีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญได้บัญญัติไว้ชัดเจนแล้วเป็นประเพณีการปกครองมิใช่ประเพณีการนับถือศาสนา ประเพณีการขับรถ ขับเรือ ประเพณีการแต่งกายของไทย ประเพณี

ให้ความเคารพนับถือหรือทักทายกัน ประเพณีการเล่นกีฬา ประเพณีการใช้หรือการตีความรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย จึงจะอ้างเอาหลักเกณฑ์วิธีการใช้กฎหมายเช่นการอุดช่องว่างของกฎหมายหรือตีความกฎหมายธรรมดามาใช้เป็นประเพณีตีความหรือการใช้รัฐธรรมนูญมิได้ การอุดช่องว่างในกฎหมายจึงนำมาใช้กับรัฐธรรมนูญมิได้

แม้ว่าผู้ร่างรัฐธรรมนูญบางกลุ่มอาจมีเจตนารมณ์หรือตั้งใจที่จะตัดข้อความ “โดยคำพิพากษา” ออกเหลือเพียง “อยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง” อันถือเป็นการจงใจที่จะมอบอำนาจการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งแก่คณะกรรมการการเลือกตั้งแบบแอบแฝง ซึ่งเป็นการเพิ่มหรือขยายขอบเขตการใช้อำนาจรัฐเข้าไปแย่งหรือจำกัดตัดสิทธิหรือสิทธิและเสรีภาพของประชาชนโดยประชาชนไม่อาจป้องกันหรือปกป้องสิทธิของตนเองหรือได้รับความคุ้มครองจากรัฐธรรมนูญหรือศาลยุติธรรมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๘ วรรคสอง ที่บัญญัติว่า “บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองไว้ สามารถยกบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้เพื่อใช้สิทธิทางศาลหรือยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้คดีในศาลได้” ได้เลย

แต่ผู้ร่างรัฐธรรมนูญกลุ่มนี้ก็มักอ้างที่จะบัญญัติให้อำนาจการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งหรือการจำกัดสิทธิและเสรีภาพแก่คณะกรรมการการเลือกตั้งเพราะเป็นการเปลี่ยนแปลงหลักการปกครองที่สำคัญจึงเป็นเรื่องใหญ่ยากที่สมาชิกสภาผู้ร่างรัฐธรรมนูญที่มาจากตัวแทนของจังหวัด กลุ่มผู้พิพากษาศาลยุติธรรมและประชาชนที่สนใจติดตามอย่างใกล้ชิดจะยอมให้ผ่านไปง่าย ๆ เป็นเหตุให้การบัญญัติเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ดังเช่น มาตรา ๑๕๔ บัญญัติแต่เพียงคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้ควบคุมและดำเนินการจัดหรือจัดให้มีการเลือกตั้งและออกเสียงประชามติให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรมซึ่งเป็นอำนาจหน้าที่ไม่ต่างไปจากอำนาจหน้าที่ของกระทรวงมหาดไทยหรือองค์กรบริหารส่วนท้องถิ่นเดิมเท่านั้น

มาตรา ๑๕๕ (๓) บัญญัติเกี่ยวกับอำนาจสืบสวนสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริงและวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้นตามกฎหมาย ตามมาตรา ๑๕๔ วรรคสอง อำนาจหน้าที่ควบคุมตามมาตรานี้ก็คืออำนาจที่จำกัดเฉพาะเรื่องการจัดการและควบคุมการเลือกตั้งหรือการออกเสียงประชามติไม่อาจก้าวล่วงไปถึงอำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญของศาลยุติธรรม หรือถึงขนาดจำกัดสิทธิและเสรีภาพของประชาชน กรณีที่จะสืบสวนสอบสวนและวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้งก็คือกรณีใดกรณีหนึ่งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๑๕๗ นั่นเองที่น่าถือว่าเป็นการใช้อำนาจหรือดุลพินิจหรือปฏิบัติหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ ซึ่งตามมาตรา ๑๕๗ วรรคสองได้บัญญัติสอดคล้องต่อมาว่า “เมื่อดำเนินการตามวรรคหนึ่งเสร็จแล้ว คณะกรรมการการเลือกตั้งต้องวินิจฉัยสั่งการโดยพลัน”

คณะกรรมการการเลือกตั้งต้องวินิจฉัยสั่งการอย่างไร ก็คือคณะกรรมการการเลือกตั้งจะต้องวินิจฉัยสั่งการตามมาตรา ๑๔๕ (๔) หรือมาตรา ๑๔๕ (๕) อย่างใดอย่างหนึ่ง ได้แก่ ประการที่หนึ่ง ตามมาตรา ๑๔๕ (๔) “สั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่หรือออกเสียงประชามติใหม่ในหน่วยเลือกตั้งใดหน่วยเลือกตั้งหนึ่งหรือทุกหน่วยเลือกตั้ง เมื่อมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าการเลือกตั้งหรือการออกเสียงประชามติในหน่วยเลือกตั้งนั้นๆ มิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม” ประการที่สอง ตามมาตรา ๑๔๕ (๕) “ประกาศผลการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติ” การวินิจฉัยสั่งการอย่างใดอย่างหนึ่งดังกล่าวจึงจะถือว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งใช้อำนาจตามรัฐธรรมนูญ ซึ่งจะได้รับความคุ้มครองจากรัฐธรรมนูญให้ไม่ต้องรับผิดทางอาญาหรือทางแพ่งเป็นส่วนตัวเท่านั้น และการวินิจฉัยสั่งการตามมาตรา ๑๔๕ (๓) (๔) และ (๕) ดังกล่าวไม่ได้บัญญัติ “ให้เป็นที่สุด” ทั้งเป็นการใช้อำนาจในทางบริหารที่กระทบกระเทือนต่อสิทธิและเสรีภาพที่เป็นสาระสำคัญหรือขั้นพื้นฐานของประชาชน โดยไม่มีบทบัญญัติต่อมาว่าประชาชนจะสามารถอุทธรณ์ร้องทุกข์ต่อองค์กรใดและอำนาจดังกล่าวจะต้องถูกตรวจสอบและถ่วงดุลหรือคานอำนาจได้ตามหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตยจึงมีสภาพจะต้องเลือกเดินในแนวทางใด หากเลือกเดินในแนวทางคำชี้ขาดดังกล่าวเด็ดขาดหรือให้เป็นที่สุดอุทธรณ์ร้องทุกข์ไม่ได้ ก็จะเป็นไปในแนวทางตามหลักการแบ่งแยกหน้าที่จะถือว่าอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งดังกล่าวเป็นอำนาจเบ็ดเสร็จเด็ดขาด (ABSOLUTE POWER) แนวทางหนึ่ง หากเลือกเดินในแนวทางคำชี้ขาดดังกล่าวไม่เป็นที่สุดสามารถร้องทุกข์ต่อองค์กรแห่งอำนาจธิปไตยได้ ก็จะเป็นไปในแนวทางตามหลักการแบ่งแยกอำนาจที่จะถือว่า การใช้อำนาจขององค์กรตามรัฐธรรมนูญใดที่กระทบกระเทือนต่อสิทธิและเสรีภาพที่เป็นสาระสำคัญของประชาชนจะต้องมีการตรวจสอบและถ่วงดุลหรือคานอำนาจจากองค์กรตามรัฐธรรมนูญอื่นดังผู้ทำคำวินิจฉัยเคยอธิบายพอเป็นสังเขปในคำวินิจฉัยส่วนตน ที่ ๕๑-๕๒/๒๕๕๒ ลงวันที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๒ และคำวินิจฉัยส่วนตน ที่ ๕๓/๒๕๕๒ ลงวันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๕๒

ดังนั้น เมื่อพิจารณาอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ตามมาตรา ๑๔๕ (๓) ประกอบมาตรา ๑๔๗ ดังกล่าว จะเห็นได้ว่าคณะกรรมการการเลือกตั้งจะมีอำนาจสืบสวนสอบสวนและวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้งที่ถือเป็นอำนาจตามรัฐธรรมนูญก็เฉพาะเป็นปัญหาหรือข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้นต่อเมื่อมีการเลือกตั้งหรือการออกเสียงประชามติแล้วทั้งสิ้น ดังเช่น มาตรา ๑๔๗ (๑) บัญญัติว่า “...คัดค้านว่าการเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้นเป็นไปโดยไม่ถูกต้องหรือไม่ชอบด้วยกฎหมาย” หรือมาตรา ๑๔๗ (๒) บัญญัติว่า “...ก่อนได้รับเลือกตั้ง...ผู้ใดได้กระทำการใดๆ โดยไม่สุจริตเพื่อให้ตนเองได้รับ

เลือกตั้งหรือได้รับเลือกตั้งมาโดยไม่สุจริต โดยผลของการที่บุคคลหรือพรรคการเมืองใดได้กระทำลงไป....” หรือ มาตรา ๑๔๗ (๓) บัญญัติว่า “... การออกเสียงประชามติได้เป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมาย... การออกเสียงประชามติในหน่วยเลือกตั้งใดเป็นไปโดยไม่ถูกต้องหรือไม่ชอบด้วยกฎหมาย”

ส่วนอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ตามมาตรา ๑๔๕ (๖) ที่บัญญัติว่า “ดำเนินการอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ” หมายถึงรัฐธรรมนูญเปิดช่องให้คณะกรรมการการเลือกตั้งดำเนินการอื่นตามแต่จะบัญญัติกฎหมายให้อำนาจไว้ แต่การบัญญัติกฎหมายให้อำนาจแก่คณะกรรมการการเลือกตั้งก็เป็นเพียงอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งตามกฎหมาย หากได้มีผลทำให้อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งตามกฎหมายดังกล่าว กลายเป็นอำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญไปด้วยกล่าวคือ กฎหมายจะบัญญัติให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจหรือใช้อำนาจขององค์กรตามรัฐธรรมนูญอื่น หรือมีอำนาจเหนือองค์กรตามรัฐธรรมนูญอื่นจะกระทำมิได้ รวมทั้งกฎหมายจะบัญญัติให้อำนาจแก่คณะกรรมการการเลือกตั้งกระทำการหรือละเว้นกระทำการใดที่เป็นการจำกัดตัดรอนสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่ได้รับการรับรองตามรัฐธรรมนูญและรัฐธรรมนูญมิได้เปิดช่องให้บัญญัติไว้ตามมาตรา ๒๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยก็จะทำมิได้เช่นกัน บทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าวนั้นถือได้ว่าขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญเป็นอันใช้บังคับมิได้ทันทีตามมาตรา ๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

นอกจากนี้ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๓๒๖ มาตรา ๓๒๗ ที่กำหนดขอบเขตให้รัฐสภาออกกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาและว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง ก็มีได้กำหนดให้รัฐสภาสามารถออกกฎหมายให้อำนาจแก่คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งหรือดำเนินการอันเป็นการลิดรอนจำกัดตัดสิทธิและเสรีภาพของประชาชนดังกล่าวหรือห้ามมิให้ประชาชนผู้เสียหายฟ้องร้องคดีต่อศาลยุติธรรมได้เลย

แม้ผู้ร่างรัฐธรรมนูญกลุ่มหนึ่งอาจมีเจตนารมณ์หรือตั้งใจจะพยายามบัญญัติรัฐธรรมนูญให้เกิดข้อบกพร่องและพยายามจะบัญญัติให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจเบ็ดเสร็จเด็ดขาดตามหลักการแบ่งแยกหน้าที่โดยไม่ได้บัญญัติระบบตรวจสอบและถ่วงดุลหรือคานอำนาจไว้ตามหลักการแบ่งแยกอำนาจก็ตาม ความพยายามบัญญัติรัฐธรรมนูญให้เกิดข้อบกพร่อง และอ้างว่ารัฐธรรมนูญบัญญัติอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งเกิดเป็นช่องว่างเพื่อจะได้อาศัยเป็นช่องทางตีความขยายขอบเขตอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งออกไปให้ครอบคลุมอำนาจนิติบัญญัติและอำนาจตุลาการได้ก็ตาม แต่หากไม่อ้างกันตามอำเภอใจว่า ผู้ร่างรัฐธรรมนูญมีเจตนารมณ์จะให้อำนาจการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งหรือลิดรอนสิทธิและเสรีภาพของบุคคลหรือประชาชนแก่คณะกรรมการการเลือกตั้งแล้ว

ไม่ว่าจะพิจารณาอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญในแง่ใด คณะกรรมการการเลือกตั้งก็มีอำนาจตามรัฐธรรมนูญเฉพาะที่เกี่ยวกับการจัดการและควบคุมการเลือกตั้งให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรมเท่านั้น ไม่มีทางตีความหรือขยายอำนาจหรือขอบเขตการใช้อำนาจก้าวล่วงเข้าไปในอำนาจของศาลยุติธรรมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๓ มาตรา ๒๓๓ หรือล่วงล้ำเข้าไปจำกัดคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนดังกล่าวได้เลย ดังนั้น คณะกรรมการการเลือกตั้งย่อมไม่มีอำนาจในการสืบสวนสอบสวนและวินิจฉัยชี้ขาดเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งหรือปัญหาในคดีนี้ตามหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตยได้เลย เว้นเสียแต่จะยอมรับหลักการปกครองในระบอบอื่น

เมื่อก้าวโดยสรุป กรณีเกิดข้อบกพร่องของการร่างรัฐธรรมนูญเกี่ยวกับการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งหากจะอ้างว่ารัฐธรรมนูญมิได้บัญญัติไว้ชัดเจนก็ตาม กรณีก็จะต้องวินิจฉัยกรณีนี้ไปตามประเพณีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตามมาตรา ๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แนวทางการบัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา หรือการตีความเกี่ยวกับการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งหรือการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล จึงต้องเป็นไปตามประเพณีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ซึ่งยึดถือกันมานานกว่าหกสิบปี โดยเดิมศาลยุติธรรมมีอำนาจพิจารณาพิพากษาอรรถคดีเกี่ยวกับคดีเหล่านี้เช่นใด ปัจจุบันก็ยังคงมีอำนาจเช่นนั้น คณะกรรมการการเลือกตั้งไม่อาจใช้บทบัญญัติมาตรา ๑๕๕ (๓) ที่บัญญัติไว้โดยอ้างความไม่ชัดเจนดังกล่าวขยายอำนาจก้าวล่วงเข้าไปในขอบเขตอำนาจของศาลยุติธรรมอันเป็นองค์กรคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนและเป็นการล่วงล้ำเข้าไปจำกัดคุ้มครองสิทธิทางการเมืองของประชาชนโดยไม่มีบทบัญญัติรัฐธรรมนูญให้อำนาจไว้ หรือรัฐธรรมนูญเปิดช่องให้ออกกฎหมายให้อำนาจคณะกรรมการการเลือกตั้งทำเช่นนี้ได้

คำวินิจฉัยดังกล่าวข้างต้น เป็นการวินิจฉัยเกี่ยวกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๕ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๑๐๖ (๔) ว่ารัฐสภาจะตรากฎหมายใช้บังคับเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ได้เพียงใด และกรณีที่รัฐธรรมนูญมิได้บัญญัติให้อำนาจองค์กรใดมีสิทธิเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งจะใช้บทบัญญัติดังกล่าวอย่างไร ผู้ทำคำวินิจฉัยยังเห็นสมควรกล่าวถึงเหตุผลอื่นๆ เกี่ยวกับอำนาจเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง ซึ่งเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานทางการเมือง อันแสดงความเป็นพลเมืองของรัฐที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ว่าควรเป็นอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้ง หรือศาลยุติธรรม ตามคำร้องของสมาชิกวุฒิสภาที่เสนอต่อประธานวุฒิสภา ดังต่อไปนี้

ประการที่หนึ่ง ปัญหาว่าอำนาจวินิจฉัยชี้ขาดกรณีนี้ ควรเป็นอำนาจของศาลยุติธรรมหรือคณะกรรมการการเลือกตั้งนั้น เมื่อพิจารณาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๗๑ บัญญัติว่า

“ศาลยุติธรรมมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีทั้งปวง เว้นแต่คดีที่รัฐธรรมนูญนี้ หรือกฎหมายบัญญัติให้อยู่ในอำนาจของศาลอื่น” ตามหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตยของไทย พระมหากษัตริย์ผู้ทรงเป็นประมุขทรงใช้อำนาจอธิปไตยของปวงชนชาวไทยทางศาล และศาลยุติธรรมมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีทั้งปวงหมายความว่า บรรดาคดีทั้งปวงที่เกิดขึ้นในราชอาณาจักรหรือถือว่าเกิดขึ้นในราชอาณาจักร หากไม่มีรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายบัญญัติให้อยู่ในอำนาจของศาลอื่น ดังเช่นศาลรัฐธรรมนูญ ศาลปกครอง ศาลทหาร หรือศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หรือตามกฎหมายดังเช่นกฎหมายเกี่ยวกับการจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว ศาลภาษีอากร ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ ศาลแรงงาน และศาลล้มละลาย ซึ่งเป็นศาลชั้นอุทธรณ์พิเศษของศาลยุติธรรมแล้ว จะถือว่าคดีเหล่านั้นจะตกอยู่ในอำนาจของศาลยุติธรรมทั่วไป ซึ่งการแบ่งหรือจำแนกศาลในหลักเกณฑ์ดังกล่าวตามหลักการสากลทั่วไป จะเป็นการแบ่งตามประเภทหรือลักษณะแห่งคดี ผลก็ยังเท่ากับศาลแต่ละศาลในกรอบโครงสร้างใหญ่ที่ยังไม่ได้แบ่งเขตพื้นที่จะมีลักษณะเป็นอำนาจอธิปไตย กล่าวคือ มีอำนาจอิสระสูงสุด และครอบคลุมพื้นที่ทั่วประเทศโดยไม่มีช่องว่างใดให้องค์กรหนึ่งองค์กรใดในประเทศหรือต่างประเทศมาตัดทอนหรือใช้อำนาจทางศาลแทนได้ เว้นแต่เป็นไปตามหลักกฎหมายระหว่างประเทศที่เป็นหลักสากล

บทบัญญัติมาตรา ๒๗๑ ดังกล่าวเป็นการบัญญัติปิดช่องว่างที่อาจจะเกิดขึ้นได้จากเขตอำนาจศาลที่มีอยู่หลายศาลโดยให้อำนาจตุลาการหรืออำนาจศาลทั่วไปตกอยู่ในเขตอำนาจศาลยุติธรรม ทั้งสิ้น ทำให้อำนาจศาลแผ่ซ่านเข้าไปทุกท้องที่ทุกดินแดนของประเทศไทย และคนไทยทุกคนต้องตกอยู่ภายใต้อำนาจศาลทั้งสิ้น หากท้องที่ใดหรือบุคคลที่อยู่ในประเทศหรือถือว่าอยู่ภายในประเทศตามหลักดินแดนหรือบุคคลสัญชาติไทยไม่ตกอยู่ภายใต้อำนาจศาลไทยจะถือว่าประเทศไทยขาดเอกราชทางการศาลหรือสูญเสียอธิปไตยทางอำนาจตุลาการทันที ลักษณะของอำนาจตุลาการหรืออำนาจศาลเช่นนี้ เป็นลักษณะอย่างหนึ่งที่แสดงว่าอำนาจตุลาการหรืออำนาจศาลเป็นอำนาจอธิปไตยอย่างหนึ่งทำนองเดียวกับอำนาจบริหารและอำนาจนิติบัญญัติ

เมื่อพิจารณาประกอบตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๓ ที่บัญญัติว่า “อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทย พระมหากษัตริย์ผู้ทรงเป็นประมุขทรงใช้อำนาจนั้นทางรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และศาลตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้” กับ มาตรา ๒๓๓ ที่บัญญัติว่า “การพิจารณาพิพากษาอรรถคดีเป็นอำนาจของศาลซึ่งต้องดำเนินการตามรัฐธรรมนูญตามกฎหมายและในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์” หมายความว่า “การพิจารณาพิพากษาอรรถคดี” เป็นอำนาจอธิปไตยอย่างหนึ่งที่พระมหากษัตริย์ทรงใช้อำนาจนั้นทางศาลได้เท่านั้น ซึ่งเป็นการรับรองว่าอำนาจศาลเป็นอำนาจอธิปไตย อีกลักษณะหนึ่งที่หลักสากลเรียกว่าอำนาจตุลาการนั่นเอง

LIRT

อำนาจตุลาการหรืออำนาจศาลจะครอบคลุมชนชาวไทยหรือชาวไทยทุกคนไม่ว่าจะดำรงตำแหน่งใด หากเกี่ยวกับบุคคลหรือบุคคลต่อบุคคลดังเช่นคดีนี้เป็นการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของบุคคลที่กระทำผิดกฎหมายเลือกตั้ง ซึ่งจะต้องตกอยู่ภายใต้อำนาจตุลาการหรืออำนาจศาล ไม่ว่าจะองค์กรใดแม้แต่คณะกรรมการการเลือกตั้งในกรณีคดีนี้ก็มิอาจใช้อำนาจก้าวล่วงเข้าไปในอำนาจของศาลได้

หากคณะกรรมการการเลือกตั้งอาจมีอำนาจทำนองเดียวกับศาล นอกจากจะไม่ถือว่าอำนาจดังกล่าวของคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นอำนาจตุลาการหรืออำนาจของศาลแล้ว เพราะมิได้ใช้โดยศาล และใช้กระบวนการหรือวิธีพิจารณาของศาล หรือแม้จะใช้วิธีพิจารณาเลียนแบบของศาล ก็จะต้องถือว่าเกิดช่องว่างของอำนาจตุลาการขึ้นมาทำลายหลักอำนาจอธิปไตยทางตุลาการ เพราะทำให้ศาลมีเขตอำนาจครอบคลุมไม่ทั่วประเทศตามหลักดินแดนและครอบคลุมชนชาวไทยไม่ทุกคน หรืออำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งดังกล่าว มิใช่อำนาจอธิปไตยที่ได้รับการรับรองตามมาตรา ๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย จึงจะถือว่าบทบัญญัติกฎหมายใดก็ตามที่ให้อำนาจนี้แก่คณะกรรมการการเลือกตั้งขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญเป็นอันใช้บังคับมิได้ ตามมาตรา ๓ มาตรา ๒๓๓ มาตรา ๒๗๑ ประกอบมาตรา ๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยทั้งสิ้น

ด้วยเหตุนี้ อำนาจของศาลยุติธรรมจึงไม่มีทางก้าวล่วงอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งได้เลย โดยเฉพาะการอ้างว่าอำนาจตามมาตรา ๑๔๕ (๓) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยเป็นอำนาจทำนองเดียวกับฝ่ายตุลาการด้วยแล้วย่อมยิ่งเป็นไปมิได้ เพราะข้ออ้างก็เป็นคำตอบอยู่ในตัวแล้วว่าเป็นอำนาจทำนองเดียวกับอำนาจตุลาการเท่านั้น จึงไม่อาจอ้างใช้แทนอำนาจตุลาการของศาลไม่ว่าในระบบศาลใดได้เลย

โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อพิจารณามาตรา ๑๔๕ (๓) ดังกล่าวประกอบอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ตามมาตรา ๑๔๔ วรรคหนึ่ง ที่ว่า “คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้ควบคุมและดำเนินการจัดหรือจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่น และผู้บริหารท้องถิ่น รวมทั้งการออกเสียงประชามติให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม” และอำนาจหน้าที่ดังกล่าวมีที่มาจากอำนาจการจัดการเลือกตั้งของฝ่ายบริหารที่เคยมีมาแต่เดิมแล้ว อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งจึงมีลักษณะเป็นอำนาจบริหารอย่างหนึ่งเท่านั้น

การตีความอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ตามมาตรา ๑๔๕ (๓) จึงต้องถือว่าเป็นการใช้อำนาจฝ่ายบริหาร ซึ่งจะมีผลให้กระทบกระเทือนต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชนไม่ได้ ดังนั้น การวินิจฉัยชี้ขาดกรณีเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งจึงต้องเยียวยาโดยการฟ้องร้องคดีต่อศาลได้ตามสมควรตามหลักการดังกล่าวมาแล้ว และตามหลักสิทธิมนุษยชนสากล

ตามหลักการปกครองระบอบประชาธิปไตยสากลแล้ว การใช้อำนาจหรือการปฏิบัติหน้าที่หรือการใช้ดุลพินิจขององค์กรแห่งอำนาจอธิปไตย หรือองค์กรอำนาจอธิปไตยหรือองค์กรผู้ใช้อำนาจอธิปไตย ได้แก่ พระมหากษัตริย์ รัฐสภา คณะรัฐมนตรี และศาล และเป็นอำนาจตามรัฐธรรมนูญแล้วจะฟ้องร้องต่อศาลไม่ได้ เพราะถือว่าต่างฝ่ายต่างเป็นองค์กรที่ใช้อำนาจอธิปไตยที่เป็นอำนาจสูงสุดเท่าเทียมกัน และต่างฝ่ายต่างเป็นอิสระต่อกัน แต่จะฟ้องมิได้เฉพาะการใช้อำนาจนั้นเป็นการใช้อำนาจตามรัฐธรรมนูญ และในฐานะองค์กร มิใช่ในฐานะบุคคล เว้นแต่พระมหากษัตริย์ที่ทรงมีพระราชสถานะเป็นองค์กรเป็นสถาบันและส่วนพระองค์หรือเป็นบุคคลด้วย แล้วแต่กรณี จึงไม่มีบทบัญญัติให้รัฐสภา คณะรัฐมนตรี และศาลมีสถานะเป็นนิติบุคคล เพื่อป้องกันการกล่าวหาหรือฟ้องร้องสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา คณะรัฐมนตรี และศาล ต่อศาลเพื่อรับฟ้องเกี่ยวกับการใช้อำนาจอธิปไตยตามรัฐธรรมนูญ และเนื่องจากพระมหากษัตริย์ทรงมีพระราชสถานะเป็นบุคคลตามกฎหมายด้วย จึงอาจถูกกล่าวหาหรือฟ้องร้องเกี่ยวกับพระราชอำนาจที่ทรงใช้ตามรัฐธรรมนูญ จำเป็นต้องมีบทบัญญัติป้องกันปัญหานี้ตามมาตรา ๘ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ที่บัญญัติว่า “องค์พระมหากษัตริย์ทรงดำรงอยู่ในฐานะอันเป็นที่เคารพสักการะ ผู้ใดจะละเมิดมิได้ ผู้ใดจะกล่าวหาหรือฟ้องร้องพระมหากษัตริย์ในทางใด ๆ มิได้”

หลักการนี้เป็นหลักการที่มาจากหลักกฎหมายของอังกฤษว่า องค์พระมหากษัตริย์ไม่ทรงอยู่ในฐานะจะต้องรับผิดชอบใดๆ (THE KING CAN DO NO WRONG) ซึ่งความจริงหลักการของอังกฤษนี้มีพัฒนาการมาจากธรรมเนียมปฏิบัติมาแต่โบราณที่ไม่อาจมีใครกล่าวหาหรือฟ้องร้องผู้นำหรือผู้ปกครองสูงสุดของตนว่าใช้อำนาจความเป็นผู้นำหรือผู้ปกครองของตนในทางที่ผิดได้ เว้นแต่จะเป็นกบฏหรือจะถือเป็นข้ออ้างเพื่อถอดถอนผู้นำหรือผู้ปกครองสูงสุดนั้นออกจากตำแหน่งเท่านั้น หลักการจึงมีพัฒนาการต่อมาอย่างยาวนานนับเป็นเวลาหลายพันปี จนอาจเรียกว่าตลอดประวัติศาสตร์แห่งมนุษยชาติทีเดียว จนกระทั่งเกิดหลักการแบ่งแยกอำนาจหลักนิติธรรมหรือนิติรัฐขึ้นมา

หลักการแบ่งแยกอำนาจและหลักนิติธรรมหรือนิติรัฐ จึงสร้างระบบการปกครองที่ให้หลักประกันแก่บุคคลหรือประชาชนที่จะไม่ให้ถูกล่วงละเมิดสิทธิเสรีภาพที่รับรองแล้วจากบุคคลอื่นหรือจากการใช้อำนาจรัฐและเกิดความเสมอกันตามกฎหมายอย่างเป็นผลขึ้นมา ด้วยหลักการเหล่านี้ อำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญที่ใช้โดยองค์กรแห่งอำนาจอธิปไตยจะต้องตรวจสอบและถ่วงดุลหรือคานอำนาจซึ่งกันและกันอย่างสมดุลโดยไม่ทำลายความเป็นอิสระขององค์กรนั้นๆ ในระดับหนึ่ง เพื่อมิให้แต่ละองค์กรสูญเสียความเป็นผู้นำหรือความเป็นองค์กรของประเทศ ขณะเดียวกันก็มีให้องค์กรนั้นกลายเป็นอิสระที่มีอำนาจเบ็ดเสร็จเด็ดขาด

ด้วยหลักการข้างต้น ความเป็นองค์กรอำนาจอธิปไตยและใช้อำนาจอธิปไตยตามรัฐธรรมนูญ ที่เป็นอิสระและสูงสุดดังกล่าว แม้จะทำให้องค์กรรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และศาลไม่อาจถูกกล่าวหา หรือฟ้องร้องทางอาญา ทางแพ่ง และทางปกครองได้ก็ตาม แต่ทั้งสามองค์กรก็ยังคงถูกตรวจสอบ และถ่วงดุลหรือคานอำนาจ (CHECKS AND BALANCES) ได้ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ โดยไม่ทำให้สูญเสียความเป็นอิสระและความเป็นอำนาจอธิปไตยไป อันทำให้อำนาจดังกล่าวไม่เป็น อำนาจเบ็ดเสร็จเด็ดขาด ซึ่งผู้ทำคำวินิจฉัย เคยอธิบายไว้พอสังเขปในคำวินิจฉัยส่วนตนของคำวินิจฉัยที่ ๕๓/๒๕๕๓ ลงวันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๕๒ ประการที่สาม จึงจะยังไม่ขอกล่าวซ้ำอีก

คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญที่จัดตั้งขึ้นใหม่ตามหลักการแบ่งแยกหน้าที่ (SEPARATION OF FUNCTIONS) ที่เป็นหลักการใหม่ของโลก อำนาจที่คณะกรรมการการเลือกตั้ง ใช้อำนาจตามรัฐธรรมนูญเหมือนกัน แม้จะไม่อาจถือว่าเป็นอำนาจอธิปไตยตามมาตรา ๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แต่ก็ต้องถือว่าเป็นองค์กรอิสระและไม่มีสภาพเป็นนิติบุคคล การใช้อำนาจหรือดุลพินิจหรือการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญและ ในฐานะองค์กรตามรัฐธรรมนูญ ย่อมไม่มีสภาพบุคคลตามกฎหมายตามหลักกฎหมายทั่วไป จึงมีอาจ กล่าวหาหรือฟ้องร้องให้รับผิดชอบทางอาญา ทางแพ่ง และทางปกครองทำนองเดียวกับองค์กรแห่งอำนาจ อธิปไตยตามหลักการการแบ่งแยกอำนาจ (SEPARATION OF POWERS) เว้นเสียแต่จะมีการบัญญัติ กฎหมายกำหนดให้มีการฟ้องร้องได้โดยตรงเท่านั้น อันเป็นข้อแตกต่างกับองค์กรแห่งอำนาจอธิปไตย ที่จะออกกฎหมายทำนองให้ต้องรับผิดชอบในการใช้อำนาจตามรัฐธรรมนูญไม่ได้เลย

ดังนั้น ในปัจจุบันถือได้ว่า ความรับผิดชอบของคณะกรรมการการเลือกตั้งมีได้เฉพาะในฐานะบุคคลธรรมดา หรือกรรมการการเลือกตั้งแต่ละบุคคล ดังเช่นตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๔ มาตรา ๔๒ หรือตามพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๑๗ มาตรา ๑๐๑ ซึ่งเป็นความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ของกรรมการการเลือกตั้งเป็นการ เฉพาะบุคคล ทำนองเดียวกับความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการของสมาชิกสภานิติบัญญัติ ความผิดต่อ ตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมของเจ้าพนักงานในตำแหน่งตุลาการ ตามประมวลกฎหมายอาญา

ด้วยเหตุที่ศาลเท่านั้นที่จะใช้อำนาจตุลาการได้ คณะกรรมการการเลือกตั้งที่เป็นองค์กรใช้อำนาจบริหารไม่อาจใช้อำนาจตุลาการได้เลย ไม่ว่าจะตามรัฐธรรมนูญดังได้กล่าวมาแล้ว และตาม หลักการปกครองระบอบประชาธิปไตยไม่อาจบัญญัติให้องค์กรใดองค์กรหนึ่งมีอำนาจบริหารและอำนาจ ตุลาการอยู่ด้วยกัน กล่าวคือมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยปัญหาหรือข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้นแทนศาล หรือ

การวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้นอันมีผลกระทบกระเทือนต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชนแล้ว ให้เป็นที่สุดไม่อาจฟ้องร้องต่อศาลได้ คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญที่จัดตั้งขึ้นใหม่ตามหลักการแบ่งแยกหน้าที่ที่ไม่มีระบบตรวจสอบและถ่วงดุลหรือคานอำนาจเหมือนองค์กรแห่งอำนาจอธิปไตยตามหลักการแบ่งแยกอำนาจดังผู้ทำคำวินิจฉัยเคยอธิบายพอเป็นสังเขปไว้ในคำวินิจฉัยส่วนตน ในคำวินิจฉัย ที่ ๕๓/๒๕๔๒ ประการที่สาม หากได้อำนาจตุลาการไปด้วย ย่อมทำให้อำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งกลายเป็นอำนาจเบ็ดเสร็จเด็ดขาด (ABSOLUTE POWER) ไปในที่สุด อันเป็นการผิดหลักการแบ่งแยกอำนาจและการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ดังคำกล่าวของมองเตสกีเออในหนังสือเจตนารมณ์แห่งกฎหมาย เล่ม ๑๑ บทที่ ๖ ว่าด้วยโครงสร้างการปกครองของอังกฤษว่า

“เสรีภาพจะไม่มีเช่นกันหากอำนาจในการตัดสินมิได้แยกออกจากอำนาจนิติบัญญัติและอำนาจบริหาร หากอำนาจนี้ไปรวมกับอำนาจนิติบัญญัติ จะกลายเป็นอำนาจเหนือชีวิตและเสรีภาพของพลเมือง หรือเป็นอำนาจโดยอำเภอใจ เพราะผู้พิพากษาจะเป็นผู้บัญญัติกฎหมายหากอำนาจนี้ไปรวมกับฝ่ายบริหาร ผู้พิพากษาย่อมจะมีพลังของผู้กดขี่”

หมายความว่า องค์กรใดมีทั้งอำนาจบริหารและอำนาจตุลาการรวมกันหรืออำนาจฝ่ายตุลาการไม่อาจยื่นมือไปถึงแล้ว ตามทรรศนะของมองเตสกีเออถือว่าเป็นพลังในการกดขี่ประชาชน ซึ่งสามารถพิสูจน์ได้ว่าเป็นจริงมาทุกยุคทุกสมัยอย่างสิ้นสงสัยในสัจพจน์อันนี้ หากคณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจบริหารและนิติบัญญัติอยู่ด้วยกันซึ่งแม้จะเป็นสิ่งเป็นไปได้ตามหลักการแบ่งแยกหน้าที่ แต่จะขัดกับหลักการแบ่งแยกอำนาจ ขัดต่อหลักการปกครองระบอบประชาธิปไตย และขัดต่อหลักการตามความคิดรัฐธรรมนูญ (CONSTITUTIONALISM) โดยสิ้นเชิง หลักการแบ่งแยกอำนาจเป็น ๓ อำนาจของมองเตสกีเออ ดังกล่าวได้รับการรับรองเป็นพื้นฐานของการร่างรัฐธรรมนูญประเทศสหรัฐอเมริกา ดังเช่นในบทความหมายเลข ๔๗ ของเจมส์ เมดิสัน ในหนังสือเดอะเฟเดอร์ลิสต์เปเปอร์ : เอกสารความคิดทางการเมืองอเมริกา โดย นายสมบัติ จันทรวงศ์ บรรณาธิการแปล สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ๒๕๓๐ หน้า ๓๗๐ ถึง ๓๗๑ ซึ่งผู้สนใจอาจหาอ่านได้จากเอกสารดังกล่าว

จากการใช้หลักการแบ่งแยกหน้าที่เท่าที่ผ่านมานับแต่แนวความคิดนี้เกิดขึ้นในช่วงร่างรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันจนถึงปัจจุบัน กลับทำให้เกิดความขัดแย้งในระดับองค์กรแห่งอำนาจหรือพลังของประชาชนสูญเสียไปแทบจะสิ้นเชิงเพราะกลายเป็นอำนาจขององค์กรตามรัฐธรรมนูญใหม่ไป การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่เป็นพลังบริสุทธิ์จะถูกจำกัดขอบเขตลง ประชาชนจึงกลายเป็นเสมือนผู้ดูหรือวิพากษ์วิจารณ์ได้เท่านั้น ไม่มีช่องทางพอจะรวมตัวกันกลายเป็นพลังของประชาชนหรือพลังของสังคมที่บริสุทธิ์

ตามหลักการประชาธิปไตยเพราะไม่ว่าจะอ้างเรื่องใดเรื่องนั้น หรือกรณีใดกรณีนั้นก็จะมีองค์การตามรัฐธรรมนูญมารองรับการใช้อำนาจนั้นโดยตรง พลังประชาชนหรือพลังของสังคมที่บริสุทธิ์จึงไม่อาจเกิดขึ้นจนสามารถแปลงพลังเป็นความเปลี่ยนแปลงทางการเมืองการปกครองที่ถูกต้องได้ เป็นช่องทางให้พลังที่ไม่บริสุทธิ์กลายเป็นกระแสทางการเมืองที่ก่อให้เกิดความปั่นป่วนทางการเมืองการปกครองแทน ประชาชนที่ได้รับ ความเสียหายจะอาศัยอำนาจศาลยุติธรรมเป็นช่องทางเข้าไปตรวจสอบและถ่วงดุลฝ่ายบริหารหรือ อำนาจบริหารเดิมซึ่งแต่เดิมทำได้ในระดับหนึ่ง เพราะถือเป็นอำนาจตามกฎหมายของคณะรัฐมนตรีเท่านั้น ก็กลับกลายเป็นอำนาจตามรัฐธรรมนูญขององค์กรตามรัฐธรรมนูญใหม่ไป

นอกจากประชาชนที่ได้รับความเสียหายจากการใช้อำนาจขององค์กรตามรัฐธรรมนูญใหม่นั้น จะฟ้องร้องมิได้ โดยองค์กรตามรัฐธรรมนูญใหม่ที่เกิดขึ้นหลายองค์กรเข้าไปตัดทอนอำนาจศาลยุติธรรม ออกไป ทำให้ช่องทางเดิมที่ประชาชนจะใช้อำนาจอธิปไตยของตนทางศาลเพื่อปกป้องหรือเยียวยา ความเสียหายได้ถูกปิดกั้นลงแล้ว องค์กรตามรัฐธรรมนูญยังจะกลายเป็นอำนาจเข้าไปขัดขวางสกัดกั้น ลดทอนการใช้อำนาจอธิปไตยขององค์กรแห่งอำนาจอธิปไตยเดิม ไม่ว่าศาลยุติธรรม คณะรัฐมนตรี และ สภาผู้แทนราษฎร แม้แต่สถาบันพระมหากษัตริย์ก็ยังคงถูกสอดแทรกเข้าไปจากการใช้อำนาจขององค์กร ตามรัฐธรรมนูญใหม่ได้เช่นกัน

ดังนั้น จึงจะเห็นได้ว่าการที่มีองค์กรตามรัฐธรรมนูญใหม่เพิ่มมากเท่าใดก็ตามและยิ่งองค์กร ตามรัฐธรรมนูญใหม่ใช้อำนาจในลักษณะขยายอำนาจออกไปอย่างไรขอบเขตเท่าใดก็ตาม การใช้อำนาจ อธิปไตยของประชาชนหรือที่เรียกว่าสิทธิและเสรีภาพของประชาชนยิ่งลดลงหรือถูกบั่นทอนลงเรื่อย ๆ นับวันประชาชนยิ่งเสียสิทธิและเสรีภาพให้แก่องค์กรตามรัฐธรรมนูญใหม่เหล่านี้เรื่อย ๆ อันเป็นการผิด หลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอย่างชัดเจน เพียงแต่ยังไม่มีใครสังเกตเห็นเพราะการเพิ่มหรือ ขยายอำนาจขององค์กรตามรัฐธรรมนูญจะเกิดขึ้นพร้อมกระแสหรือสถานการณ์พาไปเป็นส่วนใหญ่ โดยเพียงแต่บุคคลในองค์กรตามรัฐธรรมนูญใหม่หรือผู้เกี่ยวข้องก็มีเพียงอคติที่ไม่ถึงมีเจตนาร้ายแต่อย่างใด สถานการณ์จะพัฒนาไปในแนวทางนี้ไปตามธรรมชาติของระบบที่จัดตั้งขึ้นใหม่ เว้นเสียแต่จะสามารถ ทำความเข้าใจระบบและธรรมชาติหรือสถานะแห่งระบบใหม่นี้ได้เท่านั้น จึงจะยับยั้งความหายนะของ การปกครองนี้ได้

ปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นปัญหาในระดับหลักการที่เป็นรากฐานของระบอบการปกครอง หรือระดับ โครงสร้างของรัฐที่หากเกิดข้อผิดพลาดบกพร่องก็จะนำพาประเทศชาติและสังคมสู่ความเสื่อมถอย หรือประสบกับความหายนะอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ไม่ว่าคนในสังคมจะเป็นคนดีขนาดไหน หรือจะมี

ระบบการจัดการดีวิเศษเพียงใดก็ตาม ก็เพียงแต่ประคับประคองหรือชะลอสถานการณ์ของประเทศชาติ ให้เลวร้ายช้าลงหรือเสียหายน้อยลงเท่านั้น ไม่อาจแก้ไขได้อย่างสมบูรณ์ตราบเท่าที่การแก้ไขนั้นไม่ตรงจุด หรือไม่ตรงกับสาเหตุที่แท้จริง

ประการที่สอง หลักประกันสิทธิและเสรีภาพของประชาชนตามรัฐธรรมนูญเป็นไปตามอิทธิพล แนวความคิดปัจเจกนิยม (INDIVIDUALISM) และรัฐธรรมนูญนิยม (CONSTITUTIONALISM) ที่เรียกว่าแนวความคิดเกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพ (IDEA OF RIGHTS) นั้น จะต้องวางที่มาแห่งอำนาจ อธิปไตยจากประชาชน การจัดองค์กรหรือวางโครงสร้างองค์กรแห่งอำนาจอธิปไตย ที่มีจุดมุ่งหมายให้ เกิดสิทธิและเสรีภาพแก่ประชาชน และการรับรองสิทธิและเสรีภาพไว้ชัดเจนในรัฐธรรมนูญ ซึ่งรายละเอียด จะยังไม่กล่าวถึงในที่นี้ โดยในตอนนี้จะขอกล่าวเฉพาะหลักประกันสิทธิและเสรีภาพของประชาชนเฉพาะ ในแง่การเยียวยาการล่วงละเมิดสิทธิและเสรีภาพของประชาชนจากรัฐอันเกี่ยวข้องกับการวินิจฉัยคดีนี้

การเยียวยาการล่วงละเมิดสิทธิและเสรีภาพของประชาชนตามหลักการปกครองในระบอบ ประชาธิปไตยต้องมีการบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญโดยแจ้งชัด โดยจะต้องบัญญัติรับรองคุ้มครองสิทธิและ เสรีภาพ และระบุหลักการใช้อำนาจโดยองค์กรของรัฐจะต้องไม่ล่วงละเมิดสิทธิและเสรีภาพตามบทบัญญัติ แห่งรัฐธรรมนูญ ดังปรากฏในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๔ ที่บัญญัติว่า “ศักดิ์ศรี ความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพของบุคคล ย่อมได้รับความคุ้มครอง” มาตรา ๕ ที่บัญญัติว่า “ประชาชนชาวไทยไม่ว่าเหล่ากำเนิด เพศ หรือศาสนาใด ย่อมอยู่ในความคุ้มครองแห่งรัฐธรรมนูญนี้ เสมอกัน” มาตรา ๒๖ ที่บัญญัติว่า “การใช้อำนาจโดยองค์กรของรัฐทุกองค์กร ต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรี ความเป็นมนุษย์สิทธิและเสรีภาพตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้” และมาตรา ๒๘ วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติว่า “บุคคลย่อมอ้างศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หรือใช้สิทธิและเสรีภาพของตนได้เท่าที่ไม่ละเมิด สิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่นไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อรัฐธรรมนูญ หรือไม่ขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน” การรับรองคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนในแง่การเยียวยา จึงจะแบ่งออกได้เป็น ๓ ทาง ได้แก่ การเยียวยาโดยฝ่ายนิติบัญญัติ การเยียวยาโดยฝ่ายบริหารหรือองค์กรที่ใช้อำนาจในทางบริหาร การเยียวยาโดยฝ่ายตุลาการหรือศาล

การเยียวยาโดยฝ่ายนิติบัญญัติ การเยียวยาโดยฝ่ายนิติบัญญัติหรือรัฐสภาที่โดยออกกฎหมาย ให้คำนึงถึงสิทธิและเสรีภาพตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติหรือรับรองไว้ การออกกฎหมายจะต้องเป็นไปในทาง คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน อันถือเป็นมาตรฐานขั้นต่ำที่สุดที่ประชาชนพึงมีเพื่อรักษา ความเป็นมนุษย์แห่งตน การออกกฎหมายไปในทางจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญ รับรองไว้ จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญนี้

กำหนดไว้ และเท่าที่จำเป็นเท่านั้น และจะกระทบกระเทือนสาระสำคัญแห่งสิทธิและเสรีภาพนั้นมิได้ ตามมาตรา ๒๕ วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งตามบทบัญญัติหลังนี้กำหนดกรอบ มิให้ฝ่ายนิติบัญญัติหรือรัฐสภาออกกฎหมายที่เป็นไปในทางจำกัดคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลได้ โดยผลการไว้ชัดเจนสอดคล้องกับบทบัญญัติแห่งมาตรา ๒๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

รัฐสภาจึงจะออกกฎหมายไปในทางให้อำนาจแก่บุคคลหรือองค์กรตามรัฐธรรมนูญหรือองค์กร ของรัฐโดยมีอำนาจกระทำหรือละเว้นกระทำการไปในทางละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล โดยกฎหมาย ไม่เปิดช่องการเยียวยาไว้ไม่ได้เช่นกัน การเยียวยาดังกล่าวจะปรากฏในกฎหมายที่ออกโดยรัฐสภา ดังเช่น เกี่ยวกับสิทธิในทรัพย์สิน ซึ่งตามรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน มาตรา ๕๘ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “สิทธิ ของบุคคลในทรัพย์สิน ย่อมได้รับความคุ้มครอง ขอบเขตแห่งสิทธิ และการจำกัดสิทธิ เช่นว่านี้ ย่อมเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ” แม้พิจารณาเฉพาะมาตรานี้โดยไม่พิจารณาประกอบมาตราอื่นจะ หมายความว่า กฎหมายจะออกมากำหนดขอบเขตและจำกัดสิทธิในทรัพย์สินของบุคคลเป็นอย่างไรก็ได้ แต่เมื่อพิจารณาประกอบบทบัญญัติรัฐธรรมนูญข้างต้นในแง่หนึ่ง ย่อมเป็นการจำกัดขอบเขตการออก กฎหมายของรัฐสภา กล่าวคือต้องกำหนดมาตรฐานหรือกลไกการเยียวยาให้กระทบต่อสิทธิในทรัพย์สิน ของบุคคลมากเกินไป โดยพิจารณาตัวอย่างได้ตามประมวลกฎหมายที่ดิน มาตรา ๕ ที่บัญญัติว่า “ภายใต้บังคับมาตรา ๖ บุคคลใดได้มาซึ่งสิทธิครอบครองในที่ดินก่อนวันที่ประมวลกฎหมายนี้ใช้บังคับ ให้มีสิทธิครอบครองสืบไป และให้คุ้มครองตลอดถึงผู้รับโอนด้วย” อันเป็นการคุ้มครองสิทธิในทรัพย์สิน ของบุคคลที่มีอยู่ก่อนประกาศใช้กฎหมายนี้ เช่นเดียวกันตามพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗ มาตรา ๑๒ วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติว่า “บุคคลใดอ้างว่ามีสิทธิหรือได้ทำประโยชน์ ในเขตป่าสงวนแห่งชาติโดยอยู่ก่อนวันที่กฎกระทรวงกำหนดป่าสงวนแห่งชาตินั้นใช้บังคับ ให้ยื่นคำร้อง เป็นหนังสือต่อนายอำเภอหรือปลัดอำเภอ ผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอท้องที่ภายในกำหนดเก้าสิบวัน นับแต่วันที่กฎกระทรวงนั้นใช้บังคับ ถ้าไม่ยื่นคำร้องภายในกำหนดดังกล่าว ให้ถือว่าสละสิทธิหรือ ประโยชน์นั้น” และวรรคสาม ที่บัญญัติว่า “ความในวรรคหนึ่ง มิให้ใช้บังคับแก่สิทธิในที่ดินที่บุคคล มีอยู่ตามประมวลกฎหมายที่ดิน” เป็นต้น บทบัญญัติเหล่านี้เป็นการเยียวยาสิทธิในทรัพย์สินนั้นของบุคคล ที่อาจเสียไปโดยผลแห่งกฎหมาย

การเยียวยาโดยฝ่ายนิติบัญญัติจึงยังรวมถึงการไม่ออกกฎหมายไปในทางจำกัดสิทธิและเสรีภาพ ของบุคคลที่จะได้รับการเยียวยาโดยฝ่ายบริหารหรือองค์กรที่ใช้อำนาจในทางบริหารและการเยียวยา โดยฝ่ายตุลาการหรือศาลอันเป็นไปตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยที่กล่าวข้างต้น รวมทั้งบทบัญญัติแห่ง มาตรา ๕๖ วรรคสาม ที่ว่า “สิทธิของบุคคลที่จะฟ้องหน่วยราชการ หน่วยงาน

ของรัฐ รัฐวิสาหกิจ ราชการส่วนท้องถิ่น หรือองค์กรอื่นของรัฐ เพื่อให้ปฏิบัติหน้าที่ตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมายตามวรรคหนึ่งและวรรคสองย่อมได้รับความคุ้มครอง” มาตรา ๖๐ ที่ว่า “บุคคลย่อมมีสิทธิมีส่วนร่วมในกระบวนการพิจารณาของเจ้าหน้าที่ของรัฐในการปฏิบัติราชการทางปกครองอันมีผลหรืออาจมีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของตน ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ” มาตรา ๗๖ ที่ว่า “รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบาย การตัดสินใจทางการเมือง การวางแผนพัฒนาทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง รวมทั้งการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับ”

ตัวอย่างการออกกฎหมายเพื่อให้การเยียวยาแก่ประชาชนทั้งโดยฝ่ายบริหารหรือองค์กรที่ใช้อำนาจในทางบริหาร และการเยียวยาโดยฝ่ายตุลาการหรือศาลดังเช่น ตามพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๕๐ มาตรา ๕๑ มาตรา ๕๒ โดยบัญญัติไว้ในมาตรา ๕๐ ว่าให้มีคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ให้คณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์มีอำนาจหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๕๑ และ มาตรา ๕๒ วรรคสี่ วรรคห้า บัญญัติว่าถ้าผู้อุทธรณ์ไม่เห็นด้วยกับคำวินิจฉัยอุทธรณ์ให้เสนอคดีต่อศาลภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำวินิจฉัยอุทธรณ์ ในกรณีที่คณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ หรือศาลได้มีคำวินิจฉัย หรือดำเนินการเป็นประการใดให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นปฏิบัติตามนั้น

การเยียวยาโดยฝ่ายนิติบัญญัตินี้เป็นสิ่งที่ฝ่ายนิติบัญญัติหรือรัฐสภา หรือผู้ออกกฎหมายจะต้องบัญญัติเกี่ยวกับกลไกหรือขั้นตอนการเยียวยาแก่ประชาชนที่อาจได้รับความเสียหายจากการใช้อำนาจขององค์กรหรือหน่วยงานตามกฎหมายนั้นหรืออาจได้รับผลกระทบจากบทบัญญัติกฎหมายนั้นเสมอไม่ว่าจะเป็นการออกพระราชบัญญัติ พระราชกำหนด พระราชกฤษฎีกา กฎกระทรวง ระเบียบ ข้อบังคับ หรือมติต่างๆ อันเป็นกฎหมายหรือกฎ ระเบียบนั้นจะต้องเสียไปโดยกลไกหรือระบบจากรัฐธรรมนูญที่กำหนดสภาพบังคับไว้ ก็คือบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๕ ที่บัญญัติว่า “การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญนี้กำหนดไว้ และเท่าที่จำเป็นเท่านั้น และจะกระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพนั้นมิได้

กฎหมายตามวรรคหนึ่ง ต้องมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป และไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่ง หรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง ทั้งต้องระบุบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจในการตรากฎหมายนั้นด้วย

บทบัญญัติวรรคหนึ่ง และวรรคสอง ให้นำมาใช้บังคับกับกฎหรือข้อบังคับที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายด้วยโดยอนุโลม”

มาตรา ๖ ที่บัญญัติว่า “รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ บทบัญญัติใดของกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนี้ บทบัญญัตินั้นเป็นอันใช้บังคับมิได้”

การเยียวยาทุกข์กรณีจึงต้องเกิดขึ้นเสมอไม่ว่าจากฝ่ายนิติบัญญัติหรือผู้ออกกฎหมาย ฝ่ายบริหารหรือองค์กรที่ใช้อำนาจในการบริหาร และฝ่ายตุลาการหรือศาล จะขาดการเยียวยาใดเยียวยาหนึ่งมิได้หรือจะรวบรัดการเยียวยาโดยฝ่ายบริหารหรือองค์กรที่ใช้อำนาจในทางบริหารเข้าด้วยกันกับการเยียวยาโดยฝ่ายตุลาการหรือศาลมิได้ ดังเช่น อำนาจคณะกรรมการการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๑๔๕ (๓) หากถือว่าเป็นการใช้อำนาจรัฐของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่มีใหม่เป็นกรณีของอำนาจหน้าที่โดยตรงเหมือนเช่นการควบคุมหรือจัดการเลือกตั้ง หรือประกาศผลการเลือกตั้ง หรืออาจถือได้ว่าเป็นการเยียวยาโดยฝ่ายบริหารหรือองค์กรที่ใช้อำนาจในทางบริหาร ก็ย่อมไม่อาจจำกัดสิทธิของผู้เสียหายที่จะโต้แย้งคัดค้านหรือการใช้สิทธิฟ้องคดีต่อศาลเพื่อการเยียวยาโดยฝ่ายตุลาการหรือศาลได้

เช่นเดียวกับพระราชบัญญัติความรับผิดชอบละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๑๑ วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติว่า “ในกรณีที่ผู้เสียหายเห็นว่า หน่วยงานของรัฐต้องรับผิดชอบตามมาตรา ๕ ผู้เสียหายจะยื่นคำขอต่อหน่วยงานของรัฐให้พิจารณาชดเชยค่าสินไหมทดแทนสำหรับความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่ตนก็ได้ ในกรณีนี้ หน่วยงานของรัฐต้องออกไปรับคำขอให้ไว้เป็นหลักฐานและพิจารณาคำขอนั้นโดยไม่ชักช้าเมื่อหน่วยงานของรัฐมีคำสั่งเช่นใดแล้ว หากผู้เสียหายยังไม่พอใจผลการวินิจฉัยของหน่วยงานของรัฐ ก็ให้มีสิทธิร้องทุกข์ต่อคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์ตามกฎหมายว่าด้วยคณะกรรมการกฤษฎีกาได้ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ตนได้รับแจ้งผลการวินิจฉัย” อันเป็นการกำหนดให้ผู้เสียหายมีสิทธิได้รับการเยียวยาโดยฝ่ายบริหารหรือองค์กรที่ใช้อำนาจในทางบริหารได้ก่อนใช้สิทธิฟ้องร้องคดีต่อศาลเพื่อขอการเยียวยาโดยฝ่ายตุลาการหรือศาลต่อไป ซึ่งเป็นการเยียวยาโดยฝ่ายนิติบัญญัติแก่ผู้เสียหายครบถ้วนถูกต้อง

แต่ในกฎหมายเดียวกัน มาตรา ๑๔ กลับบัญญัติว่า “เมื่อได้มีการจัดตั้งศาลปกครองขึ้นแล้ว สิทธิร้องทุกข์ต่อคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์ ตามมาตรา ๑๑ ให้ถือว่าเป็นสิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครอง” จึงเป็นการตัดสิทธิขั้นพื้นฐานอย่างหนึ่งของผู้เสียหายที่จะได้รับการเยียวยาโดยฝ่ายบริหารหรือองค์กรที่ใช้อำนาจในทางบริหารตามกฎหมายและตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๖๑ คงเหลือเพียงจะต้องใช้สิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครองอย่างเดียว อันเป็นการจำกัดตัดสิทธิของประชาชน

ซึ่งมีเหตุผลเพียงเพื่อจะสนับสนุนให้มีการยกคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์ขึ้นเป็นศาลปกครอง อันทำให้ไม่มีองค์กรนี้และไม่อาจมีองค์กรเยียวยาโดยฝ่ายบริหารเช่นนี้ได้อีก จึงต้องจำกัดตัดสิทธิร้องทุกข์ดังกล่าว อันเป็นสิทธิที่ประชาชนควรจะได้รับจากการเยียวยาจากฝ่ายบริหารอันเป็นทางเลือกหนึ่งและเป็นการบังคับให้ประชาชนต้องใช้สิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครองที่อาจไม่ได้รับความสะดวกและต้องเสียค่าใช้จ่ายมากกว่าการใช้สิทธิร้องทุกข์ได้เพียงอย่างเดียว

การบัญญัติกฎหมายในลักษณะนี้ย่อมเท่ากับเป็นการคำนึงถึงแต่เหตุผล ความจำเป็น และผลประโยชน์ของหน่วยงานของรัฐสถานเดียว มิได้คำนึงถึงผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของบุคคลหรือประชาชนตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญเลย ทั้งที่โดยรูปแบบศาลปกครองที่อ้างว่าพัฒนามาจากคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์ จึงแสดงว่าลักษณะการใช้อำนาจของศาลปกครองย่อมมีรูปแบบและลักษณะการใช้อำนาจเป็นไปเพื่อรักษาผลประโยชน์ขององค์กรแทน ไม่แตกต่างจากคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์เท่าใดนัก กลายเป็นประชาชนได้รับการเยียวยาจากศาลปกครองที่เป็นองค์กรที่ให้การเยียวยาแบบกิ่งองค์กรฝ่ายบริหารกิ่งองค์กรฝ่ายตุลาการ ไม่อาจได้รับการเยียวยาจากองค์กรฝ่ายบริหารและศาลยุติธรรมอย่างเต็มที่ทั้งสองฝ่าย การจัดตั้งศาลปกครองตามแนวทางนี้เท่ากับเน้นการใช้อำนาจรัฐแต่เพียงอย่างเดียว กลายเป็นสิทธิและเสรีภาพของบุคคลหรือประชาชนถูกล่วงละเมิดเสียแต่แรกตั้งศาลปกครองแล้ว และเป็นการผิดหลักการพื้นฐานของการจัดตั้งศาลชั้นร้ายแรง เพราะจุดประสงค์ของการจัดตั้งศาลก็เพื่อปกป้องคุ้มครองและเยียวยาสิทธิและเสรีภาพของบุคคลหรือประชาชน ดังนั้นความคาดหวังของประชาชนที่จะได้รับการปกป้องคุ้มครองจากศาลปกครองจึงกลายเป็นเสมือนภาพที่เลื่อนลอยเต็มที

การเยียวยาโดยฝ่ายบริหารหรือองค์กรที่ใช้อำนาจในการบริหารและการเยียวยาโดยฝ่ายตุลาการหรือศาลนั้น ในขั้นแรกจะขอกกล่าวถึงปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (UNIVERSAL DECLARATION OF HUMAN RIGHTS) ข้อ ๘ ที่ว่า

“บุคคลย่อมมีสิทธิที่จะได้รับการเยียวยาอย่างเป็นผล โดยศาลแห่งชาติที่มีอำนาจ อันเนื่องจากการละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐานตามรัฐธรรมนูญหรือตามกฎหมาย”

ตามกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางแพ่ง (พลเมือง) และสิทธิทางการเมือง (INTERNATIONAL COVENANT ON CIVIL AND POLITICAL RIGHTS) ในส่วนที่ ๑ ข้อ ๓ บัญญัติให้รัฐภาคีแห่งกติการับที่จะ:-

(ก) ให้การรับรองว่า บุคคลผู้ซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพอันยอมรับแล้ว ณ ที่นี้ ย่อมได้รับการเยียวยาอย่างเป็นผลไม่ว่าการละเมิดนั้น จะเกิดจากการกระทำของบุคคลผู้ปฏิบัติการตามหน้าที่ก็ตาม

(ข) ให้การรับรองว่า บุคคลที่เรียกร้องการเยียวยาซ่อมมีสิทธิได้รับการพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดโดยพนักงานเจ้าหน้าที่ฝ่ายตุลาการ ฝ่ายบริหาร หรือฝ่ายนิติบัญญัติที่มีอำนาจหรือพนักงานเจ้าหน้าที่อื่นที่มีอำนาจตามที่บัญญัติไว้ในระบบกฎหมายแห่งรัฐ และต้องหยิบยกสู่การเยียวยาทางศาลอย่างเป็นทางการ (JUDICIAL REMEDY) ได้

(ค) ให้การรับรองว่า พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจจะบังคับให้การเยียวยานั้นได้รับผลอย่างจริงจัง”

โดยตามกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางแพ่ง (พลเมือง) และสิทธิทางการเมืองดังกล่าว ได้บัญญัติรับรองสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนไว้เป็น ๒ ข้อด้วยกันคือได้แก่สิทธิอุทธรณ์ร้องทุกข์ และสิทธิฟ้องคดีต่อศาลอันเป็นการเยียวยาโดยฝ่ายบริหารหรือองค์กรที่ใช้อำนาจในทางบริหาร และการเยียวยาโดยฝ่ายตุลาการหรือศาลตามลำดับ โดยรายละเอียดขอให้ดูคำวินิจฉัยส่วนตัว ตอนที่ ๑๓/๒๕๕๓ ลงวันที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๕๓

สรุปได้ว่า อำนาจศาลเป็นอำนาจอธิปไตยประเภทหนึ่ง จึงมีความกว้างขวางและสูงสุดในแง่เนื้อหาแห่งอำนาจ แต่เป็นการใช้อธิปไตยของบุคคลที่เป็นคู่ความ จึงถูกจำกัดในกระบวนการหรือวิธีพิจารณาที่ต้องมีขั้นตอนอย่างละเอียด เพื่อไม่กระทบกระเทือนสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น ตรงกันข้ามอำนาจของผู้มีอำนาจพิจารณาร้องเรียนหรืออุทธรณ์ร้องทุกข์ที่โดยเนื้อหาแห่งอำนาจมีจำกัด แต่ในแง่ขั้นตอนหรือวิธีดำเนินการกลับกำหนดไว้แต่เพียงเป็นกรอบหรือมีความกว้างขวางหรืออิสระที่จะกำหนดวิธีการดำเนินงานเองได้

สำหรับศาลยุติธรรมและผู้พิพากษาในกรณีเกี่ยวกับการพิจารณาพิพากษาคดีที่ถือเป็นอำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ จะถือปฏิบัติและวางตนเพียงปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ และกฎหมายบัญญัติไว้เท่านั้น ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๓๓ กับผู้พิพากษาและตุลาการมีอิสระในการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ และกฎหมายตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๕๕ วรรคหนึ่ง จึงจะเอากิจกรรมปฏิบัติหน้าที่ราชการในเรื่องวินัย การรักษาวินัย และการลงโทษทำนองเดียวกับกฎหมายระเบียบข้าราชการฝ่ายพลเรือนมาใช้ไม่ได้ ทั้งกรอบการปฏิบัติหน้าที่ราชการของผู้พิพากษาดังกล่าวก็แตกต่างกับของข้าราชการพลเรือนสามัญ ผู้พิพากษาศาลยุติธรรมจึงไม่ติดอยู่ในกรอบวัฒนธรรมแห่งองค์กรของฝ่ายบริหาร เหมือนกับการปฏิบัติหน้าที่ราชการของข้าราชการพลเรือน ข้าราชการฝ่ายบริหาร ทำให้การปฏิบัติหน้าที่ของศาลยุติธรรมเป็นอิสระ รวมทั้งมีสถานะเป็นการใช้อำนาจอธิปไตยเทียบเท่าอำนาจบริหารและมีความเป็นกลางสูงสุดที่จะให้

ความเป็นธรรมแก่ประชาชนได้อย่างเต็มที่แม้ในกรณีที่ประชาชนมีกรณีพิพาทกับองค์กรหรือหน่วยงานของรัฐ เว้นแต่ศาลยุติธรรมมิได้เป็นอิสระอย่างแท้จริงหรืออาจถูกแทรกแซงจากอิทธิพลนอกคดีความได้ ย่อมทำให้ขาดความเป็นกลางและไม่อาจให้ความเป็นธรรมแก่ประชาชนได้ตามมา แต่กรณีดังกล่าวก็แสดงว่าสถานะของศาลยุติธรรมดังกล่าวก็มีได้มีอำนาจอริปไตยอย่างแท้จริงเช่นกัน

ในกรณีที่ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจสูงสุดที่แม้ถือว่าเป็นอิสระดังเช่นคณะรัฐมนตรี นายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีก็ตาม หรือเปรียบเทียบคดีนี้ก็คือคณะกรรมการการเลือกตั้ง การตัดสินใจ หรือใช้ดุลพินิจ ก็อยู่ในกรอบวัฒนธรรมแห่งองค์กรของตนไม่แตกต่างกัน กล่าวคือปฏิบัติไปตามแนวทางข้อเสนอแนะ หรือข้อคิดเห็นของผู้ได้บังคับบัญชา และต้องรักษาประโยชน์ขององค์กรไว้ก่อนเช่นเดียวกันมิฉะนั้น ก็ไม่อาจรักษาความเป็นเอกภาพและความมั่นคงขององค์กรไว้ได้ กล่าวโดยสรุปด้วยวัฒนธรรมแห่งองค์กร ฝ่ายบริหารจึงมุ่งใช้อำนาจเพื่อองค์กรมากกว่าเพื่อประชาชนและประเทศชาติ ดังนั้น หากผิดพลาดบกพร่องก็อาจนำพาประเทศชาติไปสู่ทางที่ผิดได้ จึงต้องอาจถูกตรวจสอบและถ่วงดุลหรือคานอำนาจได้

แต่สิ่งแตกต่างระหว่างคณะรัฐมนตรีกับคณะกรรมการการเลือกตั้ง ก็คือคณะรัฐมนตรี รัฐมนตรี และนายกรัฐมนตรีไม่อาจอ้างได้ตามอำเภอใจว่า การใช้ดุลพินิจหรือการตัดสินใจเช่นนั้นเป็นการใช้อำนาจของตนโดยสุจริต เพื่อประโยชน์แก่ประเทศชาติหรือเพื่อปฏิรูปการเมืองอย่างเลื่อนลอยได้ โดยจะเห็นกรอบวัฒนธรรมของคณะกรรมการการเลือกตั้งดังกล่าวได้จากกฎหมายว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง มาตรา ๒๔ วรรคสอง กฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา มาตรา ๑๗ วรรคสอง อันแสดงว่าการทำงานของคณะกรรมการการเลือกตั้งปราศจากระบบการตรวจสอบและถ่วงดุลหรือคานอำนาจแตกต่างกับคณะรัฐมนตรี เพราะคณะรัฐมนตรีต้องดำเนินการตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ กฎหมาย และนโยบายที่ได้แถลงไว้ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๑๑ และต้องรับผิดชอบต่อสภาผู้แทนราษฎรในหน้าที่ของตน รวมทั้งต้องรับผิดชอบร่วมกันต่อรัฐสภาในนโยบายทั่วไปของคณะรัฐมนตรี ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๑๒ และรัฐสภามีอำนาจควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินโดยบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ ตามมาตรา ๑๘๒ ความเป็นอิสระของคณะรัฐมนตรีจึงมิใช่อิสระโดยปราศจากการตรวจสอบและถ่วงดุลหรือคานอำนาจอย่าง คณะกรรมการการเลือกตั้ง จึงจะอ้างเหตุผลเลื่อนลอยแบบคณะกรรมการการเลือกตั้งมิได้ โดยเฉพาะหากการใช้อำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งไม่อาจถูกตรวจสอบและถ่วงดุลหรือคานอำนาจโดยฝ่ายตุลาการดังกล่าว และมีอำนาจตุลาการอยู่ในมือเพิ่มขึ้นด้วย นั่นก็คือ คณะกรรมการการเลือกตั้งสามารถตั้งรัฐอิสระภายในราชอาณาจักรไทยได้ ซึ่งขัดต่อบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๑ ที่ว่า “ประเทศไทยเป็นราชอาณาจักรอันหนึ่งอันเดียวจะแบ่งแยกไม่ได้” อันเป็นข้อจำกัด

ที่ทำให้ไม่อาจตีความในรัฐธรรมนูญให้อำนาจตุลาการเช่นนี้แก่คณะกรรมการการเลือกตั้งได้ เพราะเพียงแต่คณะกรรมการการเลือกตั้งสามารถใช้อำนาจโดยปราศจากระบบตรวจสอบและถ่วงดุลหรือคานอำนาจได้อย่างรัฐสภาและศาลก็เข้าไปตรวจสอบและถ่วงดุลได้ยากด้วยบทกฎหมายข้างต้น สถานการณ์เช่นนี้ ก็ย่ำแย่พออยู่แล้ว

การเยียวยาโดยตุลาการหรือศาลหรือสิทธิฟ้องคดีต่อศาล เมื่อพิจารณาอำนาจตุลาการในแง่จุดประสงค์หรือเจตนารมณ์การใช้อำนาจแล้ว อาจแบ่งได้เป็น ๒ ด้าน คือ การคุ้มครองโดยการปกป้องหรือในเชิงป้องกันมิให้มีการกระทำหรือละเว้นกระทำที่เป็นการละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลหรือประชาชน อันเป็นกระบวนการก่อนเกิดการกระทำหรือละเว้นกระทำนั้น และการคุ้มครองโดยการเยียวยาจากการกระทำหรือละเว้นกระทำที่เป็นการละเมิดต่อสิทธิและเสรีภาพของบุคคลหรือประชาชน อันเป็นกระบวนการหลังเกิดการกระทำหรือละเว้นกระทำ สิทธิฟ้องร้องคดีต่อศาลเป็นสิทธิที่เป็นรากฐานหรือสิทธิขั้นพื้นฐานเกี่ยวกับการเยียวยาโดยอำนาจตุลาการหรือศาลอย่างหนึ่ง สิทธิดังกล่าวได้รับการรับรองตามปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ข้อ ๘ ด้วย จากบทบัญญัติดังกล่าวย่อมเห็นได้ว่าสิทธิอุทธรณ์ร้องทุกข์ต่อหน่วยงานของรัฐหรือได้รับการพิจารณาของหน่วยงานของรัฐดังกล่าวเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานคนละประเภทกับสิทธิฟ้องร้องคดีต่อศาลหรือการพิจารณาพิพากษาของศาล แม้จะมีการอุทธรณ์ร้องทุกข์หรือคำชี้ขาดหรือคำสั่งของบุคคลหรือคณะบุคคลใดแล้วก็ตาม ยังต้องสามารถนำมาฟ้องคดีต่อศาลได้ทุกกรณี จะถือว่าคำสั่งหรือคำวินิจฉัยนั้นให้เป็นที่ยุติมิได้ อันเป็นการตัดสิทธิขั้นพื้นฐานการฟ้องร้องคดีต่อศาลมิได้

แต่เมื่อฟ้องร้องคดีต่อศาลแล้ว ศาลอาจจะยกฟ้องหรือยกคำร้องเพราะการกระทำหรือการละเว้นกระทำเช่นนี้ มีอำนาจตามรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายได้ก็ตาม ซึ่งเป็นคนละเรื่องกันกับการตัดสิทธิฟ้องคดีต่อศาล เพราะการยกฟ้องหรือคำร้องดังกล่าวเป็นเรื่องอำนาจตามรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายที่บุคคลหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐจะปฏิบัติเช่นนั้น หรือเป็นไปตามหลักนิติโทษกรรม หรือบทยกเว้นโทษหรือการฟ้องร้องมิได้เป็นไปตามเงื่อนไขหรือบทบัญญัติกฎหมายอันเป็นเนื้อหาของเรื่องหรือกฎหมายเป็นคนละเรื่องกับสิทธิฟ้องร้องคดีและอยู่คนละขั้นตอนกัน ดังนั้น บทบัญญัติตัดสิทธิมิให้ฟ้องคดีต่อศาลหรือการบัญญัติให้คำสั่งหรือคำวินิจฉัยขององค์กรอื่นและมีใช้ศาลที่มีผลกระทบต่อสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอันรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายรับรองไว้ “ให้เป็นที่ยุติ” ย่อมเป็นการฝ่าฝืนต่อบทบัญญัติตามปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนและกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางแพ่ง (พลเมือง) และสิทธิทางการเมืองดังกล่าวเช่นกัน

ศาลเท่านั้นจึงจะเป็นองค์กรที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคำขอใดๆ ขององค์กรของรัฐหรือ คณะกรรมการการเลือกตั้งในกรณีนี้ แม้แต่กรณีที่จะขอให้จำกัด เพิกถอน ตัดสิทธิ และเสรีภาพ ของประชาชนที่ได้รับตามรัฐธรรมนูญและกฎหมายได้ นอกจากจำกัดสิทธิและเสรีภาพโดยกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับตามมาตรา ๒๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งกรณีดังกล่าวได้รับการรับรอง สิทธิโดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๘ วรรคสอง ที่บัญญัติว่า “บุคคลซึ่งถูกละเมิด สิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองไว้ สามารถยกบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้เพื่อใช้สิทธิทางศาล หรือยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้คดีในศาลได้” อันมีผลเท่ากับองค์กรของรัฐอื่นไม่ว่าจะเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญ ดังเช่นคณะกรรมการการเลือกตั้งหรือไม่ก็ตาม ไม่อาจใช้อำนาจไปในทางจำกัดตัดรอนสิทธิและเสรีภาพ ตามรัฐธรรมนูญหรือตามกฎหมายของประชาชนได้ แต่ต้องร้องต่อศาลหรือประชาชนฟ้องร้อง ต่อศาลได้เท่านั้น

กรณีย่อมไม่มีทางที่จะตีความไปได้ว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งที่มีอำนาจเพียงเป็นผู้ควบคุม และดำเนินการจัดหรือจัดให้มีการเลือกตั้งตามมาตรา ๑๔๕ วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย จะสามารถใช้อำนาจตามมาตรา ๑๔๕ (๓) เกี่ยวกับการสืบสวนสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริงและวินิจฉัย ชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้นตามกฎหมายตามมาตรา ๑๔๕ วรรคสองไปในทางที่ก้าวล่วงเข้าไป ใช้อำนาจจำกัดตัดรอนสิทธิและเสรีภาพของประชาชนที่อยู่ในอำนาจหน้าที่คุ้มครองของศาลยุติธรรม โดยตรงตามมาตรา ๒๓๓ ประกอบมาตรา ๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้

ผลอีกประการหนึ่ง เท่ากับบทบัญญัติตามปฎิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน และกติกา ระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางแพ่ง (พลเมือง) และสิทธิทางการเมืองดังกล่าวรับรองว่า อำนาจศาล หรือฝ่ายตุลาการต้องแผ่ชานครอบคลุมไปทุกๆ บุคคล ทุกๆ คณะบุคคลหรือทุกๆ องค์กรที่จะ ได้รับความคุ้มครองหรือตกอยู่ภายใต้บังคับของศาลทั้งสิ้นอย่างเสมอภาคหรือเท่าเทียมกันโดยไม่มี ข้อยกเว้น อันเป็นลักษณะหนึ่งซึ่งแสดงว่าอำนาจตุลาการเป็นอำนาจสูงสุดของประชาชนหรืออำนาจ อธิปไตยของประชาชนประเภทหนึ่ง และเป็นไปตามหลักนิติรัฐนิติธรรม

แม้รัฐธรรมนูญของประเทศไทยมิได้บัญญัติเกี่ยวกับกรณีดังกล่าวไว้โดยตรงก็ตาม แต่มี บทบัญญัติที่เป็นการรับรองไว้โดยอ้อม ได้แก่ การบัญญัติให้อำนาจศาลเป็นอำนาจอธิปไตย ของชนชาวไทยประเภทหนึ่งตามมาตรา ๓ การใช้อำนาจโดยองค์กรทุกองค์กรต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรี ความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ตามมาตรา ๒๖ บุคคลย่อมเสมอกัน ในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกันตามมาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง ความคุ้มครอง สิทธิของบุคคลที่จะฟ้องหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ ราชการส่วนท้องถิ่นหรือ

องค์กรอื่นของรัฐที่เป็นนิติบุคคลตามมาตรา ๖๒ และการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีเป็นอำนาจของศาลตามมาตรา ๒๓๓ อันเป็นการบัญญัติที่มีหลักการเดียวกับบทบัญญัติตามปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนและกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางแพ่ง (พลเมือง) และสิทธิทางการเมืองดังกล่าว เป็นหลักการที่ปฏิเสธการใช้อำนาจตุลาการโดยองค์กรอื่นที่มีศาล หรือมีอาจบัญญัติไว้ แม้แต่ในรัฐธรรมนูญให้คำสั่งหรือการกระทำหรือละเว้นกระทำของบุคคลหรือคณะบุคคลใดให้เป็นที่สุดหรือฟ้องร้องคดีต่อศาลมิได้

สิทธิฟ้องร้องคดีต่อศาลเป็นการใช้อำนาจอธิปไตยของบุคคลอย่างหนึ่ง ดังจะเห็นได้ว่าถ้อยคำที่ว่า “อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทย” หมายเป็นคำกล่าวลอยๆ ให้ดูสวยหูเพื่อเป็นข้ออ้างแก่อำนาจรัฐ เพื่อให้ที่มาของอำนาจแห่งรัฐจับต้องได้แตกต่างกับการปกครองในระบบอื่นแต่ความจริงแล้ว ถ้อยคำดังกล่าวและระบอบการปกครองประชาธิปไตยเกิดจากมองเตสกิเออเขียนคำอธิบายและหลักการมาจากพัฒนาการของการปกครองประเทศอังกฤษที่เป็นของจริง จึงเป็นสิ่งที่จับต้องได้

สิทธิฟ้องร้องคดีต่อศาลเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานหรือสิทธิรากฐานของปัจเจกบุคคลอย่างหนึ่ง ในขณะเดียวกันก็เป็นการแสดงออกถึงอำนาจอธิปไตยของบุคคลในฐานะเป็นเจ้าของอำนาจนั้นด้วย สิทธิดังกล่าวจึงมีลักษณะเป็นสิทธิตามธรรมชาติ (NATURAL RIGHTS) ที่ทุกคนในสังคมประชาธิปไตยต้องมี ไม่อาจถูกจำกัดตัดรอนได้ไม่ว่ากรณีใดๆ หากถูกตัดรอนบทบัญญัติที่ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพของบุคคลย่อมได้รับความคุ้มครอง ตามมาตรา ๔ กิติประชาชนชาวไทยไม่ว่าเหล่ากำเนิด เพศ หรือศาสนาใด ย่อมอยู่ในความคุ้มครองแห่งรัฐธรรมนูญนี้ เสมอกันตามมาตรา ๕ กิติ บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกันตามมาตรา ๓๐ กิติ การใช้อำนาจโดยองค์กรของรัฐ ให้คำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ ตามมาตรา ๒๖ กิติ ย่อมไม่อาจใช้บังคับได้ เพราะเมื่อบุคคลใดรู้สึกว่าคุณไม่ได้รับการปฏิบัติอย่างมีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ไม่ได้รับสิทธิและเสรีภาพ และไม่ได้ได้รับการปฏิบัติอย่างเสมอกัน แต่ไม่อาจบังคับให้เป็นไปตามอำนาจแห่งตนได้ บทบัญญัติดังกล่าวก็จะกลายเป็นความผูกพันทางศีลธรรมจรรยาของประชาชนหรือผู้ใช้อำนาจรัฐเท่านั้น ซึ่งมีสภาพแยบยลยิ่งกว่าคำสอนทางศาสนาที่อย่างน้อยมีการพร่ำสอนให้เชื่อให้ศรัทธาเสียอีก เพราะคำสอนทางศาสนา ยังมีคนประพฤติปฏิบัติตามเพราะความเชื่อ ความศรัทธาดังกล่าว แต่บทบัญญัติรัฐธรรมนูญไม่มีสภาพบังคับเสียแล้ว ย่อมยากที่ใครโดยเฉพาะผู้ถือหรือใช้อำนาจรัฐจะปฏิบัติตาม

หากสิทธิฟ้องคดีต่อศาลไม่มีหรือถูกจำกัดตัดรอนเสียแล้ว สิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รับรองไว้ในรัฐธรรมนูญก็จะไม่มีความหมายอันใด ไม่จำเป็นต้องบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญก็ได้ เพราะบัญญัติไว้ก็ไม่อาจได้รับความปกป้องคุ้มครองจากองค์กรให้เป็นรูปธรรม เช่นเดียวกับหลักความเสมอภาคของบุคคลด้วยเหตุนี้ สิทธิฟ้องคดีต่อศาลจึงเป็นทั้งสิทธิริเริ่มหรือเริ่มต้นหรือรากฐานหรือก่อตั้งสิทธิอื่นและอำนาจของบุคคลที่แสดงออกถึงความเป็นอำนาจอธิปไตยของประชาชนอันต้องได้รับความคุ้มครองโดยศาล ซึ่งเป็นผู้ใช้อำนาจอธิปไตยประเภทอำนาจตุลาการอย่างเป็นรูปธรรม มิใช่เป็นเพียงความคุ้มครองโดยรัฐธรรมนูญที่มีลักษณะเป็นนามธรรมที่มีผลเพียงมองสิทธิเสรีภาพเป็นเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่ต้องคำนึงถึงเท่านั้น ย่อมไม่อาจยกเว้นหรือไม่อาจจำกัดตัดรอนสิทธินี้ไม่ว่ากรณีใดๆ ดังนั้นในกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางแพ่ง (พลเมือง) และสิทธิทางการเมืองจึงบัญญัติไว้ในเรื่องหลักประกันแห่งสิทธิที่บุคคลพึงได้รับจากรัฐ มิได้บัญญัติไว้ในหมวดเกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพทั่วไป เพื่อมิให้รัฐบัญญัติกฎหมายยกเว้นหรือจำกัดตัดรอนสิทธิฟ้องคดีต่อศาลนี้ได้ สิทธิอุทธรณ์ร้องทุกข์นี้ก็มีเหตุผลเช่นเดียวกันด้วยเหตุนี้รัฐธรรมนูญของประเทศประชาธิปไตยทั่วโลกจึงต้องมีบทบัญญัติรับรองคุ้มครองสิทธิดังกล่าว โดยอาจบัญญัติไว้โดยชัดเจนหรือโดยอ้อมอย่างใดอย่างหนึ่ง

หลักการดังกล่าวเท่ากับเป็นหลักประกันสิทธิฟ้องคดีต่อศาลด้วยที่หากไม่มีหรือถูกจำกัดตัดรอนไป เท่ากับละเมิดอำนาจอธิปไตยฝ่ายตุลาการ ละเมิดสิทธิที่เป็นเสียยิ่งกว่าสิทธิขั้นพื้นฐานอื่นตามรัฐธรรมนูญ เพราะหากไม่มีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลนี้เสียแล้ว สิทธิขั้นพื้นฐานใดๆ ตามรัฐธรรมนูญก็ไม่อาจได้รับความคุ้มครองอย่างเป็นรูปธรรมอย่างเต็มที่ในแง่การบังคับสิทธิและเสรีภาพของประชาชนหรือสภาพบังคับแห่งสิทธิและเสรีภาพของประชาชนเป็นผลได้ การที่รัฐธรรมนูญไม่ได้บัญญัติรับรองสิทธิดังกล่าวไว้ก็อาจจะเพราะเป็นหลักประกันที่รัฐธรรมนูญต้องมีให้แก่ประชาชนเสมอในการปกครองระบอบประชาธิปไตย มิใช่เป็นเพียงสิทธิขั้นพื้นฐานหรือสิทธิตามรัฐธรรมนูญทั่วไปเท่านั้น การไม่บัญญัติรับรองไว้โดยตรงก็เพื่อมิให้มีการยกเว้นหรือจำกัดตัดรอนสิทธิฟ้องคดีต่อศาลนี้ได้ และถึงแม้ไม่มีการบัญญัติรับรองไว้โดยตรง หากมีการบัญญัติจำกัดตัดรอนสิทธิดังกล่าวก็จะเป็นการขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายที่กล่าวข้างต้น ย่อมเป็นอันใช้บังคับไม่ได้ยู่แน่นอนในการปกครองระบอบประชาธิปไตย สิทธิฟ้องคดีต่อศาลเป็นหลักประกันและเป็นหลักการที่ทำให้การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพและความเสมอภาคของบุคคลปรากฏเป็นรูปธรรม ไม่ว่าจะองค์กรใดหรือการใช้อำนาจขององค์กรใดก็ไม่อาจจำกัดสิทธิฟ้องคดีต่อศาลของบุคคลหรือตัดรอนอำนาจมิให้พิจารณาพิพากษาคดีได้

แม้สิทธิฟ้องร้องคดีต่อศาลเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานและหลักประกันแห่งสิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของประชาชนในการปกครองระบอบประชาธิปไตยเป็นที่ทราบกันดีทั่วโลก โดยไม่จำเป็นต้องบัญญัติไว้โดยชัดแจ้งในรัฐธรรมนูญก็ได้เพราะอาจจะทำให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับการฟ้องร้องรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และศาล รวมทั้งคดีปกครองบางประเภท แต่บางประเทศก็บัญญัติเป็นหลักประกันไว้ในรัฐธรรมนูญ เช่น รัฐธรรมนูญแห่งประเทศญี่ปุ่น มาตรา ๓๒ บัญญัติว่า “บุคคลใดก็ตามย่อมไม่ถูกลิดรอนซึ่งสิทธิในการนำคดีขึ้นสู่ศาล” และมาตรา ๗๖ ที่บัญญัติว่า “อำนาจตุลาการทั้งหมดอยู่ที่ศาลสูงสุดและศาลล่าง ซึ่งจะตั้งขึ้นได้ก็แต่โดยกฎหมาย

การตั้งศาลพิเศษขึ้นมาจะกระทำมิได้ องค์กรฝ่ายบริหารไม่มีอำนาจในการพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาแล้วให้มีผลเป็นที่สุดได้

ผู้พิพากษาทุกคนต้องปฏิบัติหน้าที่โดยอิสระ ด้วยจิตสำนึกที่ดี และมีภาระผูกพันเพียงเฉพาะต่อรัฐธรรมนูญและกฎหมายเท่านั้น” อันเป็นบทบัญญัติเด็ดขาดทำให้ส่งเสริมสถานะของปัจเจกชนหรือเสรีชนให้มีสถานะมั่นคงลดทอนการใช้อำนาจรัฐที่อาจใช้ไปในทางเผด็จการอย่างที่คนญี่ปุ่นคุ้นเคยกันก่อนหน้านั้นอย่างได้ผล อันทำให้ระบอบประชาธิปไตยของญี่ปุ่นพัฒนาไปได้อย่างมั่นคงและรวดเร็ว และทำให้คนญี่ปุ่นมีความเคารพและรักษาอำนาจตุลาการของตนไว้อย่างสูง แทบจะถือว่าใครล่วงละเมิดมิได้ทีเดียว เป็นต้น

แต่สำหรับรัฐธรรมนูญไทยมีรูปแบบการบัญญัติรัฐธรรมนูญที่ไม่เคยบัญญัติในลักษณะให้หลักประกันสิทธิและเสรีภาพและความเสมอภาคของประชาชน โดยบัญญัติในลักษณะรับรองและคุ้มครองไว้เท่านั้น ไม่เคยมีบัญญัติหลักประกันแห่งสิทธิฟ้องร้องคดีต่อศาลไว้เลย จึงเป็นช่องทางให้นักกฎหมายบางสำนักคิดเลยมองว่า รัฐธรรมนูญมิได้บัญญัติรับรองสิทธิฟ้องร้องคดีต่อศาลของบุคคลไว้เลยเข้าใจเอาเองว่า หากปัญหาข้อโต้แย้งใดได้รับการพิจารณาจากองค์กรสูงสุดของฝ่ายบริหาร ดังเช่น คณะรัฐมนตรี หรือนายกรัฐมนตรี หรือรัฐมนตรี หรือองค์กรที่จัดตั้งเป็นรูปคณะกรรมการเลียนแบบการใช้อำนาจของศาล หรือบุคคลหรือคณะบุคคลที่อยู่ในกระบวนการยุติธรรมให้สามารถวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้งบัญญัติให้เป็นที่สุด จำกัดตัดรอนสิทธิฟ้องร้องคดีต่อศาลของบุคคล หรือให้บุคคลหรือคณะบุคคลหรือองค์กรเหล่านี้พิจารณาชี้ขาดคดีแบบศาลหรือแทนศาลได้ โดยมีได้จำแนกเลยว่าอำนาจศาลเป็นอำนาจอธิปไตยของชนชาวไทยประการหนึ่ง

สรุปได้ว่า อำนาจที่คณะกรรมการต่างๆ หรือองค์กรอื่นใช้ หรือมิใช่ศาลเป็นผู้ใช้ไม่ว่าจะพยายามบัญญัติรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายไว้อย่างไรก็ตาม หรือพยายามตีความอย่างไรก็ตาม ก็จะต้องว่าเป็นเพียงอำนาจในทางบริหารอย่างหนึ่ง หากใช้อำนาจตุลาการ อำนาจที่ศาลใช้เท่านั้นที่จะถือว่าเป็นอำนาจตุลาการที่จะใช้ไปในทางระงับข้อพิพาท หรือทำให้ปัญหาหรือข้อโต้แย้งนั้นถึงที่สุดหรือเด็ดขาดได้

ดังนั้น อำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๑๔๕ (๓) ที่บัญญัติให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจหน้าที่ “สืบสวนสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริง และวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้นตามกฎหมายตามมาตรา ๑๔๕ วรรคสอง” จึงเป็นเพียงอำนาจในทางบริหารจัดการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติประการหนึ่งอันเป็นลักษณะหนึ่งของอำนาจบริหารเท่านั้น หน้าที่คณะกรรมการการเลือกตั้งใช้อำนาจตุลาการแทนศาลได้ หรือเมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งมีคำวินิจฉัยชี้ขาดที่กระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชนแล้วไม่อาจฟ้องร้องคดีต่อศาลยุติธรรมได้แต่อย่างใด

จริงอยู่ แม้ตามหลักการแบ่งแยกหน้าที่ (SEPARATION OF FUNCTIONS) จะพิจารณาแบ่งแยกองค์กรตามรัฐธรรมนูญไปตามหน้าที่ ไม่ได้พิจารณาแบ่งแยกไปตามอำนาจ ๓ อำนาจ ได้แก่ อำนาจนิติบัญญัติ อำนาจบริหาร และอำนาจตุลาการ เหมือนหลักการแบ่งแยกอำนาจ (SEPARATION OF POWERS) ก็ตาม อันทำให้องค์กรตามรัฐธรรมนูญที่ตั้งขึ้นใหม่ตามหลักการแบ่งแยกหน้าที่อาจใช้อำนาจที่มีลักษณะเป็นอำนาจสูงสุดของรัฐ โดยไม่ได้แบ่งแยกว่าเป็นอำนาจประเภทใด เช่น อำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา ๒๗ หรือมาตรา ๒๖๕ วรรคสอง ที่ว่าศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจแต่งตั้งบุคคลหรือคณะบุคคลเพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามที่มอบหมาย หรือมาตรา ๒๖๕ ที่ว่าศาลรัฐธรรมนูญกำหนดวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญได้เอง หรืออำนาจของวุฒิสภาในการถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่งตามมาตรา ๓๐๓ อันมีลักษณะเป็นอำนาจเบ็ดเสร็จเด็ดขาดไม่อาจตรวจสอบและถ่วงดุลหรือคานอำนาจจากองค์กรใดได้เลย หรือสามารถกำหนดให้องค์กรตามรัฐธรรมนูญใหม่สามารถใช้อำนาจทั้งอำนาจบริหาร นิติบัญญัติ และอำนาจตุลาการรวมกันได้โดยไม่แบ่งแยกองค์กร เช่น อำนาจการออกกระเบียบของคณะกรรมการการเลือกตั้ง หรือคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ โดยให้ศาลรัฐธรรมนูญให้ความเห็นชอบตามมาตรา ๓๑๕ (๒) มาตรา ๓๑๕ วรรคสาม มาตรา ๓๒๑ วรรคสอง และมาตรา ๓๒๔ (๒) หรือความพยายามตีความว่าอำนาจคณะกรรมการการเลือกตั้ง ตามมาตรา ๑๔๕ (๓) เป็นอำนาจตุลาการอย่างหนึ่ง ศาลยุติธรรมจึงจะก้าวล่วงมิได้ และเคยมีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ที่ ๓/๒๕๕๑ ลงวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๕๑ วินิจฉัยทำนองรับรองไว้ หรือมติของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ตามมาตรา ๓๐๕ วรรคสี่ ที่ไม่เปิดช่องให้ผู้ถูกกล่าวหาอาศัยช่องทางฟ้องร้องโต้แย้งมตินี้ได้เลย ทั้งยังส่งให้อัยการสูงสุดฟ้องคดีต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเพียงชั้นเดียว ไม่มีอุทธรณ์ฎีกาอีก และหากคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเห็นว่าข้อกล่าวหาใดไม่มีมูล ให้ข้อกล่าวหาอันเป็นอันตกไปในการพิจารณาวินิจฉัยเกี่ยวกับความผิดอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ย่อมแสดงให้เห็นว่าอำนาจที่ใช้ดังกล่าวเทียบเท่าอำนาจศาลชั้นต้นทีเดียว เป็นต้น

ดังนั้น อำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๑๔๕ (๓) ที่บัญญัติให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจหน้าที่ “สืบสวนสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริง และวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้นตามกฎหมายตามมาตรา ๑๔๔ วรรคสอง” จึงเป็นเพียงอำนาจในทางบริหารจัดการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติประการหนึ่งอันเป็นลักษณะหนึ่งของอำนาจบริหารเท่านั้น หาใช้คณะกรรมการการเลือกตั้งใช้อำนาจตุลาการแทนศาลได้ หรือเมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งมีคำวินิจฉัยชี้ขาดที่กระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชนแล้วไม่อาจฟ้องร้องคดีต่อศาลยุติธรรมได้แต่อย่างไร

จริงอยู่ แม้ตามหลักการแบ่งแยกหน้าที่ (SEPARATION OF FUNCTIONS) จะพิจารณาแบ่งแยกองค์กรตามรัฐธรรมนูญไปตามหน้าที่ ไม่ได้พิจารณาแบ่งแยกไปตามอำนาจ ๓ อำนาจ ได้แก่ อำนาจนิติบัญญัติ อำนาจบริหาร และอำนาจตุลาการ เหมือนหลักการแบ่งแยกอำนาจ (SEPARATION OF POWERS) ก็ตาม อันทำให้องค์กรตามรัฐธรรมนูญที่ตั้งขึ้นใหม่ตามหลักการแบ่งแยกหน้าที่อาจใช้อำนาจที่มีลักษณะเป็นอำนาจสูงสุดของรัฐ โดยไม่ได้แบ่งแยกว่าเป็นอำนาจประเภทใด เช่น อำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา ๒๗ หรือมาตรา ๒๖๕ วรรคสอง ที่ว่าศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจแต่งตั้งบุคคลหรือคณะบุคคลเพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามที่มอบหมาย หรือมาตรา ๒๖๕ ที่ว่าศาลรัฐธรรมนูญกำหนดวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญได้เอง หรืออำนาจของวุฒิสภาในการถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่งตามมาตรา ๓๐๓ อันมีลักษณะเป็นอำนาจเบ็ดเสร็จเด็ดขาดไม่อาจตรวจสอบและถ่วงดุลหรือคานอำนาจจากองค์กรใดได้เลย หรือสามารถกำหนดให้องค์กรตามรัฐธรรมนูญใหม่สามารถใช้อำนาจทั้งอำนาจบริหาร นิติบัญญัติ และอำนาจตุลาการรวมกันได้โดยไม่แบ่งแยกองค์กร เช่น อำนาจการออกกระเบียบของคณะกรรมการการเลือกตั้ง หรือคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ โดยให้ศาลรัฐธรรมนูญให้ความเห็นชอบตามมาตรา ๓๑๕ (๒) มาตรา ๓๑๕ วรรคสาม มาตรา ๓๒๑ วรรคสอง และมาตรา ๓๒๔ (๒) หรือความพยายามตีความว่าอำนาจคณะกรรมการการเลือกตั้ง ตามมาตรา ๑๔๕ (๓) เป็นอำนาจตุลาการอย่างหนึ่ง ศาลยุติธรรมจึงจะก้าวล่วงมิได้ และเคยมีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ที่ ๓/๒๕๕๑ ลงวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๕๑ วินิจฉัยทำนองรับรองไว้ หรือมติของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ตามมาตรา ๓๐๕ วรรคสี่ ที่ไม่เปิดช่องให้ผู้กล่าวหาอาศัยช่องทางฟ้องร้องโต้แย้งคดีนี้ได้เลย ทั้งยังส่งให้อัยการสูงสุดฟ้องคดีต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเพียงชั้นเดียว ไม่มีอุทธรณ์ฎีกาอีก และหากคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเห็นว่าข้อกล่าวหาใดไม่มีมูล ให้ข้อกล่าวหาเป็นอันตกไปในการพิจารณาวินิจฉัยเกี่ยวกับความผิดอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ย่อมสื่อแสดงว่าอำนาจที่ใช้ดังกล่าวเทียบเท่าอำนาจศาลชั้นต้นทีเดียว เป็นต้น

ดังนั้น อำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๑๔๕ (๓) ที่บัญญัติให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจหน้าที่ “สืบสวนสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริง และวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้นตามกฎหมายตามมาตรา ๑๔๔ วรรคสอง” จึงเป็นเพียงอำนาจในทางบริหารจัดการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติประการหนึ่งอันเป็นลักษณะหนึ่งของอำนาจบริหารเท่านั้น หาใช้คณะกรรมการการเลือกตั้งใช้อำนาจตุลาการแทนศาลได้ หรือเมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งมีคำวินิจฉัยชี้ขาดที่กระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชนแล้วไม่อาจฟ้องร้องคดีต่อศาลยุติธรรมได้แต่อย่างใด

จริงอยู่ แม้ตามหลักการแบ่งแยกหน้าที่ (SEPARATION OF FUNCTIONS) จะพิจารณาแบ่งแยกองค์กรตามรัฐธรรมนูญไปตามหน้าที่ ไม่ได้พิจารณาแบ่งแยกไปตามอำนาจ ๓ อำนาจ ได้แก่ อำนาจนิติบัญญัติ อำนาจบริหาร และอำนาจตุลาการ เหมือนหลักการแบ่งแยกอำนาจ (SEPARATION OF POWERS) ก็ตาม อันทำให้องค์กรตามรัฐธรรมนูญที่ตั้งขึ้นใหม่ตามหลักการแบ่งแยกหน้าที่อาจใช้อำนาจที่มีลักษณะเป็นอำนาจสูงสุดของรัฐ โดยไม่ได้แบ่งแยกว่าเป็นอำนาจประเภทใด เช่น อำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา ๒๗ หรือมาตรา ๒๖๕ วรรคสอง ที่ว่าศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจแต่งตั้งบุคคลหรือคณะบุคคลเพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามที่มอบหมาย หรือมาตรา ๒๖๕ ที่ว่าศาลรัฐธรรมนูญกำหนดวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญได้เอง หรืออำนาจของวุฒิสภาในการถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่งตามมาตรา ๓๐๓ อันมีลักษณะเป็นอำนาจเบ็ดเสร็จเด็ดขาดไม่อาจตรวจสอบและถ่วงดุลหรือคานอำนาจจากองค์กรใดได้เลย หรือสามารถกำหนดให้องค์กรตามรัฐธรรมนูญใหม่สามารถใช้อำนาจทั้งอำนาจบริหาร นิติบัญญัติ และอำนาจตุลาการรวมกันได้โดยไม่แบ่งแยกองค์กร เช่น อำนาจการออกกระเบียบของคณะกรรมการการเลือกตั้ง หรือคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ โดยให้ศาลรัฐธรรมนูญให้ความเห็นชอบตามมาตรา ๓๑๕ (๒) มาตรา ๓๑๕ วรรคสาม มาตรา ๓๒๑ วรรคสอง และมาตรา ๓๒๔ (๒) หรือความพยายามตีความว่าอำนาจคณะกรรมการการเลือกตั้ง ตามมาตรา ๑๔๕ (๓) เป็นอำนาจตุลาการอย่างหนึ่ง ศาลยุติธรรมจึงจะก้าวล่วงมิได้ และเคยมีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ที่ ๓/๒๕๕๑ ลงวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๕๑ วินิจฉัยทำนองรับรองไว้ หรือมติของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ตามมาตรา ๓๐๕ วรรคสี่ ที่ไม่เปิดช่องให้ผู้ถูกกล่าวหาอาศัยช่องทางฟ้องร้องโต้แย้งคดีนี้ได้เลย ทั้งยังส่งให้อัยการสูงสุดฟ้องคดีต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเพียงชั้นเดียว ไม่มีอุทธรณ์ฎีกาอีก และหากคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเห็นว่าข้อกล่าวหาใดไม่มีมูล ให้ข้อกล่าวหาเป็นอันตกไปในการพิจารณาวินิจฉัยเกี่ยวกับความผิดอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ย่อมสื่อแสดงว่าอำนาจที่ใช้ดังกล่าวเทียบเท่าอำนาจศาลชั้นต้นทีเดียว เป็นต้น

ดังนั้น การปล่อยให้องค์กรใดองค์กรหนึ่งมีอำนาจเบ็ดเสร็จเด็ดขาดหรืออำนาจครอบคลุมหลายอำนาจตามกับหลักการแบ่งแยกหน้าที่ เท่ากับซ้ำเติมการเมืองการปกครองประเทศ ซึ่งแต่เดิมาก็มิได้เป็นไปตามหลักการแบ่งแยกอำนาจอย่างถูกต้องอยู่แล้ว ให้ซ้ำร้ายหนักยิ่งขึ้น ผลก็จะเป็นอย่างที่กล่าวของมองเตสกีเอดังได้กล่าวมาแล้ว หรือดังปรากฏในคำประกาศสิทธิมนุษยชนและพลเมืองฝรั่งเศส คริสตศักราช ๑๗๘๙ (พุทธศักราช ๒๓๓๒) มาตรา ๑๖ ที่ว่า “สังคมใดที่ไม่มีการรับรองและคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ และไม่มีการแบ่งแยกอำนาจอย่างแน่นอน **ไม่มีรัฐธรรมนูญ**” ซึ่งหลักการนี้ยังเป็นส่วนหนึ่งของรัฐธรรมนูญของประเทศฝรั่งเศส อันแสดงว่า ฝรั่งเศสยึดถือหลักการแบ่งแยกอำนาจมาโดยตลอดและปฏิเสธการให้อำนาจหลายอำนาจแก่องค์กรใดองค์กรหนึ่ง และไม่เคยมีใครคิดเปลี่ยนแปลงยกเลิกหลักการนี้มาเกินกว่า ๒๐๐ ปี เท่ากับยอมรับว่าหลักการนี้เป็นสัจธรรมขั้นมูลฐานของการปกครองของฝรั่งเศส ที่ไม่ว่าใครก็ตามไม่อาจโต้แย้งหรือล้มเลิกหรือปฏิเสธได้ แต่ก็เป็นจริงเสมอเฉพาะการปกครองของประเทศฝรั่งเศส แต่อาจไม่เป็นจริงเสมอไปในกรณีชาวฝรั่งเศสปกครองประเทศอื่น

มองเตสกีเอดังกล่าวอีกว่า “ประสบการณ์ชั่ววันจันทร์ว่า ผู้ที่มีอำนาจมักจะใช้อำนาจไปในทางมิชอบ และจะใช้อำนาจนั้นจนถึงขีดสุด” อันกล่าวกันว่ามีที่มาจากคำกล่าวของโบลิงบรูก (BOLINGBROKE) ว่า “ความรักอำนาจเป็นเรื่องธรรมดาของสิ่งที่ไม่มียวันอิม รุนแรงขึ้นเกือบจะตลอดเวลาไม่เหน็ดเหนื่อยในการครอบครอง” หรือคำกล่าวของลอร์ด แอ็กตัน (LORD ACTON) ที่ว่า “อำนาจมักจะทำให้คนเลว ยิ่งมีอำนาจเบ็ดเสร็จเด็ดขาดก็ยิ่งเลวสมบูรณ์แบบเช่นกัน” (POWER TENDS TO CORRUPT, AND ABSOLUTE POWER CORRUPTS ABSOLUTELY) ซึ่งจะสามารถพิจารณาตัวอย่างได้จากการใช้อำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งการใช้อำนาจจะพัฒนาการไปในทางเพิ่มอำนาจแก่องค์กรตนเสมอ แม้ว่ากรรมการการเลือกตั้งแต่ละคนจะมีได้มีเจตนาร้ายเลยก็ตาม

การพัฒนาไปในทางเพิ่มอำนาจรัฐขององค์กรตามรัฐธรรมนูญไปเรื่อยๆ เป็นเรื่องปกติที่เกิดขึ้น เพราะตามหลักการแบ่งแยกหน้าที่ที่ทำให้องค์กรตามรัฐธรรมนูญที่เกิดขึ้นใหม่ไม่ถูกจำกัดอยู่ในกรอบของอำนาจ ๓ อำนาจจึงอาจใช้อำนาจอย่างไรก็ได้ เดิมกรอบหรือขอบเขตแห่งอำนาจที่จำกัดอำนาจของรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และศาลให้อำนาจหรือปฏิบัติหน้าที่ หรือบริหารงานในหน้าที่ในอำนาจที่ถูกจำกัดให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด เพื่อสร้างประโยชน์สุขแก่ประชาชนโดยรวม และความเจริญมั่นคงแก่ประเทศมากที่สุด มิให้มีการใช้อำนาจอย่างฟุ่มเฟือย เพราะมิฉะนั้นทุกองค์กรก็สามารถอ้างได้ว่า การปฏิบัติหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญล้มเหลวหรือมีอุปสรรคเป็นผลมาจากองค์กรของตนมีอำนาจน้อยเกินไป

แต่คดีนี้เป็นความพยายามขยายขอบเขตการใช้อำนาจรัฐออกไปเช่นนี้ จึงจะมีผลปฏิบัติกับสิทธิและเสรีภาพของบุคคลหรือประชาชน ถือเป็นการลดทอนสิทธิและเสรีภาพของประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งองค์กรใดองค์กรหนึ่งของรัฐที่ใช้อำนาจเชิงบวกหรือปฏิฐานหรือออกคำสั่งมีอำนาจเพิ่มมากขึ้นเท่าใด สิทธิและเสรีภาพของประชาชนยิ่งลดลงเท่านั้น หลักการแบ่งแยกอำนาจเป็นหลักการที่มีพื้นฐานเพื่อจำกัดหรือสร้างกรอบหรือขอบเขตการใช้อำนาจรัฐ และให้องค์กรหลัก ๓ องค์กรตรวจสอบและถ่วงดุลหรือคานอำนาจกัน เพื่อสร้างเสรีภาพแก่ประชาชน อันเป็นหลักพื้นฐานของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอย่างหนึ่งนั่นเอง

การที่รัฐหรือบุคคลหรือคณะบุคคลในรัฐนั้นสามารถใช้อำนาจได้โดยไม่มีกรอบหรือขอบเขต และไม่มีองค์กรใดหรือประชาชนเข้าไปตรวจสอบและถ่วงดุลหรือคานอำนาจไว้ อำนาจเช่นนี้ยังมีหรือใช้อำนาจมากเท่าใด ย่อมลดทอนสิทธิเสรีภาพหรือกดขี่ประชาชนมากเท่านั้น เป็นหลักการแบบอำนาจนิยม (AUTHORITARIANISM) ที่เน้นแต่การใช้อำนาจรัฐเพื่อกดขี่หรือปราบปรามประชาชน จึงจะมีได้ในระบอบการปกครองแบบเผด็จการเท่านั้น

ประการที่สาม หลักนิติธรรมหรือนิติรัฐ องค์กรของรัฐองค์กรใดขยายอำนาจเข้าสู่หรือก้าวล่วงเข้าไปในอำนาจตุลาการของศาลได้ ย่อมเป็นการทำลายหลักนิติธรรม (THE RULE OF LAW) กลายเป็นการใช้อำนาจหรือดุลพินิจ หรือการปฏิบัติหน้าที่ หรือการใช้สิทธิและเสรีภาพของบุคคลหรือคณะบุคคลใด ไม่อาจถูกฟ้องร้องคดีต่อศาลยุติธรรมเช่นเดียวกับบุคคลหรือคณะบุคคลอื่นทุกคนอย่างเสมอภาค บุคคลหรือคณะบุคคลนั้นย่อมกลายเป็นมืออภิสิทธิ์เหนือบุคคลอื่น หรือบุคคลหรือคณะบุคคลนั้นย่อมอยู่เหนือกฎหมายเพราะไม่เป็นไปตามหลักความเสมอภาคกันตามกฎหมาย ที่ไม่ว่าบุคคลหรือคณะบุคคลใดล่วงละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่นหรือประชาชน บุคคลหรือคณะบุคคลนั้นย่อมถูกฟ้องร้องคดีต่อศาลยุติธรรมได้อย่างเท่าเทียมกัน กลายเป็นบุคคลหรือคณะบุคคลนั้นสามารถใช้อำนาจหรือสิทธิและเสรีภาพของตนได้ตามอำเภอใจโดยไม่ต้องยึดถือหรือติดยึดอยู่กับกฎหมายใด ความเป็นสิ่งสูงสุดของกฎหมายย่อมเสียไป และเป็นการทำลายหรือลดทอนสิทธิและเสรีภาพและความเสมอภาคของประชาชนอย่างร้ายแรงที่สุดของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย เพราะไม่ว่ารัฐธรรมนูญจะบัญญัติให้หลักประกันคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพและความเสมอภาคของประชาชนไว้อย่างดีที่สุดในตัวก็ตามก็ไม่อาจบังคับให้เป็นผลได้

บุคคลหรือคณะบุคคลนั้นมีใช่เป็นอภิสิทธิ์ชนหรือเหนือกฎหมายธรรมดาเท่านั้น บุคคลหรือคณะบุคคลนั้นย่อมอยู่เหนือรัฐธรรมนูญคือไม่จำเป็นต้องปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญหรือหลักประกันคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพและความเสมอภาคของประชาชนตามรัฐธรรมนูญ อันเป็นเป้าหมายสูงสุด

หรือจุดประสงค์หลักหรือเจตนารมณ์ที่ยิ่งใหญ่ที่สุดของการมีรัฐธรรมนูญ การที่รัฐธรรมนูญมีผลบังคับแก่ประชาชนทั่วไป แต่ไม่มีผลกระทบต่อบุคคลหรือคณะบุคคลบางคนบางกลุ่ม ดังนั้นการมีหรือไม่มีรัฐธรรมนูญหาผลประการใดต่อบุคคลหรือคณะบุคคลเช่นนี้ ภาวะเช่นนี้เองที่ตามปฏิกิริยาว่าด้วยสิทธิมนุษยชนและพลเมือง คริสตศักราช ๑๗๘๘ (พุทธศักราช ๒๓๓๒) ของประเทศฝรั่งเศส เรียกว่าไม่มีรัฐธรรมนูญอันหมายถึงรัฐธรรมนูญในแง่ความเป็นจริง

การคัดรอนสิทธิฟ้องร้องคดีต่อศาล โดยมีบุคคลหรือคณะบุคคลหรือองค์กรใดที่มีใช้ศาล และไม่ใช้วิธีพิจารณาพิพากษาคดีแบบศาลมาใช้อำนาจตุลาการแทนศาลได้ หรืออย่างอ่อนหรือสถานเบา ก็คือให้การกระทำหรือละเว้นการกระทำของบุคคลหรือคณะบุคคลหรือองค์กรใดที่กระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของบุคคลหรือปัจเจกบุคคลที่ได้รับการรับรองตามรัฐธรรมนูญหรือตามกฎหมายแล้ว ให้เป็นที่สุด ไม่อาจฟ้องร้องคดีต่อศาล หรือไม่อาจอุทธรณ์ต่อศาลได้ ผลทั้งสองกรณีย่อมเท่าเทียมกัน คือถือว่าเป็นการทำลายหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตยโดยสากลที่มีพัฒนาการมาพร้อมกับหลักการแบ่งแยกอำนาจอย่างยาวนานกว่า ๒๐๐ ปี ย้อนยุคกลับไปสู่การปกครองในอดีต ที่แม้จะอ้างว่าใช้รัฐธรรมนูญหรือกฎหมายปกครองประเทศ แต่เมื่อรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายนั้นกลายเป็นมาตรการหรือเครื่องมือหรืออยู่ภายใต้บุคคลหรือคณะบุคคลหรือองค์กรใดอีกทอดหนึ่ง เช่นนี้ไม่ถือว่าประเทศหรือสังคมนั้นปกครองด้วยหลักนิติธรรมหรือนิติรัฐ และระบอบประชาธิปไตย แต่เป็นการปกครองของบุคคลหรือคณะบุคคลหรือองค์กรนั้นที่สามารถใช้อำนาจได้ตามอำเภอใจ โดยไม่มีการตรวจสอบและถ่วงดุลหรือคานอำนาจอีกต่อไป

ด้วยหลักการและเหตุผลดังกล่าวมาข้างต้น ไม่ว่าจะตีความรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๑๔๕ (๓) ที่ให้อำนาจแก่คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจหน้าที่ “สืบสวนสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริงและวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้นตามกฎหมาย ตามมาตรา ๑๔๔ วรรคสอง” ก็เป็นเพียงให้อำนาจแก่คณะกรรมการการเลือกตั้ง สืบสวนสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริงแต่เฉพาะกรณีตามมาตรา ๑๔๗ และวินิจฉัยชี้ขาดตามมาตรา ๑๔๕ (๔) หรือ (๕) เท่านั้น ที่ถือว่าเป็นการใช้ “อำนาจตามรัฐธรรมนูญ” ที่คณะกรรมการการเลือกตั้งในฐานะเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญสามารถใช้ได้อย่างอิสระ ในอีกแห่งหนึ่งนอกจากที่กล่าวมาตอนต้นจะหมายถึง การบัญญัติให้เป็นอำนาจขององค์กรตามรัฐธรรมนูญอื่นเข้ามาใช้แทนหรือทำหน้าที่แทนมิได้ อันไม่แตกต่างกับอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีของศาลตามมาตรา ๒๓๓ ที่ศาลในฐานะเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญสามารถใช้ได้อย่างอิสระอันหมายถึงจะบัญญัติให้เป็นอำนาจขององค์กรตามรัฐธรรมนูญอื่นเข้ามาใช้แทนหรือ

ทำหน้าที่แทนมิได้เช่นกัน มิได้ทำให้อำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งดังกล่าวเป็นอำนาจล้นฟ้า ล้นแผ่นดิน จะทำอย่างไรก็ได้ หรือจะใช้อำนาจให้กระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของบุคคลหรือประชาชนได้ โดยไม่ต้องรับผิดชอบ อันหมายถึงจะประหารชีวิตประชาชนทางการเมืองอย่างไรก็ได้

อำนาจเช่นนี้ตามหลักการปกครองระบอบประชาธิปไตยย่อมมีไม่ได้ แต่ในประเทศที่อ้างว่าการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ประชาชนอาจมีความคิดยอมให้มีได้เพราะกล่าวว่าเป็นอำนาจประหารคนชั่วคนพาล แต่หากบอกว่าประหารตัวเอง หรือญาติ พ่อแม่ พี่น้องเขาเอง หรือประหารใครก็ได้ ไม่แยกคนชั่วคนเลว เช่นนี้คงไม่มีประชาชนที่โหดยอม ดังนั้น ผลดังกล่าวจึงขึ้นอยู่กับบรรยากาศทางการเมืองการปกครองว่าตกอยู่ภายใต้บรรยากาศประชาธิปไตยหรืออำนาจนิยมที่จะเป็นเครื่องชี้วัดผลที่ออกมาในอนาคตกับความเจริญของประเทศนั้น ๆ

การออกกฎหมายหรือพยายามตีความรัฐธรรมนูญขยายขอบเขตอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งหรือองค์กรตามรัฐธรรมนูญอื่น หรือพยายามถือเอาเจตนารมณ์ของผู้ร่างรัฐธรรมนูญบางกลุ่มมาเป็นเจตนารมณ์ของผู้ร่างรัฐธรรมนูญทั้งหมดหรือถือเอาเจตนารมณ์ของผู้ร่างรัฐธรรมนูญเป็นเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ ขยายขอบเขตอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งหรือองค์กรตามรัฐธรรมนูญอื่น ให้ใช้อำนาจตุลาการแทนศาลโดยการห้ามมิให้ฟ้องร้องคดีต่อศาลยุติธรรมอย่างใดอย่างหนึ่งก็ตาม ย่อมไม่อาจกระทำได้ไม่ว่ากรณีใดๆ เว้นเสียแต่จะแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญหรือให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามแนวความคิดของบุคคลบางกลุ่ม เพื่อให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจหน้าที่เช่นนั้นด้วย ซึ่งจะเป็นไปตามหลักการแบ่งแยกหน้าที่ที่มีหลักเกณฑ์ง่าย ๆ ว่า เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งหรือองค์กรตามรัฐธรรมนูญใหม่องค์กรใดมีหน้าที่เกี่ยวกับเรื่องใด คณะกรรมการการเลือกตั้งหรือองค์กรตามรัฐธรรมนูญนั้น จะมีอำนาจครอบคลุมอำนาจนิติบัญญัติ อำนาจบริหาร และอำนาจตุลาการได้ ดังเช่นกรณีคดีนี้ เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งมีหน้าที่เกี่ยวกับการเลือกตั้ง คณะกรรมการการเลือกตั้งก็ต้องมีอำนาจทั้งสามได้แก่ อำนาจนิติบัญญัติ คือ การออกกฎหมายได้เองเหมือนสภานิติบัญญัติ อำนาจบริหารที่เป็นอิสระฝ่ายรัฐบาลเข้ามายุ่งเกี่ยวไม่ได้ด้วยประการใด และสามารถเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดินของฝ่ายบริหารทำนองเดียวกับคณะรัฐมนตรีได้ด้วย และยังมีอำนาจอำนาจตุลาการพิจารณาวินิจฉัยปัญหาหรือข้อโต้แย้งเองแทนศาลได้อีก

แต่หลักการแบ่งแยกหน้าที่ดังกล่าวจะอยู่คนละพื้นฐาน หรืออยู่ตรงกันข้ามกับหลักการแบ่งแยกอำนาจอันเป็นพื้นฐานของหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตยทั่วโลก หากยอมรับโดยการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญหรือให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยขยายขอบเขตอำนาจให้เป็นเช่นนี้ ก็ต้องยอมรับว่าไม่มีหลักประกันสิทธิและเสรีภาพของบุคคลหลงเหลืออยู่อีกต่อไป เช่นเดียวกัน หลักการแบ่งแยกอำนาจ

ซึ่งตามปฏิญญาว่าด้วยสิทธิมนุษยชนและพลเมือง คริสตศักราช ๑๗๘๙ (พุทธศักราช ๒๓๓๒) (Déclaration des Droits de l'homme et du Citoyen) ของประเทศฝรั่งเศสถือว่าไม่มีรัฐธรรมนูญแต่ไม่ว่าจะถือตามหลักการปกครองของประเทศประชาธิปไตยใดทั่วโลก การปกครองในหลักการเช่นนี้ไม่ถือว่าเป็นการปกครองในระบอบประชาธิปไตย กลับเป็นการปกครองในแบบอำนาจนิยมในอดีตก่อนเข้าสู่ยุคการปกครองประชาธิปไตยอย่างหนึ่งนั่นเอง

อำนาจตุลาการโดยศาลเป็นหลักประกันปกป้องคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพและความเสมอภาคของประชาชน หากไม่มีก็คือไม่มีสิทธิเสรีภาพและความเสมอภาคของประชาชนที่เป็นจริง หากถูกตัดรอนอำนาจก็คือ ถิดรอนสิทธิและเสรีภาพและความเสมอภาคของประชาชน อำนาจตุลาการโดยศาลกับสิทธิเสรีภาพและความเสมอภาคของประชาชนจึงเกี่ยวเนื่องผูกพันซึ่งกันและกัน เป็นพื้นฐานสำคัญหนึ่งในสามของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยที่จะต้องมิเสมอไม่ว่ากรณีใด ๆ

ประการที่สี่ สถานะหรือการใช้อำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งอยู่สูงกว่าหรือเหนือกว่าศาลยุติธรรมหรือไม่ มีความเข้าใจในปัจจุบันของบุคคลบางกลุ่มโดยเฉพาะผู้ร่างรัฐธรรมนูญและนักวิชาการบางกลุ่มเข้าใจเอาเองว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญใหม่ตามหลักการแบ่งแยกหน้าที่จึงสามารถใช้อำนาจตุลาการแทนศาลได้ด้วย หรือศาลยุติธรรมไม่อาจมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๑๔๔ มาตรา ๑๔๕ (๓) และเป็นเรื่องความจงใจหรือเจตนาของบุคคลเหล่านี้ ประสงค์จะให้เป็นอย่างนั้น แต่ความจริงแล้วรัฐธรรมนูญบัญญัติออกมาหาได้สามารถแสดงออกถึงหลักการแบ่งแยกหน้าที่ได้อย่างเต็มที่ การจัดองค์กรหรือโครงสร้างองค์กรของรัฐเป็นลักษณะสองระบบกล่าวคือ องค์กรของรัฐตามหลักการแบ่งแยกอำนาจเดิมระบบหนึ่งกับองค์กรของรัฐตามหลักการแบ่งแยกหน้าที่ใหม่อีกระบบหนึ่งคือเป็นการปกครองแบบหนึ่งระบอบสองระบบโดยเรียกองค์กรเหล่านี้เสียใหม่เหมือนกันว่าองค์กรตามรัฐธรรมนูญ

แม้ว่าการปกครองประเทศจะเปลี่ยนแปลงไปดังกล่าวเป็นรูปแบบและระบบใหม่ของโลก และไม่ใช่วิธี แนวทางการปกครองในระบอบประชาธิปไตยตามหลักสากลก็ตาม แต่การปกครองในรูปแบบหนึ่งระบอบสองระบบเช่นนี้ หากได้ทำให้องค์กรตามรัฐธรรมนูญใหม่มีสถานะหรือการใช้อำนาจควบคุม องค์กรตามรัฐธรรมนูญเดิมตามหลักการแบ่งแยกอำนาจไปด้วย โดยหากดีความหรือใช้อย่างถูกต้องแล้วสามารถจัดระเบียบองค์กรตามรัฐธรรมนูญใหม่เหล่านี้ให้เป็นเพียงองค์กรตรวจสอบและถ่วงดุลแทนได้ อันไม่เป็นไปตามความประสงค์หรือจุดมุ่งหมายหรือเจตนาของร่างรัฐธรรมนูญกลุ่มนี้อย่างเต็มที่

เจตนารมณ์หรือจุดมุ่งหมายของผู้ร่างรัฐธรรมนูญกลุ่มนี้ได้วางหลักการแบ่งแยกหน้าที่เน้นหนักในการจัดตั้งองค์กรตามรัฐธรรมนูญเสียใหม่มาแต่ต้น โดยอาจพิสูจน์ได้จากการพิจารณา “กรอบเบื้องต้นร่างรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน มีนาคม ๒๕๕๐ ของคณะกรรมการการประชาสัมพันธ์สภาร่างรัฐธรรมนูญ แนวทางพื้นฐานประกอบกระบวนการรับฟังความคิดเห็น เพื่อการมีส่วนร่วมกำหนดรัฐธรรมนูญโดยประชาชน” โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับคณะกรรมการการเลือกตั้งที่เป็นสาระสำคัญเกี่ยวกับคดีนี้ ปรากฏอยู่ในประเด็นปัญหาและหลักการสำคัญเกี่ยวกับสถาบันการเมือง และความสัมพันธ์ระหว่างสถาบันการเมือง มาตรการที่ ๔ หน้า ๔๓ ถึง ๔๔ ดังนี้

“มาตรการที่ ๔ การกำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้ดำเนินการเลือกตั้งคณะกรรมการการเลือกตั้งมีจำนวนไม่เกิน ๕ คน ที่แต่งตั้งโดยเชื่อมโยงกับรัฐสภาและมีอิสระให้ดำรงตำแหน่ง ๕ ปี และดำรงตำแหน่งได้วาระเดียวโดยไม่อาจให้พ้นหน้าที่ได้ เว้นแต่จะผ่านกระบวนการถอดถอนที่กลั่นกรองโดย ป.ป.ป. ใหม่ คณะกรรมการการเลือกตั้งจะดำเนินการเลือกตั้งที่เป็นกลางและให้คณะกรรมการดังกล่าวรักษากฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้ง กฎหมายว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายว่าด้วยการออกเสียงประชามติ แทนการให้รัฐมนตรีรักษาการ

คณะกรรมการดังกล่าวมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งทุกประเภท ทุกระดับ รวมทั้งที่เป็นอำนาจในการออกกฎข้อบังคับ อำนาจบริหารอื่น อาทิ การกำหนดวันเลือกตั้ง จัดทำบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งไว้ล่วงหน้า แบ่งเขตเลือกตั้งไว้ล่วงหน้าโดยความเห็นชอบของสภาผู้แทนราษฎร การกำหนดให้มีการประกาศผลการเลือกตั้ง บังคับบัญชาและสั่งการแก่กระทรวง ทบวง กรม และเจ้าหน้าที่ ในการดำเนินการเลือกตั้ง หากฝ่าฝืนจะต้องมีโทษ ฯลฯ รวมทั้งมีอำนาจตรวจสอบและวินิจฉัยเรื่องต่าง ๆ เกี่ยวกับการเลือกตั้ง พรรคการเมือง และการออกเสียงประชามติ

โดยเฉพาะอำนาจในการตรวจสอบ ค่าใช้จ่ายของพรรคการเมือง ค่าใช้จ่ายผู้สมัครรับเลือกตั้ง และวินิจฉัยการคัดค้านและการทุจริตในการเลือกตั้ง- และหากมีข้อเท็จจริงปรากฏว่ามีการทุจริตหรือทำผิดกฎหมายเลือกตั้ง คณะกรรมการการเลือกตั้งก็มีอำนาจสั่งให้จัดให้มีการเลือกตั้งใหม่ได้ ทั้งนี้ คำวินิจฉัยของคณะกรรมการอาจอุทธรณ์ต่อศาลรัฐธรรมนูญได้

คณะกรรมการการเลือกตั้งมีสำนักงานที่ขึ้นตรงต่อคณะกรรมการและมีอิสระออกจากฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหาร และฝ่ายตุลาการเดิม

รับรองให้องค์กรประชาชนมีบทบาทในการช่วยให้การดำเนินการเลือกตั้งเป็นไปโดยบริสุทธิ์ ยุติธรรม”

ตามหลักการที่ปรากฏจะเห็นได้ว่าการเปลี่ยนแปลงหลักการปกครองประเทศเสียใหม่แล้ว ตามหลักการแบ่งแยกหน้าที่ โดยแม้จะอ้างว่าเป็นเอกสารเพื่อใช้เป็นพื้นฐานกระบวนการรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนเพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมกำหนดรัฐธรรมนูญก็ตาม แต่การวางหลักการแบ่งแยกหน้าที่เข้าไปเช่นนี้ ไม่ใช่เรื่องที่ประชาชนจะเข้าใจหรือมีแนวความคิดยอมรับการเปลี่ยนแปลงหลักการปกครองประเทศเสียใหม่ไปด้วย เพราะไม่เคยมีการบอกหรือประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบเลยว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงหลักการปกครองประเทศเสียใหม่ตามหลักการแบ่งแยกหน้าที่ ต่อไปนี้จะไม่มีการแบ่งแยกอำนาจเป็น ๓ อำนาจ ๓ องค์กร ได้แก่ อำนาจนิติบัญญัติโดยรัฐสภา อำนาจบริหารโดยคณะรัฐมนตรี อำนาจตุลาการโดยศาล แต่จะให้ทุกองค์กรตามรัฐธรรมนูญสามารถใช้อำนาจนิติบัญญัติ อำนาจบริหาร และอำนาจตุลาการรวมกันได้ ยกเว้นองค์กรตามรัฐธรรมนูญเดิม และจะมีองค์กรตามรัฐธรรมนูญใหม่ที่มีอิสระออกจากฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหาร และฝ่ายตุลาการเดิม อันหมายถึงองค์กรเหล่านี้จะมีสถานะอิสระจากองค์กรแห่งอำนาจอธิปไตยทั้งสามองค์กรเดิม แต่กลับกันองค์กรแห่งอำนาจอธิปไตยเดิมไม่อาจเป็นอิสระจากองค์กรใหม่เหล่านี้ จะต้องถูกตรวจสอบและควบคุมจากองค์กรตามรัฐธรรมนูญใหม่ได้

องค์กรตามรัฐธรรมนูญใหม่ จึงมีสถานะที่เหนือกว่าองค์กรแห่งอำนาจอธิปไตยเดิมและถือว่าเป็นองค์กรควบคุมองค์กรอื่นตามลำดับชั้น โดยถือว่าศาลรัฐธรรมนูญเป็นองค์กรปกครองสูงสุดซึ่งไม่ใช่เฉพาะประชาชนทั่วไปไม่อาจทราบได้เลยดังกล่าวนั้นแล้ว แม้แต่สมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญก็ไม่ได้ทราบเสียทั้งหมด และในที่สุดสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญส่วนใหญ่ก็ไม่ได้ยอมรับการเปลี่ยนแปลงหลักการปกครองประเทศให้เป็นไปในรูปนี้ แต่ความไม่เข้าใจในระบบและหลักคิดตามหลักการแบ่งแยกหน้าที่ จึงทำให้สามารถจัดตั้งองค์กรตามรัฐธรรมนูญใหม่ตามหลักการแบ่งแยกหน้าที่แฝงเข้ามาจนได้ ดังจะกล่าวต่อไป

อย่างไรก็ดี ทางศาลยุติธรรมมีการตั้งคณะกรรมการศึกษาวิเคราะห์ร่างรัฐธรรมนูญและทางผู้พิพากษาศาลยุติธรรมกับประชาชนส่วนหนึ่งได้แสดงประชามติเสนอหลักการสำคัญแก่คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ประกอบด้วย ๓ หลักการสำคัญ ได้แก่ (๑) การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (๒) การแบ่งแยกเป็น ๓ อำนาจ คืออำนาจนิติบัญญัติโดยรัฐสภา อำนาจบริหารโดยคณะรัฐมนตรี อำนาจตุลาการโดยศาล (๓) อำนาจตุลาการโดยศาลต้องมีเอกภาพและความเป็นอิสระ ซึ่งประชามตินี้เป็นการไม่ยอมรับให้มีการเปลี่ยนแปลงหลักการปกครองให้แตกต่างไปจากการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยหัวใจหรือแก่นหรือระบบหรือกลไกควบคุมมิให้การปกครองเปลี่ยนแปลงไป จึงประกอบไปด้วยบทบัญญัติสำคัญ ๓ มาตรา ดังปรากฏในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยทุกฉบับ และในฉบับปัจจุบัน ได้แก่

มาตรา ๑ ประเทศไทยเป็นราชอาณาจักรอันหนึ่งอันเดียวจะแบ่งแยกมิได้

มาตรา ๒ ประเทศไทยมีการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

มาตรา ๓ อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทยพระมหากษัตริย์ผู้ทรงเป็นประมุขทรงใช้อำนาจนั้นทางรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และศาลตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้

มาตราที่สำคัญที่สุดที่จะทำให้ระบอบการปกครองเปลี่ยนแปลงไปหรือไม่ก็คือ มาตรา ๓ นี้เอง เพราะมาตรานี้เพียงแต่ตัดคำว่า “และ” ออกและสอดแทรกถ้อยคำว่า “องค์กรตามรัฐธรรมนูญอื่นหรือองค์กรอื่น” ต่อท้ายคำว่า “ศาล” เข้าไปด้วย รูปแบบและระบอบการปกครองประเทศจะเปลี่ยนแปลงไปทันที เพราะจะทำให้องค์กรตามรัฐธรรมนูญอื่นเป็นอำนาจอธิปไตยของปวงชนชาวไทยไปด้วย จึงจะต้องพิจารณาความเป็นมาของมาตรานี้ต่อไปในตอนร่างรัฐธรรมนูญ

ตามเอกสารโครงการประชุมคณะกรรมการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญ เรื่อง “การร่างรัฐธรรมนูญ” ของคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ สภาร่างรัฐธรรมนูญ ระหว่างวันที่ ๑๗ ถึง ๒๐ เมษายน ๒๕๕๐ ณ โรงแรมอิมพีเรียล ควีนส์ปาร์ค มีปรากฏ

“มาตรา ๓ อำนาจอธิปไตยมาจากปวงชนชาวไทย พระมหากษัตริย์ผู้ทรงเป็นประมุขทรงใช้อำนาจนั้นทางรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล และองค์กรอื่นของรัฐ ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้”

อันแสดงให้เห็นเจตนารมณ์ของการยกร่างรัฐธรรมนูญเริ่มแรกได้เป็นอย่างดีว่า มิได้ถือหลักการแบ่งแยกอำนาจ แบ่งแยกอำนาจเป็น ๓ อำนาจ ๓ องค์กร อีกต่อไป หากพิจารณาเปรียบเทียบกับข้อความในมาตรการข้างต้นก็จะสอดคล้องกันเป็นการยืนยันที่จะเปลี่ยนแปลงหลักการปกครองประเทศเสียใหม่ตามหลักการแบ่งแยกหน้าที่อย่างชัดเจน

แต่ในเอกสารทำงานของคณะทำงานยกร่าง ฯ เสนอต่อคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ วันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๕๐ หลังจากผ่านการพิจารณาข้างต้นแล้ว หลักการนี้ถูกเปลี่ยนแปลงไปเป็น

“มาตรา ๓ อำนาจอธิปไตยมาจากประชาชนชาวไทย พระมหากษัตริย์ผู้ทรงเป็นประมุขทรงใช้อำนาจนั้นทางรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล และการออกเสียงประชามติ ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้”

การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นดังกล่าวก็เป็นการกลับไปสู่หลักการแบ่งแยกอำนาจเดิม เพียงแต่นำเรื่องการออกเสียงประชามติซึ่งถือว่าการแสดงออกถึงอำนาจอธิปไตยของปวงชนชาวไทยตามระบอบการปกครองประชาธิปไตยได้ประการหนึ่ง เช่นเดียวกับการแสดงออกถึงอำนาจอธิปไตยของปวงชนชาวไทยโดยการเลือกตั้ง ซึ่งต่างเป็นการแสดงออกในแง่ส่วนรวมหรือการมีส่วนร่วมในทาง

การเมืองเป็นการแสดงออกถึงอำนาจอธิปไตยของชนชาวไทยโดยตรง ทำนองเดียวกับสิทธิหรือหลักประกัน ในทางตุลาการหรือศาลที่เป็นการแสดงออกถึงอำนาจอธิปไตยของชนชาวไทยโดยตรงเช่นกันในแง่ปัจเจกบุคคล

แต่ทั้งหมดนี้เป็นเรื่องเนื้อหาของรัฐธรรมนูญ ไม่อาจนำมาบัญญัติปะปนกับหลักการหรือระบบปกครองประเทศในมาตรา ๓ ได้ เพราะมาตราดังกล่าวเป็นเรื่องการจัดองค์การ หรือเป็นเรื่องโครงสร้างองค์กรต่างๆ แห่งอำนาจอธิปไตยของรัฐ และความเป็นมาของอำนาจอธิปไตยในแง่สถาบันหรือความเป็นองค์การแห่งรัฐหรือประเทศ ย่อมไม่อาจนำเรื่องเนื้อหาความเป็นประชาธิปไตยอย่างเช่น การออกเสียงประชามติมาบรรจุรวมกันได้ ด้วยเหตุนี้ในชั้นการขอแปรญัตติของสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญที่ยื่นต่อประธานคณะกรรมการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช จึงมีสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญขอแปรญัตติเกี่ยวกับมาตราดังกล่าวเป็น ๒ แนวทางที่ควรจะต้องติดตามดู ได้แก่

แนวทางที่ ๑ การขอแปรญัตติกลับไปสู่หลักการแบ่งแยกอำนาจตามระบอบการปกครองประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขเหมือนเดิม กล่าวคือ การขอเปลี่ยนแปลงแก้ไขเป็น “อำนาจอธิปไตยเป็นของ (มาจาก) ปวงชนชาวไทย พระมหากษัตริย์ผู้ทรงเป็นประมุขทรงใช้อำนาจนั้นทางรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และศาล ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้” ผู้ขอแปรญัตติ ได้แก่ นายธรรมนูญ ลัดพลี นายพนัส ทัศนียานนท์ และนายเสรี สุวรรณภานนท์ เป็นต้น

แนวทางที่ ๒ การขอแปรญัตติให้เป็นไปตามหลักการตามกรอบเบื้องต้นเดิมที่เป็นการเปลี่ยนแปลงหลักการปกครองประเทศเสียใหม่ ไม่เป็นไปตามหลักการแบ่งแยกอำนาจเดิม กล่าวคือ การขอเปลี่ยนแปลงแก้ไขเป็น “อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทย โดยพระมหากษัตริย์ผู้ทรงเป็นประมุข ทรงใช้อำนาจนั้นทางรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล และองค์กรอื่น ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้” ผู้ขอแปรญัตติคือ นายอมร รักษาสัตย์ กับพวก และ “อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทย พระมหากษัตริย์ผู้ทรงเป็นประมุขทรงใช้อำนาจนั้นทางรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล การออกเสียงประชามติ และองค์กรตรวจสอบอิสระตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้” ผู้ขอแปรญัตติ คือ นายโกศล ศรีสังข์ กับพวก

ตามความเป็นมาดังกล่าว แสดงให้เห็นถึงเจตนารมณ์ของบุคคลกลุ่มหนึ่งได้เป็นอย่างดีว่า ประสงค์จะเปลี่ยนแปลงหลักการปกครองประเทศเสียใหม่ ซึ่งเป็นไปตามหลักการและแนวคิดที่มีมาก่อนการร่างรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันแล้ว จึงสามารถบรรจุเข้าไปได้ตั้งแต่ในชั้นเป็นกรอบเบื้องต้นของร่างรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน แต่สมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญส่วนใหญ่มิได้เห็นชอบด้วยกับ

การเปลี่ยนแปลงหลักการปกครองประเทศเสียใหม่เช่นนี้ ทำให้ผู้ร่างรัฐธรรมนูญกลุ่มนี้ไม่อาจบรรจุหลักการแบ่งแยกหน้าที่เข้าไปในหัวใจหรือแก่นหรือกลไกหรือระบบควบคุมรัฐธรรมนูญในมาตรา ๓ นี้ได้ หลักการในมาตรา ๓ นี้ จึงยังดำเนินไปตามหลักการแบ่งแยกอำนาจเดิมกล่าวคือ “อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทยพระมหากษัตริย์ผู้ทรงเป็นประมุขทรงใช้อำนาจนั้นทางรัฐสภา คณะรัฐมนตรีและศาล ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้” เป็นผลให้ประเทศไทยยังรักษาระบบการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขแต่เดิมและเป็นไปตามหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตยกับหลักการปกครองของประเทศทั่วโลกในปัจจุบันไว้ได้ ซึ่งเป็นผลงานของนายธรรมนูญ ลัดพลี นายพนัส ทัศนียานนท์ และนายเสรี สุวรรณภานนท์ ที่มีส่วนด้วยเป็นสำคัญ แต่ก็เป็นการปกครองหนึ่งระบอบสองระบบดังกล่าวข้างต้น

อย่างไรก็ตาม ตามบทบัญญัติดังกล่าวก็แสดงว่า มีแต่รัฐสภา คณะรัฐมนตรี และศาลเท่านั้นที่ถือเป็นอำนาจอธิปไตยของปวงชนชาวไทยที่พระมหากษัตริย์ผู้ทรงเป็นประมุขและทรงใช้อำนาจนั้นหรือรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และศาล รวมทั้งสถาบันพระมหากษัตริย์ที่ถือว่าเป็นองค์กรแห่งอำนาจอธิปไตย โดยพระมหากษัตริย์ทรงเป็นสถาบันหรือองค์กรแห่งอำนาจอธิปไตยสูงสุด องค์กรตามรัฐธรรมนูญใหม่ไม่ว่าคณะกรรมการการเลือกตั้ง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน เป็นต้น ในความหมายทางนิตินัยเช่นนี้ ไม่ถือว่าเป็นอำนาจอธิปไตยของปวงชนชาวไทยและพระมหากษัตริย์มิได้ทรงใช้อำนาจทางองค์กรตามรัฐธรรมนูญเหล่านี้ แต่ในความหมายทางพฤตินัยแล้วยังมีอีกหลายองค์กรตามรัฐธรรมนูญใหม่ที่ไม่อาจถือว่าเป็นอำนาจอธิปไตยของปวงชนชาวไทยและพระมหากษัตริย์มิได้ทรงใช้อำนาจทางองค์กรเหล่านี้เช่นกัน ขึ้นอยู่กับอำนาจและการใช้อำนาจขององค์กรตามรัฐธรรมนูญเหล่านี้เองว่าจะนำไปตามหลักการแบ่งแยกอำนาจหรือหลักการแบ่งแยกหน้าที่ ดังเช่น ศาลรัฐธรรมนูญ วุฒิสภา และศาลปกครอง

นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาในเนื้อหาของบทบัญญัติรัฐธรรมนูญเกี่ยวกับองค์กรตามรัฐธรรมนูญใหม่เหล่านี้ ก็จะเป็นไปตามความหมายข้างต้น กล่าวคือ บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญเกี่ยวกับลักษณะการใช้อำนาจและความเป็นมาของบุคคลผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรตามรัฐธรรมนูญใหม่เหล่านี้ จะไม่มีที่มาเชื่อมโยงกับชนชาวไทยและพระมหากษัตริย์โดยตรง และไม่มีบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญที่ให้พระมหากษัตริย์กับชนชาวไทยเข้าไปมีส่วนร่วมในการใช้อำนาจขององค์กรเหล่านี้ ไม่อาจตรวจสอบหรือควบคุมการใช้อำนาจหรือดุลพินิจหรือการปฏิบัติหน้าที่ รวมทั้งองค์กรแห่งอำนาจอธิปไตยก็ไม่อาจเข้าไปตรวจสอบและถ่วงดุลหรือคานอำนาจองค์กรตามรัฐธรรมนูญใหม่เหล่านี้ได้ จะแตกต่างกับองค์กรแห่งอำนาจอธิปไตยเดิม เช่น สภาผู้แทนราษฎร คณะรัฐมนตรี และศาลยุติธรรมอย่างเห็นได้ชัด

แม้บางองค์กรอาจมีที่มาจากประชาชนโดยตรงเช่นวุฒิสภามาจากการเลือกตั้งแต่ลักษณะของอำนาจและการใช้อำนาจแตกต่างกันไปจากการปกครองในระบบประชาธิปไตยทั่วไป ดังเช่น อำนาจถอดถอนจากตำแหน่งของวุฒิสภามาตรา ๓๐๗ วรรคสอง ที่ไม่อาจมีอยู่ในหลักการแบ่งแยกอำนาจ และหลักการปกครองประชาธิปไตยแล้วจึงไม่มีลักษณะเป็นพระราชอำนาจที่พระมหากษัตริย์ทรงใช้ทางวุฒิสภาสละ และวุฒิสภายังอาจใช้อำนาจถอดถอนนี้กระทบต่อพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ได้อีกด้วยเช่นกัน ได้แก่ พระราชอำนาจเกี่ยวกับการแต่งตั้งและพ้นจากตำแหน่งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๒๗ มาตรา ๒๕๑ ที่ปกติถือเป็นอำนาจอธิปไตยที่พระมหากษัตริย์ทรงใช้ด้วยพระองค์เอง ที่ไม่ควรมืองค์กรใดมาใช้อำนาจทับซ้อนหรือทำลายต่อความเป็นอิสระในการทรงใช้พระราชอำนาจเช่นนั้น รายละเอียดยังคงไม่ขอกว่าในที่นี้

แม้ตามรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน สภาผู้แทนราษฎร คณะรัฐมนตรี และศาลยุติธรรมจะเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญเท่าเทียมกับองค์กรตามรัฐธรรมนูญใหม่ก็ตาม แต่ด้วยสภาผู้แทนราษฎร คณะรัฐมนตรี และศาลยุติธรรม เป็นองค์กรแห่งอำนาจอธิปไตยของปวงชนชาวไทย ซึ่งองค์กรตามรัฐธรรมนูญใหม่ ดังเช่นคณะกรรมการการเลือกตั้งไม่ใช่ เมื่อเปรียบเทียบกับสถานะความเป็นองค์กรแห่งอำนาจอธิปไตยที่ถือเป็นอำนาจสูงสุดของประเทศแล้ว คณะกรรมการการเลือกตั้งจึงมีสถานะต่ำกว่าศาลยุติธรรม เว้นเสียแต่ถือว่ามีความอำนาจอื่นที่สูงกว่าอำนาจอธิปไตยของปวงชนชาวไทยเท่านั้น

หลักการตามกรอบเบื้องต้นของร่างรัฐธรรมนูญฉบับประชาชนที่ว่าให้ “คณะกรรมการการเลือกตั้งมีสำนักงานที่ขึ้นตรงต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง และมีอิสระแยกจากฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหาร และฝ่ายตุลาการเดิม” ตามหลักการแบ่งแยกอำนาจหน้าที่ซึ่งไม่อาจเป็นไปได้เพราะแสดงว่าคณะกรรมการการเลือกตั้งตามกรอบเบื้องต้นดังกล่าว เป็นอำนาจนอกเหนืออำนาจอธิปไตยของประเทศไม่อาจอธิบายที่มาของอำนาจได้ ดังนั้นการที่จะบรรจุลงไปในรัฐธรรมนูญให้พอเป็นที่ยอมรับได้ จึงต้องพยายามใช้วิธีบรรจุเข้าไปในรัฐธรรมนูญให้เป็นอำนาจอิสระเทียบเท่ากับองค์กรแห่งอำนาจอธิปไตยเดิม แต่ก็ไม่สามารถบรรจุเข้าไปในมาตรา ๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยดังกล่าวได้ เป็นเหตุให้ไม่อาจบัญญัติให้มีสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นอิสระเหมือนสำนักงานศาลยุติธรรมหรือสำนักงานศาลอื่นตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๗๕ วรรคสาม มาตรา ๒๗๐ วรรคสาม และมาตรา ๒๘๐ วรรคสาม

นอกจากนี้ โดยผลของการบัญญัติ มาตรา ๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย จึงมีความหมายชัดเจนว่า อำนาจอธิปไตยเป็นอำนาจปกครองประเทศสูงสุด ได้แก่ อำนาจอธิปไตยฝ่ายนิติบัญญัติก็ยังคงเป็นของรัฐสภา อำนาจอธิปไตยฝ่ายบริหารก็ยังคงเป็นของคณะรัฐมนตรี อำนาจ

อธิปไตยโดยฝ่ายตุลาการก็ยังคงเป็นของศาลยุติธรรมและศาลอื่น ดังนั้น ในคดีนี้จึงจะอ้างว่า อำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ตามมาตรา ๑๕๕ (๓) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย เป็นอำนาจตุลาการเช่นเดียวกับศาลยุติธรรม หรือกรรมการการเลือกตั้งใช้อำนาจตุลาการแทนศาลยุติธรรมไม่ได้นั่นเอง

ด้วยเหตุนี้ แม้จะมีกฎหมายบัญญัติให้ศาลยุติธรรมสามารถตรวจสอบและถ่วงดุลหรือคานอำนาจของกรรมการการเลือกตั้งโดยตรงก็ตาม ดังเช่นบทบัญญัติให้กรณีตามมาตรา ๑๕๕ (๓) สามารถอุทธรณ์ต่อศาลยุติธรรมได้ ก็หาได้ขัดต่อหลักการบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ แต่อย่างใด เพราะบทบัญญัติตามมาตรานี้เป็นหัวใจหรือแก่นหรือกลไกควบคุมบทบัญญัติรัฐธรรมนูญที่ตามมาทั้งหมด อันหมายความว่า เพียงแต่บัญญัติรัฐธรรมนูญ หลังจากนั้นไม่ให้อำนาจขัดแย้งต่อบทบัญญัติดังกล่าว ย่อมเป็นอันใช้ได้ โดยถือว่าศาลยุติธรรมเป็นองค์กรตรวจสอบและถ่วงดุลหรือคานอำนาจของกรรมการการเลือกตั้งอย่างหนึ่ง อันเป็นไปตามหลักการปกครองประชาธิปไตยที่ไม่ทำลายความเป็นอิสระของคณะกรรมการการเลือกตั้ง และอำนาจตามรัฐธรรมนูญของคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นอำนาจตามรัฐธรรมนูญลำดับรอง จึงจะใช้ในหลักการเดียวกับอำนาจตามรัฐธรรมนูญของรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และศาลไม่ได้

สรุปก็คือ แม้ขณะนี้ประเทศไทยจะปกครองแบบหนึ่งระบอบสองระบบก็ตาม เมื่อเปรียบเทียบองค์กรที่จัดตั้งตามหลักการแบ่งแยกอำนาจกับองค์กรที่จัดตั้งตามหลักการแบ่งแยกหน้าที่ถือว่า องค์กรที่จัดตั้งตามหลักการแบ่งแยกอำนาจมีสถานะสูงกว่าด้วยบทบัญญัติแห่งมาตรา ๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หากใช้องค์กรที่จัดตั้งตามหลักการแบ่งแยกหน้าที่สูงกว่าดังมีคนบางกลุ่มเข้าใจ ซึ่งหากเป็นไปตามเข้าใจของคนกลุ่มหลังนี้ก็จะแสดงว่าองค์กรตามรัฐธรรมนูญใหม่มีสถานะสูงกว่าอำนาจอธิปไตยของปวงชนชาวไทย หรือประเทศอันหมายถึงประเทศไทยกำลังตกเป็นเมืองขึ้น หรือสูญเสียเอกราชให้แก่องค์กรตามรัฐธรรมนูญใหม่ ซึ่งคงไม่มีทางที่ชนชาวไทยคนใดจะยอมให้ประเทศชาติสูญเสียเอกราชเช่นนี้อีก แม้จะตกเป็นของคนไทยด้วยกันก็ตาม

อย่างไรก็ตาม แม้ว่ากลุ่มผู้ร่างรัฐธรรมนูญกลุ่มนี้กับแนวร่วมไม่อาจบรรจุหลักการของหลักการแบ่งแยกหน้าที่เข้าไปในมาตรา ๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้ก็ตาม แต่ก็พยายามจะอ้างหลักการดังกล่าวเพื่อให้เกิดผลเปลี่ยนแปลงหลักการปกครองประเทศให้เป็นไปตามหลักการแบ่งแยกหน้าที่มาโดยตลอด ดังปรากฏกระแสนในการวินิจฉัยคดี ที่ ๓/๒๕๕๑ เรื่อง คณะกรรมการการเลือกตั้ง กับศาลแพ่งคดีแรก

เหตุที่เป็นเช่นนี้ เพราะการจะผลักดันเปลี่ยนแปลงรัฐธรรมนูญให้เป็นไปตามหลักการแบ่งแยกหน้าที่หากจะใช้วิธีแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญในหมวด ๑๒ มาตรา ๓๑๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ก็คงเป็นไปได้ยาก ดังปรากฏตัวอย่างที่พิสูจน์ให้เห็นมาแล้วในการบัญญัติมาตรา ๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยดังกล่าว วิธีการง่ายที่สุดก็คืออาศัยกดดันผ่านทางศาลรัฐธรรมนูญนี้เอง ซึ่งความพยายามนี้ก็ประสบผลสำเร็จมาหลายเรื่อง แต่ก็ เป็นผลร้ายตามมาทันทีเพราะเป็นบทพิสูจน์ความไม่ถูกต้องของหลักการแบ่งแยกหน้าที่เช่นกัน โดยกลับก่อให้เกิดความยุ่งยาก ความขัดแย้งมากขึ้นแก่การปกครองประเทศหรือประเทศต้องประสบปัญหาหรือวิกฤติตามมาอย่างมากมาย จากการใช้หลักการนี้ในการปกครองประเทศ สถานการณ์ประเทศแทนที่จะคลี่คลายกลับเกิดความตึงเครียดมากขึ้น ดังสภาพที่ประเทศไทยกำลังประสบอยู่ในปัจจุบัน

ดังนั้น โดยสรุปแล้ว สถานะของศาลยุติธรรมที่เป็นองค์กรแห่งอำนาจอธิปไตย จึงย่อมสูงกว่าคณะกรรมการการเลือกตั้งซึ่งเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญอย่างเดียว การใช้อำนาจของศาลยุติธรรมเป็นอำนาจอธิปไตยแห่งราชอาณาจักรไทย แต่คณะกรรมการการเลือกตั้งหาได้มีอำนาจอธิปไตยหรืออำนาจตุลาการเช่นนี้ไม่ จึงจะอ้างว่าศาลยุติธรรมล่วงล้ำหรือก้าวล่วงอำนาจคณะกรรมการการเลือกตั้งไม่ได้

ประการที่ห้า หลักการแบ่งแยกอำนาจและอำนาจตุลาการและศาลตามความหมายในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๓ และมาตรา ๒๓๓ มีความหมายอย่างไร

มาตรา ๓ บัญญัติว่า “อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทย พระมหากษัตริย์ผู้ทรงเป็นประมุขทรงใช้อำนาจนั้นทางรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และศาล ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้” บทบัญญัตินี้เป็นการแสดงหลักการและทฤษฎีของอำนาจอธิปไตย การปกครองในระบอบประชาธิปไตยและการแบ่งแยกอำนาจอันเป็นหลักการที่ประเทศไทยใช้มานับแต่เปลี่ยนแปลงการปกครอง พุทธศักราช ๒๔๗๕ เป็นต้นมา แสดงถึงอำนาจอธิปไตยอันเป็นอำนาจสูงสุดในการบริหารปกครองประเทศมาจากหรือเป็นของประชาชนหรือปวงชนชาวไทย อำนาจอธิปไตยนี้โดยสถาบันและองค์กรแห่งอำนาจอธิปไตย ๕ สถาบันหรือองค์กร ได้แก่ พระมหากษัตริย์ รัฐสภา คณะรัฐมนตรี และศาล โดยมีพระมหากษัตริย์เป็นสถาบันหรือองค์กรสูงสุดของประเทศ ดังจะเห็นเค้าโครงหรือรูปแบบง่าย ๆ ได้ตามพระราชบัญญัติธรรมนูญการปกครองแผ่นดินสยามชั่วคราว พุทธศักราช ๒๔๗๕ มาตรา ๑ บัญญัติว่า “อำนาจสูงสุดของประเทศนั้นเป็นของราษฎรทั้งหลาย”

มาตรา ๒ บัญญัติว่า “ให้มีบุคคลและคณะบุคคลดังจะกล่าวต่อไปนี้เป็นผู้ใช้อำนาจแทนราษฎรตามที่จะได้กล่าวต่อไปในธรรมนูญ คือ

รายละเอียดของการแก้ไขปรับปรุงตามข้อ ๑ ถึงข้อ ๕ หาได้จากมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันอังคารที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๕๓ เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

ต่อจากนั้นคณะรัฐมนตรีได้ส่งร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวต่อสภาผู้แทนราษฎรเมื่อวันที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๕๓ โดยได้รับการบรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๐ ปีที่ ๔ ครั้งที่ ๑๑ (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) ในวันพุธที่ ๒ สิงหาคม ๒๕๕๓ พร้อมกับร่างพระราชบัญญัติที่มีหลักการอย่างเดียวกันอีก ๒ ฉบับ ที่เสนอโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคชาติไทยและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคประชาธิปัตย์

ก. การพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎร

การพิจารณาในวาระที่ ๑ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้ลงมติรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ด้วยคะแนนเสียงที่เป็นเอกฉันท์และให้ตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาจำนวน ๒๗ คน โดยถือเอาร่างของคณะรัฐมนตรีเป็นหลักในการพิจารณาโดยกำหนดให้แปรญัตติภายใน ๗ วัน

การพิจารณาในวาระที่ ๒ คณะกรรมการวิสามัญและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหลายคนได้เสนอความเห็นและเสนอคำแปรญัตติแก้ไขข้อความในร่างของคณะรัฐมนตรีที่สภาผู้แทนราษฎรรับหลักการหลายมาตรา ในการพิจารณาเรียงลำดับมาตราในวาระที่ ๒ โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับคดีนี้สภาผู้แทนราษฎรได้ลงมติเห็นชอบกับการแก้ไขของคณะกรรมการเกี่ยวกับบทบัญญัติที่ทำให้มีการเพิ่มข้อความเป็นส่วนที่ ๑๐ การดำเนินการกรณีการเลือกตั้งไม่สุจริตหรือไม่เที่ยงธรรม และมาตรา ๘๕/๑ มาตรา ๘๕/๒ มาตรา ๘๕/๓ มาตรา ๘๕/๔ มาตรา ๘๕/๕ มาตรา ๘๕/๖ มาตรา ๘๕/๗ มาตรา ๘๕/๘ มาตรา ๘๕/๙ และมาตรา ๘๕/๑๐ ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. สาระสำคัญของส่วนที่ ๑๐ ภายหลังจากที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรในวาระที่สองได้ลงมติให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมข้อความตามความเห็นของคณะกรรมการวิสามัญที่เกี่ยวข้องกับการวินิจฉัยสรุปได้เป็น ๔ ข้อ กล่าวคือ

ข้อ ๑ ก่อนประกาศผลการเลือกตั้งให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งผู้สมัครที่กระทำการตามที่มาตรา ๘๕/๑ ระบุไว้ ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่าน่าจะมีผลให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรมทุกรายเป็นเวลาหนึ่งปี โดยให้มีผลนับแต่วันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมีคำสั่ง (ร่างมาตรา ๘๕/๑)

หลักเกณฑ์การพิจารณาพิพากษาของศาลยุติธรรมสามารถแยกออกได้เป็น ๒ กรณี ก็คือ การคุ้มครองในแง่ปกป้องหรือในเชิงป้องกันมิให้มีการกล่าวหาได้ว่าบุคคลใดเป็นคนดีหรือคนเลว ตามกฎหมาย และการคุ้มครองในแง่เยียวยาหรือแก้ไขจากการที่บุคคลถูกปฏิบัติเยี่ยงคนเลวซึ่งไม่ชอบด้วยกฎหมาย สำหรับคดีนี้ ที่ให้อำนาจคณะกรรมการการเลือกตั้ง ดำเนินการไปในทางจำกัดสิทธิเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้งและผู้ได้รับเลือกตั้ง เท่ากับเป็นการอ้างว่าบุคคลคนนั้นเป็นคนเลวโดยอาศัย สาเหตุตามกฎหมาย มิใช่กรณีทางการเมือง

ดังนั้น โดยหลักนิติรัฐหรือนิติธรรมผู้ที่ชี้ขาดหรือพิพากษาว่าบุคคลนั้นเป็นคนเลวตามกฎหมายหรือไม่ จึงเป็นอำนาจหน้าที่ของศาลยุติธรรมในกรณีคดีนี้ และเป็นการเยียวยาแก่บุคคลที่ถูกปฏิบัติเยี่ยงคนเลวโดยมิชอบด้วยกฎหมายหรือกระทบต่อสิทธิทางการเมืองของบุคคลนั้น จึงหาใช้กรณีคณะกรรมการการเลือกตั้งจะกระทำได้ หรือมีอำนาจเบ็ดเสร็จเด็ดขาดที่จะชี้ขาดการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งดังกล่าวได้ ดังจะเห็นได้ว่าไม่มีรัฐธรรมนูญบัญญัติให้อำนาจชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้งดังกล่าวแก่คณะกรรมการการเลือกตั้งเลย จึงมิใช่กรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งจะเอามาอ้างว่า อำนาจในการชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๑๐๖ (๔) เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

กรณีที่เป็นปัญหาถกเถียงกันในคดีนี้ หากรัฐธรรมนูญบัญญัติให้อำนาจการพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาว่าบุคคลใดมีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้ง เป็นของคณะกรรมการการเลือกตั้งก็อาจทำได้โดยวิธีการบัญญัติรัฐธรรมนูญเสียใหม่ ดังนี้

บัญญัติข้อความในมาตรา ๑๐๖ (๔) เสียใหม่ว่า (๔) อยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง โดยคณะกรรมการการเลือกตั้งหรือเพิ่มเติมอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งในการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งไว้ในมาตรา ๑๔๕ เป็น (๗)

ตามที่กล่าวมาข้างต้นเป็นตัวอย่างผลเสียหายขั้นร้ายแรงประการหนึ่งในระดับโครงสร้าง หรือการ จัดองค์การหรือระบบการปกครองประเทศในการบัญญัติจัดตั้งองค์การตามรัฐธรรมนูญใหม่ขึ้นมาโดยไม่มีระบบตรวจสอบและถ่วงดุลหรือคานอำนาจตามหลักการแบ่งแยกอำนาจ ทำให้อำนาจและการใช้อำนาจขององค์กรตามรัฐธรรมนูญใหม่เหล่านี้ปราศจากขอบเขตหรือกรอบ สามารถพัฒนาอำนาจและการใช้อำนาจขององค์กรเข้าสู่ความเป็นอำนาจเบ็ดเสร็จเด็ดขาดได้โดยง่าย การที่องค์กรตามรัฐธรรมนูญใหม่หรือดังเช่นคณะกรรมการการเลือกตั้งในคดีนี้ยอมรับรัฐธรรมนูญนั้น มิใช่หมายความว่าองค์กรตามรัฐธรรมนูญใหม่หรือคณะกรรมการการเลือกตั้งเหล่านี้ ยอมรับอยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญหรือกฎหมายของประเทศไทยทุกฉบับไปด้วย

องค์กรตามรัฐธรรมนูญใหม่หรือคณะกรรมการการเลือกตั้งในคดีนี้ จะยอมรับเฉพาะรัฐธรรมนูญ หรือกฎหมายที่ให้อำนาจหรือประโยชน์แก่องค์กรของตนอันเป็นลักษณะตามธรรมชาติแห่งอำนาจ ดังเช่น คดีนี้คณะกรรมการการเลือกตั้งจะยอมรับเฉพาะบทบัญญัติ มาตรา ๑๔๕ (๓) เท่านั้น มิได้ยอมรับ บทบัญญัติอื่นของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๓๓ มาตรา ๒๗๑ หรือบทบัญญัติ มาตรา ๓ และมีได้ยอมรับกฎหมาย หรืออำนาจของศาลยุติธรรมด้วย

เมื่อถือหลักการแบ่งแยกหน้าที่การไม่ยอมรับกฎหมายรัฐธรรมนูญมาตราอื่นที่จะเป็นโทษแก่ตนเอง หรือไม่ยอมรับกฎหมายและอำนาจศาลยุติธรรมที่เห็นจะเป็นโทษแก่ตนเอง จึงไม่ใช่เรื่องแปลกประหลาด อันใด ซึ่งต่อไปคณะกรรมการการเลือกตั้งก็คงจะใช้อำนาจตามมาตรา ๑๔๔ และมาตรา ๑๔๕ แย่งอำนาจ ไปจากศาล รวมทั้งใช้ปฏิเสธไม่ยอมรับผิดหรือขึ้นศาลยุติธรรมในคดีอาญาด้วย

ด้วยเหตุนี้เอง ผู้ทำคำวินิจฉัยจึงเคยกล่าวมาแล้วว่า หากใช้หรือตีความรัฐธรรมนูญตามแนวทาง แห่งหลักการแบ่งแยกหน้าที่แล้ว อำนาจขององค์กรตามรัฐธรรมนูญใหม่ มิใช่อำนาจอธิปไตยของปวงชน ชาวไทย เป็นอำนาจหลุดจากกรอบอำนาจอธิปไตยนี้ หากปล่อยให้องค์กรตามรัฐธรรมนูญใหม่มีอำนาจ เบ็ดเสร็จเด็ดขาดได้ก็จะหมายถึงอำนาจอธิปไตยของปวงชนชาวไทยจะตกอยู่ภายใต้หรือต่ำกว่า อำนาจ ขององค์กรตามรัฐธรรมนูญใหม่ที่ใช้อำนาจหน้าที่ตามหลักการแบ่งแยกหน้าที่ ดังที่เคยกล่าวมาแล้ว หรือที่เรียกว่าประเทศไทยตกเป็นเมืองขึ้นขององค์กรตามรัฐธรรมนูญใหม่

กรณีจะกล่าวได้หรือไม่ว่า องค์กรตามรัฐธรรมนูญใหม่หรือคณะกรรมการการเลือกตั้งอย่างเช่น คดีนี้ จะตกอยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายไทยหรือมีระบบหรือกลไกที่มีสภาพบังคับให้องค์กรตามรัฐธรรมนูญ ใหม่หรือคณะกรรมการการเลือกตั้งต้องปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญหรือตามกฎหมายก็ลองเปรียบเทียบดูจาก หลักการที่มาของอำนาจ หลักการใช้อำนาจ และระบบตรวจสอบและถ่วงดุลหรือคานอำนาจที่นอกจาก จะแตกต่างกับอำนาจนิติบัญญัติของรัฐสภา อำนาจบริหารของคณะรัฐมนตรี และอำนาจตุลาการของ ศาลแล้วยังจะมีความแตกต่างที่เห็นได้ชัดอีกประการหนึ่งคือ บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทยเกี่ยวกับคณะกรรมการการเลือกตั้ง ยกเว้นเรื่องคณะกรรมการการเลือกตั้งพ้นจาก ตำแหน่งตามมาตรา ๑๔๑ ที่จะพอบังคับได้เป็นส่วนใหญ่แล้ว บทบัญญัติในมาตรา ๑๔๔ ถึง มาตรา ๑๔๘ ล้วนแล้วแต่เป็นบทบัญญัติให้แต่อำนาจแก่คณะกรรมการการเลือกตั้งทั้งสิ้น ไม่มี บทบัญญัติใดกำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้ง ต้องใช้อำนาจหน้าที่ตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติ ไว้ดังกล่าวให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายเลย

กรณีจะแตกต่างกับการใช้อำนาจตามรัฐธรรมนูญของคณะรัฐมนตรีและศาล ที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๑๒ ที่บัญญัติว่า “ในการบริหารราชการแผ่นดิน รัฐมนตรีต้องดำเนินการตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ กฎหมาย และนโยบายที่ได้แถลงไว้ตามมาตรา ๒๑๑ และต้องรับผิดชอบต่อสภาผู้แทนราษฎรในหน้าที่ของตน รวมทั้งต้องรับผิดชอบร่วมกันต่อรัฐสภาในนโยบายทั่วไปของคณะรัฐมนตรี และมาตรา ๒๓๓ ที่บัญญัติว่า “การพิจารณาพิพากษาอรรถคดีเป็นอำนาจของศาลซึ่งต้องดำเนินการตามรัฐธรรมนูญตามกฎหมาย และในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์” หรือรัฐสภาจะต้องปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญและกฎหมายด้วย โดยสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาจะใช้อำนาจตามรัฐธรรมนูญเฉพาะการออกกฎหมายเป็นหลักซึ่งถูกบังคับตามรัฐธรรมนูญในการตรากฎหมายต้องเป็นไปตามกระบวนการในข้อบังคับการประชุม อันถือเป็นกฎหมายลำดับรองจากรัฐธรรมนูญของฝ่ายนิติบัญญัติและข้อบังคับการประชุม จะสามารถตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๖๒ (๒) และมาตรา ๒๖๓ ได้ และมีกระบวนการตรวจสอบและถ่วงดุลหรือคานอำนาจในทุกองค์กรแห่งอำนาจธิปไตย ทำให้ไม่ว่ารัฐสภา คณะรัฐมนตรี และศาลจะต้องปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญและกฎหมายทุกองค์กรอย่างไม่มีทางหลีกเลี่ยงได้ เป็นไปตามหลักนิติรัฐและนิติธรรม

หากไม่ปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย นอกจากจะทำให้การใช้อำนาจทำนองนั้น จะถูกตรวจสอบและถ่วงดุลจนไม่อาจใช้อย่างเป็นผลและอาจต้องได้รับโทษทางอาญาตามมาแล้ว ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๓๐๓ ย้บัญญัติว่า หากบุคคลใดดังกล่าว “มีพฤติการณ์ต่อว่าจะใช้อำนาจหน้าที่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย” วุฒิสภามีอำนาจถอดถอนผู้นั้นออกจากตำแหน่งได้ แม้บทบัญญัตินี้จะไม่เป็นไปตามครรลองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยมากนักก็ตาม แต่บทบัญญัติดังกล่าวก็แสดงครรลองความแตกต่างระหว่างการบังคับใช้มาตรานี้กับองค์กรตามรัฐธรรมนูญเดิมกับองค์กรตามรัฐธรรมนูญใหม่ได้คืออย่างหนึ่ง ก็คือบทบัญญัติมาตรา ๓๐๓ วรรคหนึ่ง ดังกล่าว แม้จะระบุว่าใช้ได้กับกรรมการการเลือกตั้ง ตามมาตรา ๓๐๓ วรรคสอง (๑) ก็ตาม แต่เฉพาะเรื่องการจงใจใช้อำนาจหน้าที่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายแล้ว ไม่อาจนำมาใช้กับกรรมการการเลือกตั้งได้ เพราะไม่มีบทบัญญัติใดที่ระบุว่า กรรมการการเลือกตั้งต้องใช้อำนาจตามบทบัญญัติตามรัฐธรรมนูญและกฎหมายดังกล่าว ดังเช่นคดีนี้ ถ้าคณะกรรมการการเลือกตั้งยืนยันเสียอย่างว่าเป็นการใช้อำนาจตามรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา ๑๔๕ (๓) ก็จะอ้างเป็นเหตุถอดถอนด้วยเหตุว่า จงใจใช้อำนาจหน้าที่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายไม่ได้เลย

ในกรณีเช่นนี้มีหนทางแก้ไขเพียงหนทางเดียวเท่านั้นก็คือ ใช้อำนาจขององค์กรตามรัฐธรรมนูญใหม่ด้วยกัน ก็คือศาลรัฐธรรมนูญตีความจำกัดขอบเขตหรือสร้างกรอบอำนาจให้แก่คณะกรรมการการเลือกตั้ง

ให้เป็นไปตามหลักการแบ่งแยกอำนาจ หลักนิติรัฐหรือนิติธรรม และหลักการในระบอบประชาธิปไตย จึงจะถึงอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งเข้าสู่ภายใต้อำนาจอธิปไตยของปวงชนชาวไทยได้ อันหมายถึงศาลรัฐธรรมนูญจะต้องไม่ใช่อำนาจของตนให้เป็นไปตามแนวทางหลักการแบ่งแยกหน้าที่ หรืออำนาจเบ็ดเสร็จเด็ดขาดด้วย

ด้วยความผิดพลาดของการวางหลักการระบบโครงสร้างที่ไม่มัดให้อำนาจหยุดนิ่งหรือให้การใช้อำนาจอยู่แต่ภายในกรอบหรือขอบเขต จึงเป็นผลให้เกิดพัฒนาการของอำนาจและการใช้อำนาจขององค์กรของรัฐที่ไม่มีที่สิ้นสุดเพราะขาดสภาพบังคับด้วยระบบตรวจสอบและถ่วงดุลหรือคานอำนาจอย่างเป็นรูปธรรม ย่อมเป็นธรรมชาติแห่งอำนาจนั้นเองที่หากไม่ถูกบังคับหรือจำกัดอำนาจไว้ เมื่อเกิดปัญหาขึ้นก็จะมุ่งมองไปในทางเพิ่มอำนาจแก่ตน เพื่อแก้ปัญหาความไม่สำเร็จของงานในหน้าที่หรือเป็นธรรมชาติความไม่สมบูรณ์ย่อมพัฒนามุ่งไปสู่ความสมบูรณ์ โดยไม่จำเป็นว่าเดิมผู้ใช้อำนาจนั้นจะเป็นคนดีหรือคนเลว อำนาจนั้นจะพัฒนาไปสู่ความเป็นอำนาจเบ็ดเสร็จเด็ดขาด และเมื่อมีอำนาจเบ็ดเสร็จเด็ดขาดอยู่ในมือ ไม่ว่าผู้ใช้อำนาจนั้นจะดีหรือเลวมาก่อน อำนาจเบ็ดเสร็จเด็ดขาดนั้นเองที่จะทำให้ผู้ใช้อำนาจนั้นเสียคนอย่างสมบูรณ์แบบดั่งคำกล่าวของมองเตสกีเออหรือลอร์ด แอ็กตัน ข้างต้น พัฒนาการแห่งอำนาจและการใช้อำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งจะเป็นบทพิสูจน์ความจริงนี้ได้เป็นอย่างดี

ดังนั้น เมื่อรัฐธรรมนูญมิได้บัญญัติให้อำนาจแก่คณะกรรมการการเลือกตั้งโดยชัดแจ้ง ซึ่งก็เป็นเรื่องไม่มีทางเป็นไปได้ดังกล่าวมาแล้ว คณะกรรมการการเลือกตั้งก็จะอ้างว่าอำนาจที่คณะกรรมการการเลือกตั้งใช้เป็นอำนาจตามมาตรา ๑๔๕ (๓) อันเป็นอำนาจตามรัฐธรรมนูญ แต่เพราะเหตุที่รัฐธรรมนูญมิได้บัญญัติให้มีผลผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล และองค์กรอื่นๆ ของรัฐดังเช่นตามมาตรา ๒๖๘ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยของศาลรัฐธรรมนูญเป็นประการที่หนึ่ง และอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งดังกล่าวไม่มีบทบัญญัติใดที่จะทำให้เข้าใจว่าเป็นอำนาจตุลาการเหมือนศาล ยกเว้นกล่าวอ้างกันเองเป็นประการที่สอง การวินิจฉัยชี้ขาดดังกล่าว จึงมีลักษณะเป็นอำนาจบริหารอย่างหนึ่งเท่านั้น เป็นเหตุให้ไม่มีผลผูกพันแก่บุคคลใด เพียงอ้างว่าเป็นอำนาจตามรัฐธรรมนูญอย่างเดียว หากได้ก่อให้เกิดผลผูกพันศาลยุติธรรม หรือองค์กรอื่นหรือประชาชน ย่อมไม่เป็นผลทำให้ศาลยุติธรรมไม่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาอรรถคดี ก็เช่นเดียวกับลักษณะของอำนาจบริหารทั่วไปที่แม้แต่เป็นการใช้อำนาจบริหารของคณะรัฐมนตรีตามรัฐธรรมนูญ หากไม่มีรัฐธรรมนูญบัญญัติให้อำนาจไว้โดยตรงแล้ว การใช้อำนาจหรือดุลพินิจหรือการปฏิบัติหน้าที่หรือการวินิจฉัยชี้ขาดดังกล่าวของคณะรัฐมนตรีเช่นนั้นก็ไม่มีผลผูกพันศาล จึงอาจถูกฟ้องร้องคดีต่อศาลได้ดังกล่าวมาแล้ว

ตอนต้น

LIRT

รายละเอียดของการแก้ไขปรับปรุงตามข้อ ๑ ถึงข้อ ๕ หาได้จากมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันอังคารที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๕๓ เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

ต่อจากนั้นคณะรัฐมนตรีได้ส่งร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวต่อสภาผู้แทนราษฎรเมื่อวันที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๕๓ โดยได้รับการบรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๐ ปีที่ ๔ ครั้งที่ ๑๑ (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) ในวันพุธที่ ๒ สิงหาคม ๒๕๕๓ พร้อมกับร่างพระราชบัญญัติที่มีหลักการอย่างเดียวกันอีก ๒ ฉบับ ที่เสนอโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคชาติไทยและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคประชาธิปัตย์

ก. การพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎร

การพิจารณาในวาระที่ ๑ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้ลงมติรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ด้วยคะแนนเสียงที่เป็นเอกฉันท์และให้ตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาจำนวน ๒๗ คน โดยถือเอาร่างของคณะรัฐมนตรีเป็นหลักในการพิจารณาโดยกำหนดให้แปรญัตติภายใน ๗ วัน

การพิจารณาในวาระที่ ๒ คณะกรรมการวิสามัญและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหลายคนได้เสนอความเห็นและเสนอคำแปรญัตติแก้ไขข้อความในร่างของคณะรัฐมนตรีที่สภาผู้แทนราษฎรรับหลักการหลายมาตรา ในการพิจารณาเรียงลำดับมาตราในวาระที่ ๒ โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับคดีนี้สภาผู้แทนราษฎรได้ลงมติเห็นชอบกับการแก้ไขของคณะกรรมการเกี่ยวกับบทบัญญัติที่ทำให้มีการเพิ่มข้อความเป็นส่วนที่ ๑๐ การดำเนินการกรณีการเลือกตั้งไม่สุจริตหรือไม่เที่ยงธรรม และมาตรา ๘๕/๑ มาตรา ๘๕/๒ มาตรา ๘๕/๓ มาตรา ๘๕/๔ มาตรา ๘๕/๕ มาตรา ๘๕/๖ มาตรา ๘๕/๗ มาตรา ๘๕/๘ มาตรา ๘๕/๙ และมาตรา ๘๕/๑๐ ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. สาระสำคัญของส่วนที่ ๑๐ ภายหลังจากที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรในวาระที่สองได้ลงมติให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมข้อความตามความเห็นของคณะกรรมการวิสามัญที่เกี่ยวข้องกับการวินิจฉัยสรุปได้เป็น ๔ ข้อ กล่าวคือ

ข้อ ๑ ก่อนประกาศผลการเลือกตั้งให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งผู้สมัครที่กระทำการตามที่มาตรา ๘๕/๑ ระบุไว้ ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่าน่าจะมีผลให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรมทุกรายเป็นเวลาหนึ่งปี โดยให้มีผลนับแต่วันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมีคำสั่ง (ร่างมาตรา ๘๕/๑)

รายละเอียดของการแก้ไขปรับปรุงตามข้อ ๑ ถึงข้อ ๕ หาได้จากมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันอังคารที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๕๓ เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

ต่อจากนั้นคณะรัฐมนตรีได้ส่งร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวต่อสภาผู้แทนราษฎรเมื่อวันที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๕๓ โดยได้รับการบรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๐ ปีที่ ๔ ครั้งที่ ๑๑ (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) ในวันพุธที่ ๒ สิงหาคม ๒๕๕๓ พร้อมกับร่างพระราชบัญญัติที่มีหลักการอย่างเดียวกันอีก ๒ ฉบับ ที่เสนอโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคชาติไทยและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคประชาธิปัตย์

ก. การพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎร

การพิจารณาในวาระที่ ๑ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้ลงมติรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ด้วยคะแนนเสียงที่เป็นเอกฉันท์และให้ตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาจำนวน ๒๗ คน โดยถือเอาร่างของคณะรัฐมนตรีเป็นหลักในการพิจารณาโดยกำหนดให้แปรญัตติภายใน ๗ วัน

การพิจารณาในวาระที่ ๒ คณะกรรมการวิสามัญและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหลายคนได้เสนอความเห็นและเสนอคำแปรญัตติแก้ไขข้อความในร่างของคณะรัฐมนตรีที่สภาผู้แทนราษฎรรับหลักการหลายมาตรา ในการพิจารณาเรียงลำดับมาตราในวาระที่ ๒ โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับคดีนี้สภาผู้แทนราษฎรได้ลงมติเห็นชอบกับการแก้ไขของคณะกรรมการเกี่ยวกับบทบัญญัติที่ทำให้มีการเพิ่มข้อความเป็นส่วนที่ ๑๐ การดำเนินการกรณีการเลือกตั้งไม่สุจริตหรือไม่เที่ยงธรรม และมาตรา ๘๕/๑ มาตรา ๘๕/๒ มาตรา ๘๕/๓ มาตรา ๘๕/๔ มาตรา ๘๕/๕ มาตรา ๘๕/๖ มาตรา ๘๕/๗ มาตรา ๘๕/๘ มาตรา ๘๕/๙ และมาตรา ๘๕/๑๐ ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. สาระสำคัญของส่วนที่ ๑๐ ภายหลังจากที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรในวาระที่สองได้ลงมติให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมข้อความตามความเห็นของคณะกรรมการวิสามัญที่เกี่ยวข้องกับการวินิจฉัยสรุปได้เป็น ๔ ข้อ กล่าวคือ

ข้อ ๑ ก่อนประกาศผลการเลือกตั้งให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งผู้สมัครที่กระทำการตามที่มาตรา ๘๕/๑ ระบุไว้ ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่าน่าจะมีผลให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรมทุกรายเป็นเวลาหนึ่งปี โดยให้มีผลนับแต่วันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมีคำสั่ง (ร่างมาตรา ๘๕/๑)

รายละเอียดของการแก้ไขปรับปรุงตามข้อ ๑ ถึงข้อ ๕ หาได้จากมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันอังคารที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๕๓ เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

ต่อจากนั้นคณะรัฐมนตรีได้ส่งร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวต่อสภาผู้แทนราษฎรเมื่อวันที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๕๓ โดยได้รับการบรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๐ ปีที่ ๔ ครั้งที่ ๑๑ (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) ในวันพุธที่ ๒ สิงหาคม ๒๕๕๓ พร้อมกับร่างพระราชบัญญัติที่มีหลักการอย่างเดียวกันอีก ๒ ฉบับ ที่เสนอโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคชาติไทยและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคประชาธิปัตย์

ก. การพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎร

การพิจารณาในวาระที่ ๑ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้ลงมติรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ด้วยคะแนนเสียงที่เป็นเอกฉันท์และให้ตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาจำนวน ๒๗ คน โดยถือเอาร่างของคณะรัฐมนตรีเป็นหลักในการพิจารณาโดยกำหนดให้แปรญัตติภายใน ๗ วัน

การพิจารณาในวาระที่ ๒ คณะกรรมการวิสามัญและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหลายคนได้เสนอความเห็นและเสนอคำแปรญัตติแก้ไขข้อความในร่างของคณะรัฐมนตรีที่สภาผู้แทนราษฎรรับหลักการหลายมาตรา ในการพิจารณาเรียงลำดับมาตราในวาระที่ ๒ โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับคดีนี้สภาผู้แทนราษฎรได้ลงมติเห็นชอบกับการแก้ไขของคณะกรรมการเกี่ยวกับบทบัญญัติที่ทำให้มีการเพิ่มข้อความเป็นส่วนที่ ๑๐ การดำเนินการกรณีการเลือกตั้งไม่สุจริตหรือไม่เที่ยงธรรม และมาตรา ๘๕/๑ มาตรา ๘๕/๒ มาตรา ๘๕/๓ มาตรา ๘๕/๔ มาตรา ๘๕/๕ มาตรา ๘๕/๖ มาตรา ๘๕/๗ มาตรา ๘๕/๘ มาตรา ๘๕/๙ และมาตรา ๘๕/๑๐ ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. สาระสำคัญของส่วนที่ ๑๐ ภายหลังจากที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรในวาระที่สองได้ลงมติให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมข้อความตามความเห็นของคณะกรรมการวิสามัญที่เกี่ยวข้องกับการวินิจฉัยสรุปได้เป็น ๔ ข้อ กล่าวคือ

ข้อ ๑ ก่อนประกาศผลการเลือกตั้งให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งผู้สมัครที่กระทำการตามที่มาตรา ๘๕/๑ ระบุไว้ ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่าน่าจะมีผลให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรมทุกรายเป็นเวลาหนึ่งปี โดยให้มีผลนับแต่วันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมีคำสั่ง (ร่างมาตรา ๘๕/๑)

รายละเอียดของการแก้ไขปรับปรุงตามข้อ ๑ ถึงข้อ ๕ หาได้จากมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันอังคารที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๕๓ เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

ต่อจากนั้นคณะรัฐมนตรีได้ส่งร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวต่อสภาผู้แทนราษฎรเมื่อวันที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๕๓ โดยได้รับการบรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๐ ปีที่ ๔ ครั้งที่ ๑๑ (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) ในวันพุธที่ ๒ สิงหาคม ๒๕๕๓ พร้อมกับร่างพระราชบัญญัติที่มีหลักการอย่างเดียวกันอีก ๒ ฉบับ ที่เสนอโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคชาติไทยและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคประชาธิปัตย์

ก. การพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎร

การพิจารณาในวาระที่ ๑ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้ลงมติรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ด้วยคะแนนเสียงที่เป็นเอกฉันท์และให้ตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาจำนวน ๒๗ คน โดยถือเอาร่างของคณะรัฐมนตรีเป็นหลักในการพิจารณาโดยกำหนดให้แปรญัตติภายใน ๗ วัน

การพิจารณาในวาระที่ ๒ คณะกรรมการวิสามัญและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหลายคนได้เสนอความเห็นและเสนอคำแปรญัตติแก้ไขข้อความในร่างของคณะรัฐมนตรีที่สภาผู้แทนราษฎรรับหลักการหลายมาตรา ในการพิจารณาเรียงลำดับมาตราในวาระที่ ๒ โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับคดีนี้สภาผู้แทนราษฎรได้ลงมติเห็นชอบกับการแก้ไขของคณะกรรมการเกี่ยวกับบทบัญญัติที่ทำให้มีการเพิ่มข้อความเป็นส่วนที่ ๑๐ การดำเนินการกรณีการเลือกตั้งไม่สุจริตหรือไม่เที่ยงธรรม และมาตรา ๘๕/๑ มาตรา ๘๕/๒ มาตรา ๘๕/๓ มาตรา ๘๕/๔ มาตรา ๘๕/๕ มาตรา ๘๕/๖ มาตรา ๘๕/๗ มาตรา ๘๕/๘ มาตรา ๘๕/๙ และมาตรา ๘๕/๑๐ ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. สาระสำคัญของส่วนที่ ๑๐ ภายหลังจากที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรในวาระที่สองได้ลงมติให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมข้อความตามความเห็นของคณะกรรมการวิสามัญที่เกี่ยวข้องกับการวินิจฉัยสรุปได้เป็น ๔ ข้อ กล่าวคือ

ข้อ ๑ ก่อนประกาศผลการเลือกตั้งให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งผู้สมัครที่กระทำการตามที่มาตรา ๘๕/๑ ระบุไว้ ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่าน่าจะมีผลให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรมทุกรายเป็นเวลาหนึ่งปี โดยให้มีผลนับแต่วันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมีคำสั่ง (ร่างมาตรา ๘๕/๑)

รายละเอียดของการแก้ไขปรับปรุงตามข้อ ๑ ถึงข้อ ๕ หาได้จากมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันอังคารที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๕๓ เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

ต่อจากนั้นคณะรัฐมนตรีได้ส่งร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวต่อสภาผู้แทนราษฎรเมื่อวันที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๕๓ โดยได้รับการบรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๐ ปีที่ ๔ ครั้งที่ ๑๑ (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) ในวันพุธที่ ๒ สิงหาคม ๒๕๕๓ พร้อมกับร่างพระราชบัญญัติที่มีหลักการอย่างเดียวกันอีก ๒ ฉบับ ที่เสนอโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคชาติไทยและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคประชาธิปัตย์

ก. การพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎร

การพิจารณาในวาระที่ ๑ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้ลงมติรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ด้วยคะแนนเสียงที่เป็นเอกฉันท์และให้ตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาจำนวน ๒๗ คน โดยถือเอาร่างของคณะรัฐมนตรีเป็นหลักในการพิจารณาโดยกำหนดให้แปรญัตติภายใน ๗ วัน

การพิจารณาในวาระที่ ๒ คณะกรรมการวิสามัญและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหลายคนได้เสนอความเห็นและเสนอคำแปรญัตติแก้ไขข้อความในร่างของคณะรัฐมนตรีที่สภาผู้แทนราษฎรรับหลักการหลายมาตรา ในการพิจารณาเรียงลำดับมาตราในวาระที่ ๒ โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับคดีนี้สภาผู้แทนราษฎรได้ลงมติเห็นชอบกับการแก้ไขของคณะกรรมการเกี่ยวกับบทบัญญัติที่ทำให้มีการเพิ่มข้อความเป็นส่วนที่ ๑๐ การดำเนินการกรณีการเลือกตั้งไม่สุจริตหรือไม่เที่ยงธรรม และมาตรา ๘๕/๑ มาตรา ๘๕/๒ มาตรา ๘๕/๓ มาตรา ๘๕/๔ มาตรา ๘๕/๕ มาตรา ๘๕/๖ มาตรา ๘๕/๗ มาตรา ๘๕/๘ มาตรา ๘๕/๙ และมาตรา ๘๕/๑๐ ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. สาระสำคัญของส่วนที่ ๑๐ ภายหลังจากที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรในวาระที่สองได้ลงมติให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมข้อความตามความเห็นของคณะกรรมการวิสามัญที่เกี่ยวข้องกับการวินิจฉัยสรุปได้เป็น ๔ ข้อ กล่าวคือ

ข้อ ๑ ก่อนประกาศผลการเลือกตั้งให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งผู้สมัครที่กระทำการตามที่มาตรา ๘๕/๑ ระบุไว้ ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่าน่าจะมีผลให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรมทุกรายเป็นเวลาหนึ่งปี โดยให้มีผลนับแต่วันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมีคำสั่ง (ร่างมาตรา ๘๕/๑)

รายละเอียดของการแก้ไขปรับปรุงตามข้อ ๑ ถึงข้อ ๕ หาได้จากมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันอังคารที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๕๓ เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

ต่อจากนั้นคณะรัฐมนตรีได้ส่งร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวต่อสภาผู้แทนราษฎรเมื่อวันที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๕๓ โดยได้รับการบรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๐ ปีที่ ๔ ครั้งที่ ๑๑ (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) ในวันพุธที่ ๒ สิงหาคม ๒๕๕๓ พร้อมกับร่างพระราชบัญญัติที่มีหลักการอย่างเดียวกันอีก ๒ ฉบับ ที่เสนอโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคชาติไทยและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคประชาธิปัตย์

ก. การพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎร

การพิจารณาในวาระที่ ๑ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้ลงมติรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ด้วยคะแนนเสียงที่เป็นเอกฉันท์และให้ตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาจำนวน ๒๗ คน โดยถือเอาร่างของคณะรัฐมนตรีเป็นหลักในการพิจารณาโดยกำหนดให้แปรญัตติภายใน ๗ วัน

การพิจารณาในวาระที่ ๒ คณะกรรมการวิสามัญและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหลายคนได้เสนอความเห็นและเสนอคำแปรญัตติแก้ไขข้อความในร่างของคณะรัฐมนตรีที่สภาผู้แทนราษฎรรับหลักการหลายมาตรา ในการพิจารณาเรียงลำดับมาตราในวาระที่ ๒ โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับคดีนี้สภาผู้แทนราษฎรได้ลงมติเห็นชอบกับการแก้ไขของคณะกรรมการเกี่ยวกับบทบัญญัติที่ทำให้มีการเพิ่มข้อความเป็นส่วนที่ ๑๐ การดำเนินการกรณีการเลือกตั้งไม่สุจริตหรือไม่เที่ยงธรรม และมาตรา ๘๕/๑ มาตรา ๘๕/๒ มาตรา ๘๕/๓ มาตรา ๘๕/๔ มาตรา ๘๕/๕ มาตรา ๘๕/๖ มาตรา ๘๕/๗ มาตรา ๘๕/๘ มาตรา ๘๕/๙ และมาตรา ๘๕/๑๐ ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. สาระสำคัญของส่วนที่ ๑๐ ภายหลังจากที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรในวาระที่สองได้ลงมติให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมข้อความตามความเห็นของคณะกรรมการวิสามัญที่เกี่ยวข้องกับการวินิจฉัยสรุปได้เป็น ๔ ข้อ กล่าวคือ

ข้อ ๑ ก่อนประกาศผลการเลือกตั้งให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งผู้สมัครที่กระทำการตามที่มาตรา ๘๕/๑ ระบุไว้ ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่าน่าจะมีผลให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรมทุกรายเป็นเวลาหนึ่งปี โดยให้มีผลนับแต่วันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมีคำสั่ง (ร่างมาตรา ๘๕/๑)

รายละเอียดของการแก้ไขปรับปรุงตามข้อ ๑ ถึงข้อ ๕ หาได้จากมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันอังคารที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๕๓ เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

ต่อจากนั้นคณะรัฐมนตรีได้ส่งร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวต่อสภาผู้แทนราษฎรเมื่อวันที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๕๓ โดยได้รับการบรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๐ ปีที่ ๔ ครั้งที่ ๑๑ (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) ในวันพุธที่ ๒ สิงหาคม ๒๕๕๓ พร้อมกับร่างพระราชบัญญัติที่มีหลักการอย่างเดียวกันอีก ๒ ฉบับ ที่เสนอโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคชาติไทยและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคประชาธิปัตย์

ก. การพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎร

การพิจารณาในวาระที่ ๑ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้ลงมติรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ด้วยคะแนนเสียงที่เป็นเอกฉันท์และให้ตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาจำนวน ๒๗ คน โดยถือเอาร่างของคณะรัฐมนตรีเป็นหลักในการพิจารณาโดยกำหนดให้แปรญัตติภายใน ๗ วัน

การพิจารณาในวาระที่ ๒ คณะกรรมการวิสามัญและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหลายคนได้เสนอความเห็นและเสนอคำแปรญัตติแก้ไขข้อความในร่างของคณะรัฐมนตรีที่สภาผู้แทนราษฎรรับหลักการหลายมาตรา ในการพิจารณาเรียงลำดับมาตราในวาระที่ ๒ โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับคดีนี้สภาผู้แทนราษฎรได้ลงมติเห็นชอบกับการแก้ไขของคณะกรรมการเกี่ยวกับบทบัญญัติที่ทำให้มีการเพิ่มข้อความเป็นส่วนที่ ๑๐ การดำเนินการกรณีการเลือกตั้งไม่สุจริตหรือไม่เที่ยงธรรม และมาตรา ๘๕/๑ มาตรา ๘๕/๒ มาตรา ๘๕/๓ มาตรา ๘๕/๔ มาตรา ๘๕/๕ มาตรา ๘๕/๖ มาตรา ๘๕/๗ มาตรา ๘๕/๘ มาตรา ๘๕/๙ และมาตรา ๘๕/๑๐ ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. สาระสำคัญของส่วนที่ ๑๐ ภายหลังจากที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรในวาระที่สองได้ลงมติให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมข้อความตามความเห็นของคณะกรรมการวิสามัญที่เกี่ยวข้องกับการวินิจฉัยสรุปได้เป็น ๔ ข้อ กล่าวคือ

ข้อ ๑ ก่อนประกาศผลการเลือกตั้งให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งผู้สมัครที่กระทำการตามที่มาตรา ๘๕/๑ ระบุไว้ ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่าน่าจะมีผลให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรมทุกรายเป็นเวลาหนึ่งปี โดยให้มีผลนับแต่วันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมีคำสั่ง (ร่างมาตรา ๘๕/๑)

รายละเอียดของการแก้ไขปรับปรุงตามข้อ ๑ ถึงข้อ ๕ หาได้จากมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันอังคารที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๕๓ เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

ต่อจากนั้นคณะรัฐมนตรีได้ส่งร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวต่อสภาผู้แทนราษฎรเมื่อวันที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๕๓ โดยได้รับการบรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๐ ปีที่ ๔ ครั้งที่ ๑๑ (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) ในวันพุธที่ ๒ สิงหาคม ๒๕๕๓ พร้อมกับร่างพระราชบัญญัติที่มีหลักการอย่างเดียวกันอีก ๒ ฉบับ ที่เสนอโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคชาติไทยและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคประชาธิปัตย์

ก. การพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎร

การพิจารณาในวาระที่ ๑ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้ลงมติรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ด้วยคะแนนเสียงที่เป็นเอกฉันท์และให้ตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาจำนวน ๒๗ คน โดยถือเอาร่างของคณะรัฐมนตรีเป็นหลักในการพิจารณาโดยกำหนดให้แปรญัตติภายใน ๗ วัน

การพิจารณาในวาระที่ ๒ คณะกรรมการวิสามัญและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหลายคนได้เสนอความเห็นและเสนอคำแปรญัตติแก้ไขข้อความในร่างของคณะรัฐมนตรีที่สภาผู้แทนราษฎรรับหลักการหลายมาตรา ในการพิจารณาเรียงลำดับมาตราในวาระที่ ๒ โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับคดีนี้สภาผู้แทนราษฎรได้ลงมติเห็นชอบกับการแก้ไขของคณะกรรมการเกี่ยวกับบทบัญญัติที่ทำให้มีการเพิ่มข้อความเป็นส่วนที่ ๑๐ การดำเนินการกรณีการเลือกตั้งไม่สุจริตหรือไม่เที่ยงธรรม และมาตรา ๘๕/๑ มาตรา ๘๕/๒ มาตรา ๘๕/๓ มาตรา ๘๕/๔ มาตรา ๘๕/๕ มาตรา ๘๕/๖ มาตรา ๘๕/๗ มาตรา ๘๕/๘ มาตรา ๘๕/๙ และมาตรา ๘๕/๑๐ ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. สาระสำคัญของส่วนที่ ๑๐ ภายหลังจากที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรในวาระที่สองได้ลงมติให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมข้อความตามความเห็นของคณะกรรมการวิสามัญที่เกี่ยวข้องกับการวินิจฉัยสรุปได้เป็น ๔ ข้อ กล่าวคือ

ข้อ ๑ ก่อนประกาศผลการเลือกตั้งให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งผู้สมัครที่กระทำการตามที่มาตรา ๘๕/๑ ระบุไว้ ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่าน่าจะมีผลให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรมทุกรายเป็นเวลาหนึ่งปี โดยให้มีผลนับแต่วันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมีคำสั่ง (ร่างมาตรา ๘๕/๑)

รายละเอียดของการแก้ไขปรับปรุงตามข้อ ๑ ถึงข้อ ๕ หาได้จากมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันอังคารที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๕๓ เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

ต่อจากนั้นคณะรัฐมนตรีได้ส่งร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวต่อสภาผู้แทนราษฎรเมื่อวันที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๕๓ โดยได้รับการบรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๐ ปีที่ ๔ ครั้งที่ ๑๑ (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) ในวันพุธที่ ๒ สิงหาคม ๒๕๕๓ พร้อมกับร่างพระราชบัญญัติที่มีหลักการอย่างเดียวกันอีก ๒ ฉบับ ที่เสนอโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคชาติไทยและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคประชาธิปัตย์

ก. การพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎร

การพิจารณาในวาระที่ ๑ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้ลงมติรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ด้วยคะแนนเสียงที่เป็นเอกฉันท์และให้ตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาจำนวน ๒๗ คน โดยถือเอาร่างของคณะรัฐมนตรีเป็นหลักในการพิจารณาโดยกำหนดให้แปรญัตติภายใน ๗ วัน

การพิจารณาในวาระที่ ๒ คณะกรรมการวิสามัญและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหลายคนได้เสนอความเห็นและเสนอคำแปรญัตติแก้ไขข้อความในร่างของคณะรัฐมนตรีที่สภาผู้แทนราษฎรรับหลักการหลายมาตรา ในการพิจารณาเรียงลำดับมาตราในวาระที่ ๒ โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับคดีนี้สภาผู้แทนราษฎรได้ลงมติเห็นชอบกับการแก้ไขของคณะกรรมการเกี่ยวกับบทบัญญัติที่ทำให้มีการเพิ่มข้อความเป็นส่วนที่ ๑๐ การดำเนินการกรณีการเลือกตั้งไม่สุจริตหรือไม่เที่ยงธรรม และมาตรา ๘๕/๑ มาตรา ๘๕/๒ มาตรา ๘๕/๓ มาตรา ๘๕/๔ มาตรา ๘๕/๕ มาตรา ๘๕/๖ มาตรา ๘๕/๗ มาตรา ๘๕/๘ มาตรา ๘๕/๙ และมาตรา ๘๕/๑๐ ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. สาระสำคัญของส่วนที่ ๑๐ ภายหลังจากที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรในวาระที่สองได้ลงมติให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมข้อความตามความเห็นของคณะกรรมการวิสามัญที่เกี่ยวข้องกับการวินิจฉัยสรุปได้เป็น ๔ ข้อ กล่าวคือ

ข้อ ๑ ก่อนประกาศผลการเลือกตั้งให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งผู้สมัครที่กระทำการตามที่มาตรา ๘๕/๑ ระบุไว้ ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่าน่าจะมีผลให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรมทุกรายเป็นเวลาหนึ่งปี โดยให้มีผลนับแต่วันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมีคำสั่ง (ร่างมาตรา ๘๕/๑)

รายละเอียดของการแก้ไขปรับปรุงตามข้อ ๑ ถึงข้อ ๕ หาได้จากมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันอังคารที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๕๓ เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

ต่อจากนั้นคณะรัฐมนตรีได้ส่งร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวต่อสภาผู้แทนราษฎรเมื่อวันที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๕๓ โดยได้รับการบรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๐ ปีที่ ๔ ครั้งที่ ๑๑ (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) ในวันพุธที่ ๒ สิงหาคม ๒๕๕๓ พร้อมกับร่างพระราชบัญญัติที่มีหลักการอย่างเดียวกันอีก ๒ ฉบับ ที่เสนอโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคชาติไทยและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคประชาธิปัตย์

ก. การพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎร

การพิจารณาในวาระที่ ๑ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้ลงมติรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ด้วยคะแนนเสียงที่เป็นเอกฉันท์และให้ตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาจำนวน ๒๗ คน โดยถือเอาร่างของคณะรัฐมนตรีเป็นหลักในการพิจารณาโดยกำหนดให้แปรญัตติภายใน ๗ วัน

การพิจารณาในวาระที่ ๒ คณะกรรมการวิสามัญและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหลายคนได้เสนอความเห็นและเสนอคำแปรญัตติแก้ไขข้อความในร่างของคณะรัฐมนตรีที่สภาผู้แทนราษฎรรับหลักการหลายมาตรา ในการพิจารณาเรียงลำดับมาตราในวาระที่ ๒ โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับคดีนี้สภาผู้แทนราษฎรได้ลงมติเห็นชอบกับการแก้ไขของคณะกรรมการเกี่ยวกับบทบัญญัติที่ทำให้มีการเพิ่มข้อความเป็นส่วนที่ ๑๐ การดำเนินการกรณีการเลือกตั้งไม่สุจริตหรือไม่เที่ยงธรรม และมาตรา ๘๕/๑ มาตรา ๘๕/๒ มาตรา ๘๕/๓ มาตรา ๘๕/๔ มาตรา ๘๕/๕ มาตรา ๘๕/๖ มาตรา ๘๕/๗ มาตรา ๘๕/๘ มาตรา ๘๕/๙ และมาตรา ๘๕/๑๐ ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. สาระสำคัญของส่วนที่ ๑๐ ภายหลังจากที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรในวาระที่สองได้ลงมติให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมข้อความตามความเห็นของคณะกรรมการวิสามัญที่เกี่ยวข้องกับการวินิจฉัยสรุปได้เป็น ๔ ข้อ กล่าวคือ

ข้อ ๑ ก่อนประกาศผลการเลือกตั้งให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งผู้สมัครที่กระทำการตามที่มาตรา ๘๕/๑ ระบุไว้ ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่าน่าจะมีผลให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรมทุกรายเป็นเวลาหนึ่งปี โดยให้มีผลนับแต่วันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมีคำสั่ง (ร่างมาตรา ๘๕/๑)

รายละเอียดของการแก้ไขปรับปรุงตามข้อ ๑ ถึงข้อ ๕ หาได้จากมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันอังคารที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๕๓ เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

ต่อจากนั้นคณะรัฐมนตรีได้ส่งร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวต่อสภาผู้แทนราษฎรเมื่อวันที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๕๓ โดยได้รับการบรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๐ ปีที่ ๔ ครั้งที่ ๑๑ (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) ในวันพุธที่ ๒ สิงหาคม ๒๕๕๓ พร้อมกับร่างพระราชบัญญัติที่มีหลักการอย่างเดียวกันอีก ๒ ฉบับ ที่เสนอโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคชาติไทยและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคประชาธิปัตย์

ก. การพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎร

การพิจารณาในวาระที่ ๑ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้ลงมติรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ด้วยคะแนนเสียงที่เป็นเอกฉันท์และให้ตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาจำนวน ๒๗ คน โดยถือเอาร่างของคณะรัฐมนตรีเป็นหลักในการพิจารณาโดยกำหนดให้แปรญัตติภายใน ๗ วัน

การพิจารณาในวาระที่ ๒ คณะกรรมการวิสามัญและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหลายคนได้เสนอความเห็นและเสนอคำแปรญัตติแก้ไขข้อความในร่างของคณะรัฐมนตรีที่สภาผู้แทนราษฎรรับหลักการหลายมาตรา ในการพิจารณาเรียงลำดับมาตราในวาระที่ ๒ โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับคดีนี้สภาผู้แทนราษฎรได้ลงมติเห็นชอบกับการแก้ไขของคณะกรรมการเกี่ยวกับบทบัญญัติที่ทำให้มีการเพิ่มข้อความเป็นส่วนที่ ๑๐ การดำเนินการกรณีการเลือกตั้งไม่สุจริตหรือไม่เที่ยงธรรม และมาตรา ๘๕/๑ มาตรา ๘๕/๒ มาตรา ๘๕/๓ มาตรา ๘๕/๔ มาตรา ๘๕/๕ มาตรา ๘๕/๖ มาตรา ๘๕/๗ มาตรา ๘๕/๘ มาตรา ๘๕/๙ และมาตรา ๘๕/๑๐ ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. สาระสำคัญของส่วนที่ ๑๐ ภายหลังจากที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรในวาระที่สองได้ลงมติให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมข้อความตามความเห็นของคณะกรรมการวิสามัญที่เกี่ยวข้องกับการวินิจฉัยสรุปได้เป็น ๔ ข้อ กล่าวคือ

ข้อ ๑ ก่อนประกาศผลการเลือกตั้งให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งผู้สมัครที่กระทำการตามที่มาตรา ๘๕/๑ ระบุไว้ ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่าน่าจะมีผลให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรมทุกรายเป็นเวลาหนึ่งปี โดยให้มีผลนับแต่วันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมีคำสั่ง (ร่างมาตรา ๘๕/๑)

รายละเอียดของการแก้ไขปรับปรุงตามข้อ ๑ ถึงข้อ ๕ หาได้จากมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันอังคารที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๕๓ เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

ต่อจากนั้นคณะรัฐมนตรีได้ส่งร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวต่อสภาผู้แทนราษฎรเมื่อวันที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๕๓ โดยได้รับการบรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๐ ปีที่ ๔ ครั้งที่ ๑๑ (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) ในวันพุธที่ ๒ สิงหาคม ๒๕๕๓ พร้อมกับร่างพระราชบัญญัติที่มีหลักการอย่างเดียวกันอีก ๒ ฉบับ ที่เสนอโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคชาติไทยและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคประชาธิปัตย์

ก. การพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎร

การพิจารณาในวาระที่ ๑ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้ลงมติรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ด้วยคะแนนเสียงที่เป็นเอกฉันท์และให้ตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาจำนวน ๒๗ คน โดยถือเอาร่างของคณะรัฐมนตรีเป็นหลักในการพิจารณาโดยกำหนดให้แปรญัตติภายใน ๗ วัน

การพิจารณาในวาระที่ ๒ คณะกรรมการวิสามัญและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหลายคนได้เสนอความเห็นและเสนอคำแปรญัตติแก้ไขข้อความในร่างของคณะรัฐมนตรีที่สภาผู้แทนราษฎรรับหลักการหลายมาตรา ในการพิจารณาเรียงลำดับมาตราในวาระที่ ๒ โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับคดีนี้สภาผู้แทนราษฎรได้ลงมติเห็นชอบกับการแก้ไขของคณะกรรมการเกี่ยวกับบทบัญญัติที่ทำให้มีการเพิ่มข้อความเป็นส่วนที่ ๑๐ การดำเนินการกรณีการเลือกตั้งไม่สุจริตหรือไม่เที่ยงธรรม และมาตรา ๘๕/๑ มาตรา ๘๕/๒ มาตรา ๘๕/๓ มาตรา ๘๕/๔ มาตรา ๘๕/๕ มาตรา ๘๕/๖ มาตรา ๘๕/๗ มาตรา ๘๕/๘ มาตรา ๘๕/๙ และมาตรา ๘๕/๑๐ ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. สาระสำคัญของส่วนที่ ๑๐ ภายหลังจากที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรในวาระที่สองได้ลงมติให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมข้อความตามความเห็นของคณะกรรมการวิสามัญที่เกี่ยวข้องกับการวินิจฉัยสรุปได้เป็น ๔ ข้อ กล่าวคือ

ข้อ ๑ ก่อนประกาศผลการเลือกตั้งให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งผู้สมัครที่กระทำการตามที่มาตรา ๘๕/๑ ระบุไว้ ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่าน่าจะมีผลให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรมทุกรายเป็นเวลาหนึ่งปี โดยให้มีผลนับแต่วันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมีคำสั่ง (ร่างมาตรา ๘๕/๑)

รายละเอียดของการแก้ไขปรับปรุงตามข้อ ๑ ถึงข้อ ๕ หาได้จากมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันอังคารที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๕๓ เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

ต่อจากนั้นคณะรัฐมนตรีได้ส่งร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวต่อสภาผู้แทนราษฎรเมื่อวันที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๕๓ โดยได้รับการบรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๐ ปีที่ ๔ ครั้งที่ ๑๑ (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) ในวันพุธที่ ๒ สิงหาคม ๒๕๕๓ พร้อมกับร่างพระราชบัญญัติที่มีหลักการอย่างเดียวกันอีก ๒ ฉบับ ที่เสนอโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคชาติไทยและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคประชาธิปัตย์

ก. การพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎร

การพิจารณาในวาระที่ ๑ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้ลงมติรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ด้วยคะแนนเสียงที่เป็นเอกฉันท์และให้ตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาจำนวน ๒๗ คน โดยถือเอาร่างของคณะรัฐมนตรีเป็นหลักในการพิจารณาโดยกำหนดให้แปรญัตติภายใน ๗ วัน

การพิจารณาในวาระที่ ๒ คณะกรรมการวิสามัญและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหลายคนได้เสนอความเห็นและเสนอคำแปรญัตติแก้ไขข้อความในร่างของคณะรัฐมนตรีที่สภาผู้แทนราษฎรรับหลักการหลายมาตรา ในการพิจารณาเรียงลำดับมาตราในวาระที่ ๒ โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับคดีนี้สภาผู้แทนราษฎรได้ลงมติเห็นชอบกับการแก้ไขของคณะกรรมการเกี่ยวกับบทบัญญัติที่ทำให้มีการเพิ่มข้อความเป็นส่วนที่ ๑๐ การดำเนินการกรณีการเลือกตั้งไม่สุจริตหรือไม่เที่ยงธรรม และมาตรา ๘๕/๑ มาตรา ๘๕/๒ มาตรา ๘๕/๓ มาตรา ๘๕/๔ มาตรา ๘๕/๕ มาตรา ๘๕/๖ มาตรา ๘๕/๗ มาตรา ๘๕/๘ มาตรา ๘๕/๙ และมาตรา ๘๕/๑๐ ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. สาระสำคัญของส่วนที่ ๑๐ ภายหลังจากที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรในวาระที่สองได้ลงมติให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมข้อความตามความเห็นของคณะกรรมการวิสามัญที่เกี่ยวข้องกับการวินิจฉัยสรุปได้เป็น ๔ ข้อ กล่าวคือ

ข้อ ๑ ก่อนประกาศผลการเลือกตั้งให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งผู้สมัครที่กระทำการตามที่มาตรา ๘๕/๑ ระบุไว้ ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่าน่าจะมีผลให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรมทุกรายเป็นเวลาหนึ่งปี โดยให้มีผลนับแต่วันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมีคำสั่ง (ร่างมาตรา ๘๕/๑)

รายละเอียดของการแก้ไขปรับปรุงตามข้อ ๑ ถึงข้อ ๕ หาได้จากมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันอังคารที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๕๓ เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

ต่อจากนั้นคณะรัฐมนตรีได้ส่งร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวต่อสภาผู้แทนราษฎรเมื่อวันที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๕๓ โดยได้รับการบรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๐ ปีที่ ๔ ครั้งที่ ๑๑ (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) ในวันพุธที่ ๒ สิงหาคม ๒๕๕๓ พร้อมกับร่างพระราชบัญญัติที่มีหลักการอย่างเดียวกันอีก ๒ ฉบับ ที่เสนอโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคชาติไทยและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคประชาธิปัตย์

ก. การพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎร

การพิจารณาในวาระที่ ๑ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้ลงมติรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ด้วยคะแนนเสียงที่เป็นเอกฉันท์และให้ตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาจำนวน ๒๗ คน โดยถือเอาร่างของคณะรัฐมนตรีเป็นหลักในการพิจารณาโดยกำหนดให้แปรญัตติภายใน ๗ วัน

การพิจารณาในวาระที่ ๒ คณะกรรมการวิสามัญและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหลายคนได้เสนอความเห็นและเสนอคำแปรญัตติแก้ไขข้อความในร่างของคณะรัฐมนตรีที่สภาผู้แทนราษฎรรับหลักการหลายมาตรา ในการพิจารณาเรียงลำดับมาตราในวาระที่ ๒ โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับคดีนี้สภาผู้แทนราษฎรได้ลงมติเห็นชอบกับการแก้ไขของคณะกรรมการเกี่ยวกับบทบัญญัติที่ทำให้มีการเพิ่มข้อความเป็นส่วนที่ ๑๐ การดำเนินการกรณีการเลือกตั้งไม่สุจริตหรือไม่เที่ยงธรรม และมาตรา ๘๕/๑ มาตรา ๘๕/๒ มาตรา ๘๕/๓ มาตรา ๘๕/๔ มาตรา ๘๕/๕ มาตรา ๘๕/๖ มาตรา ๘๕/๗ มาตรา ๘๕/๘ มาตรา ๘๕/๙ และมาตรา ๘๕/๑๐ ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. สาระสำคัญของส่วนที่ ๑๐ ภายหลังจากที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรในวาระที่สองได้ลงมติให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมข้อความตามความเห็นของคณะกรรมการวิสามัญที่เกี่ยวข้องกับการวินิจฉัยสรุปได้เป็น ๔ ข้อ กล่าวคือ

ข้อ ๑ ก่อนประกาศผลการเลือกตั้งให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งผู้สมัครที่กระทำการตามที่มาตรา ๘๕/๑ ระบุไว้ ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่าน่าจะมีผลให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรมทุกรายเป็นเวลาหนึ่งปี โดยให้มีผลนับแต่วันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมีคำสั่ง (ร่างมาตรา ๘๕/๑)

๑. กษัตริย์
๒. สภาผู้แทนราษฎร
๓. คณะกรรมการราษฎร
๔. ศาล

คณะกรรมการราษฎร คือ คณะรัฐมนตรีในปัจจุบันนั่นเอง

มาตรา ๓ บัญญัติว่า “กษัตริย์เป็นประมุขสูงสุดของประเทศ พระราชบัญญัติก็ดี คำวินิจฉัยของศาลก็ดี การอื่น ๆ ที่จะมีบทกฎหมายระบุไว้โดยเฉพาะก็ดี จะต้องกระทำในนามของกษัตริย์” ต่อมาหลักการดังกล่าวได้คลี่คลายออกมาเป็นรูปแบบปัจจุบัน นับแต่ใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (พุทธศักราช ๒๔๗๕) อันเป็นฉบับถาวร ซึ่งมี มาตรา ๒ บัญญัติว่า “อำนาจอธิปไตยย่อมมาจากปวงชนชาวสยาม พระมหากษัตริย์ผู้เป็นประมุขทรงใช้อำนาจนั้นแต่โดยบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้” อันเป็นการยืนยันหลักการพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขสูงสุด หรือสถาบันหรือองค์กรสูงสุดของประเทศ และการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยเพิ่มหลักการพระมหากษัตริย์ตามรัฐธรรมนูญหรือพระมหากษัตริย์ภายใต้รัฐธรรมนูญและหลักนิติรัฐ (ETAT DE DROIT, RECTHSTAAT) หรือนิติธรรม (THE RULE OF LAW) ให้ชัดเจนขึ้นเท่านั้น

มาตรา ๖ บัญญัติว่า “พระมหากษัตริย์ทรงใช้อำนาจนิติบัญญัติโดยคำแนะนำและยินยอมของสภาผู้แทนราษฎร”

มาตรา ๗ บัญญัติว่า “พระมหากษัตริย์ทรงใช้อำนาจบริหารทางคณะรัฐมนตรี”

มาตรา ๘ บัญญัติว่า “พระมหากษัตริย์ทรงใช้อำนาจตุลาการทางศาลที่ได้ตั้งขึ้นตามกฎหมาย”

ตามรัฐธรรมนูญฉบับถาวรนี้ จึงได้แสดงให้เห็นถึงหลักการแบ่งแยกอำนาจ (SEPARATION OF POWERS) ไว้อย่างชัดเจน โดยแบ่งอำนาจอธิปไตยเป็น ๓ อำนาจ ได้แก่ อำนาจนิติบัญญัติ อำนาจบริหาร และอำนาจตุลาการ โดยมีองค์กรที่ใช้อำนาจเหล่านี้โดยตรง ได้แก่ สภาผู้แทนราษฎรซึ่งในสมัยนั้นมีเพียงสภาเดียว จึงไม่ได้เรียกว่า รัฐสภา คณะรัฐมนตรีซึ่งเป็นคำเก่าที่เคยมีใช้ในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ที่เรียกว่า รัฐมนตรีสภา มาใช้แทนคำว่า “คณะกรรมการราษฎร” โดยใช้คำว่า “คณะรัฐมนตรี” แทนคำว่า “สภารัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีสภา” แต่มีอำนาจและความหมายแตกต่างกันดังกล่าวมาแล้วตอนต้น และศาลซึ่งหมายถึงศาลสนามสถิตยยุติธรรม หรือศาลสถิตยยุติธรรม หรือศาลยุติธรรม การจัดองค์กรอำนาจอธิปไตยแห่งรัฐก็ใช้ตามหลักการแบ่งแยกอำนาจสากลนี้ หมายถึงอำนาจอธิปไตยแบ่งออกเป็น ๓ ฝ่ายหรือกลุ่มหรือประเภท องค์กรที่ใช้อำนาจอธิปไตยหรือองค์กรแห่งอำนาจอธิปไตยหรือองค์กรอำนาจอธิปไตยโดยตรง ๓ องค์กร ได้แก่ สภาผู้แทน

ราษฎรเป็นองค์กรสูงสุดของอำนาจนิติบัญญัติ คณะรัฐมนตรีเป็นองค์กรสูงสุดของอำนาจบริหาร และศาลเป็นองค์กรสูงสุดของอำนาจตุลาการ และอำนาจอธิปไตยทั้งสามจะต้องมีระบบตรวจสอบและถ่วงดุลหรือคานอำนาจ (CHECKS AND BALANCES) โดยพระมหากษัตริย์และซึ่งกันและกัน ตามหลักการแบ่งแยกอำนาจสากล เพื่อมิให้อำนาจใดอำนาจหนึ่งหรือองค์กรใดองค์กรหนึ่งมีอำนาจเบ็ดเสร็จเด็ดขาดหรือเป็นองค์กรปกครองสูงสุดของประเทศ และเป็นเครื่องเหนี่ยวรั้งมิให้การปกครองต้องแตกแยกเกิดเป็นรัฐอิสระใหม่ขึ้นมา อันทำให้การปกครองประเทศเป็นการปกครองของมหาชนชาวสยามหรือที่เรียกว่าเป็นการปกครองในระบอบประชาธิปไตยขึ้นมา ขณะเดียวกันทำให้เกิดศูนย์กลางของอำนาจและจุดเกาะเกี่ยวหรือจุดเชื่อมโยงหรือข้อต่อแห่งอำนาจเกิดเป็นรัฐชาติ (NATION-STATE) ที่มีขนาดใหญ่และมั่นคงพร้อมสร้างความเจริญแก่รัฐและสังคมขึ้นมาได้ รวมทั้งสามารถรักษาความสมดุลระหว่างแนวความคิดแบบกลุ่ม (COLLECTIVE) กับปัจเจกนิยม (INDIVIDUALISM) เพื่อสร้างหลักประกัน และคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน เพื่อให้ประชาชนมีอิสรภาพเพียงพอที่จะพัฒนาศักยภาพความสามารถขึ้นมาแล้วใช้ศักยภาพความสามารถนั้นเป็นประโยชน์แก่สังคมและตนเอง ทั้งสามารถหาความสุขตามสมควรในการอยู่ร่วมกัน

รัฐธรรมนูญของไทยนับแต่เริ่มแรกก็ยอมรับหลักการแบ่งแยกอำนาจของมองเตสกีเออซึ่งหลักการของมองเตสกีเออดังกล่าว ยอมรับสถาบันพระมหากษัตริย์และพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ด้วย เพียงแต่รัฐธรรมนูญของประเทศไทยพยายามลดบทบาทและพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ในทางบริหารลงตามแบบธรรมเนียมคล้ายกับของประเทศอังกฤษโดยไม่เป็นไปตามหลักการแบ่งแยกอำนาจของมองเตสกีเออ รวมทั้งอำนาจตุลาการและศาลสถิตยุติธรรมที่พัฒนาอย่างยาวนาน และเริ่มแยกให้เห็นเป็นอำนาจและองค์กรอิสระอย่างแท้จริงภายใต้รูปแบบการปกครองที่มีลักษณะเป็นราชาธิปไตยมากกว่าสมบูรณาญาสิทธิราชย์ นับแต่รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โดยพัฒนาต่อมาเป็นลำดับจนเหลือหลักใหญ่ของพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ที่เกี่ยวกับฝ่ายตุลาการและศาลเพียงพระราชอำนาจเกี่ยวกับการแต่งตั้ง การให้ความดีความชอบ การลงโทษ และการถอดถอนผู้พิพากษา กับพระราชอำนาจเชิงสนับสนุนหรือส่งเสริมการใช้อำนาจตุลาการอย่างเป็นอิสระของผู้พิพากษา และการบริหารงานธุรการของศาลเท่านั้น ซึ่งทำให้ศาลยุติธรรมยังไม่ได้ถือว่าเป็นผู้ใช้อำนาจอธิปไตยอย่างแท้จริง แต่ในรัฐธรรมนูญฉบับแรกๆ ได้เอาอำนาจบริหารเข้าไปสวมแทนพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ดังกล่าว ทำให้การเปลี่ยนแปลงหลักการปกครองแผ่นดินดังกล่าว งามิผลทำให้ศาลยุติธรรมแยกเป็นองค์กรอิสระในฐานะเป็นผู้ใช้อำนาจตุลาการตามหลักการแบ่งแยกอำนาจและการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง แม้ว่าต่อมาจะมีการตั้งคณะกรรมการตุลาการ

เพื่อให้มีอำนาจเกี่ยวกับการแต่งตั้ง การให้ความดีความชอบ การลงโทษ และการถอดถอนผู้พิพากษา ศาลยุติธรรมแล้วก็ตาม ศาลยุติธรรมก็ยังอาจถูกครอบงำ แทรกแซง และกดดันจากฝ่ายบริหารหรือฝ่ายนิติบัญญัติได้อยู่เหมือนเดิมแล้วแต่สถานการณ์

นอกจากนี้ ความเข้มแข็งของอำนาจฝ่ายบริหาร ทำให้องค์กรในบังคับบัญชาหรือกำกับดูแลของฝ่ายรัฐบาลหรือองค์กรฝ่ายบริหารเข้มแข็งตามขึ้นมาด้วย และเริ่มพัฒนาแนวความคิดต่อต้านหลักการแบ่งแยกอำนาจเพื่อสร้างความชอบธรรมแก่องค์กรฝ่ายบริหารในการครอบงำและตัดทอนอำนาจตุลาการไปจากศาลยุติธรรม แนวความคิดปฏิเสธหลักการแบ่งแยกอำนาจและปฏิเสธอำนาจตุลาการ โดยกล่าวว่าอำนาจตุลาการไม่มี อำนาจของศาลเป็นอำนาจเกี่ยวกับการใช้กฎหมายอย่างหนึ่ง จึงเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับอำนาจของฝ่ายบริหาร โดยเริ่มเผยแพร่จากองค์กรฝ่ายบริหารหรือข้าราชการในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เข้าไปในการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัย นับแต่ช่วงทศวรรษของพุทธศักราช ๒๕๑๐ เป็นต้นมา ทั้งที่ความจริงศาลยุติธรรมเป็นอำนาจเกี่ยวกับการใช้กฎหมายอย่างหนึ่งก็จริง แต่เป็นการใช้กฎหมายคนละแบบกับการใช้กฎหมายของฝ่ายบริหารอย่างตรงกันข้าม ฝ่ายบริหารเป็นการใช้หรือตีความกฎหมายเพื่อนำอำนาจตามกฎหมายมาใช้กับประชาชน แต่ฝ่ายตุลาการเป็นการใช้หรือตีความกฎหมายเพื่อบังคับกฎหมายให้เป็นกฎหมายและใช้เพื่อปกป้องเยียวยาบุคคลหรือประชาชนจากการละเมิดสิทธิและเสรีภาพจากบุคคลอื่นหรือองค์กรฝ่ายบริหาร

ในช่วงก่อนร่างรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน เกิดแนวความคิดสำคัญอีกประการหนึ่งคือ แนวความคิดที่อ้างว่า เป็นแนวความคิดคอนสติติวชันแนลลิสม์ (CONSTITUTIONALISM) ว่าเป็นทางออกของประเทศไทย ซึ่งความจริงแล้วแนวความคิดรัฐธรรมนูญนิยม (CONSTITUTIONALISM) มีพื้นฐานเริ่มมาจากแนวความคิดในหนังสือ POLITICS ของอริสโตเติล โพลิบิอุส ซีเซโร โบแดง ล็อกมองเตสกิเออ เป็นต้น อันหมายถึงเป็นแนวความคิดที่อธิบายพื้นฐานความเป็นมาของหลักนิติรัฐหรือนิติธรรม อำนาจอธิปไตย หลักการแบ่งแยกอำนาจและการปกครองในระบอบประชาธิปไตย แนวความคิดเช่นนี้เป็นหลักการพื้นฐานที่ใช้ในการร่างรัฐธรรมนูญหรือเป็นหลักการของรัฐธรรมนูญ ทั้งที่เป็นลายลักษณ์อักษรและไม่เป็นลายลักษณ์อักษร นั่นเอง

แต่แนวความคิดแบบคอนสติติวชันแนลลิสม์แนวใหม่นี้ เป็นแนวความคิดความเข้าใจที่เป็นเอกเทศเฉพาะตน หาใช่เป็นไปตามหลักการสากลและหลักการแบบรัฐธรรมนูญนิยมของไทยที่มีมาแต่เดิม ทั้งเป็นแนวทางที่มีต้นธารเดียวกับหลักการแบ่งแยกหน้าที่ จึงสอดคล้องกันดูประหนึ่งเป็นไปตามหลักการและแนวทางสากลที่ยอมรับนำมาใช้เป็นทางออกใหม่ในการแก้ไขปัญหาชาติบ้านเมืองได้จริงด้วยความเชื่อดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่งที่กำลังกระแสนำให้ประชาชนบางกลุ่มเข้าใจว่าพบทางออกใหม่ที่จะแก้ไข

ทางด้านทางการเมืองการปกครองประเทศแล้ว จึงได้รับแนวความคิดดังกล่าวสอดแทรกเข้าไปเป็นส่วนหนึ่ง และเป็นพื้นฐานการปฏิรูปการเมืองประการหนึ่งเป็นที่มาของการจัดระบบโครงสร้างของรัฐใหม่ที่เรียกว่า องค์การตามรัฐธรรมนูญใหม่มากมาย โดยเน้นการเลือกตั้งของรัฐสภาเป็นที่มาของอำนาจทั้งปวงที่มอบอำนาจช่วงต่อไปได้ และการมอบอำนาจรัฐให้แก่ชนชั้นนำที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป เป็นต้น อันเป็นการใช้หลักการมอบหมาย หรือมอบอำนาจตามหลักกฎหมายปกครองมาใช้เป็นหลักกฎหมายรัฐธรรมนูญ ซึ่งนับว่าเป็นประเทศแรกของโลกที่ทำเช่นนี้

ในการร่างรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน แนวความคิดจัดโครงสร้างและองค์การของรัฐตามหลักการแบ่งแยกหน้าที่ ซึ่งเป็นหลักการที่ปฏิเสธหลักการแบ่งแยกอำนาจนี้ จึงเท่ากับปฏิเสธที่มาของอำนาจและองค์การตามรัฐธรรมนูญใหม่ให้ผูกพันกับความเป็นอำนาจอธิปไตยของปวงชนชาวไทย นอกจากนี้จะใช้จุดยึดโยงเพียงวุฒิสภามีมติเลือกและประธานวุฒิสภาลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ ดังเช่นตามบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยเกี่ยวกับคณะกรรมการการเลือกตั้ง มาตรา ๑๓๖ มาตรา ๑๓๘ เกี่ยวกับคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ มาตรา ๑๕๕ และมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ เกี่ยวกับศาลรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ เกี่ยวกับคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ มาตรา ๒๕๗ และมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ เกี่ยวกับคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน มาตรา ๓๑๒ และมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๔๒ กับสภาผู้แทนราษฎรมีมติเลือกและประธานวุฒิสภาลงนามรับสนองพระบรมราชโองการคือ ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๑๕๖ และมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๔๒

ประการที่หก ปัญหาว่าอำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๑๔๕ (๓) ว่า “สืบสวนสอบสวน” ปัญหาข้อเท็จจริง และ “วินิจฉัยชี้ขาด” ปัญหาหรือข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้น มีความหมายเป็นอย่างเดียวกับอำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญของศาลตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๓๓ ที่ว่า “พิจารณา” “พิพากษา” อรรถคดีหรือไม่

ถ้อยคำไม่ว่า “สืบสวนสอบสวน” และ “วินิจฉัยชี้ขาด” หรือ “การพิจารณา” และ “พิพากษา” ต่างเป็นถ้อยคำแห่งกฎหมาย ซึ่งมีความหมายในทางนิติศาสตร์โดยเฉพาะเจาะจงหรือเรียกว่าเป็นภาษากฎหมายหรือศัพท์นิติศาสตร์หรือศัพท์กฎหมาย มิได้ใช้ในความหมายตามความเข้าใจทั่วไปของผู้ไม่ใช่นักกฎหมายหรือนักนิติศาสตร์

“สืบสวนสอบสวน” เป็นถ้อยคำที่อยู่ในกลุ่มความหมายเดียวกัน “การตรวจสอบ” หรือ “ไต่สวน” และ “การพิจารณา” เป็นถ้อยคำที่มีความหมายทำนองเดียวกัน คือ การทำความจริงให้ปรากฏหรือกระบวนการหรือวิธีการเพื่อทราบข้อเท็จจริง หรือกระบวนการหรือวิธีการแสวงหาความเป็นจริงหรือข้อเท็จจริง การใช้ถ้อยคำเหล่านี้จะนำไปใช้แตกต่างกันตามลำดับชั้นของความยุ่งยากซับซ้อนแห่งกระบวนการหรือวิธีการและผู้ใช้กระบวนการหรือวิธีการนั้น โดยทางถ้อยคำอาจเป็นศัพท์กลางๆ ที่บุคคลในองค์กรที่เกี่ยวข้องสามารถนำมาปรับใช้ได้ทั่วไป ดังเช่นถ้อยคำว่า “ตรวจสอบ” เป็นถ้อยคำที่ใช้ในความหมายธรรมดา หรือตามความหมายภาษาไทยทั่วไปที่ใช้กันได้ทั่วไป จะมีความหมายพิเศษขึ้นมาเฉพาะเมื่อนำไปใช้ประกอบกับถ้อยคำอื่นเช่น การตรวจสอบพยานหลักฐาน ซึ่งมีความหมายทำนองเดียวกันกับพิสูจน์พยานหลักฐาน หรือตรวจสอบและถ่วงดุล เป็นต้น หรือความหมายในทางกฎหมายโดยเฉพาะเจาะจงก็ได้ ลำดับชั้นของถ้อยคำในกลุ่มนี้ อาจเรียงลำดับได้แก่ “การตรวจสอบหรือตรวจพิสูจน์” “การสืบสวน” “การสอบสวน” “การไต่สวน” และ “การพิจารณา” โดยถ้อยคำที่ว่า “การพิจารณา” จะจัดอยู่ในลำดับชั้นสูงสุด

เมื่อใช้ประกอบกับถ้อยคำว่า “พิพากษา” เป็น “การพิจารณาพิพากษา” จะถือว่าเป็นศัพท์กฎหมายที่ใช้กับศาลหรือผู้พิพากษาโดยเฉพาะเท่านั้น องค์กรอื่นไม่อาจนำถ้อยคำนี้ไปใช้ หรือใช้ถ้อยคำอื่นให้มีความหมายทำนองเดียวกันนี้ไม่ได้ โดยเป็นข้อห้ามตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๓๓ ที่ว่า “การพิจารณาพิพากษาอรรถคดีเป็นอำนาจของศาล” และมาตรา ๓ ที่ว่า “อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทย พระมหากษัตริย์ผู้ทรงเป็นประมุขทรงใช้อำนาจนั้นทาง....ศาล”

ถ้อยคำที่ถือกันว่ามีความหมายที่ใกล้เคียงกับ “การพิจารณา” มากที่สุดก็คือ “การไต่สวน” โดยการไต่สวน อาจจะใช้ในความหมายเป็นความหมายภาษาไทยธรรมดาหรือความหมายเฉพาะเช่น การไต่สวนสาธารณะ หรืออาจหมายถึงระบบกฎหมายลักษณะพยานที่เรียกว่า “ระบบไต่สวน (INQUISITORIAL SYSTEM)” ที่จะใช้คู่กับ “ระบบกล่าวหา (ACCUSATORIAL SYSTEM)” ในทางอาญา หรืออาจใช้กับกระบวนการพิจารณาของศาลอย่างหนึ่งที่ศาลใช้อำนาจเพื่อทราบข้อเท็จจริงโดยไม่เคร่งครัดกับกระบวนการพิจารณาคดีสามัญมากนัก เช่น ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๑ ที่บัญญัติว่า “เมื่อคู่ความฝ่ายใดเสนอคำขอหรือคำแถลงต่อศาล (๔) ถ้าประมวลกฎหมายนี้มีบัญญัติไว้ว่าศาลต้องออกคำสั่งอนุญาตตามคำขอที่ได้เสนอต่อศาลนั้นโดยไม่ต้องทำการไต่สวนแล้ว ก็ให้ศาลมีอำนาจทำการไต่สวนได้ตามที่เห็นสมควร ก่อนมีคำสั่งตามคำขอนั้น” หรือที่บัญญัติว่ามาตรา ๑๕๕ วรรคหนึ่ง “ถ้าคู่ความคนใดอ้างว่าเป็นคนยากจน ไม่สามารถเสียค่าธรรมเนียมศาลในศาลชั้นต้น

หรือชั้นอนุพรรณ หรือชั้นฎีกา เมื่อศาลได้ไต่สวนเป็นที่เชื่อได้ว่า คู่ความนั้นเป็นกนยาจนไม่มีทรัพย์สินพอจะเสียค่าธรรมเนียม ก็ให้ศาลอนุญาตให้คู่ความนั้นฟ้องหรือต่อสู้คดีอย่างคนอนาถาได้.....” หรือการไต่สวนเกี่ยวกับการบังคับคดีตามคำพิพากษาหรือคำสั่งตามมาตรา ๒๗๗ หรือมาตรา ๒๘๓ วรรคสอง และตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒ (๑๒) ที่บัญญัติเกี่ยวกับ “การไต่สวนมูลฟ้อง” ว่า “หมายความถึงกระบวนการไต่สวนของศาลเพื่อวินิจฉัยถึงมูลคดีซึ่งจำเลยต้องหา” เป็นต้น

“การไต่สวน” ในความหมายเป็นส่วนหนึ่งหรือใกล้เคียงกับการพิจารณาคดีของศาล ได้มีการบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญเช่นเดียวกันโดยเป็นกระบวนการหาข้อเท็จจริงอย่างหนึ่งขององค์กรตามรัฐธรรมนูญ ดังเช่น ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๓๐๑ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) ไต่สวนข้อเท็จจริงและสรุปสำนวนพร้อมทั้งทำความเห็น เสนอต่อวุฒิสภาตามมาตรา ๓๐๕

(๒) ไต่สวนข้อเท็จจริงและสรุปสำนวนพร้อมทั้งทำความเห็นส่งไปยังศาลฎีกาแผนกคดีอาญา ของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตามมาตรา ๓๐๘

(๓) ไต่สวนและวินิจฉัยว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐร้ายวยผิดปกติ กระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม เพื่อดำเนินการต่อไปตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

(๔) ตรวจสอบความถูกต้องและความมีอยู่จริงรวมทั้งความเปลี่ยนแปลงของทรัพย์สินและหนี้สิน ของผู้ดำรงตำแหน่งตามมาตรา ๒๕๑ และมาตรา ๒๕๖ ตามบัญชีและเอกสารประกอบที่ได้ยื่นไว้

.....

มาตรา ๓๐๕ เมื่อได้รับคำร้องขอตามมาตรา ๓๐๔ แล้ว ให้ประธานวุฒิสภาส่งเรื่องให้ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติดำเนินการไต่สวนโดยเร็ว

เมื่อไต่สวนเสร็จแล้ว ให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติทำรายงานเสนอต่อวุฒิสภาโดยในรายงานดังกล่าวต้องระบุให้ชัดเจนว่าข้อกล่าวหาตามคำร้องขอข้อใดมีมูลหรือไม่เพียงใด พร้อมทั้งระบุเหตุแห่งการนั้น

.....

ถ้าคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติมีมติว่า ข้อกล่าวหาใดมีมูลนับแต่วันดังกล่าว ผู้ดำรงตำแหน่งที่ถูกกล่าวหาจะปฏิบัติหน้าที่ต่อไปมิได้จนกว่าวุฒิสภาจะมีมติ และให้ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติส่งรายงานและเอกสารที่มีอยู่พร้อมทั้งความเห็นไปยัง

ประธานวุฒิสภาเพื่อดำเนินการตามมาตรา ๓๐๖ และอัยการสูงสุดเพื่อดำเนินการฟ้องคดีต่อศาลฎีกา แผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองต่อไป แต่ถ้ามคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเห็นว่าข้อกล่าวหาใดไม่มีมูล ให้ข้อกล่าวหาข้อนั้นเป็นอันตกไป

.....
 มาตรา ๓๓๑ นอกจากที่มีบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญนี้ กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต อย่างน้อยต้องมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

(๖) กระบวนการไต่สวนข้อเท็จจริงและทำสำนวนในกรณีที่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองถูกกล่าวหา โดยให้คำนึงถึงฐานะของตำแหน่งซึ่งมีอำนาจให้คุณให้โทษในระดับสูง และการคุ้มครองผู้ถูกกล่าวหาตามสมควร

.....
 (๘) กระบวนการไต่สวนและวินิจฉัยในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐร้ายวยผิดปกติ กระทำการทุจริตต่อหน้าที่ กระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม โดยต้องกำหนดกระบวนการให้เหมาะสมกับระดับตำแหน่งและการคุ้มครองผู้ถูกกล่าวหาตามสมควร

.....
 กระบวนการไต่สวนและวินิจฉัยหรือมีมติดังกล่าวของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติจะมีความหมายใกล้เคียงกับกระบวนการพิจารณาพิพากษาคดีของศาลมากจนมีการกล่าวกันว่า กระบวนการดังกล่าวของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเป็นเหมือนศาลชั้นต้น แต่ความจริงแล้วกระบวนการไต่สวนหรือการไต่สวนดังกล่าวยังห่างไกลจากหลักการหรือวิธีพิจารณาพิพากษาคดีของศาลยุติธรรมอีกมากนัก รายละเอียดดังกล่าวพอเป็นสังเขปต่อไป คงจะพอเปรียบเทียบความแตกต่างกันได้

อย่างไรก็ตาม การไต่สวนหรือกระบวนการไต่สวนและวินิจฉัยของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติตามรัฐธรรมนูญดังกล่าวก็ถือว่าเป็นวิธีการหรือกระบวนการที่ใช้ใกล้เคียงกับวิธีพิจารณาหรือกระบวนการพิจารณาหรือการพิจารณาพิพากษาคดีของศาลมากกว่าการสืบสวนสอบสวนและวินิจฉัยชี้ขาดของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๑๔๕ (๓) เสียอีก ซึ่งหากเปรียบเทียบอำนาจของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติกับคณะกรรมการการเลือกตั้งที่เป็นองค์การตามรัฐธรรมนูญใหม่ด้วยกันแล้ว คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ มีอำนาจกว้างขวางกว่าและจัดอยู่ในลำดับชั้นขององค์การตามรัฐธรรมนูญใหม่

ที่เหนือกว่าคณะกรรมการการเลือกตั้งอยู่มาก ทั้งสามารถขยายขอบเขตอำนาจขององค์กรออกไปได้ มหาศาลกว่ามาก เพียงแต่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติยังใช้อำนาจจำกัดอยู่ ภายในขอบเขตของตน มิให้กระทบต่ออำนาจขององค์กรตามรัฐธรรมนูญด้วยกัน จึงดูประหนึ่งคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติไม่ค่อยมีบทบาทหรืออำนาจมากนักและอำนาจเช่นนี้ก็เหมือนกับ อำนาจขององค์กรตามรัฐธรรมนูญใหม่ตามหลักการแบ่งแยกหน้าที่คือมิใช่ลักษณะอำนาจตามหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตยเช่นกัน

การไต่สวนมิใช่ในรัฐธรรมนูญอีกความหมายหนึ่ง หมายถึง ระบบไต่สวน (INQUISITORIAL SYSTEM) อันเป็นความหมายที่ใช้ในระบบศาลโดยเฉพาะตามกฎหมายลักษณะพยาน ได้แก่ บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๓๑๐ วรรคหนึ่ง ที่ว่า “ในการพิจารณาคดี ให้ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองยึดสำนวนของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเป็นหลักในการพิจารณา และอาจไต่สวนหาข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเพิ่มเติมได้ตามที่เห็นสมควร” และมาตรา ๓๓๒ (๒) ที่ว่า “นอกจากที่มีบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญนี้ กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง อย่างน้อยต้องมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

(๒) วิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองซึ่งต้องเป็นระบบไต่สวนข้อเท็จจริง โดยยึดสำนวนที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติสรุปไว้เป็นหลัก และต้องยึดถือหลักในเรื่องการฟังความทุกฝ่าย และสิทธิในการต่อสู้คดีของผู้ถูกกล่าวหา” ซึ่งเป็นการบัญญัติให้นำระบบไต่สวนในอดีตกลับมาใช้กับการพิจารณาพิพากษาคดีอาญาที่เป็นการขัดต่อหลักการอื่นตามรัฐธรรมนูญ และหลักสิทธิมนุษยชน อันจะมีปัญหาอื่นและความยุ่งยากซับซ้อนตามมาอีกมากมาย แต่จะยังไม่ขอล่ารายละเอียดในที่นี้

ความหมายในทางนิติศาสตร์หรือกฎหมายของ “การสืบสวนสอบสวน” นั้น ถ้อยคำดังกล่าวแยกออกเป็น “การสืบสวน” และ “การสอบสวน” โดยพื้นฐานจะนำความหมายและที่มาแห่งศัพท์นิติศาสตร์หรือกฎหมายนี้จากประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒ ที่บัญญัติว่า

(๑๐) “การสืบสวน” หมายความว่า การแสวงหาข้อเท็จจริงและหลักฐาน ซึ่งพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจได้ปฏิบัติไปตามอำนาจหน้าที่ เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน และเพื่อจะทราบรายละเอียดแห่งความผิด

(๑๑) “การสอบสวน” หมายถึง การรวบรวมพยานหลักฐานและการดำเนินการทั้งหลายอื่นตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ ซึ่งพนักงานสอบสวนได้ทำไปเกี่ยวกับความผิดที่กล่าวหา เพื่อจะทราบข้อเท็จจริงหรือพิสูจน์ความผิดและเพื่อจะเอาตัวผู้กระทำความผิดมาฟ้องโทษ

ความหมายของถ้อยคำว่า “การสืบสวน” จึงใช้ไปในความหมายว่าการแสวงหาข้อเท็จจริงและหลักฐานของพนักงานเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือได้ปฏิบัติไปตามอำนาจหน้าที่ เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชนและเพื่อจะทราบรายละเอียดแห่งความผิด และ “การสอบสวน” หมายความว่า การรวบรวมพยานหลักฐานและการดำเนินการทั้งหลายตามที่กฎหมายบัญญัติซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่ของรัฐได้ทำไปเกี่ยวกับกรณีที่กล่าวหาเพื่อจะทราบข้อเท็จจริง หรือพิสูจน์ความผิดและเพื่อจะเอาตัวผู้กระทำความผิดมาฟ้องโทษหรือมาลงโทษ

ในกรณีไม่ใช่ความผิดทางอาญาหรือเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ของบุคคลตามรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย การนำความหมาย “การสืบสวน” หรือ “การสอบสวน” ดังกล่าวไปใช้ในกฎหมายอื่นดังเช่นพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๘ (๒) ที่บัญญัติว่า “สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับกิจการทั่วไปของคณะกรรมการ และให้มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

.....

(๒) รับคำร้องเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชนเพื่อเสนอต่อคณะกรรมการ และดำเนินการ สืบสวน หรือการตรวจสอบเกี่ยวกับเรื่องที่มีการยื่นคำร้องตามที่คณะกรรมการมอบหมาย”

มาตรา ๒๖ วรรคสาม “ในการพิจารณาการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน คณะกรรมการอาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการคณะหนึ่งหรือหลายคณะเพื่อทำหน้าที่ สืบสวน และ สอบสวน ข้อเท็จจริง รับฟังคำชี้แจงและพยานหลักฐานและจัดทำรายงานตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนดเสนอต่อคณะกรรมการได้ ในการนี้ ให้คณะอนุกรรมการมีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับคณะกรรมการ เว้นแต่คณะกรรมการจะกำหนดเป็นอย่างอื่น”

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๑๐๒ “การดำเนินการทางวินัยแก่ข้าราชการพลเรือนสามัญ ซึ่งมีกรณีอันมีมูลที่ควรกล่าวหาว่ากระทำความผิดวินัย ให้ สอบสวน เพื่อให้ได้ความจริงและยุติธรรมโดยไม่ชักช้า

การดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ถ้าเป็นกรณีกล่าวหาว่ากระทำความผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรงให้ดำเนินการตามวิธีการที่ผู้บังคับบัญชาเห็นสมควร ถ้าเป็นกรณีกล่าวหาว่ากระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรงให้แต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นทำการ สอบสวน และให้ การสอบสวน นี้ต้องแจ้งข้อกล่าวหา และสรุปพยานหลักฐาน

ที่สนับสนุนข้อกล่าวหาเท่าที่มีให้ผู้กล่าวหาทราบ โดยจะระบุหรือไม่ระบุชื่อพยานก็ได้ ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้ถูกกล่าวหาชี้แจงและนำสืบแก้ข้อกล่าวหา เมื่อดำเนินการแล้วถ้าฟังได้ว่าผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำผิดวินัยก็ให้ดำเนินการตามมาตรา ๑๐๓ หรือมาตรา ๑๐๔ แล้วแต่กรณี ถ้ายังฟังไม่ได้ว่าผู้ถูกกล่าวหากระทำผิดวินัย จึงจะยุติเรื่องได้

การแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนตามวรรคสอง ให้ผู้มีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๕๒ เป็นผู้สั่งแต่งตั้ง

ในกรณีที่ข้าราชการพลเรือนสามัญตำแหน่งต่างระดับกันถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงร่วมกัน ให้ผู้มีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๕๒ สำหรับผู้ถูกกล่าวหาที่มีตำแหน่งในระดับสูงกว่าเป็นผู้ดำเนินการตามวรรคสามได้

นายกรัฐมนตรีในฐานะหัวหน้ารัฐบาล มีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนตามวรรคสอง สำหรับข้าราชการพลเรือนสามัญในทุกกระทรวง ทบวง กรม

ในกรณีที่ผู้บังคับบัญชาได้แต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นทำการสอบสวนผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงตามวรรคสอง ในเรื่องที่ได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนผู้ถูกกล่าวหาตามมาตรา ๑๑๔ (๔) หรือมาตรา ๑๑๕ และคณะกรรมการสอบสวนตามมาตราดังกล่าวได้สอบสวนไว้แล้ว คณะกรรมการสอบสวนตามวรรคสองจะนำสำนวนการสอบสวนตามมาตราดังกล่าวมาใช้เป็นสำนวนการสอบสวน และทำความเข้าใจเสนอผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน โดยถือว่าได้มีการสอบสวนตามวรรคสองแล้วก็ได้ แต่ทั้งนี้ต้องแจ้งข้อกล่าวหาและสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหาเท่าที่มีให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบ โดยจะระบุหรือไม่ระบุชื่อพยานก็ได้และต้องให้ออกาสผู้ถูกกล่าวหาชี้แจงและนำสืบแก้ข้อกล่าวหาได้ด้วย

หลักเกณฑ์และวิธีการที่เกี่ยวกับการสอบสวนพิจารณากรณีที่ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนตามวรรคสอง ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎ ก.พ.

ในกรณีที่เป็นกรณีความผิดที่ปรากฏชัดแจ้งตามที่กำหนดในกฎ ก.พ. จะดำเนินการทางวินัยโดยไม่สอบสวนก็ได้”

มาตรา ๑๐๕ “ให้กรรมการสอบสวนเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญาและให้มีอำนาจเช่นเดียวกับพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเพียงเท่าที่เกี่ยวกับอำนาจและหน้าที่ของกรรมการสอบสวน และโดยเฉพาะให้มีอำนาจดังต่อไปนี้ด้วย คือ

(๑) เรียกให้กระทรวง ทบวง กรม หน่วยราชการ รัฐวิสาหกิจ หน่วยงานอื่นของรัฐ หรือห้างหุ้นส่วนบริษัท ชี้แจงข้อเท็จจริง ส่งเอกสารและหลักฐานที่เกี่ยวข้อง ส่งผู้แทนหรือบุคคลในสังกัดมาชี้แจง หรือให้ถ้อยคำเกี่ยวกับเรื่องที่สอบสวน

(๒) เรียกผู้ถูกกล่าวหาหรือบุคคลใดๆ มาชี้แจงหรือให้ถ้อยคำ หรือให้ส่งเอกสารและหลักฐานเกี่ยวกับเรื่องที่สอบสวน”

ความหมายของถ้อยคำ “การสืบสวน” และ “การสอบสวน” ที่กล่าวมาแล้ว เป็นตัวอย่างแสดงให้เห็นว่าความหมายที่ใช้ในลักษณะเป็นศัพท์กฎหมายหรือศัพท์นิติศาสตร์ที่รับรู้เป็นภาษากฎหมายทั่วไปที่มีได้ใช้เฉพาะในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาชญาเท่านั้น อย่างไรก็ตามถ้อยคำดังกล่าวในทางกฎหมายอาจจะใช้ในความหมายทั่วไปหรือความหมายเฉพาะของกฎหมายนั้นก็ได้ โดยการจะใช้เป็นศัพท์ทางกฎหมายหรือนิติศาสตร์ในความหมายเช่นใด ย่อมอยู่ที่การจำแนกแยกแยะ และผู้จะใช้ได้ดีที่สุดคือศาล ดังเช่น ตามคำพิพากษาศาลฎีกา ที่ ๑๐๒๘/๒๕๑๑ ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า “ประมวลกฎหมายที่ดิน มาตรา ๘๓ บัญญัติว่า “ผู้ใดมีส่วนได้เสียในที่ดินอันอาจจะฟ้องบังคับให้มีการจดทะเบียนหรือให้มีการเปลี่ยนแปลงทางทะเบียนได้ มีความประสงค์จะขออายัดที่ดินต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ก็ให้ทำได้

เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่สอบสวนเห็นสมควรให้รับอายัดไว้ได้ไม่เกินหกสิบวันนับแต่วันที่ขออายัด โดยให้ผู้นั้นดำเนินการทางศาล เมื่อศาลได้มีคำสั่งหรือคำพิพากษาแล้ว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการต่อไปตามควรแก่กรณี” ข้อที่ว่าโจทก์จะโอนขายที่ดินให้แก่ผู้อื่นนั้น ก็เป็นการกล่าวอ้างของผู้ขออายัดต่อเจ้าพนักงานที่ดินถึงพฤติการณ์เพื่อพิจารณาว่าจะสมควรอายัดได้หรือไม่ กฎหมายให้อำนาจเจ้าพนักงานที่ดินที่จะสั่งอายัดได้ตามที่เห็นสมควร โดยไม่จำเป็นต้องสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาซึ่งเป็นการกระทำเพื่อพิสูจน์ความผิดและเพื่อจะเอาตัวผู้กระทำความผิดมาฟ้องลงโทษ ที่เจ้าพนักงานที่ดินสั่งให้อายัดไว้ตามคำขอจึงชอบด้วยกฎหมาย”

โดยศัพท์นิติศาสตร์หรือกฎหมายหรือภาษากฎหมายแล้ว ถ้อยคำว่า “การสืบสวนสอบสวน” เป็นถ้อยคำที่มีความหมายแน่นอนเกี่ยวกับวิธีการหรือกระบวนการหาความจริงหรือแสวงหาข้อเท็จจริงตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย โดยพนักงานเจ้าหน้าที่ของรัฐในทางบริหารหรือฝ่ายบริหารเท่านั้น ไม่อาจนำมาใช้กับวิธีพิจารณาหรือกระบวนการหาความจริงหรือแสวงหาข้อเท็จจริงและพยานหลักฐาน เพื่อที่จะทราบความเป็นจริงหรือพิสูจน์การกระทำของบุคคลโดยศาลเกี่ยวกับการลงโทษทางอาญาหรือการกระทำที่กระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายได้เลย

ดังนั้น จึงไม่อาจใช้หรือตีความความหมายของถ้อยคำว่า “การสืบสวนสอบสวนและวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้ง” ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๑๕๕ (๓) มีความหมายอย่างเดียวกันหรือแทนความหมายของถ้อยคำว่า “การพิจารณาพิพากษาอรรถคดี” ของศาลตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๓๓ ได้เลย แม้ว่าจะมี

ความหมายอยู่ในกลุ่มความหมายของถ้อยคำเดียวกัน แต่เป้าหมายหรือวัตถุประสงค์หรืออุดมมุ่งหมาย หรือวัตถุประสงค์แห่งการกระทำ รวมทั้งวิธีการและกระบวนการแตกต่างกันมาก มิใช่แตกต่างเฉพาะผู้ใช้ หรือผู้มีอำนาจหน้าที่เท่านั้น

เกี่ยวกับศัพท์นิติศาสตร์หรือกฎหมายของถ้อยคำว่า “การพิจารณาพิพากษาอรรถคดี” นั้น โดยเฉพาะ “การพิจารณา” จะมีพื้นฐานแห่งความหมายและที่มาแห่งศัพท์นิติศาสตร์หรือกฎหมายนี้ มาจากประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑ ได้แก่

“(๒) “คดี” หมายความว่า กระบวนพิจารณานับตั้งแต่เสนอคำฟ้องต่อศาลเพื่อขอให้รับรอง คู่ครองบังคับตาม หรือเพื่อการใช้ซึ่งสิทธิหรือหน้าที่

.....

(๓) “กระบวนพิจารณา” หมายความว่า การกระทำใดๆ ตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายนี้ อันเกี่ยวข้องกับคดีซึ่งได้กระทำไปโดยคู่ความในคดีนั้นหรือโดยศาล หรือตามคำสั่งของศาลไม่ว่าการนั้น จะเป็นโดยคู่ความฝ่ายใดทำต่อศาลหรือต่อคู่ความอีกฝ่ายหนึ่ง หรือศาลทำต่อคู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง หรือทุกฝ่าย และรวมถึงการส่งคำคู่ความและเอกสารอื่นๆ ตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายนี้

(๔) “การพิจารณา” หมายความว่า กระบวนพิจารณาทั้งหมดในศาลใดศาลหนึ่ง ก่อนศาลนั้น ชำขาดตัดสินหรือจำหน่ายคดีโดยคำพิพากษาหรือคำสั่ง”

ถ้อยคำว่า “การพิจารณาพิพากษาคดี” หรือ “การพิจารณาวินิจฉัยคดี” จึงเป็นศัพท์นิติศาสตร์ หรือกฎหมายที่ใช้ในความหมายเดียวกันทั้งหมด ไม่ว่าในคดีแพ่งหรืออาญา โดยประมวลกฎหมายวิธี พิจารณาความอาญาไม่ได้บัญญัติความหมายของถ้อยคำเหล่านี้ จึงนำความหมายเหล่านี้มาใช้บังคับ เท่าที่พอจะใช้บังคับได้ตามมาตรา ๑๕ เช่นเดียวกัน และใช้ในความหมายอย่างเดียวกัน เมื่อมีกฎหมายอื่น อ้างอิงถึง “การพิจารณาพิพากษาคดีของศาล” รวมทั้งมีความหมายของถ้อยคำเดียวกันดังที่ชี้ทั่วไป ในบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๓๓ และบทบัญญัติในมาตราอื่นๆ ซึ่งเป็นถ้อยคำที่ใช้เฉพาะกับศาลเท่านั้น ไม่อาจใช้กับองค์กรอื่นดังเช่นคณะกรรมการการเลือกตั้งหรือ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ฯลฯ ก็ตามได้เลย

นอกจากนี้ กระบวนพิจารณาพิพากษาคดีของศาลยุติธรรมยังเป็นระบบหรือวิธีการหรือ กระบวนการเดียวที่จัดอยู่บนพื้นฐานหรือเป็นไปตามหลักการของปฏิญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ข้อ ๑๐ ที่บัญญัติว่า “บุคคลย่อมเสมอภาคกันอย่างบริบูรณ์ที่จะได้รับการพิจารณาอย่างเป็นธรรมโดยศาล ซึ่งเป็นอิสระและเป็นกลางในการวินิจฉัยชี้ขาดเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ รวมทั้งในกรณีที่บุคคลนั้น ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด” และตามกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางแพ่ง (พลเมือง)

และสิทธิทางการเมือง ข้อ ๑๔ (๑) ที่บัญญัติว่า “บุคคลย่อมเสมอกันในการพิจารณาของศาลและตุลาการในการวินิจฉัยชี้ขาดเกี่ยวกับกรณีที่บุคคลถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด หรือการพิจารณาวินิจฉัยปัญหาที่กระทบต่อสิทธิและหน้าที่ของบุคคลตามกฎหมาย โดยบุคคลย่อมมีสิทธิได้รับการพิจารณาอย่างเป็นธรรมและเปิดเผยในศาลที่มีอำนาจอย่างมีอิสระและเป็นกลาง ซึ่งจัดตั้งขึ้นตามกฎหมาย การห้ามหนังสือพิมพ์และประชาชนเข้าฟังการพิจารณาทั้งหมดหรือแต่บางส่วนในกรณีเพื่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือความมั่นคงของชาติในสังคมประชาธิปไตย หรือกรณีกระทบต่อความเป็นอยู่ส่วนตัวของคู่กรณี หรือในกรณีที่ศาลเห็นว่าเป็นกรณีจำเป็นอันมิอาจก้าวล่วงเสียได้เกี่ยวกับการออกโฆษณาเช่นนั้น อาจมีผลกระทบต่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม แต่คำพิพากษาในคดีอาญาหรือคดีแพ่งย่อมเปิดเผย เว้นแต่ความจำเป็นเพื่อประโยชน์แก่เด็กและเยาวชน หรือกระบวนการพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินของคู่สมรสหรือการเป็นผู้ปกครองเด็ก”

บทบัญญัติของปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนและกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางแพ่ง (พลเมือง) และสิทธิทางการเมืองดังกล่าว จะเห็นได้ชัดเจนว่า การพิจารณาปัญหาที่มีผลกระทบต่อสิทธิและหน้าที่ของบุคคลหรือการพิจารณาคดีอาญาเป็นเรื่องของศาลและเป็นศาลที่ตั้งขึ้นโดยกฎหมายเท่านั้น ในข้อหนึ่ง การพิจารณาพิพากษาคดีดังกล่าว ศาลหรือผู้พิพากษาต้องมีความเป็นอิสระและเป็นกลาง ในข้อที่สอง และการพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาดังกล่าวอย่างเสมอกันกับต้องเป็นธรรมและเปิดเผย ในข้อที่สาม เพียงพิจารณาโดยผิวเผินเท่านั้น ก็จะได้เห็นได้ชัดเจนแล้วว่า กรณีเกิดปัญหากระทบต่อสิทธิทางการเมืองของบุคคลไม่ว่าจะเป็นสิทธิเลือกตั้งหรือสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง อันเป็นสิทธิที่เป็นสาระสำคัญหรือสิทธิขั้นพื้นฐานของสิทธิทางการเมืองตามหลักสากลของการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่สำคัญที่สุดเป็นการแสดงออกถึงอำนาจอธิปไตยของปวงชนหรือชนชาวไทย และเป็นรากฐานสำคัญประการหนึ่งของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย เป็นอำนาจของศาลโดยตรงเท่านั้น หากใช้อำนาจขององค์กรอื่นหรือองค์กรอื่นจะมาแอบอ้างเป็นอำนาจของตนได้ไม่

หากจะพิจารณาลงไปในรายละเอียดพอเป็นสังเขปก็อาจแยกพิจารณาเป็นข้อ ๆ ได้ ดังนี้

ข้อที่หนึ่ง อำนาจพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาที่กระทบต่อสิทธิและหน้าที่ของบุคคลหรือการพิจารณาคดีอาญาเป็นเรื่องของศาลที่ตั้งขึ้นโดยกฎหมายเท่านั้น เป็นการกำหนดห้ามเอาไว้เพื่อมิให้มีการตั้งศาลเตี้ยชำระความกันเองนั่นเอง หลักการนี้ได้รับการรับรองโดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๓๓ ที่บัญญัติว่า “การพิจารณาพิพากษาอรรถคดีเป็นอำนาจของศาล ซึ่งต้องดำเนินการตามรัฐธรรมนูญ ตามกฎหมาย และในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์”

มาตรา ๒๓๔ ที่บัญญัติว่า “บรรดาศาลทั้งหลายจะตั้งขึ้นได้ก็แต่โดยพระราชบัญญัติ

การตั้งศาลขึ้นใหม่เพื่อพิจารณาพิพากษาคดีใดคดีหนึ่งหรือคดีที่มีข้อหาฐานใดฐานหนึ่งโดยเฉพาะ แทนศาลที่มีอยู่ตามกฎหมายสำหรับพิจารณาพิพากษาคดีนั้น จะกระทำมิได้”

มาตรา ๒๓๕ ที่บัญญัติว่า “การบัญญัติกฎหมายให้มีผลเป็นการเปลี่ยนแปลงหรือแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยธรรมนูญศาลหรือวิธีพิจารณาเพื่อใช้แก่คดีใดคดีหนึ่งโดยเฉพาะจะกระทำมิได้”

ตามความหมายของบทบัญญัติทั้งสามของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยดังกล่าว เป็นการยืนยันคุ้มครองสิทธิมนุษยชนตามหลักการของปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนและกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางแพ่ง (พลเมือง) และสิทธิทางการเมืองดังกล่าวประการหนึ่ง โดยความหมายดังกล่าวเท่ากับว่า ปัญหาที่กระทบต่อสิทธิและหน้าที่ที่กับกรณีกล่าวหาว่าบุคคลใดกระทำความผิดทางอาญาเป็นอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีของศาลเท่านั้น ไม่ว่าจะองค์กรใดหรือจะออกกฎหมายให้องค์กรใดมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาที่กระทบต่อสิทธิและหน้าที่ที่ได้รับการรับรองตามรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายและคดีอาญาแทนศาลมิได้

ศาลจะต้องจัดตั้งขึ้นโดยกฎหมายที่ออกโดยฝ่ายนิติบัญญัติหรือรัฐสภาออกเป็นพระราชบัญญัติเท่านั้น องค์กรฝ่ายบริหารหรือองค์กรอื่นใดจะตั้งองค์กรอื่นหรือขยายอำนาจขององค์กรของตนให้มีอำนาจวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาที่กระทบต่อสิทธิและหน้าที่ของบุคคลหรือคดีอาญาแทนศาลไม่ได้ รวมทั้งจะออกกฎหมายหรือตราพระราชบัญญัติให้อำนาจองค์กรอื่นที่มีใช้ศาลมีอำนาจทำนองนี้ไม่ได้เช่นกัน หรือแม้แต่จะตั้งศาลหรือองค์กรใดก็ตามเพื่อพิจารณาพิพากษาคดีใดคดีหนึ่งหรือคดีที่มีข้อหาฐานใดฐานหนึ่ง โดยเฉพาะแทนศาลที่มีอยู่ตามกฎหมายสำหรับการพิจารณาพิพากษาคดีหนึ่งหรือในข้อหาใดข้อหาหนึ่ง โดยเฉพาะ ยังกระทำมิได้ อย่างไรก็ตามจะเป็นอำนาจขององค์กรอื่น เช่น คณะกรรมการการเลือกตั้งเข้ามา มีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาเกี่ยวกับการเลือกตั้ง ย่อมยังต้องห้ามมิอาจกระทำได้

กรณีเช่นนี้แม้แต่รัฐสภาจะออกกฎหมายมาให้อำนาจแก่คณะกรรมการการเลือกตั้งก็ถือว่าเป็นการบัญญัติกฎหมายให้มีผลเป็นการเปลี่ยนแปลงหรือแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยธรรมนูญศาล คือให้คณะกรรมการการเลือกตั้งเข้ามาใช้อำนาจตุลาการแทนศาล หรือเท่ากับให้องค์กรอื่นที่มีใช้ศาล มาใช้อำนาจอย่างศาล ย่อมมีผลเป็นการเปลี่ยนแปลงหรือแก้ไขเพิ่มเติมพระธรรมนูญศาล รวมทั้งเป็นการกำหนดวิธีพิจารณาให้อำนาจแก่คณะกรรมการการเลือกตั้งให้อำนาจเกี่ยวกับการพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาเกี่ยวกับการเลือกตั้ง ถือได้ว่าเป็นการบัญญัติกฎหมายกำหนดวิธีพิจารณาเพื่อใช้แก่คดีใดคดีหนึ่ง โดยเฉพาะ ซึ่งไม่อาจกระทำมิได้ทั้งสิ้น อย่างไรก็ตามแต่การตีความหรือใช้ความหมายของบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๑๕๕ (๓) ขยายมาถึงกรณีเช่นนี้

ศาลตามความหมายสากลจะเป็นองค์กรที่ตั้งขึ้นมาโดยมีอำนาจหน้าที่หลักเพียงประการเดียวเท่านั้น คือพิจารณาพิพากษาคดีหรือปัญหาหรือข้อโต้แย้งที่กระทบต่อสิทธิและหน้าที่ของบุคคลหรือในกรณีที่บุคคลถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด ไม่อาจมีอำนาจหน้าที่ประการอื่น เช่น อำนาจบริหาร เทียบเท่าคณะรัฐมนตรี หรือ อำนาจนิติบัญญัติเทียบเท่ารัฐสภาด้วย ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๓๓ ที่บัญญัติว่า “การพิจารณาพิพากษารรคดีเป็นอำนาจของศาล” ก็มีความหมายชัดเจนแสดงถึงกรอบและขอบเขตอำนาจศาลและความหมายของศาลไว้ หากองค์กรใดมีอำนาจอื่นประกอบด้วย เช่น อำนาจบริหาร แม้จะเรียกเป็นศาลก็หาใช่เป็นศาลตามความหมายนี้ ทำนองเดียวกับองค์กรอื่นที่มีศาลจะเข้ามาใช้อำนาจตุลาการอย่างศาลก็ย่อมเป็นไปไม่ได้เช่นกัน

ดังนั้น หากพิจารณากรอบหรือขอบเขตอำนาจของศาลยุติธรรมว่า ศาลยุติธรรมมีอำนาจเฉพาะกรณีที่กระทบต่อสิทธิซึ่งรวมความถึงสิทธิในเสรีภาพและหน้าที่ของบุคคลเท่านั้น ก็จะเห็นภารกิจหลักของศาลยุติธรรมโดยชัดเจนจากบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๕๕ ที่บัญญัติว่า “เมื่อมีข้อโต้แย้งเกิดขึ้นเกี่ยวกับสิทธิหรือหน้าที่ของบุคคลใดตามกฎหมายแพ่ง หรือบุคคลใดจะต้องใช้สิทธิทางศาล บุคคลนั้นชอบที่จะเสนอคดีของตนต่อศาลส่วนแพ่งที่มีเขตอำนาจได้ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายแพ่งและประมวลกฎหมายนี้” หรือในกรณีที่บุคคลถูกกล่าวหากระทำความผิดก็คือบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๒ วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติว่า “เมื่อความผิดเกิดขึ้น อ้าง หรือเชื่อว่าได้เกิดขึ้นในเขตอำนาจศาลใดให้ชำระที่ศาลนั้น.....” บทบัญญัติดังกล่าวจึงถือเป็นรายละเอียดของบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๓๓ ทำให้อำนาจของศาลยุติธรรมเป็นอำนาจตามรัฐธรรมนูญและเป็นองค์กรแห่งอำนาจอธิปไตย ที่เป็นกรอบหรือขอบเขตหรือข้อจำกัดมิให้ศาลยุติธรรมใช้อำนาจนอกเหนืออำนาจตามที่รัฐธรรมนูญและกฎหมายเหล่านี้บัญญัติไว้ได้ ในขณะที่เดียวกันก็เป็นบทบัญญัติปกป้องหรือป้องกันองค์กรอื่นเข้ามาแทรกแซงหรือสอดแทรกเข้ามาใช้อำนาจเหล่านี้แทนศาลยุติธรรมได้เช่นกัน กล่าวคือ หากเดิมเป็นอำนาจของศาลยุติธรรมในการพิจารณาพิพากษาคดีแล้ว จะออกกฎหมายยกอำนาจส่วนใดส่วนหนึ่งดังกล่าวหรือจำกัดอำนาจศาลยุติธรรมลงไปหรือใช้หรือตีความกฎหมายให้มีผลทำนองเดียวกันนี้ให้ตกเป็นอำนาจหน้าที่ขององค์กรอื่นที่มีใช้ศาลด้วยกันมิได้

ข้อที่สอง การพิจารณาพิพากษาดังกล่าว ศาลหรือผู้พิพากษาต้องมีความเป็นอิสระและเป็นกลาง ตามหลักการนี้เกี่ยวกับความเป็นอิสระมีบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๕๕ ที่บัญญัติว่า “ผู้พิพากษาและตุลาการมีอิสระในการพิจารณาพิพากษารรคดีให้เป็นไป

ตามรัฐธรรมนูญและกฎหมาย” ความเป็นอิสระดังกล่าวเป็นอิสระในการพิจารณาพิพากษาอรรถคดี จึงต้องปราศจากข้อผูกมัดหรืออิทธิพลใดๆ ไม่ว่าจะเป็นข้อผูกมัดหรืออิทธิพลจากภายนอกหรือเกิดจากการที่เคยกระทำมาแล้ว เช่น เคยมีส่วนในการออกความคิดเห็นต่างๆ ที่มีผลผูกพันตนเอง เป็นต้น

ในส่วน “ความเป็นกลาง (IMPARTIAL)” ก็คือไม่เคยมีส่วนได้เสียเกี่ยวกับเรื่องหรือปัญหานั้นๆ มาก่อน หลักการนี้จะมีบัญญัติรับรองเอาไว้ชัดเจนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๑ ที่บัญญัติว่า “เมื่อคดีถึงศาล ผู้พิพากษาคนหนึ่งคนใดในศาลนั้นอาจถูกคัดค้านได้ ในเหตุใดเหตุหนึ่งดังต่อไปนี้

(๑) ถ้าผู้พิพากษานั้นมีผลประโยชน์ได้เสียเกี่ยวข้องกับคดีนั้น

(๒) ถ้าเป็นญาติเกี่ยวข้องกับคู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง คือว่าเป็นบุพการีหรือผู้สืบสันดานไม่ว่าชั้นใดๆ หรือเป็นพี่น้องหรือลูกพี่ลูกน้องนับได้เพียงภายในสามชั้น หรือเป็นญาติเกี่ยวพันทางแต่งงาน นับได้เพียงสองชั้น

(๓) ถ้าเป็นผู้ที่ได้ถูกอ้างเป็นพยานโดยที่รับรู้ได้เห็นเหตุการณ์ หรือโดยเป็นผู้เชี่ยวชาญ มีความรู้เป็นพิเศษเกี่ยวกับคดีนั้น

(๔) ถ้าได้เป็นหรือเป็นผู้แทนโดยชอบธรรมหรือผู้แทนหรือได้เป็นทนายความของคู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมาแล้ว

(๕) ถ้าได้เป็นผู้พิพากษานั่งพิจารณาคดีเดียวกันนั้นในศาลอื่นมาแล้ว หรือเป็นอนุญาโตตุลาการมาแล้ว

(๖) ถ้ามีคดีอีกเรื่องหนึ่งอยู่ในระหว่างพิจารณาซึ่งผู้พิพากษานั้นเอง หรือภริยา หรือญาติทางสืบสายโลหิตตรงขึ้นไป หรือตรงลงมาของผู้พิพากษานั้นฝ่ายหนึ่ง พินาทกับคู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง หรือภริยา หรือญาติทางสืบสายโลหิตตรงขึ้นไป หรือตรงลงมาของคู่ความฝ่ายนั้นอีกฝ่ายหนึ่ง

(๗) ถ้าผู้พิพากษานั้นเป็นเจ้าของหรือลูกหนี้ หรือเป็นนายจ้างของคู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง”

ส่วนคดีอาญามีบทบัญญัติให้นำบทบัญญัติตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งดังกล่าวมาใช้ในคดีอาญาด้วยตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๗

ตามบทบัญญัติทั้งหมดในข้อนี้ ก็แสดงว่าในการพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้งใดที่เกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ของบุคคลหรือกรณีที่บุคคลถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด จะไม่อาจพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดโดยองค์กรหรือหน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวข้องกับเรื่องหรือกรณีนั้นหรือเป็นผู้เชี่ยวชาญมีความรู้เป็นพิเศษเกี่ยวข้องกับคดีนั้น ได้ อย่างเช่นคณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการควบคุมและดำเนินการจัดหรือจัดให้มีการเลือกตั้งและออกเสียงประชามติ ย่อมไม่มี

ความเป็นอิสระและเป็นกลางพอที่จะพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการเลือกตั้งหรือการออกเสียงประชามติอย่างศาลได้ ซึ่งเปรียบเทียบกันแล้ว แม้แต่เป็นผู้พิพากษาคนใดคนหนึ่งเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องใด เช่น เรื่องการจัดหรือควบคุมการเลือกตั้งก็ถือว่าไม่มีความเป็นอิสระหรือเป็นกลางพอที่จะพิจารณาวินิจฉัยคดีเกี่ยวกับการเลือกตั้งได้ อย่างไรก็ตามคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ถือว่าอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งเป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งทั้งองค์กร

ข้อที่สาม การพิจารณาวินิจฉัยปัญหาดังกล่าวอย่างเสมอภาคกับต้องเป็นธรรมเปิดเผย อันเป็นเรื่องเกี่ยวกับวิธีพิจารณาหรือกระบวนการพิจารณาและทางปฏิบัติเกี่ยวกับการวินิจฉัยชี้ขาดปัญหา และข้อโต้แย้งต้องเป็นวิธีพิจารณาหรือกระบวนการที่ต่อนั้นเรื่องความเสมอภาคและความเป็นธรรม และเปิดเผย เป็นรากฐานสำคัญ

เกี่ยวกับวิธีพิจารณาหรือกระบวนการที่เน้นความเสมอภาคกับความเป็นธรรมของคู่กรณี ในศาลยุติธรรม ดังเช่น ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๖๗ วรรคหนึ่ง วรรคสอง ที่บัญญัติว่า “ให้ศาลพิจารณาคำขอเป็นการด่วน ถ้าเป็นที่พอใจจากคำแถลงของโจทก์หรือพยานหลักฐานที่โจทก์ได้นำมาสืบ หรือที่ศาลได้เรียกมาสืบเองว่า คดีนั้นเป็นคดีมีเหตุฉุกเฉินและคำขอนั้นมีเหตุผลสมควรอันแท้จริง ให้ศาลมีคำสั่งหรือออกหมายตามที่ขอภายในขอบเขตและเงื่อนไขไปตามที่เห็นจำเป็นทันที ถ้าศาลมีคำสั่งให้ยกคำขอ คำสั่งเช่นนั้นให้เป็นที่สุด

จำเลยอาจยื่นคำขอโดยพลัน ให้ศาลยกเลิกคำสั่งหรือหมายนั้นเสีย และให้นำบทบัญญัติแห่งวรรคก่อนมาใช้บังคับโดยอนุโลม คำขอเช่นนี้อาจทำเป็นคำขอฝ่ายเดียวโดยได้รับอนุญาตจากศาล ถ้าศาลมีคำสั่งยกเลิกคำสั่งเดิมตามคำขอ คำสั่งเช่นนั้นให้เป็นที่สุด”

ตามบทบัญญัตินี้ดังกล่าว เป็นตัวอย่างหนึ่งของหลักความเสมอภาคและเป็นธรรมแก่คู่กรณี ด้วยวิธีพิจารณาหรือกระบวนการพิจารณาตามที่กฎหมายกำหนดไว้ เมื่อโจทก์ได้รับสิทธิเช่นใด จำเลยก็ย่อมมีสิทธิทำนองเดียวกันหักล้างสิทธิของโจทก์ตามที่ได้รับนั้นด้วยเช่นกัน

เกี่ยวกับวิธีพิจารณาหรือกระบวนการอย่างเปิดเผยถือเป็นแก่นหรือหัวใจหรือรากฐานสำคัญอย่างหนึ่งของการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีของศาล ทำนองเดียวกับหลักการเสมอภาค และหลักความเป็นธรรม ซึ่งจะปรากฏคลี่คลายออกมาเป็นบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ประกอบเข้าด้วยกันหลักการอื่นๆ ทำให้การดำเนินกระบวนการพิจารณาพิพากษาคดีของศาลเป็นการใช้อำนาจตามรัฐธรรมนูญหรือเป็นการใช้อำนาจอธิปไตยทุกชั้นตอนที่จะถูกสอดแทรกหรือแทรกแซงมิได้ หลักการดังกล่าวจะต้องปรากฏทั้งในแง่วิธีพิจารณาหรือกระบวนการพิจารณาและในเนื้อหาด้วย

LIPT

หลักการพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดโดยเปิดเผยมีความหมายในแง่หนึ่ง อาจหมายถึงเปิดเผยต่อคู่ความหรือคู่กรณีเท่านั้น หรือเปิดเผยต่อสาธารณชนด้วยก็ได้ โดยบางประเทศก็กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญเฉพาะการพิจารณาคดีอาญาโดยเปิดเผย ดังเช่นตามรัฐธรรมนูญแห่งประเทศญี่ปุ่น มาตรา ๓๗ วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติว่า “ในคดีอาญาทั้งปวง ผู้ต้องหายุ่มมีสิทธิได้รับการพิพากษาคดีอย่างเปิดเผยด้วยความรวดเร็ว โดยศาลที่มีความเป็นธรรม” แต่ประเทศไทยเกี่ยวกับศาลยุติธรรมจะบัญญัติไว้ตามกฎหมายเท่านั้น เช่น ในเรื่องการนั่งพิจารณาดังปรากฏตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๓๖ ที่บัญญัติว่า “การนั่งพิจารณาคดีจะต้องกระทำในศาลต่อหน้าคู่ความที่มาศาลและโดยเปิดเผย เว้นแต่

(๑) ในคดีเรื่องใดที่มีความจำเป็นเพื่อรักษาความเรียบร้อยในศาล เมื่อศาลได้จับไล่คู่ความฝ่ายใดออกไปเสียจากบริเวณศาลโดยที่ประพฤติไม่สมควร ศาลจะดำเนินการนั่งพิจารณาคดีต่อไปลับหลังคู่ความฝ่ายนั้นก็ได้

(๒) ในคดีเรื่องใด เพื่อความเหมาะสม หรือเพื่อคุ้มครองสาธารณประโยชน์ ถ้าศาลเห็นสมควร จะห้ามมิให้มีการเปิดเผยซึ่งข้อเท็จจริง หรือพฤติการณ์ต่างๆ ทั้งหมด หรือแต่บางส่วนแห่งคดีซึ่งปรากฏจากคำคู่ความหรือคำแถลงการณ์ของคู่ความหรือจากคำพยานหลักฐานที่ได้สืบมาแล้ว ศาลจะมีคำสั่งดังต่อไปนี้ก็ได้

(ก) ห้ามประชาชนมิให้เข้าฟังการพิจารณาทั้งหมดหรือแต่บางส่วนแล้วดำเนินการพิจารณาไปโดยไม่เปิดเผย หรือ

(ข) ห้ามมิให้ออกโฆษณาข้อเท็จจริงหรือพฤติการณ์ต่างๆ เช่นว่านั้น

ในบรรดาคดีทั้งปวงที่ฟ้องขอหย่าหรือฟ้องชายชู้หรือฟ้องให้รับรองบุตร ให้ศาลห้ามมิให้มีการเปิดเผยซึ่งข้อเท็จจริงหรือพฤติการณ์ใดๆ ที่ศาลเห็นเป็นการไม่สมควร หรือพอจะเห็นได้ว่าจะทำให้เกิดการเสียหายอันไม่เป็นธรรมแก่คู่ความหรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง

ไม่ว่าศาลจะได้มีคำสั่งตามอนุมาตรา (๒) นี้หรือไม่ คำสั่งหรือคำพิพากษาชี้ขาดคดีของศาลนั้น ต้องอ่านในศาลโดยเปิดเผยและมีให้ถือว่าการออกโฆษณาทั้งหมดหรือแต่บางส่วนแห่งคำพิพากษานั้น หรือย่อเรื่องแห่งคำพิพากษาโดยเป็นกลางและถูกต้องนั้น เป็นผิดกฎหมาย”

คดีอาญาก็ได้แก่ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๗๒ วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติว่า “การพิจารณาและสืบพยานในศาล ให้ทำโดยเปิดเผยต่อหน้าจำเลย เว้นแต่บัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น

มาตรา ๑๗๗ ศาลมีอำนาจสั่งให้พิจารณาคดีเป็นการลับ เมื่อเห็นสมควรโดยผลการหรือโดยคำร้องขอของคู่ความฝ่ายใด แต่ต้องเพื่อประโยชน์แห่งความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อป้องกันความลับอันเกี่ยวกับความปลอดภัยของประเทศมิให้ล่วงรู้ถึงประชาชน

มาตรา ๑๓๘ เมื่อมีการพิจารณาเป็นการลับ บุคคลเหล่านี้เท่านั้นมีสิทธิอยู่ในห้องพิจารณาได้ คือ

- (๑) โจทก์และทนาย
- (๒) จำเลยและทนาย
- (๓) ผู้ควบคุมตัวจำเลย
- (๔) พยานและผู้ชำนาญการพิเศษ
- (๕) ล่าม
- (๖) บุคคลผู้มีประโยชน์เกี่ยวข้องและได้รับอนุญาตจากศาล
- (๗) พนักงานศาลและเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยแก่ศาลแล้วแต่จะเห็นสมควร

การพิจารณาโดยเปิดเผยในแง่เนื้อหา คล้ายคลึงขยายออกมาเป็นรายละเอียดมากมาย เช่น การต้องยื่นบัญชีพยานหลักฐานหรือการส่งสำเนาคำคู่ความหรือเอกสารยื่นต่อศาลหรือคู่ความอีกฝ่ายหนึ่ง การให้โอกาสแก่คู่ความอีกฝ่ายหนึ่งได้โต้แย้งคัดค้านก่อน การต้องสืบพยานหรือเปิดเผยพยานหลักฐาน ต่อหน้าศาลและคู่ความทุกฝ่าย หรือคำสั่งหรือคำพิพากษาต้องให้เหตุผลหรือมีเหตุผลแห่งคำวินิจฉัย ทั้งปวง เป็นต้น ที่ทำให้กระบวนการพิจารณาหรือวิธีพิจารณาของศาลยุติธรรมยุ่งยากซับซ้อน แต่สามารถคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลได้อย่างดีที่สุดใน ต่างกับวิธีพิจารณาของฝ่ายอื่น

กรณีดังกล่าวมาทั้งหมดจะเห็นได้ว่า มีแต่กระบวนการพิจารณาพิพากษาคดีของศาลเท่านั้นที่เข้าข่ายว่าเป็นไปตามบทบัญญัติแห่งปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ข้อ ๑๐ และกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางแพ่ง (พลเมือง) และสิทธิทางการเมือง ข้อ ๑๔ (๑) ส่วนคณะกรรมการการเลือกตั้ง ไม่มีกฎหมายบัญญัติรับประกันหรือรับรองสิทธิของบุคคลหรือประชาชนจะได้รับการพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาด ปัญหาหรือข้อโต้แย้งเกี่ยวกับการเลือกตั้งโดยได้รับการปฏิบัติอย่างเสมอภาค เป็นกลาง เปิดเผย และเป็นธรรมจากคณะกรรมการการเลือกตั้งเลย รวมทั้งในทางปฏิบัติหลักการหรือหลักประกันเหล่านี้เห็นได้ชัดเจนเลยว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งไม่อาจรับประกันได้แม้แต่ข้อเดียวหรือรับประกันได้ก็ไม่อาจพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดได้ดี รวดเร็ว ถูกต้อง และเป็นธรรมเทียบเท่ากับศาลยุติธรรมได้เลย ข้ออ้างเอาอำนาจในการพิจารณาพิพากษาคดีเกี่ยวกับการเลือกตั้งไปจากศาลยุติธรรมไปเป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง จึงเป็นข้ออ้างที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญและหลักสิทธิมนุษยชนอย่างชัดเจน ทั้งแสดงให้เห็นว่ากรณีดังกล่าวไม่อาจมีได้ในระบอบประชาธิปไตยใด ๆ ได้เลย

ด้วยหลักการที่ศาลต้องอิสระและเป็นกลาง ไม่อาจถูกควบคุมหรือบังคับบัญชาจากบุคคลใด จึงต้องมีมาตรการที่จะควบคุมมิให้ศาลหรือผู้พิพากษาปฏิบัติหน้าที่ หรือใช้อำนาจตามอำเภอใจ นอกจากคุ้มครองสิทธิสามารถอาศัยวิธีพิจารณาหรือกระบวนการพิจารณาที่เปิดเผยและเป็นธรรมของศาล

ดังกล่าวเข้าไปตรวจสอบและถ่วงดุลการใช้อำนาจของศาลได้แล้ว ยังมีมาตรการอีกอย่างหนึ่งคือการควบคุมด้วยโทษทางอาญาที่มีการกำหนดโทษ หรือวางอัตราโทษไว้สถานหนักสมกับหรือสมดุลงับอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้พิพากษาที่อาจกระทำการหรือละเว้นการกระทำการในหน้าที่ที่อาจกระทบต่อสิทธิ เสรีภาพและหน้าที่ของบุคคลอย่างร้ายแรงได้ ได้แก่ ประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๒๐๑ ที่บัญญัติว่า “ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงานในตำแหน่งตุลาการ พนักงานอัยการ ผู้ว่าคดี หรือพนักงานสอบสวน เรียก รับ หรือยอมจะรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดสำหรับตนเองหรือผู้อื่นโดยมิชอบเพื่อกระทำการหรือไม่กระทำการอย่างใดในตำแหน่งไม่ว่าการนั้นจะชอบหรือมิชอบด้วยหน้าที่ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี หรือจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสี่หมื่นบาทหรือประหารชีวิต” และมาตรา ๒๐๒ ที่บัญญัติว่า “ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงานในตำแหน่งตุลาการ พนักงานอัยการ ผู้ว่าคดี หรือพนักงานสอบสวน กระทำการหรือไม่กระทำการใดๆ ในตำแหน่งโดยเห็นแก่ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด ซึ่งตนได้เรียก รับ หรือยอมจะรับไว้ก่อนที่ตนได้รับแต่งตั้งในตำแหน่งนั้น ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี หรือจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสี่หมื่นบาทหรือประหารชีวิต”

ตามบทบัญญัติกำหนดความผิดดังกล่าว มีการกำหนดโทษไว้ถึงจำคุกตลอดชีวิต และประหารชีวิต สัมพันธ์กับอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบที่ยิ่งใหญ่ต่อประชาชน โดยความผิดดังกล่าวก็มิได้ทำให้เกิดการเลือกปฏิบัติระหว่างบุคคลผู้ดำรงตำแหน่งในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาดด้วยกัน จึงถือว่าเป็นความผิดเช่นเดียวกัน จึงจะเห็นได้ว่าในตอนร่างรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายทุกครั้งก็จะมีปัญหากล่าวถึงอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ของรัฐ จะต้องมีความสัมพันธ์กับโทษหรืออัตราโทษทางอาญาในการที่บุคคลนั้นกระทำการหรือละเว้นการกระทำตามอำนาจหน้าที่ดังกล่าวโดยมิชอบ ดังเช่น ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๑๒๕ ที่บัญญัติว่า “ประธานกรรมการ กรรมการ อนุกรรมการ พนักงานเจ้าหน้าที่ หรือบุคคลที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มอบหมาย ผู้ใดปฏิบัติหน้าที่โดยขาดความเที่ยงธรรม กระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ต้องระวางโทษสองเท่าของโทษที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น”

การกำหนดให้กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติต้องรับโทษสถานหนักขึ้นก็เพื่อสัมพันธ์กับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติที่เพิ่มมากขึ้นจนอาจใช้อำนาจหน้าที่ไปในทางไม่ชอบ ที่อาจกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของบุคคลหรือประชาชนได้ แต่ไม่ใช่เจ้าพนักงานในตำแหน่งตุลาการจึงมีโทษสถานเบาว่า

การกำหนดโทษและอัตราโทษดังกล่าวสัมพันธ์กับอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่รัฐ เป็นมาตรการเพื่อคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนจากการใช้อำนาจรัฐอย่างหนึ่ง และเป็น มาตรการเพื่อจำกัดขอบเขตการใช้อำนาจรัฐ หรือเพื่อป้องกันการใช้อำนาจเกินขอบเขต ให้เกิด ผลเสียหายแก่ประเทศชาติและประชาชน ไม่ว่าด้านความมั่นคงหรือความปลอดภัยของประเทศ

แต่เมื่อเปรียบเทียบโทษและอัตราโทษกับกรรมการการเลือกตั้งจะเห็นความแตกต่างกัน อย่างเห็นได้ชัด ได้แก่ ตามกฎหมายว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง มาตรา ๒๔ และมาตรา ๔๒

“มาตรา ๒๔ ห้ามมิให้กรรมการการเลือกตั้ง กรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ผู้อำนวยการ การเลือกตั้งประจำจังหวัด และอนุกรรมการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งแต่งตั้ง กระทำการอันมิชอบ ด้วยหน้าที่เพื่อเป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ผู้สมัครหรือพรรคการเมืองใด หรือกระทำการหรือละเว้นกระทำ การโดยทุจริตหรือประพฤตินิชอบในการปฏิบัติหน้าที่

ในกรณีที่บุคคลตามวรรคหนึ่งกระทำการตามหน้าที่โดยสุจริตย่อมได้รับความคุ้มครองไม่ต้อง รับผิดทั้งทางแพ่งหรือทางอาญา

มาตรา ๔๒ กรรมการการเลือกตั้ง กรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ผู้อำนวยการการเลือกตั้ง ประจำจังหวัด หรืออนุกรรมการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งแต่งตั้งผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๒๔ ต้องระวาง โทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิ เลือกตั้งมีกำหนดสิบปี”

หรือตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา มาตรา ๑๗ มาตรา ๑๐๑

“มาตรา ๑๗ ห้ามมิให้กรรมการการเลือกตั้ง ผู้อำนวยการการเลือกตั้ง กรรมการการเลือกตั้ง ประจำเขตเลือกตั้ง กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง กรรมการนับคะแนนเลือกตั้ง หรือผู้ที่ได้รับแต่งตั้ง ให้ช่วยเหลือการปฏิบัติงานในการเลือกตั้งจงใจไม่ปฏิบัติหน้าที่ ทุจริตต่อหน้าที่ หรือกระทำการอื่นใด เพื่อขัดขวางมิให้การเป็นไปตามกฎหมาย ประกาศ ระเบียบ หรือคำสั่งของคณะกรรมการการเลือกตั้ง หรือคำสั่งของศาลอันเกี่ยวกับการเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

ในกรณีที่บุคคลตามวรรคหนึ่งปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย ประกาศ ระเบียบ หรือคำสั่งของ คณะกรรมการการเลือกตั้ง หรือคำสั่งของศาลอันเกี่ยวกับการเลือกตั้ง และได้กระทำโดยสุจริตย่อมได้รับ ความคุ้มครอง ไม่ต้องรับผิดทั้งทางแพ่งหรืออาญา

มาตรา ๑๐๑ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๑๗ มาตรา ๔๔ มาตรา ๔๗ วรรคหนึ่ง มาตรา ๕๘ มาตรา ๗๑ หรือมาตรา ๕๑ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปีและปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึง สองแสนบาท และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดสิบปี”

โทษและอัตราโทษสูงสุดของกรรมการการเลือกตั้ง เห็นได้ชัดว่าต่ำกว่าของกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ และทั้งสองประเภทต่ำกว่าของเจ้าพนักงานในตำแหน่งตุลาการ พนักงานอัยการ ผู้ว่าคดี หรือพนักงานสอบสวน เพราะมีโทษถึงขั้นจำคุกตลอดชีวิต หรือประหารชีวิตได้ จึงเป็นไปได้ที่จะปล่อยให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีหรือใช้อำนาจแทนศาลหรือผู้พิพากษาได้เพราะไม่สัมพันธ์กับความรับผิดชอบทางอาญาที่ต่ำกว่าแม้กระทั่งความรับผิดชอบทางอาญาของกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

นอกจากนี้ ตามบทบัญญัติความรับผิดชอบของกรรมการการเลือกตั้งดังกล่าว ยังมีบทยกเว้นโทษหรือบทนิรโทษกรรม เพียงอ้างว่า “กระทำการใดโดยสุจริต” ซึ่งมีลักษณะเป็นองค์ประกอบภายในหรือลักษณะเป็นเจตนาพิเศษหรือมูลเหตุชักจูงใจมากกว่าองค์ประกอบภายนอกหรือการกระทำที่แสดงออกมาภายนอก ซึ่งเป็นหลักการพื้นฐานที่แตกต่างกับบทบัญญัติว่าด้วยบทยกเว้นความรับผิดในทางอาญาตามประมวลกฎหมายอาญา หมวด ๔ มาตรา ๖๐ ถึงมาตรา ๗๒ หรือบทบัญญัติว่าด้วยนิรโทษกรรมในทางแพ่งตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ หมวด ๓ มาตรา ๔๔๕ ถึงมาตรา ๔๕๒ นอกจากนี้จะเป็นบทบัญญัติที่อาจทำลายหลักนิติรัฐหรือนิติธรรมที่ทำให้เกิดอภิสิทธิ์ชน ยังเป็นการบัญญัติกฎหมายที่อาจจะเป็นการเลือกปฏิบัติเกิดความไม่เท่าเทียมกันของบุคคล และยังอาจจะเป็นข้ออ้างที่ทำให้เกิดการขยายขอบเขตอำนาจขององค์กรออกไปได้โดยไม่มีที่สิ้นสุด หรือใช้อำนาจหน้าที่อย่างประมาทเลินเล่อหรือส่อไปในทางทำให้เกิดความเสียหายแก่ประชาชนหรือใช้อำนาจหน้าที่โดยปราศจากความระมัดระวังแต่ก็ไม่ต้องรับผิดเพราะอ้างว่าเป็นการกระทำโดยสุจริตได้

ดังนั้น ทั้งโดยหลักการเกี่ยวกับวิธีการการสืบสวนสอบสวนและวินิจฉัยชี้ขาดของคณะกรรมการการเลือกตั้งอยู่คนละพื้นฐานกับหลักการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีของศาลยุติธรรมไม่ว่าโดยตามกฎหมายทางปฏิบัติ หรือตามหลักสิทธิมนุษยชน อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งยังไม่สัมพันธ์กับความรับผิดไม่ว่าทางแพ่งหรือทางอาญาตามที่กฎหมายกำหนดไว้อีกด้วย แสดงให้เห็นเจตนารมณ์ทั่วไปของอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งได้เป็นอย่างดีว่า อำนาจหน้าที่หรือการใช้อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งจะมีส่วนกระทบกระเทือนต่อสิทธิเสรีภาพและหน้าที่ของบุคคลได้น้อยมาก ซึ่งหากพิจารณาตามกฎหมายว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง มาตรา ๑๖ วรรคหนึ่ง ว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้เสียหายตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาด้วยซ้ำไป และคณะกรรมการการเลือกตั้งอาจถูกลงโทษทางอาญารวมทั้งศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดสิบปีได้ แสดงนัยสำคัญว่าคณะกรรมการการเลือกตั้งไม่มีทางใช้อำนาจหน้าที่ของตนไปในทางมีผลกระทบกระเทือนต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชน โดยปราศจากความรับผิดชอบได้รวมทั้งไม่อาจใช้อำนาจหน้าที่อย่างศาลยุติธรรมหรือแทนศาลได้

ประการที่เจ็ด คณะกรรมการการเลือกตั้งต้องการอำนาจเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งไปทำไม ด้วยเหตุผลดังกล่าวมาแล้ว คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญมีอำนาจหน้าที่เป็น ผู้ควบคุมและดำเนินการจัดหรือจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา การออกเสียง ประชาชน และอำนาจหน้าที่อื่นๆ เกี่ยวกับการจัดเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๑๔๔ มาตรา ๑๔๕ คณะกรรมการการเลือกตั้งจึงเป็นองค์กรอิสระที่ใช้อำนาจในลักษณะ อำนาจฝ่ายบริหารโดยไม่ต้องรับผิดชอบในนโยบายต่อรัฐสภา และไม่ได้บัญญัติเกี่ยวกับระบบ ตรวจสอบและถ่วงดุลในการใช้อำนาจไว้เลย อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งดังกล่าวซึ่งเดิม เป็นส่วนหนึ่งของอำนาจบริหารจึงแตกต่างออกไปจากเดิม หากเป็นเช่นนี้จะทำให้อำนาจของคณะกรรมการ การเลือกตั้งโดยตัวเองก็จะเป็นอำนาจเบ็ดเสร็จเด็ดขาดอยู่แล้วอันเป็นการขัดต่อหลักการแบ่งแยกอำนาจ ในระบอบการปกครองประชาธิปไตยทั่วไป

ความจริงแล้ว ในแง่เนื้อหาของอำนาจตามมาตรา ๑๔๔ มาตรา ๑๔๕ ดังกล่าว หากไม่ ตีความหรือใช้ตามหลักการแบ่งแยกหน้าที่แล้ว ก็เป็นเพียงอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการดำเนินการให้ ประชาชนหรือชนชาวไทยสามารถใช้สิทธิเลือกตั้งกับสิทธิสมัครรับเลือกตั้งที่ดีว่าเป็นสิทธิทางการเมือง ที่เป็นสาระสำคัญของพลเมืองและการออกเสียงประชามติได้ให้ดีที่สุด อันเป็นอำนาจในแง่อำนวย ความสะดวกหรือบริหารและจัดการกระบวนการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติให้เป็นไปโดยสุจริต และเที่ยงธรรม เพื่อให้ประชาชนสามารถใช้สิทธิเลือกตั้ง สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง และออกเสียงประชามติ ได้โดยอิสระและบริบูรณ์เท่านั้น

เนื่องจากการใช้สิทธิทั้งสามประเภทดังกล่าวเป็นการแสดงออกถึงอำนาจประชาธิปไตยของ ปวงชนอย่างหนึ่ง ซึ่งปวงชนหรือประชาชนเป็นเจ้าของ ตามข้อความที่ว่า “อำนาจอธิปไตยเป็นของ ปวงชนชาวไทย” ตามมาตรา ๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย อันแสดงว่าการใช้อำนาจ ของคณะกรรมการการเลือกตั้งมีอาจใช้ให้มีสภาพเหนือกว่าการแสดงออกซึ่งอำนาจอธิปไตยของปวงชน หรือประชาชนได้ เมื่อพิจารณาประกอบกับตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๖ ที่ว่า “การใช้อำนาจโดยองค์กรของรัฐทุกองค์กร ต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ และเสรีภาพตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้”

ดังนั้น อำนาจหรือการใช้อำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้ง จึงเป็นเพียงอำนาจในทางสนับสนุน หรืออำนาจในเชิงสนับสนุนต่อการใช้สิทธิเลือกตั้ง หรือสิทธิสมัครรับเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติ เท่านั้น คณะกรรมการการเลือกตั้งย่อมไม่มีทางใช้อำนาจหรือดุลพินิจหรือปฏิบัติหน้าที่ที่จะเป็นการกระทบ กระเทือนต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชนได้เลย การใช้หรือตีความบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่ง

ราชอาณาจักรไทย มาตรา ๑๕๔ มาตรา ๑๕๕ หรือมาตรา ๑๕๖ ก็ควรใช้ตามแนวทางนี้ แม้ว่าเมื่อพิจารณาตามมาตรา ๑๕๖ แล้ว จะค่อนข้างยุ่งยากแก่ความเข้าใจในการใช้ตามแนวทางนี้บ้างก็ตาม ซึ่งรายละเอียดจะขอยกไว้ก่อน

เมื่อเกิดปัญหาในคดีนี้ จึงต้องขออนุญาตว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งใช้อำนาจในทางสนับสนุนต่อการใช้สิทธิเลือกตั้ง สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง หรือการออกเสียงประชามติของปวงชนชาวไทยหรือไม่ หากไม่ใช่ก็แสดงว่าคณะกรรมการการเลือกตั้งกำลังใช้อำนาจที่เหนือกว่าอำนาจอธิปไตยของปวงชนชาวไทย ก็ต้องถามต่อไปว่าคณะกรรมการการเลือกตั้งเอาอำนาจทำนองนี้มาจากประเทศใด หรือมีอำนาจมาจาก สวรรค์ตามทฤษฎีเทวอำนาจ จึงเหนือกว่าการแสดงออกซึ่งอำนาจอธิปไตยของปวงชนชาวไทย ตามมาตรา ๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย รวมทั้งเมื่อลักษณะของอำนาจดังกล่าวจะทำให้เกิดเป็นอำนาจเบ็ดเสร็จเด็ดขาดขึ้น คณะกรรมการการเลือกตั้งจะเอาอำนาจนี้ไปทำไม หรือประชาชนและประเทศชาติจะได้ประโยชน์อะไรจากการยอมให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจเบ็ดเสร็จเด็ดขาดอย่างนี้ คำตอบควรจะได้รับการอธิบายอย่างละเอียดไม่ใช่อย่างลอยๆ ว่า เพื่อการปฏิรูปการเมือง หรือเพื่อให้การเลือกตั้งเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม หรือเพื่อให้ได้คนดีเข้าสภา ซึ่งเท่ากับเป็นการตอบแบบกำปั้นทุบดิน และเป็นการสรุปเอาเองว่า นอกจากเป็นการกระทำตามแนวทางของคณะกรรมการการเลือกตั้งแล้ว แนวทางอื่นหรือการกระทำของบุคคลหรือองค์กรอื่นไม่ใช่เป็นไปในการปฏิรูปการเมือง หรือทำให้การเลือกตั้งไม่สุจริตและเที่ยงธรรม หรือบุคคลนั้นเป็นคนเลวหรือคนไม่ดี อันเป็นการด่วนสรุปเกินไป

กรณีเพื่อการปฏิรูปทางการเมืองก็ได้กล่าวมาแต่ต้นแล้วว่า รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันมีแนวทางปฏิรูปการเมืองแบ่งออกได้เป็น ๒ แนวทาง คือ แนวทางตามหลักการแบ่งแยกอำนาจและระบอบการปกครองประชาธิปไตยตามหลักสากล กับแนวทางตามหลักการแบ่งแยกหน้าที่และระบอบการปกครองแบบอำนาจนิยม ซึ่งแนวทางแรกจะเป็นไปตามความหมายของมาตรา ๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ดังกล่าวข้างต้น ส่วนแนวทางหลังจะทำให้อำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นอำนาจเบ็ดเสร็จเด็ดขาดดังกล่าวมาแล้วเช่นกัน

การจะปฏิรูปหรือถือว่าปฏิรูปบ้านเมืองได้ จะต้องวิเคราะห์ศึกษาจากการปฏิรูปการปกครอง และการศาลในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวที่ว่า “ต้องเล็งเห็นการภายหลังอย่างชัดเจน ทราบการที่ล่วงไปแล้วเป็นอย่างดี ต้องกำนิงตรึงตรองโดยรอบคอบ เลือกระเพณีการปกครองทั้งของไทยเราและของต่างประเทศประกอบกัน ด้วยความปรีชาสามารถอันยอดเยี่ยม และจัดการเปลี่ยนแปลงเป็นลำดับให้เหมาะกับเหตุการณ์และเหมาะสมกับเวลาไม่ช้าเกินไป ไม่เร็วเกินไป

โดยมีเป้าหมายเพื่อความสุขของประชาชนและความเจริญรุ่งเรืองของประเทศเป็นที่ตั้ง สิ่งเหล่านี้ต้องถือเป็นหลักสำคัญในการที่จะดำรงกระทำกิจการใดๆ ทั้งปวงของประเทศ” กล่าวคือต้องมีทัศนคติที่เป็นบวก ปราศจากอคติ หรือมุ่งหวังจะแสวงหาผลประโยชน์ใส่ตนหรือกลุ่มตนหรือทำลายใครหรือมุ่งมองว่าบุคคลหรือกลุ่มบุคคลอื่นเป็นคนเลวคนร้ายไปเสียหมดหรือเกินความเป็นจริง อันเป็นทัศนคติในเชิงลบเกินไป ความเปลี่ยนแปลงนั้นต้องไม่เป็นการทำลายหรือจำกัดตัดสิทธิและเสรีภาพของประชาชนหรือทำลายความมั่นคง ความเป็นเอกภาพ ความเป็นปึกแผ่น หรือก่อให้เกิดความขัดแย้งในระดับสูงรวมทั้งระบบหรือมาตรการหรือกลไกที่กำหนดจะต้องดำเนินการตามหลักการอย่างเดียวกันข้างต้น โดยต้องสามารถแก้ไขหรือจัดปัญหาความขัดแย้ง ความแตกต่าง สิ่งที่จะทำลายประเทศชาติให้หมดสิ้นไปได้มากที่สุด จึงจะถือว่าเป็นการปฏิรูปบ้านเมืองที่จะทำให้ประชาชนเป็นสุข ประเทศชาติเจริญรุ่งเรืองตามที่มุ่งหวัง มิใช่ระบบหรือมาตรการหรือกลไกนั้นกลับเป็นตัวสร้างปัญหา ทำลายความเป็นปึกแผ่นก่อให้เกิดความขัดแย้งเสียเองทำลายความสามัคคีในชาติบ้านเมือง หรือขยายปัญหาให้มากขึ้นหรือบานปลายยิ่งขึ้น

หากสามารถปฏิรูปบ้านเมืองเป็นไปในแนวทางข้างต้น ในท้ายที่สุดก็จะเป็นดังพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ในการเปิดรัฐมนตรีสภา ความในตอนท้ายที่ว่า “.....ท่านทั้งหลายก็จะได้ช่วยทำการให้เป็นความจริงแก่กรุงสยามสืบไป แลท่านทั้งหลายก็จะเป็นผู้สมควรที่จะได้รับความชอบใจของเรา และของอาณาประชาราษฎร์ด้วย”

กรณีเพื่อให้การเลือกตั้งเป็นไปโดยบริสุทธิ์และเที่ยงธรรม ก็เป็นเรื่องคณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจควบคุมกระบวนการจัดการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติเท่านั้น มิได้มีอำนาจควบคุมจัดการปวงชนหรือประชาชนชาวไทย ซึ่งเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยด้วย อันเป็นลักษณะการใช้อำนาจเข้าสู่ภายในองค์กรหรือกระบวนการมิใช่ใช้อำนาจออกสู่ภายนอกองค์กรหรือกระบวนการด้วย ประกอบกับคณะกรรมการการเลือกตั้งในสถานะเช่นนี้ เปรียบเสมือนเป็นผู้จัดการโรงละครเท่านั้น มิใช่เป็นผู้จัดการส่วนตัวของผู้เล่นละคร ทั้งมิใช่เป็นผู้กำกับการแสดงหรือเจ้าของโรงละครด้วย จึงมีหน้าที่เพียงอำนวยความสะดวกแก่ผู้เล่นและผู้ดูละคร ไม่มีอำนาจไปกำหนดห้ามไม่ให้คนนั้นคนนี้เล่น ห้ามมิให้คนนั้นคนนี้ดูหรือต้องปฏิบัติตามคำสั่งของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งหากกระทำถึงขนาดนั้นได้ ก็แสดงว่าคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นทั้งเจ้าของโรงละครและผู้กำกับการแสดงด้วย อันหมายถึงคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นเจ้าของอำนาจอในการเลือกตั้ง เจ้าของอำนาจอในการพิจารณารับสมัครเลือกตั้ง และเจ้าของอำนาจอในการออกเสียงประชามติ อำนาจเหล่านี้ที่เป็นลักษณะหรือการแสดงออกซึ่งอำนาจอธิปไตยของปวงชนหรือเป็นอำนาจอธิปไตยที่ปวงชนหรือประชาชนชาวไทยเป็นเจ้าของ หากจะมีบุคคลหรือคณะบุคคลใดเป็นเจ้าของแทนเสียแล้ว ก็อาจจะเป็นผีร้ายของประชาชนชาวไทยไป

กรณีเพื่อให้นักดีเข้าสภา การจะไประบุหรือพิพากษาว่าบุคคลใดเป็นคนดีหรือคนเลวนอกจากการวินิจฉัยไปตามหลักศีลธรรมจรรยาที่เป็นเรื่องนานาจิตตังหรือตามอำเภอใจของบุคคล ทำนองรักก็สรรเสริญเกลียดก็ินทาซึ่งจะไม่มีสภาพบังคับอันทำให้สูญเสียสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่ถูกกล่าวหาในสังคมประชาธิปไตยโดยผู้ที่สามารถหรือมีอำนาจชี้ขาดหรือพิพากษาแล้วมีสภาพบังคับหรือให้มีผลทำให้บุคคลสูญเสียสิทธิและเสรีภาพได้มีได้ ๒ แนวทางใหญ่ๆ ซึ่งถือว่าต้องเกิดจากการใช้อำนาจอธิปไตยโดยตรงของปวงชนหรือประชาชนหรือบุคคลเท่านั้นได้แก่

แนวทางที่หนึ่ง กรณีในทางการเมือง พิจารณาเฉพาะเกี่ยวกับการเลือกตั้งแล้ว คนดีหรือคนที่เหมาะสมจะวัดกันด้วยการเลือกตั้ง หากคะแนนเลือกตั้งของบุคคลใดสูงสุดหรือสูงกว่าจนได้รับเลือกตั้ง ก็ย่อมแสดงว่าบุคคลนั้นเป็นคนดีหรือผู้ที่เหมาะสมในสายตาประชาชน สมควรได้รับมอบหมายให้ใช้อำนาจอธิปไตยของปวงชนโดยอ้อมได้อันเป็นไปตามคำพังเพยที่ว่า “เสียงประชาชนคือเสียงสวรรค์” (vox populi vox dei) นอกจากด้วยวิธีการในการเลือกตั้งแล้ว ในทางการเมืองจะไม่มีบุคคลหรือคณะบุคคลหรือองค์กรใดสามารถระบุหรือพิพากษาโดยตรงออกมาได้ว่า ผู้ได้รับเลือกตั้งคนใดดีหรือเลวหรือเข้าไปตัดรอนอำนาจที่บุคคลนั้นได้รับเลือกจากปวงชนหรือประชาชนโดยรวมแล้วได้

แนวทางที่สอง กรณีตามกฎหมาย หรือการวัดคนดีคนเลวในสายตาของกฎหมายในกรณีที่มีใช้การเมืองดังเช่นคดีนี้ ผู้ที่จะทำให้บุคคลใดดีหรือเลวหรือบุคคลใดจะต้องสูญเสียสิทธิและเสรีภาพในทางกฎหมายตามหลักนิติรัฐหรือนิติธรรม ก็คือศาลหรือผู้พิพากษาเท่านั้น ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับอำนาจอธิปไตยโดยตรงเช่นเดียวกับแนวทางที่หนึ่ง แต่เป็นเรื่องการใช้อำนาจอธิปไตยโดยตรงของบุคคล ไม่ว่าจะบุคคลนั้นใช้เองหรือใช้กระทบต่ออำนาจอธิปไตยของบุคคลอื่นเท่านั้น จึงมีผลให้ผูกพันเฉพาะคู่กรณีและไม่อาจใช้อำนาจดังกล่าวไปพิพากษาว่าบุคคลที่ประชาชนเลือกตั้งเข้ามาเป็นผู้ไม่สมควรที่จะดำรงตำแหน่งนั้น เพราะการเลือกตั้งเป็นการใช้อำนาจอธิปไตยของปวงชนหรือประชาชนโดยรวม ย่อมมีน้ำหนักเหนือกว่าการใช้อำนาจอธิปไตยโดยตรงที่เป็นการเฉพาะตน

การวินิจฉัยเกี่ยวกับปัญหาทางการเมือง ศาลจึงมีอำนาจเข้าไปวินิจฉัยเพียงว่า บุคคลมีสิทธิเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญหรือตามกฎหมายหรือบุคคลนั้น กระทำความผิดต่อกฎหมายซึ่งปกติเป็นความผิดทางอาญาหรือไม่ อันเป็นไปตามหลักนิติธรรมที่บุคคลทุกคนต้องเสมอกันตามกฎหมาย ต้องอยู่ภายใต้กฎหมายและศาลเดียวกัน อันจะมีผลแห่งกฎหมายตามว่าบุคคลนั้นจะเสียหรือขาดสิทธิทางการเมือง หรือถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง รวมทั้งขาดคุณสมบัติในการดำรงตำแหน่งทางการเมือง หรือการดำรงตำแหน่งทางการเมืองนั้นสิ้นสุดลง อันเป็นการเสียสิทธิหรือต้องห้ามตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ

หลักเกณฑ์การพิจารณาพิพากษาของศาลยุติธรรมสามารถแยกออกได้เป็น ๒ กรณี ก็คือ การคุ้มครองในแง่ปกป้องหรือในเชิงป้องกันมิให้มีการกล่าวหาได้ว่าบุคคลใดเป็นคนดีหรือคนเลว ตามกฎหมาย และการคุ้มครองในแง่เยียวยาหรือแก้ไขจากการที่บุคคลถูกปฏิบัติเยี่ยงคนเลวซึ่งไม่ชอบด้วยกฎหมาย สำหรับคดีนี้ ที่ให้อำนาจคณะกรรมการการเลือกตั้ง ดำเนินการไปในทางจำกัดสิทธิเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้งและผู้ได้รับเลือกตั้ง เท่ากับเป็นการอ้างว่าบุคคลคนนั้นเป็นคนเลวโดยอาศัย สาเหตุตามกฎหมาย มิใช่กรณีทางการเมือง

ดังนั้น โดยหลักนิติรัฐหรือนิติธรรมผู้ที่ชี้ขาดหรือพิพากษาว่าบุคคลนั้นเป็นคนเลวตามกฎหมายหรือไม่ จึงเป็นอำนาจหน้าที่ของศาลยุติธรรมในกรณีคดีนี้ และเป็นการเยียวยาแก่บุคคลที่ถูกปฏิบัติเยี่ยงคนเลวโดยมิชอบด้วยกฎหมายหรือกระทบต่อสิทธิทางการเมืองของบุคคลนั้น จึงทำให้กรณีคณะกรรมการการเลือกตั้งจะกระทำได้ หรือมีอำนาจเบ็ดเสร็จเด็ดขาดที่จะชี้ขาดการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งดังกล่าวได้ ดังจะเห็นได้ว่าไม่มีรัฐธรรมนูญบัญญัติให้อำนาจชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้งดังกล่าวแก่คณะกรรมการการเลือกตั้งเลย จึงไม่ใช่กรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งจะเอามาอ้างว่า อำนาจในการชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๑๐๖ (๔) เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

กรณีที่เป็นปัญหาถกเถียงกันในคดีนี้ หากรัฐธรรมนูญบัญญัติให้อำนาจการพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาว่าบุคคลใดมีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้ง เป็นของคณะกรรมการการเลือกตั้งก็อาจทำได้โดยวิธีการบัญญัติรัฐธรรมนูญเสียใหม่ ดังนี้

บัญญัติข้อความในมาตรา ๑๐๖ (๔) เสียใหม่ว่า (๔) อยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง โดยคณะกรรมการการเลือกตั้งหรือเพิ่มเติมอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งในการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งไว้ในมาตรา ๑๔๕ เป็น (๗)

ตามที่กล่าวมาข้างต้นเป็นตัวอย่างผลเสียร้ายแรงประการหนึ่งในระดับโครงสร้าง หรือการจัดองค์การหรือระบบการปกครองประเทศในการบัญญัติจัดตั้งองค์กรตามรัฐธรรมนูญใหม่ขึ้นมาโดยไม่มีระบบตรวจสอบและถ่วงดุลหรือคานอำนาจตามหลักการแบ่งแยกอำนาจ ทำให้อำนาจและการใช้อำนาจขององค์กรตามรัฐธรรมนูญใหม่เหล่านี้ปราศจากขอบเขตหรือกรอบ สามารถพัฒนาอำนาจและการใช้อำนาจขององค์กรเข้าสู่ความเป็นอำนาจเบ็ดเสร็จเด็ดขาดได้โดยง่าย การที่องค์กรตามรัฐธรรมนูญใหม่หรือดังเช่นคณะกรรมการการเลือกตั้งในคดีนี้ยอมรับรัฐธรรมนูญนั้น มิใช่หมายความว่าองค์กรตามรัฐธรรมนูญใหม่หรือคณะกรรมการการเลือกตั้งเหล่านี้ ยอมรับอยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญหรือกฎหมายของประเทศไทยทุกฉบับไปด้วย

องค์กรตามรัฐธรรมนูญใหม่หรือคณะกรรมการการเลือกตั้งในคดีนี้ จะยอมรับเฉพาะรัฐธรรมนูญ หรือกฎหมายที่ให้อำนาจหรือประโยชน์แก่องค์กรของตนอันเป็นลักษณะตามธรรมชาติแห่งอำนาจ ดังเช่น คดีนี้คณะกรรมการการเลือกตั้งจะยอมรับเฉพาะบทบัญญัติ มาตรา ๑๕๕ (๓) เท่านั้น มิได้ยอมรับ บทบัญญัติอื่นของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๓๓ มาตรา ๒๗๑ หรือบทบัญญัติ มาตรา ๓ และมีได้ยอมรับกฎหมาย หรืออำนาจของศาลยุติธรรมด้วย

เมื่อถือหลักการแบ่งแยกหน้าที่การไม่ยอมรับกฎหมายรัฐธรรมนูญมาตราอื่นที่จะเป็นไทยแก่ตนเอง หรือไม่ยอมรับกฎหมายและอำนาจศาลยุติธรรมที่เห็นจะเป็นไทยแก่ตนเอง จึงไม่ใช่เรื่องแปลกประหลาด อันใด ซึ่งต่อไปคณะกรรมการการเลือกตั้งก็คงจะใช้อำนาจตามมาตรา ๑๕๔ และมาตรา ๑๕๕ แย่งอำนาจ ไปจากศาล รวมทั้งใช้ปฏิเสธไม่ยอมรับผิดหรือขึ้นศาลยุติธรรมในคดีอาญาด้วย

ด้วยเหตุนี้เอง ผู้ทำคำวินิจฉัยจึงเคยกล่าวมาแล้วว่า หากใช้หรือตีความรัฐธรรมนูญตามแนวทาง แห่งหลักการแบ่งแยกหน้าที่แล้ว อำนาจขององค์กรตามรัฐธรรมนูญใหม่ มิใช่อำนาจอธิปไตยของปวงชน ชาวไทย เป็นอำนาจหลุดจากกรอบอำนาจอธิปไตยนี้ หากปล่อยให้องค์กรตามรัฐธรรมนูญใหม่มีอำนาจ เบ็ดเสร็จเด็ดขาดได้ก็จะหมายถึงอำนาจอธิปไตยของปวงชนชาวไทยจะตกอยู่ภายใต้หรือต่ำกว่า อำนาจ ขององค์กรตามรัฐธรรมนูญใหม่ที่ใช้อำนาจหน้าที่ตามหลักการแบ่งแยกหน้าที่ ดังที่เคยกล่าวมาแล้ว หรือที่เรียกว่าประเทศไทยตกเป็นเมืองขึ้นขององค์กรตามรัฐธรรมนูญใหม่

กรณีจะกล่าวได้หรือไม่ว่า องค์กรตามรัฐธรรมนูญใหม่หรือคณะกรรมการการเลือกตั้งอย่างเช่น คดีนี้ จะตกอยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายไทยหรือมีระบบหรือกลไกที่มีสภาพบังคับให้องค์กรตามรัฐธรรมนูญ ใหม่หรือคณะกรรมการการเลือกตั้งต้องปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญหรือตามกฎหมายก็ลองเปรียบเทียบดูจาก หลักการที่มาของอำนาจ หลักการใช้อำนาจ และระบบตรวจสอบและถ่วงดุลหรือคานอำนาจที่นอกจาก จะแตกต่างกับอำนาจนิติบัญญัติของรัฐสภา อำนาจบริหารของคณะรัฐมนตรี และอำนาจตุลาการของ ศาลแล้วยังจะมีความแตกต่างที่เห็นได้ชัดอีกประการหนึ่งคือ บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทยเกี่ยวกับคณะกรรมการการเลือกตั้ง ยกเว้นเรื่องคณะกรรมการการเลือกตั้งพ้นจาก ตำแหน่งตามมาตรา ๑๕๑ ที่จะพอบังคับได้เป็นส่วนใหญ่แล้ว บทบัญญัติในมาตรา ๑๕๕ ถึง มาตรา ๑๕๘ ล้วนแล้วแต่เป็นบทบัญญัติให้แต่อำนาจแก่คณะกรรมการการเลือกตั้งทั้งสิ้น ไม่มี บทบัญญัติใดกำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้ง ต้องใช้อำนาจหน้าที่ตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติ ไว้ดังกล่าวให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายเลย

กรณีจะแตกต่างกับการใช้อำนาจตามรัฐธรรมนูญของคณะรัฐมนตรีและศาล ที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๑๒ ที่บัญญัติว่า “ในการบริหารราชการแผ่นดิน รัฐมนตรีต้องดำเนินการตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ กฎหมาย และนโยบายที่ได้แถลงไว้ตามมาตรา ๒๑๑ และต้องรับผิดชอบต่อสภาผู้แทนราษฎรในหน้าที่ของตน รวมทั้งต้องรับผิดชอบร่วมกันต่อรัฐสภาในนโยบายทั่วไปของคณะรัฐมนตรี และมาตรา ๒๓๓ ที่บัญญัติว่า “การพิจารณาพิพากษาอรรถคดีเป็นอำนาจของศาลซึ่งต้องดำเนินการตามรัฐธรรมนูญตามกฎหมาย และในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์” หรือรัฐสภาจะต้องปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญและกฎหมายด้วย โดยสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาจะใช้อำนาจตามรัฐธรรมนูญเฉพาะการออกกฎหมายเป็นหลักซึ่งถูกบังคับตามรัฐธรรมนูญในการตรากฎหมายต้องเป็นไปตามกระบวนการในข้อบังคับการประชุม อันถือเป็นกฎหมายลำดับรองจากรัฐธรรมนูญของฝ่ายนิติบัญญัติและข้อบังคับการประชุม จะสามารถตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๖๒ (๒) และมาตรา ๒๖๓ ได้ และมีกระบวนการตรวจสอบและถ่วงดุลหรือคานอำนาจในทุกองค์กรแห่งอำนาจอัติโดย ทำให้ไม่ว่ารัฐสภา คณะรัฐมนตรี และศาลจะต้องปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญและกฎหมายทุกองค์กรอย่างไม่มีทางเลือกเลยได้ เป็นไปตามหลักนิติรัฐและนิติธรรม

หากไม่ปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย นอกจากจะทำให้การใช้อำนาจทำนองนั้น จะถูกตรวจสอบและถ่วงดุลจนไม่อาจใช้อย่างเป็นผลและอาจต้องได้รับโทษทางอาญาตามมาแล้ว ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๓๐๓ ย้บัญญัติว่า หากบุคคลใดดังกล่าว “มีพฤติการณ์ต่อว่าจะใช้อำนาจหน้าที่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย” วุฒิสภามีอำนาจถอดถอนผู้นั้นออกจากตำแหน่งได้ แม้บทบัญญัตินี้จะไม่เป็นไปตามครรลองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยมากนักก็ตาม แต่บทบัญญัตินี้ก็แสดงครรลองความแตกต่างระหว่างการบังคับใช้มาตรานี้กับองค์กรตามรัฐธรรมนูญเดิมกับองค์กรตามรัฐธรรมนูญใหม่ได้ต้อย่างหนึ่ง ก็คือบทบัญญัติมาตรา ๓๐๓ วรรคหนึ่ง ดังกล่าว แม้จะระบุว่าใช้ได้กับกรรมการการเลือกตั้ง ตามมาตรา ๓๐๓ วรรคสอง (๑) ก็ตาม แต่เฉพาะเรื่องการจงใจใช้อำนาจหน้าที่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายแล้ว ไม่อาจนำมาใช้กับกรรมการการเลือกตั้งได้ เพราะไม่มีบทบัญญัติใดที่ระบุว่า กรรมการการเลือกตั้งต้องใช้อำนาจตามบทบัญญัติตามรัฐธรรมนูญและกฎหมายดังกล่าว ดังเช่นคดีนี้ ถ้าคณะกรรมการการเลือกตั้งยืนยันเสียอย่างว่าเป็นการใช้อำนาจตามรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา ๑๔๕ (๓) ก็จะเป็นเหตุถอดถอนด้วยเหตุว่า จงใจใช้อำนาจหน้าที่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายไม่ได้เลย

ในกรณีเช่นนี้มีหนทางแก้ไขเพียงหนทางเดียวเท่านั้นก็คือ ใช้อำนาจขององค์กรตามรัฐธรรมนูญใหม่ด้วยกัน ก็คือศาลรัฐธรรมนูญตีความจำกัดขอบเขตหรือสร้างกรอบอำนาจให้แก่คณะกรรมการการเลือกตั้ง

ให้เป็นไปตามหลักการแบ่งแยกอำนาจ หลักนิติรัฐหรือนิติธรรม และหลักการในระบอบประชาธิปไตย จึงจะตั้งอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งเข้าสู่ภายใต้อำนาจอธิปไตยของปวงชนชาวไทยได้ อันหมายถึงศาลรัฐธรรมนูญจะต้องไม่ใช่อำนาจของตนให้เป็นไปตามแนวทางหลักการแบ่งแยกหน้าที่ หรืออำนาจเบ็ดเสร็จเด็ดขาดด้วย

ด้วยความผิดพลาดของการวางหลักการระบบโครงสร้างที่ไม่มัดให้อำนาจหยุดนิ่งหรือให้การใช้ อำนาจอยู่แต่ภายในกรอบหรือขอบเขต จึงเป็นผลให้เกิดพัฒนาการของอำนาจและการใช้อำนาจขององค์กร ของรัฐที่ไม่มีที่สิ้นสุดเพราะขาดสภาพบังคับด้วยระบบตรวจสอบและถ่วงดุลหรือคานอำนาจอย่างเป็น รูปธรรม ย่อมเป็น ธรรมชาติ แห่งอำนาจนั้นเองที่หากไม่ถูกบังคับหรือจำกัดอำนาจไว้ เมื่อเกิดปัญหาขึ้น ก็จะมีแนวโน้มไปในทางเพิ่มอำนาจแก่ตน เพื่อแก้ปัญหาความไม่สำเร็จของงานในหน้าที่หรือเป็นธรรมชาติ ความไม่สมบูรณ์ย่อมพัฒนามุ่งไปสู่ความสมบูรณ์ โดยไม่จำเป็นว่าเดิมผู้ใช้อำนาจนั้นจะเป็นคนดีหรือ คนเลว อำนาจนั้นจะพัฒนาไปสู่ความเป็น อำนาจเบ็ดเสร็จเด็ดขาด และเมื่อมีอำนาจเบ็ดเสร็จเด็ดขาด อยู่ในมือ ไม่ว่าจะดีหรือเลวมาก่อน อำนาจเบ็ดเสร็จเด็ดขาดนั้นเองที่จะทำให้ผู้ใช้อำนาจนั้น เสียคนอย่างสมบูรณ์แบบดังคำกล่าวของมองเตสกีเออหรือลอร์ด แอ็กตัน ช่างตัน พัฒนาการแห่งอำนาจ และการใช้อำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งจะเป็นบทพิสูจน์ความจริงนี้ได้เป็นอย่างดี

ดังนั้น เมื่อรัฐธรรมนูญมิได้บัญญัติให้อำนาจแก่คณะกรรมการการเลือกตั้งโดยชัดแจ้ง ซึ่งก็ เป็นเรื่องไม่มีทางเป็นไปได้ดังกล่าวนั้นแล้ว คณะกรรมการการเลือกตั้งก็จะอ้างว่าอำนาจที่คณะกรรมการ การเลือกตั้งใช้เป็นอำนาจตามมาตรา ๑๔๕ (๓) อันเป็นอำนาจตามรัฐธรรมนูญ แต่เพราะเหตุที่ รัฐธรรมนูญมิได้บัญญัติให้มีผลผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล และองค์กรอื่นๆ ของรัฐดังเช่น ตามมาตรา ๒๖๘ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยของศาลรัฐธรรมนูญเป็นประการที่หนึ่ง และ อำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งดังกล่าวไม่มีบทบัญญัติใดที่จะทำให้เข้าใจว่าเป็นอำนาจตุลาการ เหมือนศาล ยกเว้นกล่าวอ้างกันเองเป็นประการที่สอง การวินิจฉัยชี้ขาดดังกล่าว จึงมีลักษณะเป็น อำนาจบริหารอย่างหนึ่งเท่านั้น เป็นเหตุให้ไม่มีผลผูกพันแก่บุคคลใด เพียงอ้างว่าเป็นอำนาจ ตามรัฐธรรมนูญอย่างเดียว หากได้ก่อให้เกิดผลผูกพันศาลยุติธรรม หรือองค์กรอื่นหรือประชาชน ย่อมไม่เป็นผลทำให้ศาลยุติธรรมไม่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาอรรถคดี ก็เช่นเดียวกับลักษณะของอำนาจ บริหารทั่วไปที่แม้แต่เป็นการใช้อำนาจบริหารของคณะรัฐมนตรีตามรัฐธรรมนูญ หากไม่มีรัฐธรรมนูญ บัญญัติให้อำนาจไว้ โดยตรงแล้ว การใช้อำนาจหรือดุลพินิจหรือการปฏิบัติหน้าที่หรือการวินิจฉัยชี้ขาด ดังกล่าวของคณะรัฐมนตรีเช่นนั้น ก็ไม่มีผลผูกพันศาล จึงอาจถูกฟ้องร้องคดีต่อศาลได้ดังกล่าวนั้นแล้ว

ตอนต้น

LIRT

กรณีมีผลเป็นเช่นนี้ เป็นเพราะตามมาตรา ๒๓๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ศาลผูกพันปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญและกฎหมายเท่านั้น กับศาลเป็นองค์กรแห่งอำนาจอธิปไตย เป็นอิสระและเป็นผู้ใช้อำนาจสูงสุดหรืออำนาจอธิปไตยฝ่ายตุลาการเท่าเทียมกับคณะรัฐมนตรี จึงไม่ผูกพันต้องปฏิบัติตามคำวินิจฉัยชี้ขาดหรือคำสั่งของคณะรัฐมนตรี กรณีที่เกิดปัญหาหรือข้อโต้แย้งเกี่ยวกับคำวินิจฉัยชี้ขาดหรือคำสั่งนั้น แม้จะเป็นอำนาจในการบริหารราชการแผ่นดินอันเป็นอำนาจตามรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๒๑๒ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยก็ตาม

ดังนั้น การอ้างว่าอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นอำนาจตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๕ (๓) เพียงเท่านั้น จึงไม่เพียงพอจะก่อให้เกิดผลผูกพันศาลยุติธรรม เป็นผลให้ศาลยุติธรรมไม่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาอรรถคดีตามมาตรา ๒๓๓ ซึ่งเป็นอำนาจตามรัฐธรรมนูญเช่นกันได้ ทั้งเป็นอำนาจตามรัฐธรรมนูญเฉพาะเกี่ยวกับการพิจารณาพิพากษาปัญหาหรือข้อโต้แย้ง จึงเป็นอำนาจตามรัฐธรรมนูญโดยตรงกว่าอำนาจบริหารของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

ประการที่แปด รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๓๐ บัญญัติว่า “บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน”

ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน

การเลือกปฏิบัติ โดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคมความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ จะกระทำมิได้

มาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อขจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิและเสรีภาพได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่น ย่อมไม่ถือเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมตามวรรคสาม

บทบัญญัติดังกล่าวเป็นบทบัญญัติรับรองและคุ้มครองความเสมอกันตามกฎหมายและสิทธิเท่าเทียมกันโดยไม่ถูกเลือกปฏิบัติอันเป็นบทบัญญัติที่เป็นไปตามปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ข้อ ๒ ที่บัญญัติว่า “บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพตามที่บัญญัติไว้ในปฏิญญานี้ โดยไม่มีการจำแนกความแตกต่างในเรื่องใดๆ ไม่ว่าจะเกี่ยวกับเชื้อชาติ สีผิว เพศ ภาษา ศาสนา ความคิดเห็นทางการเมือง หรือความคิดเห็นอื่น ถิ่นกำเนิดเดิม ฐานะทางเศรษฐกิจ สถานะกำเนิดหรือสถานะอื่นใดก็ตาม จะกระทำมิได้

นอกจากนี้การจำแนกความแตกต่างโดยอาศัยพื้นฐานแห่งสถานะทางการเมือง หรือเขตอำนาจรัฐ หรือสถานะระหว่างประเทศของรัฐหรือดินแดนซึ่งบุคคลนั้นสังกัด จะกระทำมิได้ ไม่ว่าดินแดนนั้นจะเป็นเอกราช อยู่ภายใต้ความพิทักษ์ มิได้ปกครองตนเอง หรืออยู่ภายใต้การจำกัดอำนาจอธิปไตยอื่นใดก็ตาม”

หรือตามกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางแพ่ง (พลเมือง) และสิทธิทางการเมือง ในส่วนที่ ๒ ข้อ ๒ ที่บัญญัติว่า “รัฐภาคีแห่งกติกานี้จะต้องเคารพและให้ความเชื่อมั่นแก่ประชาชนของตนไม่ว่าที่อยู่ภายใต้อาณาจักรหรืออยู่ภายใต้อำนาจแห่งรัฐในสิทธิทั้งปวงที่ได้รับรองไว้ในกติกานี้ โดยปราศจากการเลือกปฏิบัติใดๆ ไม่ว่าเกี่ยวกับเชื้อชาติ สีผิว เพศ ภาษา ศาสนา ความคิดเห็นทางการเมือง หรือความคิดเห็นอื่น ถิ่นกำเนิดเดิม ฐานะทางเศรษฐกิจ สถานะกำเนิดหรือสถานะอื่นใดก็ตาม” อันเป็นบทบัญญัติที่รัฐหรือประเทศต้องให้หลักประกันดังกล่าว และไม่มีข้อยกเว้นที่จะหลีกเลี่ยงให้รัฐหรือการใช้อำนาจรัฐไปในทางเลือกปฏิบัติได้

ความหมายของ “การเลือกปฏิบัติ” ดังกล่าวกับความเสมอกันในกฎหมายและการได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ก็คือการออกกฎหมายที่ดี การใช้อำนาจรัฐที่ดี หากจำแนกการปฏิบัติคือความแตกต่างเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกาย หรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองหรือความคิดอื่นแล้ว ถือได้ว่าบุคคลย่อมไม่เสมอกันและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายอย่างไม่เท่าเทียมกันอันเป็นหลักการในการพิเคราะห์ว่ากฎหมายหรือการปฏิบัติต่อประชาชนของรัฐหรือในรัฐนั้นเป็นการเลือกปฏิบัติหรือทำให้เกิดความไม่เสมอกันและได้รับความคุ้มครองไม่เท่าเทียมกันหรือไม่ ซึ่งเป็นหลักหนึ่งของหลักนิติธรรม (THE RULE OF LAW) ในคำปรารภหรืออารัมภบทของปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติ ระบุไว้ อันมีความหมายต่อมาว่า แม้รัฐธรรมนูญเองก็ไม่อาจมีบทบัญญัติใดที่ถือว่าเป็นการเลือกปฏิบัติที่มีผลต่อมาว่าทำให้เกิดความไม่เสมอกันและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายไม่เท่าเทียมกันและผลสุดท้ายก็คือผิดหลักนิติธรรม นิติรัฐหรือการปกครองเช่นนั้นย่อมไม่ใช่อารยชนหรืออารยประเทศ แต่ย้อนกลับไปสู่ความเป็นอนารยประเทศหรือปกครองด้วยความป่าเถื่อนหรืออนาธิปไตย

หลักการไม่เลือกปฏิบัติเป็นหลักการอย่างหนึ่งทำให้บุคคลเสมอกันตามกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ก็เช่นเดียวกับหลักการพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อพิพาท โดยเปิดเผยเป็นธรรมจากศาลที่เป็นอิสระและเป็นกลางที่เป็นหลักการอย่างหนึ่งที่จะทำให้บุคคลเสมอกันและได้รับความคุ้มครองเท่าเทียมกันจากศาลหรือจากกฎหมายอย่างเป็นรูปธรรมหรือเป็นจริง หลักการแรกเป็นหลักการตามกฎหมายหรือนามธรรม หลักการหลังเป็นหลักการที่จะทำให้หลักการแรกมีสภาพบังคับหรือเกิดผลในทางปฏิบัติ จึงเป็นหลักการที่ต้องมีอยู่ควบคู่กับเสมอของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

ทั้งหลักการทั้งสองอย่างมีความหมายกว้างขวางลึกซึ้ง แต่นักวิชาการของประเทศไทยเพียงใช้หรือเข้าใจหลักการดังกล่าวเพียงผิวเผิน และมีการกล่าวถึงหลักการเหล่านี้้น้อยมาก แม้แต่ตอนร่างรัฐธรรมนูญ ย่อมแสดงให้เห็นถึงบรรยากาศของการปกครองของประเทศไทย เนื้อหาของรัฐธรรมนูญที่กำหนดขึ้นมาใหม่ และพัฒนาการการเมืองการปกครองของประเทศไทยที่กำลังมุ่งไปสู่การปกครองในระบอบหรือรูปแบบใด ปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหาในระดับระบบหรือระดับโครงสร้างหรือการจัดองค์การหรือการจัดระเบียบของประเทศ จึงเป็นที่มาหรือสาเหตุแห่งปัญหาที่ไม่เข้าใจอย่างถ่องแท้แล้วย่อมยากที่จะแก้ไขเยียวยาได้ การแก้ไขที่ไม่ตรงจุดจึงเพียงแต่จะชะลอหรือแก้ไขเยียวยาให้ดีขึ้นได้เพียงเล็กน้อยหรือชั่วคราวเท่านั้น และสิ่งเหล่านี้คือส่วนหนึ่งที่สำคัญที่สุดของที่มาและเหตุแห่งความเสื่อมถอยของประเทศและความหายนะของประเทศในท้ายที่สุด หากยังไม่ปรับระดับแนวความคิด ทักษะสติ อคติ ความเห็นแก่ได้ ความคิดที่มุ่งร้ายทำลายกันเอง และหันกลับมาช่วยกันคิดหาทางแก้ไข ผลเสียหายครั้งนี้คงประเมินค่ามิได้และผลสุดท้ายก็ยากเกินกว่าจะคาดได้

เมื่อจะพิจารณาความเข้าใจในหลักการไม่เลือกปฏิบัติของนักวิชาการของประเทศไทยว่าเข้าใจได้ลึกซึ้งเพียงใด ก็อาจพิจารณาได้จากตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๓๐ วรรคสี่ที่ว่า “มาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อขจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิและเสรีภาพได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่น ย่อมไม่ถือเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมตามวรรคสาม” และการบัญญัติถ้อยคำลงไปในวรรคสาม ที่ว่า “การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล.....” การบัญญัติถ้อยคำว่า “โดยไม่เป็นธรรม” ลงไปก็เพื่อสร้างเป็นข้อยกเว้นในวรรคสี่ดังกล่าว ทำให้บทบัญญัติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยเป็นเพียงบทบัญญัติที่รับรองจะออกกฎหมายหรือปฏิบัติต่อบุคคลโดยไม่เลือกปฏิบัติโดยไม่ชอบธรรม หรือหลักการไม่เลือกปฏิบัติที่มีข้อยกเว้นให้รัฐอ้างไม่ยอมปฏิบัติตามได้หาใช่หลักประกันเด็ดขาดที่รัฐจะพึงมีให้แก่ประชาชนตามปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน และกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางแพ่ง (พลเมือง) และสิทธิทางการเมืองที่จะยอมให้มีการยกเว้นโดยบทบัญญัติตามกติการะหว่างประเทศดังกล่าวเฉพาะกรณีฉุกเฉินสาธารณะที่คุกคามต่อความปลอดภัยของประเทศ และจะยกเว้นได้เพียงเท่าที่จำเป็นตามสถานการณ์ โดยไม่ขัดแย้งต่อพันธกรณีอื่นตามกฎหมายระหว่างประเทศและในที่สุดจะต้องไม่ก่อให้เกิดการเลือกปฏิบัติบางประการอยู่ดี

การเลือกปฏิบัติตามกฎหมายระหว่างประเทศจึงถือว่ายากที่มีข้อยกเว้นได้ เป็นหลักประกันความเสมอภาคและความเท่าเทียมกันตามกฎหมายอย่างหนึ่ง ตามหลักนิติธรรมให้เกิดผลผูกมัดต่อรัฐอย่างเป็นทางการและมีให้รัฐบัญญัติรัฐธรรมนูญหรือออกกฎหมายยกเว้นหลักการไม่เลือกปฏิบัติได้ การบัญญัติหลักการไม่เลือกปฏิบัติให้เกิดข้อยกเว้นได้ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๓๐

พรรคสาม และพรรคสี่ จึงอาจจะเกิดจากความเข้าใจในหลักความเสมอภาคกันและความเท่าเทียมกัน ตามกฎหมายตามหลักนิติรัฐหรือนิติธรรมไม่ค่อยถูกต้องและไม่ลึกซึ้งเพียงพอดังกล่าว รวมทั้งอาจเข้าใจ ไปว่าสามารถยกเว้นได้ทุกกรณีตามประสาหลักการคิดของนักวิชาการไทยที่พอตอบอะไรไม่ได้ก็ยกเหตุผล ข้างๆ คุๆ แล้วโทษไปว่าเป็นหลักรัฐศาสตร์ที่เอาความสะดวกหรือความรวดเร็วและความจำเป็นเฉพาะหน้า มาก่อนหรือทุกอย่างต้องมีข้อยกเว้น

ดังได้กล่าวมาแล้วว่าสิทธิเลือกตั้งและสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสิทธิทางการเมืองที่เป็นสาระ สำคัญหรือสิทธิขั้นพื้นฐานทางการเมืองและเป็นการแสดงออกถึงอำนาจอธิปไตยของประชาชนอย่างหนึ่ง ป้องเจกบุคคลหรือประชาชนแต่ละคนสามารถใช้สิทธิของตนได้โดยไม่กระทบต่อการใช้สิทธิเช่นเดียวกัน ของบุคคลอื่นเลย เว้นแต่จะเป็นการใช้สิทธิไปในทางไม่ชอบด้วยกฎหมายเท่านั้น

ดังนั้น ไม่ว่าคณะกรรมการการเลือกตั้งจะกำหนดมาตรการอย่างเช่นคดีนี้เอาเองหรือรัฐธรรมนูญ หรือกฎหมายให้อำนาจกระทำเช่นนั้น รวมทั้งเหตุผลที่คณะกรรมการการเลือกตั้งยกขึ้นมาอ้างทั้งหมด ถือได้ว่าเป็นการใช้อำนาจโดยจำแนกความแตกต่างของบุคคลตามความเชื่อทางศาสนา หรือสถานะ ของบุคคล หรือฐานะทางสังคม หรือความคิดเห็นทางการเมือง กล่าวคือ เป็นการอาศัยพื้นฐานมาจาก เหตุผลอื่นที่มีใช้เหตุผลตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ ซึ่งแม้จะอ้างว่าเป็นเจตนารมณ์แห่งรัฐธรรมนูญ ในการปฏิรูปการเมือง ก็เป็นเหตุผลที่ใครก็ยกขึ้นอ้างขึ้นพูดได้ทั้งสิ้น แต่เหตุผลนี้รัฐธรรมนูญมิได้ บัญญัติรับรองไว้ การยกขึ้นมาอ้างเป็นเหตุผลในการใช้อำนาจรัฐของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ดังเช่นคดีนี้ จึงถือว่าไม่มีเหตุที่จะอ้างได้ตามรัฐธรรมนูญและกฎหมายย่อมเป็นการเลือกปฏิบัติเช่นกัน

ด้วยเหตุนี้ไม่ว่าจะพิจารณาการใช้อำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งในแง่เป็นมาตรการอย่างหนึ่ง ก็ดีในแง่เหตุผลที่อ้างเป็นการจำแนกความแตกต่างของบุคคลไปตามความเชื่อทางศาสนา สถานะของบุคคล ฐานะทางสังคม หรือความคิดเห็นทางการเมืองก็ดีล้วนแล้วแต่เป็นการเลือกปฏิบัติ คณะกรรมการ การเลือกตั้งจึงไม่อาจกระทำได้ทั้งสิ้น

ทางปฏิบัติของมาตรการที่รัฐจะใช้ในกรณีดังกล่าวได้โดยไม่ถือเป็นการเลือกปฏิบัติก็โดยอาศัย ช่องทางที่ว่า การใช้สิทธินั้นเป็นไปโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย โทษที่ลงแก่ผู้ใช้สิทธิไปในทางไม่ชอบ ด้วยการจำกัดสิทธิและเสรีภาพทางการเมืองดังกล่าว จึงจะไม่ถือว่าเป็นการเลือกปฏิบัติดังเช่นกรณี การเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งโดยอาศัยพื้นฐานจากการกระทำที่เป็นความผิดทางอาญาโดยเฉพาะ โดยถือว่าการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง อันเป็นสิทธิทางการเมืองที่เป็นสาระสำคัญหรือสิทธิขั้นพื้นฐานทางการเมือง ย่อมถือเสมอโทษทางอาญา อันเป็นหลักการดังปรากฏในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๑๐๐ ถึงมาตรา ๑๐๕ มาตรา ๑๐๘ มาตรา ๑๑๐ มาตรา ๑๑๒ และมาตรา ๑๑๓ ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑๐๐ ผู้ใดรู้อยู่แล้วว่าตนไม่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาได้สมัครรับเลือกตั้ง หรือยินยอมให้พรรคการเมืองเสนอชื่อในการสมัครรับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อโดยรู้อยู่แล้วว่าตนเป็นผู้ไม่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง หรือสมัครรับเลือกตั้งโดยฝ่าฝืนมาตรา ๓๐ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดสิบปี

มาตรา ๑๐๑ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๑๗ มาตรา ๔๔ มาตรา ๔๗ วรรคหนึ่ง มาตรา ๕๘ มาตรา ๗๑ หรือมาตรา ๕๑ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปีและปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดสิบปี

มาตรา ๑๐๒ ผู้สมัครหรือหัวหน้าพรรคการเมืองผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๔๑ วรรคสาม ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงห้าปี หรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาท หรือปรับเป็นจำนวนสามเท่าของจำนวนเงินที่เกินกว่าจำนวนเงินที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนดแล้วแต่ว่าจำนวนใดจะมากกว่ากัน หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดห้าปี

มาตรา ๑๐๓ สมุหบัญชีเลือกตั้งผู้ใดจัดทำบัญชีค่าใช้จ่ายในการหาเสียงเลือกตั้งของผู้สมัครคนใดไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด ตามมาตรา ๔๒ วรรคสอง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี และปรับไม่เกินสองหมื่นบาท และศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดห้าปี และห้ามเป็นสมุหบัญชีเลือกตั้งเป็นเวลาห้าปี

มาตรา ๑๐๔ ผู้สมัครหรือหัวหน้าพรรคการเมืองผู้ใดไม่ยื่นรายการค่าใช้จ่ายต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งภายในระยะเวลาที่กำหนด หรือยื่นหลักฐานไม่ครบถ้วนตามมาตรา ๔๓ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดห้าปี

ถ้ารายการค่าใช้จ่ายที่ยื่นตามมาตรา ๔๓ เป็นเท็จผู้สมัครหรือหัวหน้าพรรคการเมืองต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงห้าปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาท และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดห้าปี

มาตรา ๑๐๕ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๔๕ วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงห้าปี หรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับและให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดห้าปี

มาตรา ๑๐๖ ผู้ใดจงใจกระทำด้วยประการใดๆ ให้บัตรเลือกตั้งชำรุดหรือเสียหายหรือให้เป็นบัตรเสียหรือกระทำด้วยประการใดๆ แก่บัตรเสียเพื่อให้เป็นบัตรที่ใช้ได้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี และปรับไม่เกินสองหมื่นบาท และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดห้าปี

ถ้าผู้กระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดสิบปี

มาตรา ๑๑๐ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๕๕ วรรคหนึ่ง หรือมาตรา ๖๖ หรือจงใจขัดขวางมิให้มีการส่งหีบบัตรเลือกตั้งหรือสิ่งที่ใช้แทนหีบบัตรเลือกตั้งไปยังสถานที่นับคะแนนหรือกระทำการเพื่อให้การส่งล่าช้า ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดสิบปี

มาตรา ๑๑๑ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๕๕ วรรคสอง มาตรา ๖๐ มาตรา ๖๑ มาตรา ๖๒ หรือมาตรา ๖๓ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงห้าปี หรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับและให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดห้าปี

หลักการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งควบคุมหรือเสมอด้วยโทษทางอาญานั้น เป็นหลักการที่ประเทศไทยยึดถือมานับแต่มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองในปีพุทธศักราช ๒๔๗๕ แล้ว ดังปรากฏตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในระหว่างเวลาที่ใช้บทบัญญัติเฉพาะกาลในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช ๒๔๗๕ มาตรา ๔๒ และมาตรา ๔๖ ดังต่อไปนี้

มาตรา ๔๒ เจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่คนใด หรือผู้สมัครรับเลือกตั้งคนใดอยู่ ณ สถานที่ในเวลาเลือกตั้งผู้แทนตำบลหรือผู้แทนราษฎร บังอาจสอดเข้าเกี่ยวข้องกับผู้มีสิทธิออกเสียงในการออกเสียงลงคะแนนโดยให้คำมั่นว่าจะให้ประโยชน์ใด ๆ ก็ดี โดยข่มขู่หรือโดยกลฉ้อฉลก็ดี ท่านว่ามีความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือนหรือปรับไม่เกินพันบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลพิพากษาเพิกถอนสิทธิออกเสียงมีกำหนดตั้งแต่สี่ปีจนถึงสิบสองปี

มาตรา ๔๖ บุคคลใดให้สินบนแก่ผู้ออกเสียงเลือกตั้งผู้แทนตำบลก็ดี หรือผู้ออกเสียงเลือกตั้งผู้แทนราษฎรก็ดี ท่านว่ามีความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี และให้ศาลพิพากษาเพิกถอนสิทธิออกเสียงตั้งแต่สี่ปีจนถึงสิบสองปี

หลักการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งโดยศาลยุติธรรมเช่นนี้ จึงกลายเป็นประเพณีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตามมาตรา ๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยและศาลยุติธรรมเท่านั้นที่มีอำนาจใช้มาตรการเช่นนี้ได้โดยไม่ถือเป็นการเลือกปฏิบัติ

ตามหลักการดังกล่าวก็จะเห็นได้อีกประการหนึ่งว่า นอกจากมาตรการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งดังกล่าวแล้ว ไม่อาจกำหนดมาตรการอื่นที่เป็นการจำกัดตัดรอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งโดยตรงได้เลย

ดังนั้น กรณีไม่ว่าจะเป็นอย่างไรก็ตาม การอ้างอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อจำกัด ครอบงำสิทธิเลือกตั้งในคดีนี้ นอกจากไม่มีอำนาจกระทำได้แล้ว ยังถือว่าเป็นมาตรการของรัฐหรือ การใช้อำนาจรัฐที่เป็นการเลือกปฏิบัติที่ค่อนข้างร้ายแรงอีกด้วย

ประการที่เก้า การพัฒนาหรือการขยายขอบเขตอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้ง การที่ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้กำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้ควบคุมและดำเนินการจัด หรือจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่น และผู้บริหาร ท้องถิ่น รวมทั้งการออกเสียงประชามติให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม และได้ให้คณะกรรมการ การเลือกตั้งมีอำนาจหน้าที่ตามมาตรา ๑๔๕ มาตรา ๑๔๖ มาตรา ๑๔๗ อันเป็นอำนาจหน้าที่ ตามรัฐธรรมนูญของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ส่วนอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๑ พระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการ การเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๕๑ ล้วนเป็นอำนาจตามที่กฎหมายบัญญัติซึ่งต้องอยู่ในขอบเขตอำนาจหน้าที่ ที่รัฐธรรมนูญบัญญัติกำหนดไว้ทั้งสิ้น

ตามรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน คณะกรรมการการเลือกตั้งได้จัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา ขึ้นเป็นครั้งแรกเมื่อวันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๕๓ ตามบทเฉพาะกาลของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๓๑๕ วรรคห้า (๑) ซึ่งบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญว่าให้คณะกรรมการการเลือกตั้งดำเนินการ เลือกตั้งให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวันก่อนวันครบสี่ปี และคณะกรรมการการเลือกตั้งยังต้องจัดให้มีการ เลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอีกครั้งหนึ่งในเมื่อมีการยุบสภาในตอนต้นปี พ.ศ. ๒๕๕๔

สำหรับการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาครั้งแรกตามบทเฉพาะกาลดังกล่าว จะเห็นได้ว่าได้มีการพัฒนา หรือขยายขอบเขตอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งให้เป็นไปในทางที่เพิ่มอำนาจขึ้น โดยแบ่งออกเป็น ๓ ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ ๑ การไม่ประกาศผลการเลือกตั้งและสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ คณะกรรมการ การเลือกตั้งได้ออกระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ก่อนประกาศ ผลการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๓ ลงวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๕๓ โดยอาศัยอำนาจตาม มาตรา ๑๐ (๘) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๕๑ ที่บัญญัติว่า (๘) ประกาศผลการเลือกตั้งหรือการออกเสียงประชามติ ซึ่งเป็นกรณีที่คณะกรรมการ การเลือกตั้งตีความรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๑๔๕ (๔) (๕) เอาเองว่าเมื่อรัฐธรรมนูญ บัญญัติว่า ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๔) สั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่หรือออกเสียงประชามติใหม่ในหน่วยเลือกตั้งใดหน่วยเลือกตั้งหนึ่งหรือทุกหน่วยเลือกตั้งเมื่อมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าการเลือกตั้งหรือการออกเสียงประชามติในหน่วยเลือกตั้งนั้นๆ มิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม

(๕) ประกาศผลการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติ

ซึ่งเป็นการที่รัฐธรรมนูญให้อำนาจคณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศผลการเลือกตั้งและสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ได้ในกรณีที่เห็นว่ามีพยานหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าการเลือกตั้งนั้นๆ มิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม คณะกรรมการการเลือกตั้งก็ย่อมมีอำนาจไม่ประกาศผลการเลือกตั้งและสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ ถ้ามีพยานหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าการเลือกตั้งนั้นๆ มิได้เป็นไปโดยสุจริตและยุติธรรมด้วย โดยอ้างว่าเป็นอำนาจตามมาตรา ๑๐ (๘) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๑ แต่มิได้อ้างว่าการไม่ประกาศผลการเลือกตั้งและการสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ก่อนประกาศผลการเลือกตั้ง คณะกรรมการการเลือกตั้งอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญมาตราใดทั้งๆ ที่มีมาตรา ๕๔ มาตรา ๕๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ บัญญัติไว้ สรุปสาระสำคัญได้ว่า เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศผลการเลือกตั้งของเขตเลือกตั้งใดแล้วหากมีผู้คัดค้านว่าการเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้นมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรมเพื่อให้มีการเลือกตั้งใหม่ คณะกรรมการการเลือกตั้งจึงมีอำนาจดำเนินการต่อไปตามมาตรา ๕๕ และเมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งมีคำสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่แล้วก็ให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือวุฒิสภา ซึ่งถูกคัดค้านนั้นสิ้นสุดลง

แต่ปรากฏว่าการตีความเพิ่มเติมขยายอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งดังกล่าว ทำให้ต้องมีการเลือกตั้งใหม่อีกหลายครั้งจนกว่าจะได้สมาชิกวุฒิสภาครบถ้วนจำนวน ๒๐๐ คน ซึ่งเป็นเหตุให้คณะกรรมการการเลือกตั้งจำต้องจัดการเลือกตั้งฝ่าฝืนต่อบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยตามบทเฉพาะกาล มาตรา ๓๑๕ วรรคห้า (๑) ที่บัญญัติว่า “(๑) ในกรณีที่สมาชิกวุฒิสภาสิ้นสุดลงเมื่อครบสี่ปีนับแต่วันที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งให้ดำเนินการเลือกตั้งให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวันก่อนวันครบกำหนดสี่ปี ฯลฯ” แต่ก็ไม่มีผู้ใดกล่าวหาว่าคณะกรรมการการเลือกตั้งจัดการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ เพราะบทบัญญัติในมาตรา ๑๔๔ ถึงมาตรา ๑๔๘ ล้วนแต่เป็นบทบัญญัติให้อำนาจแก่คณะกรรมการการเลือกตั้งทั้งสิ้น ไม่มีบทบัญญัติใดกำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งต้องใช้อำนาจหน้าที่ตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ดังกล่าวให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายเลยตามที่ได้กล่าวไว้ในประการที่เจ็ด

ขั้นตอนที่ ๒ เนื่องจากการใช้วิธีการตามขั้นตอนที่ ๑ ทำให้คณะกรรมการการเลือกตั้งต้องจัดให้มีการเลือกตั้งใหม่ตามมาอีกหลายครั้ง แต่ครั้งที่มีการเลือกตั้งใหม่ทำให้ผู้ได้รับเลือกตั้งที่คณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่ากระทำการฝ่าฝืนกฎหมายเลือกตั้งอันเป็นเหตุให้การเลือกตั้งไม่สุจริตและเที่ยงธรรม จึงไม่ประกาศผลการเลือกตั้งสามารถสมัครรับเลือกตั้งได้อีกทำให้การใช้อำนาจตามขั้นตอนที่ ๑ ไม่ได้ผลเด็ดขาด คณะกรรมการการเลือกตั้งจึงได้ออกมาตรการใหม่ โดยออกเป็นระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ก่อนประกาศผลการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๓ ลงวันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๕๓ โดยกำหนดไว้ในมาตรา ๖ ทวิ ของระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ก่อนประกาศผลการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๓ ความว่า “ในกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งไม่ประกาศผลการเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้งผู้ใดเกินกว่าหนึ่งครั้ง คณะกรรมการการเลือกตั้งอาจวินิจฉัยโดยใช้คะแนนเสียงเอกฉันท์ให้ถือว่าผู้สมัครรับเลือกตั้งผู้นั้นมิได้เป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งในการเลือกตั้งใหม่อีก” ซึ่งเป็นการพัฒนาหรือขยายขอบเขตอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งออกไปอีกเพื่อกำจัดผู้ได้รับเลือกตั้งที่ฝ่าฝืนกฎหมายเลือกตั้งให้พ้นไปจากการเลือกตั้งที่จะสั่งให้มีขึ้นใหม่ โดยให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจวินิจฉัยผู้ได้รับเลือกตั้งผู้ใดที่คณะกรรมการการเลือกตั้งไม่ประกาศผลการเลือกตั้งเกินกว่าหนึ่งครั้งมิได้เป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งในการเลือกตั้งใหม่อีก เท่ากับเป็นการให้อำนาจคณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจวินิจฉัยจำกัดสิทธิสมัครเลือกตั้งของปัจเจกบุคคลตามเงื่อนไขที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดไว้

แต่ระเบียบดังกล่าวมีผู้ยื่นคัดค้านต่อศาลรัฐธรรมนูญว่าขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ โดยอาศัยการยื่นผ่านผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา และในที่สุดศาลรัฐธรรมนูญได้วินิจฉัยตามคำวินิจฉัยที่ ๒๔/๒๕๕๓ ลงวันที่ ๑๕ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๓ ว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งไม่มีอำนาจออกระเบียบดังกล่าวมาจำกัดสิทธิของบุคคลไม่ให้เป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา ซึ่งเป็นการบัญญัติเพิ่มลักษณะต้องห้ามของบุคคลที่ต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๑๒๖ บัญญัติไว้ จึงเป็นบทบัญญัติที่มีลักษณะเป็นการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๒๖ ไม่อาจกระทำได้ และยังเป็นบทบัญญัติที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๕ อีกด้วย ดังนั้น ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ก่อนประกาศผลการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๓ ข้อ ๖ ทวิ จึงไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญเพราะขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ วรรคหนึ่ง มาตรา ๑๒๖ เป็นอันใช้บังคับไม่ได้ตามมาตรา ๖

เป็นอันว่า มาตรการที่ ๒ ที่คณะกรรมการการเลือกตั้งให้ขยายขอบเขตอำนาจของตนนอกเหนือจากที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญถูกขัดขวางโดยคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญดังกล่าวข้างต้นเป็นผลให้คณะกรรมการการเลือกตั้งไม่อาจใช้อำนาจจำกัดสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของประชาชนได้อีกต่อไป

การเลือกตั้งใหม่ครั้งหลังจึงต้องดำเนินการต่อไปตามกรณีในชั้นตอนที่ ๑

ชั้นตอนที่ ๓ ชั้นตอนนี้เป็นการพัฒนาหรือขยายขอบเขตอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งให้ก้าวไปข้างหน้าอีกก้าวหนึ่งคือการแก้ไขพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. โดยการเพิ่มอำนาจให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งก่อนประกาศผลการเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้งและหลังจากประกาศผลการเลือกตั้งแล้วสำหรับผู้สมัครที่ได้รับการเลือกตั้ง ในกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่าบุคคลทั้งสองประเภทได้กระทำการฝ่าฝืนกฎหมายเลือกตั้งเป็นเหตุให้การเลือกตั้งไม่สุจริตและเที่ยงธรรม โดยมีคณะกรรมการถ่วงดุลความเห็นของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งประกอบด้วยประธานคณะกรรมการกฤษฎีกาทุกคณะมีหน้าที่ถ่วงดุลอีกชั้นหนึ่ง และให้อำนาจคณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศให้บัตรเลือกตั้งที่ลงคะแนนแก่พรรคการเมืองแบบบัญชีรายชื่อที่มีการกระทำการฝ่าฝืนกฎหมายเลือกตั้ง เป็นผลให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรมในเขตพื้นที่ที่กำหนดจากหน่วยเลือกตั้งหรือเขตเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งเป็นบัตรเสียทั้งหมดและมีให้นับเป็นคะแนนตามร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว มาตรา ๘๕/๑ มาตรา ๘๕/๓ มาตรา ๘๕/๘ และมาตรา ๘๕/๙ โดยศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยที่ ๕๔-๕๕/๒๕๕๓ ลงวันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๕๓ รับรองว่าร่างมาตราดังกล่าวไม่ขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งผู้ทำคำวินิจฉัยไม่เห็นด้วยดังเหตุผลที่ได้ยกขึ้นอธิบายเป็นลำดับมาตั้งแต่ต้น

การดำเนินการตามชั้นตอนที่ ๓ จึงเป็นการตรากฎหมายให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งผู้ที่คณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่าได้กระทำการฝ่าฝืนกฎหมายเลือกตั้งอันเป็นผลให้การเลือกตั้งเกิดการไม่สุจริตและเที่ยงธรรมได้ทั้งก่อนประกาศผลการเลือกตั้งและหลังประกาศผลการเลือกตั้งเพื่อให้การเลือกตั้งที่จะมีขึ้นใหม่เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม

การพัฒนาหรือการขยายขอบเขตอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งตามชั้นตอนทั้งสามเป็นลำดับมาจนถึงชั้นตอนสุดท้ายคือ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งซึ่งเป็นองค์กรฝ่ายบริหารมีอำนาจเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง อันเป็นการใช้อำนาจขององค์กรของรัฐที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๙ อย่างเห็นได้ชัดโดยอ้างว่าเพื่อเป็นการปฏิรูปการเมืองและเป็นการกีดกันผู้กระทำการฝ่าฝืนกฎหมายเลือกตั้งมิให้เข้าสภา

เนื่องจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๑๕๕ วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติว่า “ภายในสามสิบวันนับแต่วันเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้มีการเรียกประชุมรัฐสภาเพื่อให้สมาชิกได้มาประชุมเป็นครั้งแรก” และมาตรา ๓๑๕ วรรคห้า (๑) บัญญัติว่า “ในกรณีที่สมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาลิ้นสุดลงเมื่อครบสี่ปีนับแต่วันที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง ให้ดำเนินการเลือกตั้งให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวันก่อนวันครบกำหนดสี่ปี ฯลฯ” ประกอบกับมีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ ๒๐/๒๕๔๓ ลงวันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๔๓ วินิจฉัยว่าสมาชิกวุฒิสภาที่ได้รับเลือกตั้งมีจำนวนไม่ครบสองร้อยคนไม่อาจดำเนินการให้มีการประชุมเพื่อปฏิบัติหน้าที่วุฒิสภาตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญนี้ได้

คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญดังกล่าว มีผลผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และศาล และองค์กรอื่นของรัฐตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๖๘ กล่าวคือ รวมทั้งมีผลผูกพันคณะกรรมการการเลือกตั้งด้วย หากนำคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญดังกล่าวมาปรับใช้กับตามมาตรา ๑๕๕ วรรคหนึ่งด้วยก็จะเกิดผลตามมาว่าคณะกรรมการการเลือกตั้งต้องจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งสองประเภทให้ได้ ๕๐๐ คน ภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันเลือกตั้ง มิฉะนั้นก็จะเรียกประชุมรัฐสภาครั้งแรกภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันเลือกตั้งมิได้ ซึ่งเป็นผลกระทบถึงอำนาจหน้าที่จัดการเลือกตั้งของคณะกรรมการการเลือกตั้งทางอ้อมต่างๆ ที่ถ้อยคำในมาตรา ๑๕๕ วรรคหนึ่ง ที่ว่า ภายในสามสิบวันนับแต่วันเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้มีการเรียกประชุมรัฐสภาเพื่อให้สมาชิกได้มาประชุมเป็นครั้งแรก มิใช่เป็นบทบังคับคณะกรรมการการเลือกตั้งเหมือนถ้อยคำในมาตรา ๓๑๕ วรรคห้า (๑) ดังกล่าวข้างต้น แต่การใช้ถ้อยคำมีลักษณะบ่งชี้ไปในทางเป็นบทบังคับให้ฝ่ายบริหาร (คณะรัฐมนตรี) ตราพระราชกฤษฎีกาเรียกประชุมรัฐสภาครั้งแรกภายในสามสิบวันนับแต่วันเลือกตั้งซึ่งเป็นการเรียกประชุมสมัยประชุมสามัญมากกว่า โดยไม่ต้องคำนึงถึงจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ได้รับเลือกตั้งเข้ามาจำนวนเท่าใด คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญดังกล่าวจึงก่อให้เกิดปัญหากระทบไปถึงอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่จะต้องเร่งรัดจัดการเลือกตั้งให้ได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรครบ ๕๐๐ คน เพื่อให้มีการเรียกประชุมรัฐสภาให้ได้ภายใน ๓๐ วันนับแต่วันเลือกตั้ง มิฉะนั้นสภาผู้แทนราษฎรก็ไม่อาจดำเนินการเพื่อให้ความเห็นชอบบุคคลซึ่งสมควรได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีให้แล้วเสร็จภายในกำหนดสามสิบวันนับแต่วันที่มีการเรียกประชุมรัฐสภาครั้งแรกตามมาตรา ๑๕๕ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๐๒ วรรคแรกได้ต่อไป

จึงเห็นได้ว่าหากคณะกรรมการการเลือกตั้งไม่อาจจัดการเลือกตั้งให้มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ได้รับเลือกตั้งจากการแบ่งเขตเลือกตั้งและจากบัญชีรายชื่อพรรคให้ครบ ๕๐๐ คน ภายในสามสิบวันนับแต่วันเลือกตั้ง ก็ไม่อาจเรียกประชุมรัฐสภาเพื่อให้มีการปฏิบัติหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

ได้ตามมาตรา ๑๕๕ วรรคหนึ่ง อันจะส่งผลกระทบต่อการศึกษาที่สภาผู้แทนราษฎรจะให้ความเห็นชอบ แก่บุคคลซึ่งสมควรได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีตามกำหนดเวลาในมาตรา ๒๐๒ อย่างหลีกเลี่ยง ไม่ได้ ผลก็คืออาจมีการไม่ปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยทั้งสองมาตราดังกล่าว ประเทศไทย ก็จะเกิดสุญญากาศไม่อาจมีคณะรัฐมนตรีตามเวลาที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ได้

จึงอาจกล่าวได้อีกนัยหนึ่งว่ากำหนดเวลาในมาตรา ๑๕๕ วรรคแรก กิติ กำหนดเวลาใน มาตรา ๓๑๕ วรรคห้า (๑) กิติ เป็นกำหนดเวลาที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ สำหรับการเลือกตั้งที่ไม่อาจ มีการดำเนินการตามขั้นตอนทั้งสามดังกล่าวข้างต้นแต่ประการใด ที่ร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวได้ให้ อำนาจแก่คณะกรรมการการเลือกตั้งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง ตามมาตรา ๘๕/๑ มาตรา ๘๕/๓ มาตรา ๘๕/๔ มาตรา ๘๕/๕ ประกอบคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ ๒๐/๒๕๕๓ ลงวันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๕๓ จึงมีผู้วิตกห่วงใยกันว่าคณะกรรมการการเลือกตั้งจะสามารถปฏิบัติจัดการเลือกตั้ง ให้แล้วเสร็จตามกำหนดเวลาที่กำหนดไว้ในมาตรา ๑๕๕ วรรคหนึ่ง ได้หรือไม่ หากไม่สามารถจัดการ ให้แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลาดังกล่าวจะเกิดผลกระทบต่อมาตรา ๒๐๒ อย่างไร ซึ่งเป็นปัญหา ที่น่าเป็นห่วงอย่างยิ่งหรือต้องประกาศให้มีการเลือกตั้งใหม่ซ้ำๆ กันอีกหลายครั้ง โดยไม่ต้องคำนึงถึง เวลาตามมาตรา ๑๕๕ วรรคหนึ่ง ต่อไป โดยไม่มีผู้ใดหรือองค์กรใดสามารถกล่าวหาคณะกรรมการ การเลือกตั้งว่าละเว้นไม่ปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญดังเช่นการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาอีก

บทสรุป ผู้ทำคำวินิจฉัยยังขอยืนยันว่า รัฐธรรมนูญศักดิ์สิทธิ์และมีวงจรหรือวัฏจักรแห่งชีวิต ที่คู่หรือผูกพันกับประเทศและสังคม การทำลายหรือทำให้รัฐธรรมนูญด้อยค่าหรือทำลายความสูงสุด ของรัฐธรรมนูญหรือการละทิ้งหลักการของรัฐธรรมนูญไปใช้อำนาจตามอำเภอใจหรือการร่างรัฐธรรมนูญ ขึ้นมาด้วยเจตนาที่ไม่บริสุทธิ์หรือจงใจใช้บทบัญญัติรัฐธรรมนูญเพื่อประโยชน์ของคนหรือกลุ่มคนที่ตาม ล้วนแล้วแต่เป็นหนทางทำลายหรือทำให้ประเทศและสังคมเสื่อมถอยลงทั้งสิ้น และเป็นต้นเหตุแห่งความ หายนะทั้งปวง

ผู้ทำคำวินิจฉัยได้พยายามหาหลักการและบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญมาอธิบายหรือแก้ไขข้อบกพร่อง อันอาจเกิดจากร่างรัฐธรรมนูญไม่ว่าข้อบกพร่องนี้จะเกิดจากการร่างหรือใช้รัฐธรรมนูญโดยจงใจหรือไม่ก็ตาม อันเป็นการใช้รัฐธรรมนูญเยียวยารัฐธรรมนูญเอง เพื่อคงความศักดิ์สิทธิ์ของรัฐธรรมนูญไว้และเพื่อให้ รัฐธรรมนูญมีวิวัฒนาการหรือสร้างวงจรหรือวัฏจักรแห่งชีวิตที่เคลื่อนตัวไปสู่แนวทางที่ควรจะเป็น ซึ่งเป็นการขับเคลื่อนด้วยรัฐธรรมนูญเอง หากสิ่งที่ผู้ทำคำวินิจฉัยมีความเห็นเป็นเรื่องถูกต้องรัฐธรรมนูญ ก็จะขับเคลื่อนตัวเองไปสู่ความเป็นกฎหมายสูงสุดหรือความเป็นนามธรรมของรัฐธรรมนูญเอง หากไม่

ถูกต้องก็ย่อมไม่มีกำลังจะขับเคลื่อนตัวเองไปได้ แต่ก็มิได้ทำลายรัฐธรรมนูญ แนวทางหรือวิธีการเช่นนี้ ตามความเห็นของผู้ทำคำวินิจฉัยถือว่าเป็นหนทางที่ดีที่สุดที่จะไม่เกิดผลร้ายแก่รัฐธรรมนูญหรือประเทศชาติ และสังคมเลย

ขอกล่าวต่อไปอีกว่า หลักการหรือเนื้อหาหรือธรรมชาติแห่งรัฐธรรมนูญไม่ใช่สิ่งที่ปรากฏใน บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญนั่นเองเท่านั้น จึงต้องพิจารณาลึกลงไปถึงหลักการและแนวความคิด อุดมการณ์ อุดมคติ ที่เป็นเนื้อหาแท้จริงของรัฐธรรมนูญนั้นด้วย การพิจารณาเฉพาะบทบัญญัติรัฐธรรมนูญหรือ เจตนารมณ์ของผู้ร่างหรือตำรารัฐธรรมนูญที่เขียนกันขึ้นมาตามความคิด ความเข้าใจของแต่ละคนย่อมเป็น เรื่องผิวเผินเท่านั้น ยังมีใช้แก่นแท้ของรัฐธรรมนูญโดยเฉพาะการใช้กฎหมายเฉพาะที่ปรากฏเป็น (POSITIVE LAW) ที่มีใช้หรือตรงกับหลักการหรือธรรมชาติของกฎหมาย (NATURE OF LAW) หรือนำกฎหมายที่มีธรรมชาติตรงกันข้ามกับกฎหมายรัฐธรรมนูญ เช่น กฎหมายปกครองมาอธิบายรัฐธรรมนูญ ย่อมเป็นเรื่องผิดฝาผิดตัวและทำลายหลักการและเนื้อหาหรือธรรมชาติแห่งรัฐธรรมนูญลงได้ทั้งสิ้น

ผู้ทำคำวินิจฉัยได้กล่าวมาพอสมควรแล้ว จึงขอสรุปคำวินิจฉัยข้างต้นดังนี้ ด้วยเหตุผลตั้งแต่ ประการที่หนึ่งถึงประการที่เก้าซึ่งผู้ทำคำวินิจฉัยได้กล่าวถึงอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ตามบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญที่ควรจะเป็นและอำนาจหน้าที่ของศาลยุติธรรมตามรัฐธรรมนูญพอสังเขปแล้ว จึงเห็นว่าบทบัญญัติ มาตรา ๘๕/๑ มาตรา ๘๕/๓ และมาตรา ๘๕/๕ ซึ่งบัญญัติให้อำนาจแก่ คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้งก่อนประกาศผล การเลือกตั้งและผู้ได้รับเลือกตั้ง ในกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่ามีหลักฐานอันควรเชื่อว่ามัน ได้กระทำความผิดกฎหมายเลือกตั้งตามมาตรา ๘๕/๑ และมาตรา ๘๕/๕ โดยมีมาตรา ๘๕/๓ เป็น บทบัญญัติเกี่ยวกับการถ่วงกรองคำวินิจฉัยของคณะกรรมการการเลือกตั้ง โดยประธานคณะกรรมการ กฤษฎีกาทุกคณะ เป็นมาตรการประกอบมาตรา ๘๕/๕ ตามร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ ...) พ.ศ. มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๐ มาตรา ๒๓๓ มาตรา ๒๓๔ และมาตรา ๒๗๑ โดยเป็นฝ่ายเสียงข้างน้อย

ส่วนมาตรา ๘๕/๘ ผู้ทำคำวินิจฉัยเห็นว่าเป็นการให้อำนาจแก่คณะกรรมการการเลือกตั้ง วินิจฉัยให้บัตรลงคะแนนให้แก่พรรคการเมืองที่กระทำความผิดกฎหมายเลือกตั้งทั้งหมดเป็นบัตรเสีย ซึ่งจะ กระทบกระเทือนต่อสิทธิเลือกตั้งของบุคคลที่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับกระทำความผิดของบุคคลอื่นด้วย เป็นการ ให้อำนาจแก่คณะกรรมการการเลือกตั้งเกินเลยกว่าขอบเขตอำนาจหน้าที่ที่ควรจะเป็นตามที่บัญญัติไว้ใน รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย จึงขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๑๕๔ มาตรา ๑๕๕ เช่นเดียวกัน

จึงวินิจฉัยว่าร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่..) พ.ศ. มาตรา ๘๕/๑ มาตรา ๘๕/๓ มาตรา ๘๕/๘ และ มาตรา ๘๕/๙ มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๐ มาตรา ๑๔๔ มาตรา ๑๔๕ มาตรา ๒๓๓ มาตรา ๒๓๔ และมาตรา ๒๗๑ ใช้บังคับไม่ได้ ตามมาตรา ๖

นายปรีชา เถลิมนิชย์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ